

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING VAN DE SPECIALE BESCHERMINGSZONE 'BE2400012 VALLEIEN VAN DE WINGE
EN DE MOTTE MET VALLEIHELLINGEN' EN TOT DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN DE
BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 8

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

BE2400012 Valleien van de Winge en de Motte met val-
leihellingen

Documentinformatie	S-IHD-rapport BE2400012 – Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen – definitief rapport
Statuut van het rapport	Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en en dat de basis vormt voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.
Auteur	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	02 13 01 02 120309
Datum	09/03/2012

Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden:

- De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of de habitat of soort werd aangemeld
- De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd.

SBZ-H	BE2400012 Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen	
Provincie	Vlaams-Brabant	
Gemeenten	Rotselaar, Holsbeek, Tiel-Winge, Bekkevoort, Leuven, Lubbeek, Bierbeek, Boutersem, Hoegaarden	
Habitattypes Bijlage I	2330	Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten (Dwerghaververbond)
	3140	Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties
	3150	Van nature eutrofe meren met vegetatietype Magnopotamion of Hydrocharition
	4010	Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix
	4030	Droge Europese heide
	6230 *	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)
	6410	Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)
	6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpine zones
	6510	Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)
	7140	Overgangs- en trilveen
	7220 *	Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)
	7230	Alkalisch laagveen
* Europees prioritair habitattype	9120 (9190)	Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion) (incl. overgangen van zuurminnende eikenbossen)
	9160	Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli
	91E0 *	Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
Soorten Bijlage II	Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus Drijvende waterweegbree - Luronium natans Ingekorven vleermuis - Myotis emarginatus Kamsalamander - Triturus cristatus Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana	
Soorten Bijlage III	Drijvende waterweegbree - Luronium natans Ingekorven vleermuis - Myotis emarginatus Kamsalamander - Triturus cristatus Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species Rosse vleermuis - Nyctalus noctula Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus Baard/Brandtvleermuis - Myotis mystacinus/brandtii Franjestaart - Myotis nattereri Laatvlieger - Eptesicus serotinus Watervleermuis - Myotis daubentonii Hazelmuis - Muscardinus avellanarius	

Habitatype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

Habitattypes Bijlage I	2310 Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten
Soorten Bijlage II	Bever – Castor fiber
Soorten Bijlage III	
Soorten Bijlage IV	

INFORMATIEF DOCUMENT

Essentie van rapport

Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreefd binnen een bepaald Natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingmaatregelen genomen worden.

Over welk gebied gaat het hier?

Het habitatrichtlijngebied "Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen" ligt in het oosten van de provincie Vlaams-Brabant. In totaal is het 2244 ha groot. De twintig deelgebieden liggen verspreid over de gemeenten Rotselaar, Holsbeek, Tielt-Winge, Bekkevoort, Lubbeek, Bierbeek, Boutersem, Leuven en Hoegaarden.

Op de kaart onderaan deze essentie worden de verschillende deelgebieden gesitueerd.

Wie is actief in het gebied?

Meer dan 84 % van deze SBZ heeft een natuur-, groen- of bosbestemming. Binnen het SBZ is 70 % van de oppervlakte effectief bos, waarvan veel jong bos. Landbouw is de enige andere ruimtelijke bestemming met een noemenswaardig aandeel (circa 14 %).

Het grootste deel van het gebied is private eigendom. Binnen het SBZ is momenteel 582 ha of 26 % in eigendom van ANB. ANB beheert bijkomend nog 62 ha aan domeinen van andere instanties. Zo'n 200 ha in deze SBZ (+/- 10 %) wordt beheerd door de natuurvereniging Natuurpunt.

Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?

Het gebied omvat naast de valleien van Winge en Motte ook verschillende diestiaanheuvelds en hellingbossen met een grote biodiversiteit. Het is van belang voor 16 Europese habitattypes en 17 Europese soorten. In het rapport wordt specifiek ingegaan op elk van deze habitats en soorten. Voor elke van deze habitats en soorten worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende algemene principes gehanteerd:

- Instandhoudingsdoelen worden in eerste instantie gerealiseerd door kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurtypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering;
- Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande kernen met natuurwaarden en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd;
- Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie);
- Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen.

De habitats en soorten binnen de 'Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen' kunnen worden gegroepeerd in volgende natuurclusters: (a) **bossen**, (b) **ruigtes en vochtige tot natte graslanden**, (c) **heide en droge graslanden** en (d) **open water en moerasvegetaties**. Voor elk van deze natuurclusters wordt kort het natuurbelang geschetst. Tevens wordt ingegaan op de aandachtspunten (knelpunten) en de belangrijkste doelen. Typisch voor dit gebied zijn de vele overgangen tussen de habitattypes, die aanleiding geven tot de uitzonderlijke soortenrijkdom.

Bossen Binnen de SBZ is 70 % van de oppervlakte effectief bos en ongeveer 50 % (1120 ha) bestaat uit Europese boshabitattypes (ter vergelijking: nog 10 % van deze SBZ omhelst andere habi-

tattypes). De natte valleibossen¹ gaan via vochtige eikenhaagbeukenbossen² op de flanken over in droge (eiken)beukenbossen³ op de diestiaanheuvelds en donken. Het Walenbos is een mooi voorbeeld van relatief ongeschonden bosovergangen van vallei tot plateau en zorgt er mee voor dat één van de voor Vlaanderen grootste oppervlaktes beekbegeleidend bos, inclusief grote oppervlaktes broekbos, binnen deze SBZ te vinden is. Deze SBZ is dan ook essentieel voor deze vochtige en natte bossen.

Teveel exoten en te weinig dood hout zijn belangrijke knelpunten waar deze bossen mee te kampen hebben. Voor veel habitattypische en Europese soorten (waaronder zwarte specht en tal van vleermuizen) is de huidige habitatkwaliteit onvoldoende omwille van versnippering, een onvoldoende aantal oude en dode bomen, open plekken en mantel- en zoomvegetaties. Een verdere verschuiving naar eerder vochtige dan natte bossen door verdroging dient ook vermeden te worden. Zowel op vlak van structurele verbondenheid als op vlak van kwaliteit zijn er dus verbeteringen nodig aan de boshabitattypes. Het **kwalitatief versterken** van deze bossen dient te gebeuren via het optimaliseren van de waterhuishouding en via het nemen van faunagerichte maatregelen als meer dood hout en open plekken en dergelijke. Openheid en mantelzoombeheer komen heel wat ongewervelden ten goede, waaronder de aanwezige boskrekkel, keizersmantel en kleine ijsvogelvinder, en is ook ten voordele van de vleermuizen.

Naast de kwaliteitsverbetering wordt bovenop de bestaande oppervlakte aan Europese boshabitattypen (1120 ha) in dit gebied een toename met **± 220 à 260 ha** tot doel gesteld. Voornamelijk de vochtige tot natte bostypen dienen in oppervlakte toe te nemen door **omvorming van bossen gekenmerkt door een hoog aandeel niet inheemse boomsoorten**. De voorgestelde toename bestaat ook voor ongeveer de helft uit **effectieve bosuitbreidingen** (± 100 ha). Voornamelijk het bosareaal van de valleien van de Winge en de (Tieltse) Motte moet op die manier verder ontsnipperd/gebufferd worden, maar ook de kleinere hellingsbossen worden plaatselijk door bosuitbreiding gebufferd. Deze bosuitbreidingen mogen echter niet gebeuren ten koste van de beoogde open habitattypen en ook niet ten koste van de regionaal belangrijke open biotopen (zie onder ecocluster 'graslanden en ruigtes').

Ruigtes en vochtige tot natte graslanden Ongeveer 183 ha (8 %) van deze SBZ bestaat uit voedselrijke ruigten (130 ha)⁴ en laaggelegen schrale hooilanden⁵. De voor de streek typische veldrus- en blauwgraslanden⁶ en de vochtige heischrale⁷ graslanden, allemaal types waarvoor deze SBZ essentieel is, maken hier slechts een klein deel van uit (4 en 10 ha resp.).

Versnippering, verbossing, een onaangepast beheer en verdroging maken dat al deze habitattypes zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding bevinden. Dit geldt ook voor de laaggelegen schrale hooilanden⁵ (40-tal ha).

Voor een duurzame goede staat van instandhouding is **versterking** van deze graslandtypes nodig, zowel op vlak van structurele verbondenheid als op vlak van **kwaliteit**, door (1) een natuurgericht beheer, (2) via het optimaliseren van de waterhuishouding en (3) door uitbreidingen en verbindingen. De natuurgericht beheerde hooilanden mogen geen geïsoleerde eilanden zijn te midden van grote bos- of landbouwcomplexen. Er moet een voldoende afwisselend landschap beoogd worden, dat naast boshabitattypes, regionaal belangrijke biotopen (zoals bv. dotter-, kamgras- en zilverschoongraslanden) en heide- en watergebonden habitats ook bestaat uit minstens **100 ha van dit type hooilanden**. Dit betekent een verdubbeling van de huidige oppervlakte.

De realisatie gebeurt bij voorkeur vanuit momenteel verlaten of met populieren beplante graslanden waar nog relictsoorten van de beoogde graslandhabitattypes voorkomen (± 35 ha). Daarnaast dienen bestaande, vaak verrijkte graslanden effectief te worden omgevormd naar meer extensief beheerde graslanden (± 15 ha) en dit voornamelijk in de Wingevallei en Walenbos waar enkele grotere kernen graslandhabitattypes beoogd worden.

¹ 91E0: alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

² 9160: Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen van *Carpinion*-betuli

³ 9120: Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robur-petraeae* of *Ilici-Fagenion*) (incl. overgangen van zuurminnende eikenbossen)

⁴ 6430: Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

⁵ Vnl. 6510: Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

⁶ 6410: Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (*Eu-Molinion*)

⁷ 6230_hmo: Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)_vochtig heischraal grasland

Ongeveer 130 ha van deze SBZ bestaat uit het Europese habitat 'zoomvormende' ruigtes⁸. In dit aandeel zitten ook regionaal belangrijke moerasspirearuigtes, vaak verlaten of met populier beplante hooilanden, vervat. Met het oog op het bereiken van het hierboven vermelde ecologisch graslandnetwerk, wordt een deel van deze ruigtes opnieuw hersteld naar hooiland. Een ander deel zal bijdragen aan de te versterken boshabitattypes. Binnen dit habitatrichtlijn-gebied is het evenwel de bedoeling om **66 ha kwaliteitsvolle vochtige ruigtes te behouden**, o.m. in het voordeel van Europese soorten als Spaanse vlag en hazelmuis en habitattypische soorten als purperstreeppareldoervlinder, keizersmantel en kleine ijsvogelvlinder. Ten voordele van faunasoorten, waaronder de vleermuizen, wordt ook ingezet op het creëren van mantel- en zoomvegetaties tussen hooiland/open plek en bos.

Al deze habitattypes zullen voornamelijk in de valleien van de Winge en de (Tieltse) Motte een voldoende tot goede staat van instandhouding moeten bereiken. Deze SBZ is immers essentieel voor deze momenteel meestal gedeeltelijk aangetaste habitattypes.

Heide en droge graslanden Slechts 25 ha (ong. 1 %) van deze SBZ bestaat uit heide⁹ en droge schrale graslanden¹⁰. Er komt 14 ha heide en 11 ha droog heischraal grasland voor. De typische overgangen op de diestiaanheuvelds zijn enorm rijk aan soorten, met een bijzonder subtype van heischraal grasland⁹, waarin ook dophei en vleugeltjesbloem voorkomen. Deze SBZ is essentieel voor deze heischrale graslanden en zeer belangrijk voor droge heides.

Toch vormt ook bij deze types **versnippering** een knelpunt, net als **verbossing en een on-aangepast beheer**. Net als bij de andere habitattypes zijn er zowel op vlak van structurele verbondenheid als op vlak van kwaliteit dus verbeteringen nodig aan deze habitats.

Daarom wordt een uitbreiding van een paar ha droge heide en 10 ha droog heischraal grasland tot doel gesteld, naast de uitdrukkelijke doelstelling van voldoende open plekken in de boshabitats. Realisatiekansen zijn hoofdzakelijk aanwezig door een aangepast beheer op de diestiaanheuvelds, vaak in domeinen van natuurbeherende instanties. Daar is ook voor de relictten van dwerghavergrasland en in de valleien van de Winge en van de (Tieltse) Motte voor vochtige heide een toename (van 0.5 ha naar 2 en 5 ha) tot doel gesteld.

Open water en moerasvegetaties In deze SBZ zijn verder zeer kleine relictten (< 0,1 ha) aanwezig van enkele Europese water- en moerashabitattypes¹¹. Enkele bijhorende Europese soorten die voorkomen in deze SBZ zijn ijsvogel en bittervoorn.

Ook bij deze habitattypes kan er werk gemaakt worden van **ontsnippering en een meer aangepast beheer**. Deze SBZ wordt als belangrijk aangeduid voor deze habitattypes. Voor de huidige relictten wordt daarom een oppervlaktetoename van respectievelijk 0,001 ha en 0,1 ha richting 5 ha tot doel gesteld en daarnaast ook een verbetering van de kwaliteit van die relictten. Voor een aantal habitattypische soorten zijn de **waterkwaliteit**, de **morfologie & migratie**, de **kwel** en de **dynamiek** te verbeteren.

Welke inspanningen zijn noodzakelijk voor het realiseren van de doelen? Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. Deze inspanningen zijn ruimtelijk gesitueerd op figuur 8.1. in bijlage.

⁸ Het betreft habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

⁹ 4030 & 4010: Droge Europese heide & Noordatlantische vochtige heide met *Erica tetralix*

¹⁰ 6230 & 2330: Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)_droog heischraal grasland & Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten (Dwerghaververbond)

¹¹ 7140: Overgangs- en trilveen

7230: Alkalisch laagveen

3140: Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. Vegetaties

3150: Van nature eutrofe meren met vegetatietype *Magnopotamion* of *Hydrocharition*

Ontwikkeling van waardevolle vochtige schrale hooilanden

In de G-IHD wordt deze SBZ als essentieel naar voor geschoven voor verschillende vochtige schrale graslanden waaronder blauwgraslanden, die er momenteel echter vaak gedeeltelijk aangetast voorkomen. Deze graslanden moeten kwalitatief en landschapsecologisch versterkt worden. Daarom wordt een **uitbreiding met ±50 ha** van het waardevol vochtig schraal hooilandcomplex beoogd. Bij dit hooilandherstel wordt bij voorkeur vertrokken van verlaten of vaak met populieren beplante graslanden, waar nog relictten van de bedoelde graslandtypes voorkomen. Andere mogelijkheid zijn plaatsen met een explicieter landbouwverleden, namelijk vanuit nog enigszins schrale graslanden. Waar deze relictten nog voorkomen, zoals in bestaande natuurreservaten in de valleien van de Winge, Tieltse Motte en Molen(daal)beek en in Walen-, Zwarte en Koebos, zijn de potenties voor herstel van deze zeldzame types hooiland het grootst.

Herstel van de waterhuishouding (zie verdere prioriteit) en van het lokale greppelpatroon moet zorgen voor een optimale kwel op deze hooilanden. In zo'n optimale omstandigheden levert een zeer specifiek en aangepast hooilandbeheer vaak natuurlijke overgangen tussen verschillende graslandtypes (vermeld onder cluster '*Ruigtes en vochtige tot natte graslanden*'). Het natuurgericht beheer ervan kan mogelijk deels uitgevoerd worden door landbouwers.

Versterken van de heide en de droge graslanden

In de G-IHD wordt deze SBZ als essentieel naar voor geschoven voor droge graslanden en als zeer belangrijk voor heide. De momenteel gedeeltelijke aangetaste heides en droge schrale graslanden (25 ha) dienen versterkt te worden. Naast een kwalitatieve verbetering van deze reeds aanwezige habitattypes in de heidesfeer, is ook uitbreiding noodzakelijk om de instandhouding te garanderen. Er wordt daarom een **totale oppervlakte van 42 ha** (verdeeld over beide types samen) voorop gesteld en dit verspreid over verscheidene diestiaanheuvels, met enkele grotere kernen van meer dan 15 ha op de Beninks- en ook op de Wijngaardberg.

Versterken van de bossen

Meer dan 70 % van de SBZ bestaat uit bos en 50 % uit Europees te beschermen boshabitattypen. Zowel de kwaliteit als de omvang van deze boskernen is momenteel vaak onvoldoende om het voortbestaan als boshabitatype en de overleving van de habitattypische soorten te kunnen garanderen. Gezien het grote aandeel privé-bossen (50 % van de bossen) is een intensieve samenwerking nodig met verschillende partners om een voldoende verbetering van de boshabitattypes te realiseren.

De landschapsecologische versterking bestaat erin zo'n **115 à 155 ha** van de momenteel 450 ha¹² niet-habitatwaardige bossen met veelal niet-inheemse boomsoorten **om te vormen** naar één van de Europese boshabitattypen en dit voornamelijk in Winge-, Motte- en Molendaalbeekvallei. Het bosareaal wordt daarnaast verder ontsnipperd via **± 100 ha effectieve bosuitbreiding**, die op bepaalde plaatsen ook dienst doet als buffering.

Voor de boshabitattypen is de kwaliteitsdoelstelling verder ook minder exoten, meer oude bomen, meer dood hout, meer open plekken, meer mantel-zoomvegetaties en meer rustzones. De uitdaging bestaat er dus in de boscigenaars ervan te overtuigen om bij het multifunctioneel bosbeheer de ecologische functie voldoende te benadrukken. Het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer en de doelstellingen die daarmee gepaard gaan voor de middellange termijn (20 jaar) zijn een goede opstap om de finale doelen te bereiken. Het minimumdoel van de uitbreidingen door omvorming kan hierdoor gerealiseerd worden. De andere doelen (zoals meer en effectieve uitbreidingen, ...) vragen een extra inspanning.

Verbetering van de waterhuishouding in de Wingevallei

De nu meestal gedeeltelijk aangetaste blauwgraslanden, natte hooilanden, water- en moerashabitats en moerasbossen, habitattypes waarvoor deze SBZ in de GIHD vaak als essentieel werd aangeduid, hebben vaak te lijden onder verdroging en/of overstroming met vuil water.

Om de slaagkansen van een gevarieerd hooilandherstel (cfr. eerste prioriteit) en bosnetwerk (cfr. vorige prioriteit) in de Wingevallei te verhogen, dient er enerzijds de verdroging te wor-

¹² ±100 ha tot doel gestelde open habitattypes dienen ook omgevormd te worden vanuit zulke 'exoten'bossen zijnde een paar ha heide vanuit dennenaanplant, ±35 ha graslanden én ±60 ha ruigtes vanuit populierenaanplant

den aangepakt. Een oplossing hiervoor is uitvoering van het realistisch scenario uit de ecohydrologische studie van de Winge (Haskoning 2006). Dit betreft het tot een halve meter **opstuwen** van verscheidene kleinere grachten. Indien dit scenario niet voldoende elzenbroeken oplevert, moet bv. het maximaal scenario (met opstuwing van Winge en Grote Losting zelf) uit die studie verder onderzocht worden.

Een prioritaire actie inzake de **waterkwaliteit** is bv. het concentreren van verschillende overstorten in één enkele beek, zoals bv. de Droge Beek te Dutsel (die niet overstroomt ter hoogte van kwetsbare vegetaties in de Wingevallei), zodat de andere beken er enkel regen- en gebiedseigen water bevatten (cfr. studie Haskoning 2006).

Soortgerichte maatregelen

Een soortenbeschermingsplan wordt opgemaakt voor de Kamsalamander, gericht op het realiseren van geschikte verbindingen tussen de bestaande subpopulaties en geschikte leefgebieden in de SBZ, zodat één functioneel geheel kan ontstaan.

Via enkele 'soortbeschermingsprojecten' wordt het leefgebied van een aantal van deze soorten verbeterd.

Voorbeeldprojecten ten voordele van Europese soorten zoals enkele vleermuizen zijn het (her)inrichten van (kerk/kasteel)zolders en het aanleggen en onderhouden van kleine landschapselementen, waaronder ook poelen. Hiervan profiteren ook andere soorten zoals bv. ringslang. Dergelijke ecologische infrastructuur dient goed doordacht aangelegd te worden zodat soorten het als verbindingelement of stapsteen kunnen gebruiken tussen de verschillende habitatkernen.

Andere voorbeeldprojecten zijn het wegnemen van vismigratieknelpunten en het verbeteren van de waterkwaliteit en morfologie van de waterlopen voor bittervoorn (en voor ijsvogel, beide ook Europese soorten) en het aanleggen van amfibieëntunnels voor habitattypische (vuur)salamanders in de omgeving van Horst.

Aandacht voor mantel- en zoombeheer

Een belangrijke sterkte van deze SBZ is de veelheid aan habitattypen. Een zwakte is dan weer de veelal abrupte overgang tussen de gesloten habitattypen (bos) enerzijds en open habitattypen of het omgevend landschap anderzijds. Door die plotse overgangen geleidelijker te laten verlopen langsheen een goed ontwikkelde mantelzoomvegetatie van tenminste 5 m breed, worden de habitattypen niet alleen beter gebufferd tegen invloeden van buitenaf, maar worden ze ook aantrekkelijker voor tal van habitattypische soorten waaronder vleermuizen. Deze maatregel kan zowel door privé-eigenaars, beherende instanties als overheden uitgevoerd worden.

Mantel-zoomvegetaties maken deel uit van de ruigtes¹³. Om dit type in een goede staat in stand te houden is er 66 ha van dit type kwaliteitsvol te beheren in dit habitatrichtlijngebied. Extra aandacht voor deze maatregel zal dan ook gevraagd worden in de verschillende beheerplannen.

Waterkwaliteitsbewaking

Bepaalde maatregelen in de land-, tuin- of bosbouwsector, zoals het toedienen van mest of het gebruik van bestrijdingsmiddelen, hebben nadelige gevolgen voor een aantal habitattypes. Er moet vermeden worden dat (relicten van) habitattypes¹⁴ binnen deze SBZ, bv. in Walenbos, verdwijnen of achteruitgaan door gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen of door aanrijking. Dit moet verder opgevolgd/gemonitord/onderzocht worden alvorens beperkingen (bv. in gebruik van mest & bestrijdingsmiddelen) op te leggen. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

Oplossen van de erosieproblematiek in hellingsbossen

¹³ Het betreft habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

¹⁴ Bv. 6230, 6410, 6510, 7140, 7230, 91E0_oli, 91E0_bron, ...

De boshabitats in de hellingsbossen rond o.m. Lubbeek hebben plaatselijk te lijden onder inspoelend bodemmateriaal waarop meststoffen en pesticiden geadsorbeerd zit. Een oplossing hiervoor is het ontwikkelen van bufferstroken (grasland of bos) op de bovenliggende erosiegevoelige gronden rond deze hellingsbossen. Vaak dient dit te gebeuren op huidige landbouwgronden. Landbouwers kunnen ook zelf grasstroken (evt. met houtkanten) aanleggen of het perceel als grasland of als boomgaard met gras beheren.

Wat zijn de mogelijke maatschappelijke gevolgen van de natuurdoelen?

Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actieve inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met:

- het landgebruik binnen en buiten het gebied;
- de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaatsvinden in of aanpalend aan het gebied.

Onderstaand wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief.

Mogelijke interacties met het landgebruik binnen het gebied

Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals bv. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

De boseigenaar, de landbouwer en de waterbeheerder kunnen wel bepaalde inspanningen leveren ter realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, al dan niet in samenwerking met een natuurbeherende instantie.

Bosbouw

Ongeveer de helft van de bossen in deze SBZ is in privé-bezit. Een deel daarvan is habitat, maar vaak niet volwaardig. Tot doel gestelde verbeteringen nodig om tot een goede staat van instandhouding te komen van de boshabitattypen, vereisen een inspanning van de boseigenaars. Via het realiseren van de ecologische functie en het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer kan de privéboseigenaar meewerken om de finale doelen te bereiken. Een goede kwaliteit, effectieve bosuitbreidingen (± 100 ha) en ook omvormingen naar open habitattypes incl. de natte ruigtes (± 100 ha) vragen een extra inspanning.

Landbouw

De tot doel gestelde landschapsecologische en kwalitatieve verbeteringen van zowel het bos als het grasland- en heidenetwerk veronderstellen ook bosuitbreiding en beperking van mest en bestrijdingsmiddelen op een aantal gronden in landbouwgebruik; de geraamde inname van landbouwgrond bedraagt ± 120 ha, vnl. voor bosuitbreiding. Er is een onzekerheid wat betreft de invloed van bepaalde landbouwactiviteiten (in infiltratiegebieden, ook buiten SBZ) op bepaalde habitats¹⁵ (binnen SBZ). Verder onderzoek is hier nodig vooraleer beperkingen (bv. in gebruik van mest & bestrijdingsmiddelen) op te leggen in bepaalde zones ter bescherming van (relict van) habitats in deze SBZ. O.m. op erosiegevoelige bodems en aansluitend aan bestaande habitats kan de privé-eigenaar gestimuleerd worden om beschermingsmaatregelen te nemen.

Waterbeheer

De tot doel gestelde kwaliteitsverbeteringen van een aantal Europese habitattypes of leefgebieden van Europese soorten vereisen dat de bevoegde waterbeheerder (gemeente, provincie, ...) prioritair de waterhuishouding in de Wingevallei (cfr. studie Haskoning 2006) verbetert en dat daarnaast vismigratieknelpunten (bv. ter hoogte van molens op de Winge) worden opgelost. Ook de waterkwaliteit van andere waterlopen als de Tieltse Motte en de Molenbeek dienen verbeterd te worden en plaatselijk ook de structuurkwaliteit van de waterloop.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Doelstellingen die randvoorwaarden opleggen naar de waterkwaliteit en -kwantiteit hebben mogelijke interacties met het landgebruik buiten het habitatrichtlijngebied:

- Wat betreft waterkwaliteit:

¹⁵ Bv. 6230, 6410, 6510, 7140, 7230, 91E0_oli, 91E0_bron, ...

- grondwater: de grootte van de infiltratiegebieden en de invloed van het landgebruik in deze zones op de natuurwaarden binnen habitatrichtlijngebied is vaak onvoldoende gekend. Toch kunnen activiteiten in infiltratiegebied invloed hebben op de grondwaterkwaliteit.

Verder onderzoek kan leiden tot maatregelen of beperkingen in het gebruik van mest en bestrijdingsmiddelen in bepaalde 'buffer'zones, die mogelijk ook bepaalde delen buiten het habitatrichtlijngebied omvatten, ter bescherming van habitattypen⁷ binnen het gebied.

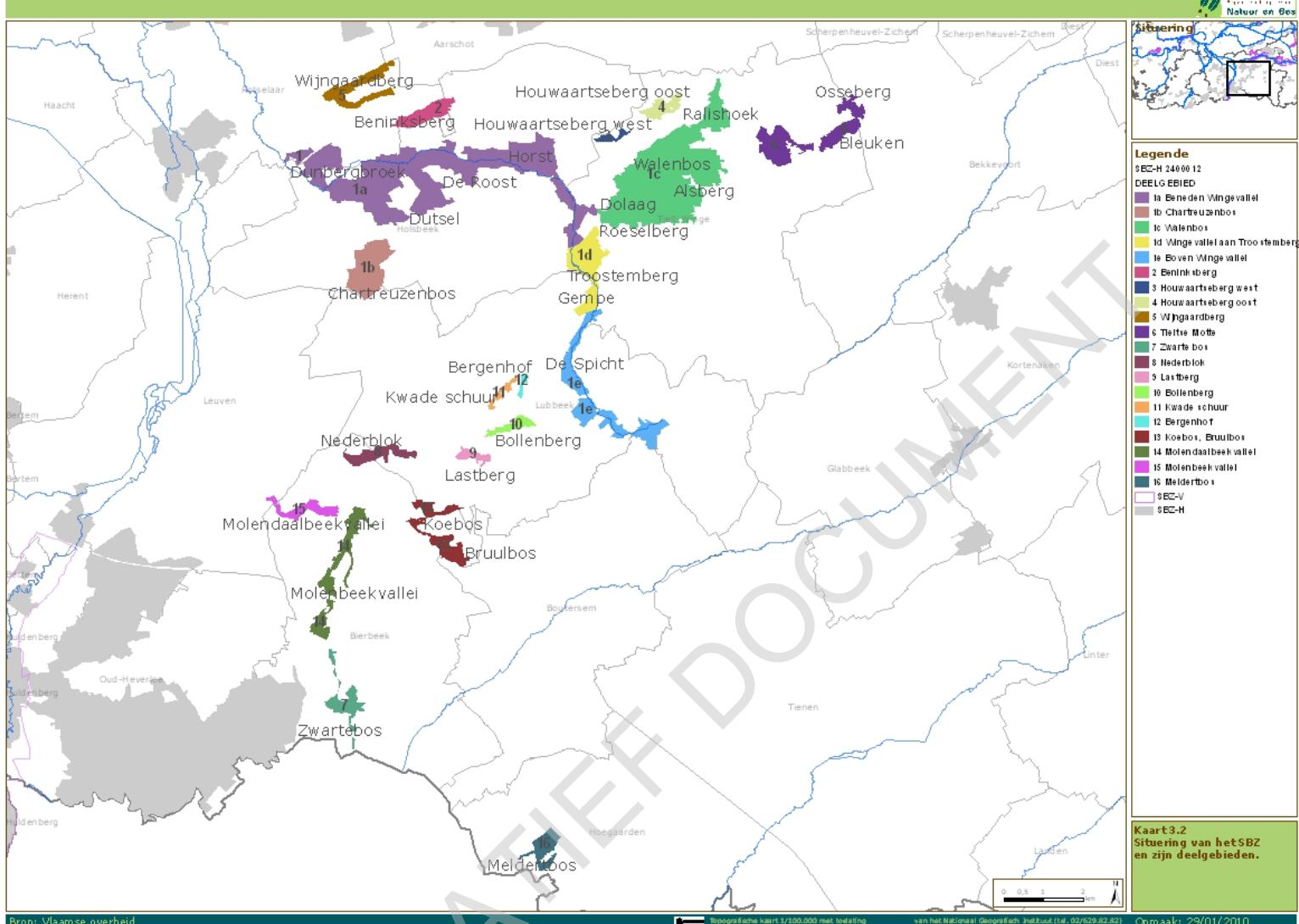
- oppervlaktewater: de negatieve invloed van lozingen in het oppervlaktewater buiten het gebied kunnen zich via stromende wateren tot binnen het gebied uitstrekken.

- Wat betreft waterkwantiteit: naast mogelijke invloed op de waterkwaliteit, kan het landgebruik ook leiden tot wijzigingen op het vlak van waterkwantiteit (grondwaterwinningen, verkleining van infiltratieoppervlakte,...).

- Daarnaast kan het te realiseren kwaliteitsdoel van o.m. de hellingsbossen in Lubbeek leiden tot interactie met het landgebruik op de rand van het habitatrichtlijngebied: de hellingsbossen hebben plaatselijk te lijden onder inspoelend bodemmateriaal waarop meststoffen en pesticiden geadsorbeerd zit. Een oplossing hiervoor is het aanleggen van bufferstroken met grasland of bos op de bovenliggende erosiegevoelige gronden. Landbouwers kunnen ook zelf bufferstroken aanleggen of het perceel als grasland of als boomgaard met gras beheren.

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een Europees te beschermen habitat of soort die tot doel zijn gesteld voor een specifiek gebied. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren een kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener. Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd.

Inhoudstafel

Technische fiche	2
Essentie van rapport	5
Inhoudstafel	13
1. Inleiding	15
2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen	17
2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt?	17
2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?	17
3. Over welk gebied gaat dit rapport	21
4. Overzicht van de Europees te beschermen habitats en soorten waarvoor het gebied belangrijk is	24
5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied	27
5.1. Beschrijving van het fysische systeem	27
5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats	28
5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten	35
5.4. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van voorkomende soorten van de vogelrichtlijn bijlage I (niet aangemeld)	40
5.5. Regionaal belangrijke biotopen	42
5.6. Regionaal belangrijke soorten	44
Samenvattende tabel huidig voorkomen van habitats en soorten per deelgebied	46
6. Beschrijving van de maatschappelijke context	49
6.1. Beschrijving van de planologische context	49
Ruimtelijke bestemmingen	50
Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk	53
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen	55
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed	55
Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer	58
6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën	59
Eigendomssituatie	59
Bevoegde besturen en beherende verenigingen	61
Inventarisatie van het landbouwgebruik	63
Inventarisatie van het bosbouwgebruik	65
Inventarisatie van waterwinningen	69
Inventarisatie van het recreatief gebruik	73
Inventarisatie van de woongebieden	74
Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten	74
Infrastructuur nutsbedrijven	75
7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding	76
7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen	76
7.1.1. Overzicht van de sterktes	77
7.1.2. Overzicht van de zwaktes	78
7.1.3. Overzicht van bedreigingen	78
7.1.4. Overzicht van kansen	81
7.1.5. Identificatie van de kwesties	81
7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen	85

7.3. Samenvatting over de ernst van de knelpunten	88
Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de habitats	89
Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor de soorten	91
8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen	93
8.1. Doelstellingen voor deze speciale beschermingszone	96
8.2. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen	116
8.3. Samenvattende tabel	120
Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen	123
De habitats van bijlage I	123
De soorten van bijlage II	128
De soorten van bijlage III	130
Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten	135
Inleiding	135
De soorten van bijlage II en III	228
De soorten van bijlage I van de vogelrichtlijn (niet aangemeld)	256
Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens	269
De habitats van bijlage I	269
De soorten van bijlage II	274
Interpretatie van de aanmeldingsgegevens	280
Bijlage 4 –De expertgroep	284
Bijlage 5 – Kaartenbijlage	285
Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse	286
Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening	287
Bijlage 8 – Landschapsecologie: theorie en principes	290
Bijlage 9 – Referenties	290
Bijlage 10 – Afkortingen en begrippenlijst	290

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen, ook instandhoudingsdoelen of kortweg natuurdoelen genoemd. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig zijn, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen.

Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen. Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en besproken met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verijnd per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszone *BE2100012 - Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen* in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

Om de instandhoudingsdoelen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of negatieve– invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen besproken en gebeurt een sterkte-zwakte-analyse met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelen (hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8 de instandhoudingsdoelen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de beoogde instandhoudingsdoelen te kunnen behalen.

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹⁶ en Habitatrichtlijn¹⁷) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. **In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.**

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet¹⁸. Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritaire. Een prioritair habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels¹⁹. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn *"de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aange- meld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen."* De bestaande regelgeving²⁰ geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

¹⁶ RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

¹⁷ RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

¹⁸ Decreet van 21 november 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

¹⁹ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaarde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

²⁰ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal, populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 23 juli 2010. **In hoofdstuk 8 worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.**

Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit

Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen. Dit komt ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen voorkomt.

Oppervlakte = de som van de oppervlaktes van elke plek van een bepaald habitatype dat voorkomt. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de noodzakelijke oppervlaktedoelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitatype. In de S-IHD wordt het oppervlaktedoel per gebied bepaald.

Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar opgeteld. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over populatiedoelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het populatiedoel per gebied bepaald.

Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een habitat of het leefgebied van een soort. Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden, de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen worden kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten, rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.
6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.

8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in overweging te hebben genomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden door of invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het buitengebied en de economische sector.

De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 1° dit rapport;
- 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 3° het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

Ter info: statuut van dit rapport

De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

In een eerste stap wordt een **ontwerprapport** wetenschappelijk getoetst door een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC). Tevens wordt het ontwerprapport getoetst op zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door het ANB het ontwerprapport bijgesteld.

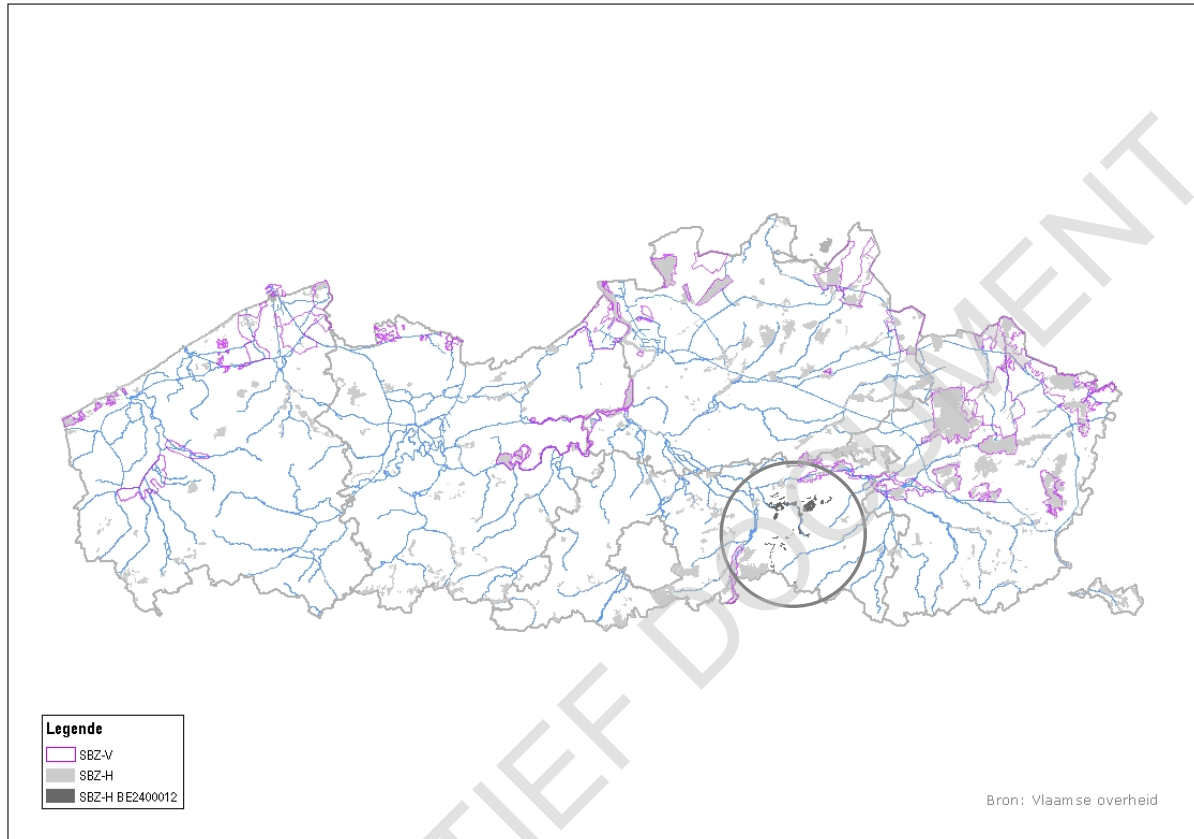
In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** voor advies voorgelegd aan de betrokken belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport bij.

Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Voorliggend rapport is het ontwerprapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos om voorgelegd te worden aan de bovenlokale consultatie (BOLOV en PG+).

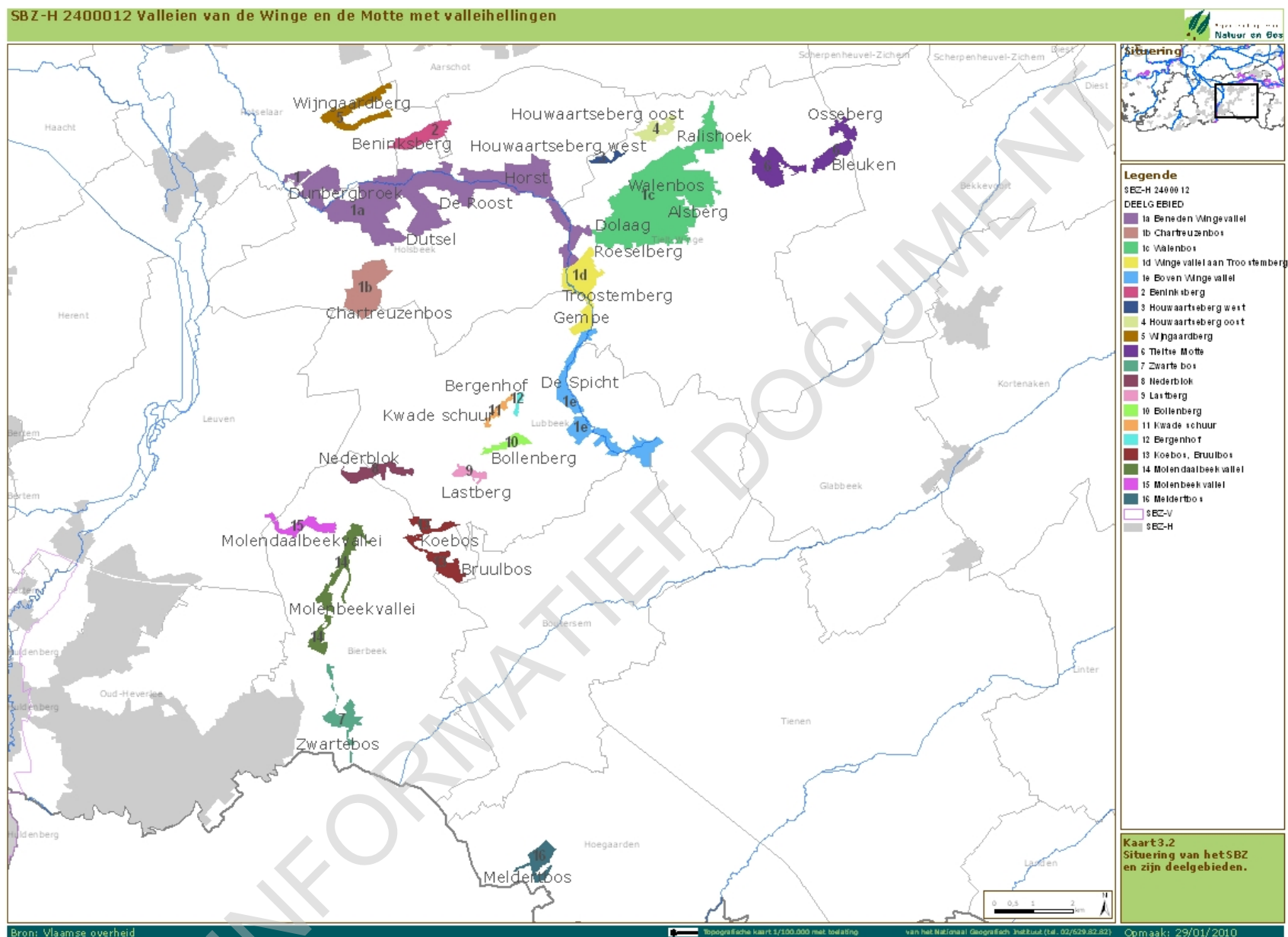
3. Over welk gebied gaat dit rapport

Het habitatrictlijngebied BE2400012 is gelegen op het grondgebied van Rotselaar, Holsbeek, Tielt-Winge, Bekkevoort, Lubbeek, Bierbeek, Boutersem, Leuven en Hoegaarden. Het is in zijn totaliteit 2244 ha groot en kan pragmatisch onderverdeeld worden in 20 deelgebieden.

Figuur 3-1. Situering van het gebied BE2400012 ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk in Vlaanderen.

De deelgebieden en de in dit rapport gebruikte toponiemen binnen die deelgebieden zijn aangeduid op kaart 3-2.

Figuur 3-2. Habitatrichtlijngebied BE2400012 met aanduiding van de deelgebieden en toponiemen

Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte
BE2400012-1a	Beneden Wingevallei	653 ha
BE2400012-1b	Chartreuzenbos	105 ha
BE2400012-1c	Walenbos	536 ha
BE2400012-1d	Wingevallei tss. Leuvensestwg en Kasteeldreef aan Kleerbeek (incl. Troostenberg)	102 ha
BE2400012-1e	Boven Wingevallei	145 ha
BE2400012-2	Beninksberg	51 ha
BE2400012-3	Houwaartseberg west	13 ha
BE2400012-4	Neringe / Houwaartseberg oost	34 ha
BE2400012-5	Wijngaardberg	71 ha
BE2400012-6	Vallei van de Tieltse Motte	128 ha
BE2400012-7	Zwartenbos	49 ha
BE2400012-8	Nederblok	46 ha
BE2400012-9	Lastberg	19 ha
BE2400012-10	Bollenberg	23 ha
BE2400012-11	Kwade Schuur	14 ha
BE2400012-12	Bergenhof	7 ha
BE2400012-13	Koebos, Bruulbos	74 ha
BE2400012-14	Molendaalbeek van Bierbeek tot Korbeek-Lo	91 ha
BE2400012-15	Molenbeek stroomafwaarts Korbeek-Lo	41 ha
BE2400012-16	Meldertbos	44 ha
Totale oppervlakte		2244 ha

4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

In de “essentiële” en “zeer belangrijke” gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.

De “belangrijke” gebieden hebben een kleine oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook “kennislacunes” aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnen leveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1. Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).

Habitats	belang gebied	areaal	oppervlakte	kwaliteit
2310 – Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten	0	=	↑	↑
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten op landduinen <i>(niet aangemeld)</i>	★	=	↑	↑
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische Chara spp. Vegetaties <i>(niet aangemeld, wel in G-IHD)</i>	★	↑	↑	↑
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition <i>(niet aangemeld, kennislacune in G-IHD)</i>	★	=	↑	↑
4010 - Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix <i>(kennislacune G-IHD)</i>	★	=	↑	↑
4030 - Droge Europese heide	★★	=	↑	↑
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) <i>(niet aangemeld, wel in de G-IHD)</i>	★★★	↑	↑	↑
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	★★★	↑	↑	↑
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	★★★	=	=	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	★★	=	↑	↑
7140 - Overgangs- en trilveen <i>(niet aangemeld, wel in G-IHD)</i>	★	↑	↑	↑
7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) <i>(niet aangemeld, kennislacune in G-IHD)</i>	★	=	↑	↑
7230 – Alkalisch laagveen <i>(niet aangemeld)</i>	★	↑	↑	↑
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. overgangen van oud zuurminnend eikenbos 9190	★★	=	↑	↑
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	★★★	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	★★★	=	↑	↑
Soorten				
Bittervoorn – Rhodeus sericeus amarus	★★	=	=	↑

Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>	Kennis lacune	=	↑	↑
Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>	Kennis lacune	↑	↑	↑
Ingekorven vleermuis – <i>Myotis emarginatus</i>	★★★	=	=(↑)	↑
Spaanse vlag – <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	★★	=	↑	↑
		=		
Zeggekorfslak – <i>Vertigo Moulinsiana</i>		=		↑
Bever – <i>Castor fiber</i> (<i>niet aangemeld</i>)				
Hazelmuis – <i>Muscardinus avellanarius</i> (<i>niet aangemeld</i>)	★	↑	↑	↑
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i> (<i>niet aangemeld, wel in G-IHD</i>)	★	=	=	↑
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i> (<i>niet aangemeld, wel in G-IHD</i>)	★	=	=	↑
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i> (<i>niet aangemeld, wel in G-IHD</i>)	★	=	=(↑)	↑
Gewone/grijze grootoorvleermuis - <i>Plecitus auritus/austriacus</i> (<i>niet aange- meld</i>)	★	=	=(↑)	↑
Baard/Brandtvleermuis - <i>Myotis mystacinus/brandtii</i> (<i>niet aangemeld</i>)	★	=	=(↑)	↑
Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i> (<i>niet aangemeld</i>)	★	=	=(↑)	↑
Franjestaart - <i>Myotis nattereri</i> (<i>niet aangemeld</i>)	★	=	=(↑)	↑

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied

In dit rapport worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 0 en 5.3 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitats en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf vind je in Bijlage 2. Op basis van deze analyse, en rekening houdend met de socio-economische context (zie hoofdstuk 6) worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitat voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitat of soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitat of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

Het gebied bevindt zich centraal in het Hageland, een streek die gekenmerkt wordt door ZW-NO-gerichte heuvelruggen waartussen kleine beken vloeien in brede dalen. De Brede Motte (Walenbos) en de Tieltsse Motte zijn zulke beken. Zij vormen samen met nog enkele andere beken de Grote Motte die stroomopwaarts Aarschot uitmondt in de Demer. Samen met de Winge bestrijkt de Motte een deelbekken van 16000 ha. De Winge zelf mondt meer stroomafwaarts uit in de Demer, in Werchter, en heeft een stroomgebied van ongeveer 10000 ha. Meldertbos (deelgebied 16) ligt in de vallei van de Grote Gete, waarvan zijrivier de Mene ten noorden en zijrivier Schoorbroekbeek ten zuiden van Meldertbos stroomt.

Voor het ontstaan van het Hagelandse landschap moeten we teruggaan naar het einde van het Tertair (± 10 miljoen jaar geleden), wanneer deze streek overspoeld werd door de Diestiaansee. Bij het geleidelijk terugtrekken hiervan kwamen periodisch de toppen van zandbanken boven de zeespiegel te liggen die dan konden verharderen. De heuveltoppen in het huidige Hageland zijn deze haast perfect gefossiliseerde zandbanken. De lager gelegen gebieden hadden een minder harde bodem waardoor erosie vrij spel had en brede valleien ontstonden in het landschap. Erosie gebeurde tot in de zandige Formatie van Borgloon en de kalkhoudende Formatie van Brussel. Dit zijn beide zeer sterk watervoerende lagen en stuwen over grote oppervlakten kwelwater tot aan het maai-veld.

Tijdens de verschillende ijs- en tussenijstijden van het kwartair werden grote hoeveelheden stof, zand en leem opgewaaid door de hevige noorderwinden. Aldus ontstond een mantel lemig dekzand van ongeveer 1 m dik. In de valleien treft men enerzijds colluvium -leem dat langs de hellingen naar de laagten stroomt- aan en anderzijds alluvium, dat door de Winge en haar zijbeken werd afgezet. De bepalende factor in deze alluviatie is het onregelmatige regime van overstromingsrivieren. Het regime hiervan is in toenemende mate onstabiel geworden sinds de eerste ontbossingen zowat 5000 jaar geleden. Het is echter pas sinds de sterke bevolkingsaangroei in de late Middeleeuwen, vanaf ongeveer 1000 jaar geleden met een hoogtepunt in de veertiende eeuw, dat er

sprake is van ontbossing op grote schaal. De meeste alluviatie is dan ook in de laatste 1000 jaar gebeurd.

Op de bodemkaart (kaart 4.2) zien we dat het laagste deel van het valleigebied wordt ingenomen door natte kleigronden (Efp, Eep, ...) of natte leemgronden (vnl. in de zuidelijke smallere valleien) met aan de rand natte zand-(wS-gronden) en natte zandleemgronden (Lep) en op diestiaanheuveldroge zandgronden (ZAfe). Ook liggen er verspreid veenopduikingen in de vallei.

De vele en gevarieerde overgangen in reliëf en abiotiek die typisch zijn voor deze SBZ weerspiegelen zich in de biodiversiteit, met het groot aantal habitats en overgangen tussen habitats.

5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

2310 - Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten

Hoewel oorspronkelijk aangemeld, komt dit habitattype niet voor in deze SBZ. De 'Cg' van de BWK is zowel 4030 als 2310, maar in tegenstelling tot droge heide (habitattype 4030), komt het habitattype 2310 uitsluitend voor op extreem voedselarme, droge, zure zandbodems zonder profielontwikkeling. Zo'n landduinen komen nergens voor in deze SBZ. De meest nabijgelegen plaats waar dit habitattype wel nog voorkomt is 's Hertogenheide (behoort tot de SBZ van de Demervallei), op een zeldzame landduin ten zuiden van de Demer.

2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komt het er toch voor. ★

- Het actuele voorkomen
Het subtype met buntgras komt net buiten deze SBZ voor in een wegbem; het subtype met dwerghaver komt voor **binnen** deze SBZ op de zuidhellingen van de Wijngaard-, Beninks- en Houwaartse berg (deelgebieden 2-5), met tussen schapezuring en zandblauwtje ook soorten als zilver-, paas- en vroege haver, vogelpootje en duizendguldenkruid, samen < 1 ha.
- Actuele staat van instandhouding
Omdat dit in deze SBZ fragmentair aanwezige type vaak in overgangssituaties voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding. De bijhorende éénjarige en sleutelsoorten zijn er niet zo talrijk, het is verbost, etc.
- Trend
Dit habitattype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.
- Potenties
Er zijn potenties voor een lichte uitbreiding van 2-9 ha van het dwerghaver-habitattype in de deelgebieden waar het nu reeds voorkomt (deelgebieden 2-5). De bijhorende soorten zijn typische zaadbanksoorten en windverspreiders, zodat de ontwikkeling ervan ook kan op plaatsen die actueel een heel andere bodembedekking hebben zoals (verboste) boomgaarden of akkers.

3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische Chara spp. Vegetaties

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komt het er toch voor. ★

- Het actuele voorkomen
Er zijn kranswiervlekken aanwezig in een greppel in Walenbos en in een poel aan de voet van Troostembergbos (deelgebieden 1c-d).
- Actuele staat van instandhouding
Omdat dit in deze SBZ fragmentair (0,001 ha) aanwezige type slechts zeer lokaal voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Dit habitattype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.
- Potenties
Op kleine schaal (in grachten of poelen) zijn er potenties in de deelgebieden waar het nu reeds voorkomt (1c-d), maar ook in het zuiden van deze SBZ zijn er potenties in de deelgebieden met beekvalleien met kalkrijke kwel (deelgebieden 1e en vooral 7, 13, 14, 15, 16).

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komt het er toch voor. ★

- Het actuele voorkomen
Er zijn fragmenten (van 0,001 ha) van aanwezig in een bomput in Walenbos (deelgebied 1c). Net buiten SBZ bevat de Zicht in Holsbeek (nabij deelgebied 1a) nu nog turfputten/vijvers met diepe, kalkrijke kwel (Brusseliaan) en zeer helder water. Hiervan bestaan oude beschrijvingen van moeras- en waterplanten; momenteel komt er bv. nog spitsbladig fonteinkruid voor.
- Actuele staat van instandhouding
Omdat dit in deze SBZ fragmentair aanwezige type slechts met een paar hoogstens occasionele sleutelsoorten voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Dit habitattype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor. Er is binnen deze SBZ een historische aanwezigheid van trilveen (met Ronde zegge ...) in verschillende deelgebieden: Dunbergbroek (deelgebied 1a), Walenbos (deelgebied 1c), de Spicht (deelgebied 1e) ter hoogte van mesotrofe elzenbroekbossen. Op oude foto's van het kasteel van Horst (deelgebied 1a) zijn nog fonteinkruid-vegetaties herkenbaar.
- Potenties
Als men in vermelde deelgebieden ter hoogte van voormalige trilvenen (nu verlost) plekken zou open maken, zou men eerst een fase hebben met kikkerbeetvegetaties. De vijvers van Horst (deelgebied 1a) zijn - potentieel én historisch- 3150-habitat. Aanwezige soorten als veelwortelige kroos en rijstgras –een verlandingsoort van kikkerbeetvegetaties- wijzen op die potenties.

4010 - Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix

★

- Het actuele voorkomen
Heischrale vegetaties met dophei –dus geen zuivere dopheidevegetaties- op de diestiaanheuveld worden besproken bij een onbeschreven subtype van 6230. Vegetaties die wel eerder aanleunen bij (Kempi-sche) dopheidevegetaties op nattere gronden vinden we fragmentarisch in Walenbos en de Vallei van de Tieltse Motte (deelgebieden 1c en 6).
- Actuele staat van instandhouding
Omdat dit in deze SBZ fragmentair (0,5 ha) aanwezige type slechts met een paar hoogstens occasionele sleutelsoorten voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.

- Trend
De situatie van dit type is wellicht weinig gewijzigd sinds de aanmelding, toen minder dan 22,44 ha werd aangemeld. Vroeger kwam er vochtige heide voor ter hoogte van de Baronsheide (nabij Horst, deelgebied 1a).
- Potenties
Echte dopheidevegetatiepotenties zijn er enkel in Beneden-Wingevallei (deelgebied 1a) en de Bleuken (deelgebied 6-Tieltse Motte). De relicten die nu voorkomen vormen geen zuivere dopheidevegetaties zoals in de Kempen. Uitbreidingskansen in deelgebieden 1a en 6 zijn wellicht wel mogelijk, maar in de praktijk zullen soorten als dophei en veenmos er wellicht voorkomen tussen meer heischrale soorten. De bedekking van de sleutelsoorten van dopheidevegetaties zal daardoor wellicht minder zijn en zal er moeilijk een goede staat van instandhouding bereikt worden.

4030 - Droge Europese heide

★★

- Het actuele voorkomen
Veel van de diestiaanheuvels, die ten tijde van Ferraris vol heide stonden, zijn momenteel verbost of bebouwd. Er komen nog heiderelicten voor op de Alsberg, Troostenberg, Osseberg, Houwaartse berg, Wijngaard- en Beninksberg en in Chartreuzen (deelgebieden 1b-d en 2-6), samen goed voor 13,5 ha.
- Actuele staat van instandhouding
Omdat dit in deze SBZ fragmentair (enkel op Beninksberg een 5-tal ha, elders minder) aanwezige type vaak in overgangen voorkomt (naar 6230, verruigd, verbost, ...), bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
De situatie van dit type is wellicht weinig gewijzigd sinds de aanmelding, toen 22,44 ha werd aangemeld.
- Potenties
Er zijn goede potenties voor droge heide in de deelgebieden waar het nu reeds voorkomt. Op kleine schaal zijn er ook in het brongebied van de Winge te Lubbeek (deelgebied 1e) dmv gericht zoom- en bosbeheer kansen voor ontwikkeling van 4030 (massale kieming struikheide na recente kappingen). Via omvorming, hakhoutbeheer en exotenbestrijding op de voormalige naaldhoutpercelen van bv. Troostenberg zijn er ook goede ontwikkelingskansen voor 4030 in overgang met 6230 en 9120. Omwille van de beperkte oppervlakte zal er wellicht geen goede staat van instandhouding (>50 ha) voor fauna bereikt worden, maar een voldoende staat is zeker mogelijk.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komt het er toch voor. ★★★

- Het actuele voorkomen
Verschillende subtypes heischraal grasland -waaronder ook een onbeschreven subtype met dophei- komen voor in dezelfde deelgebieden als de heide (1-6). Hiervan is 10 ha droog en 12 ha meer vochtig heischraal grasland. Van borstelgrasland zijn er enkel relicten, bv. in enkele zeer oude graslanden/gazons in oude kasteelparken (ondermeer te Lubbeek, Pellenberg, Heiberg te Kessel-Lo, net buiten SBZ).
- Actuele staat van instandhouding
Omdat dit in deze SBZ fragmentair (enkel in Walenbos en op Beninksberg een 5-tal ha, elders minder) aanwezige type slechts met een paar hoogstens occasionele sleutelsoorten voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding. De struisgrasvegetaties hebben plaatselijk te lijden onder verruiging, verbossing en/of herbicidengebruik.

- Trend Dit type werd niet aangemeld, maar heischrale graslanden op arme bodems kwamen toen ook fragmentair voor.
- Potenties Goede potenties voor heischrale graslanden zijn er op de waterstuwgronden van de diestiaanheuvelds en op drogere donkjes in natte hooilanden van bv. de Bleuken, Dunbergbroek, de Roost of Horst, ook voor het vochtige subtype. De heischrale graslanden vormen er vaak overgangen naar andere types (4010, 4030, 6410, 6510, rbbhc, 9120) en omdat die gradiënten zeer gevarieerd zijn, zijn ze zeker te behouden. In de deelgebieden waar heischrale graslanden nu reeds voorkomen, zijn er uitbreidingsmogelijkheden met 10-tallen ha. Borstelgras, een soort zonder langlevende zaadbank, heeft veel minder herkolonisatiemogelijkheden.

6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

★★★

- Het actuele voorkomen Momenteel komen er slechts een paar ha voor van zowel veldrus- als blauwgraslanden. In de deelgebieden 1a, 1e, 1c en 13 (Dunbergbroek, De Spicht en Walenbos en Koebos/Bruulbos) komen beide subtypes voor; in de Vallei van de Tieltsse Motte en Zwarte bos (deelgebieden 6-7) enkel blauwgraslanden.
- Actuele staat van instandhouding Omdat dit in deze SBZ fragmentair aanwezige type slechts zeer lokaal voorkomt (overal minder dan 2 ha), bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding. Lokaal (bv. in Walenbos, Zwarte bos, Dunbergbroek) doen de sleutelsoorten het wel goed met soms meer dan 10 soorten. Elders hebben relictten te lijden onder eutrofiëring, evenals verdroging en verzuuring.
- Trend Dit habitatype was vroeger algemeen verspreid in deze SBZ (cfr. kaart van Dethioux). In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een licht dalende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitatype ten opzichte van de aanmeldingsperiode, toen minder dan 22,44 ha werd aangemeld.
- Potenties Op basis van de natuurlijke trofiegraad zijn er potenties over meer dan 200 ha (voor beide subtypes) in deze SBZ. Een belangrijke voorwaarde voor herstel en uitbreiding van de momenteel beperkt aanwezige blauwgraslanden is evenwel de aanwezigheid van kalkrijke, voedselarme kwel (soms te herstellen!), in combinatie met het voorkomen van relictsoorten. Daarom zijn er slechts een 10-tal ha realistisch, vnl. in de Wingevallei. Vaak zullen uitbreidingen van hooilanden er ten dele resulteren in blauwgraslanden, maar de herstelde hooilanden zullen ook te behouden overgangen vertonen naar ander hooilandtypes. Deze gevarieerde overgangen zijn natuurlijk, bepaald door de hydrologie (regen- versus grondwater).

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

★★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt in heel wat deelgebieden (1a, 1c-e, 6-7, 13-16) voor, samen goed voor 129 ha. Dit betreft zowel graslanden van het type 6430_hf als rbbhf's, dus inclusief verlaten hooilanden.
- Actuele staat van instandhouding Het aandeel sleutelsoorten fluctueert in de tijd, waardoor de actuele **staat van instandhouding gedeeltelijk aangetast** blijkt te zijn; op pas opengemaakte stukken piekt het aandeel ruigtesoorten; bij her-nemen van het hooibeheer gaan de hooilandsoorten domineren. Bloemrijke ruigtes vragen dan ook een periodieke dynamiek.

- **Trend** In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitatype ten opzichte van de aanmeldingsperiode, toen 44,88 ha aangemeld. Het huidige aantal betreft echter ook rbbhf's.
- **Potenties** Binnen deze SBZ zijn er op meer dan 500 ha potenties voor dit type. Deze zijn gelegen in alle deelgebieden (uitgezonderd de diestiaanheuvelds) met op dezelfde plaatsen echter vaak ook potenties voor verschillende grasland- (zoals 6410, 6510, rbbhc, 7140, 7230) of bostypes (91E0).

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

★★

- **Het actuele voorkomen** Dit type komt in heel wat deelgebieden (1a, 1c-d, 6-7, 13, 15-16) voor, samen goed voor 40 ha.
- **Actuele staat van instandhouding** Omdat dit in deze SBZ fragmentair aanwezige type (enkel in Walenbos en Wingevallei verspreid een 15-tal ha; rest slechts paar relictten) slechts met een paar sleutelsoorten voorkomt (uitgezonderd Dunbergbroek met > 10 sleutelsoorten) want vaak te ruig(eutroof), bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- **Trend** In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitatype ten opzichte van de aanmeldingsperiode, toen 22,44 ha werd aangemeld.
- **Potenties** Zeer soortenrijke glanshaverhooilanden zijn er momenteel enkel in Dunbergbroek. Uitbreiding is mogelijk in zo goed als alle deelgebieden met over de hele SBZ een theoretisch voorkomen van > 500 ha. Er komen nu al heel wat 'quasi' glanshaverhooilanden voor, maar vaak in gedegradeerde toestand. Een haalbare uitbreiding van enkele 10-tallen ha glanshaverhooiland heeft de beste kansen vanuit met populeren beplante hooilanden in de Winge- en Mottevallei waar nu nog soorten voorkomen als margriet, ruige leeuwetand, groot streepzaad, grote bevernel of karwijselie.

7140 - Overgangs- en trilveen

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komt het er toch voor. ★

- **Het actuele voorkomen** Momenteel zijn de vroegere trilvenen in grote mate verbost tot mesotroof elzenbroekbos (in de deelgebieden 1a, 1c, 1d, 1e); momenteel komen er nog relictten (< 0,05 ha) van trilvenen voor in Walenbos en aan de voet van Troostemborgbos (deelgebieden 1c-d), waar soorten als wateraardbei, waterdriblad, ster-, snavel-, pluim- en zwarte zegge voorkomen.
- **Actuele staat van instandhouding** Omdat dit in deze SBZ fragmentair (< 0,05 ha) aanwezige type slechts met een paar hoogstens occasionele sleutelsoorten voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- **Trend** Dit habitatype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.
- **Potenties** Voormalige trilvenen zijn momenteel vaak elzenbroek. Potenties voor herstel van deze vegetaties zijn er in Dunbergbroek, De Roost, Dutsel (deelgebied 1a), Troostenberg (deelgebied 1d), de Spicht (deelgebied 1e), Bleuken (deelgebied 6) en Walenbos (deelgebied 1c). O.m. pluimzegge wijst er hier en daar op deze potenties.

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komen relictten van dit habitattype toch voor in dit habitatrichtlijngebied.

- Het actuele voorkomen Dit type komt voor in de Molendaalbeekvallei (deelgebied 14) en Meldertbos (deelgebied 16) en mogelijk ook nog elders in de Bierbeekse valleien of in Zwarte- of Koebos (kennislacune).
- Actuele staat van instandhouding Omdat dit in deze SBZ fragmentair aanwezige type (enkele relictten) achteruitgegaan is in kwaliteit door inspoeling van slib, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend Dit habitattype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.
- Potenties Potenties zijn gering.

7230 – Alkalisch laagveen

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ komt het er toch voor. ★

- Het actuele voorkomen In Koebos (deelgebied 13) komen blauwe en gele zegge in moerasvorm voor met soorten als moerasstreekzaad, moeraszegge, padde-rus, pluimzegge, reuzenpaardestaart, etc. Het habitattype is er fragmentair (< 1 ha) hersteld vanuit een riet- en moeraspirearuigte annex verruigd dottergrasland.
- Actuele staat van instandhouding Omdat dit in deze SBZ fragmentair (< 1 ha) aanwezige type slechts met een paar hoogstens occasionele sleutelsoorten voorkomt, bevindt het zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend Dit habitattype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor. Historisch gedocumenteerd voor de omgeving van de Motte met soorten als vleeskleurige orchis, groene nachtorchis, grote muggenorchis, moeraszoutgras, breed wollegras, vlozegge, blonde zegge, teer guichelheil, parnassia en ronde zegge. Ook in de Zicht (nabij deelgebied 1a) kwam het vroeger voor.
- Potenties In slootjes naast natte hooilanden zijn er mogelijk potenties voor dit habitattype; mogelijk in de deelgebieden 1a (nabij de Zicht) en in 1c (Walenbos) ter hoogte van vlekken met alkalisch water. In de zuidelijke deelgebieden van deze SBZ zijn er de meeste kansen voor herstel in deelgebied 13 (Koebos), waar het actueel nog voorkomt, en daarnaast ook nog in deelgebieden 7 (Zwartebos), 14 en 15 (Molendaalbeekvallei), ter hoogte van huidige rietlanden of grote zeggevegetaties of naast natte hooilanden of te ontwikkelen vanuit 91^{EO}_vm.

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion)

★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt in alle deelgebieden voor, uitgezonderd deelgebied 16 (Meldertbos), samen goed voor 462 ha.

- Actuele staat van instandhouding Er komen ook soorten voor van 9190 (havikskruiden, pijpestro,...) en van 9120 (blauwe bosbes, dalkruid, ...), maar vaak met een niet zo grote bedekking en in bossen met te weinig dood hout en teveel exoten, waardoor dit type zich bevindt in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype ten opzichte van de aanmeldingsperiode, toen ongeveer 157 ha werd aangemeld.
- Potenties Enkele bossen op de diestiaanheuvelds zijn momenteel eerder 9190-bossen in **successie naar 9120**, maar alleszins met goede potenties om een kwaliteitsvol 9120 habitattype te ontwikkelen en dit over meer dan 400 ha in deze SBZ. Er komt echter al 462 ha voor. De potenties liggen vooral in de kwaliteitsverbetering van dit type.

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

★★★

- Het actuele voorkomen Dit type komt in alle deelgebieden voor, uitgezonderd deelgebieden 2-5 (diestiaanheuvelds), samen goed voor 272 ha.
- Actuele staat van instandhouding Er komen veel typische sleutelsoorten voor, maar vaak met een niet zo grote bedekking en vaak in bossen met te weinig dood hout en teveel exoten, waardoor dit type zich bevindt in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype ten opzichte van de aanmeldingsperiode, toen ongeveer 157 ha werd aangemeld. Er zijn lichte verschuivingen vanuit alluviale bossen.
- Potenties Potenties zijn er over meer dan 400 ha. Goede herkolonisatiemogelijkheden van de bijhorende typische bossoorten zijn er vooral aansluitend aan bestaande (oude) boskernen.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

★★★

- Het actuele voorkomen In alle deelgebieden uitgezonderd 1b en 2-5 (diestiaanheuvelds) komen alluviale boshabitats voor samen goed voor 388 ha, waarvan het merendeel mesotroof elzenbroek en vogelkers-essenbos. De deelgebieden 7-15 herbergen naast dit laatste type telkens ook een fragmentair stukje bronbos (meestal < 1 ha). In de valleien van de Winge en de (Tieltse) Motte komen verder ook nog 16,5 ha oligotrofe broekbossen voor (vnl. in Walenbos).
- Actuele staat van instandhouding Er komen wel typische sleutelsoorten voor, maar vaak met een niet zo grote bedekking en vaak in bossen met te weinig dood hout, verdringing door exoten en te veel braam (door verdroging), waardoor dit type zich bevindt in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er nagenoeg geen verandering te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode, toen 404 ha werd aangemeld. Een licht daling is mogelijk: bij de opmaak van dit rapport werd de habitatkaart plaatselijk aangepast, waarbij een deel van de oorspronkelijk als alluviale bossen gekarteerde habitattypen, nu als 9160 beschouwd worden (cfr. verschuivingen naar meer drogere bostypes).

- Potenties

Zowel vogelkers-essenbos als mesotroof elzenbroek kan over meer dan 200 ha in deze SBZ voorkomen. Gezien er samen met de andere 91E0-types momenteel al bijna 400 ha voorkomt, liggen de potenties vooral in kwaliteitsverbetering van de alluviale bossen.

De zeldzamere types oligotroof broekbos en bronbos hebben in deze SBZ slechts potenties op resp. een 20-tal ha (in Walenbos, Dunbergbroek, Dutsel en de vallei van de Tieltse Motte - deelgebieden 1c, 1a en 6) en een paar ha in de hellingsbossen (deelgebieden 7-15), waar de potenties min of meer samenvallen met het huidig voorkomen. Ook hier liggen de potenties dus vooral in de kwaliteitsverbetering (bv. bescherming tegen inspoeling).

5.3. *Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten*

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus*

★★

- Het actuele voorkomen
De soort is met 50 (Motte) tot 7600 (Winge) individuen per ha vrij goed vertegenwoordigd in de deelgebieden Wingevallei en Walenbos van deze SBZ (deelgebieden 1- visdatabankgegevens van '99). Stroomopwaarts van Serclaes (deelgebied 1e) werden in okt. 2009 ook nog duizenden juveniele bittervoorns waargenomen.
- Actuele staat van instandhouding
Lokaal is bittervoorn in vrij grote aantallen aanwezig. De habitat heeft echter te lijden onder structurele ingrepen (rechttrekkingen, ruiming, vismigratieknelpunten, ...) en verontreiniging van de Winge, Molenbeek en Tieltse Motte. Dit leidt mogelijk tot een verminderde reproductie; er wordt geoordeeld dat de soort zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend
Deze soort komt in deze SBZ in redelijk veel hokken voor en lijkt nog in aantal toe te nemen.
- Potenties
Kwaliteitsverbetering van de habitat van de soort is mogelijk door het verbeteren van de waterkwaliteit en de structurele eigenschappen van de waterlichamen. Hierdoor kan de populatie bittervoorn zich verder uitbreiden.

Drijvende waterweegbree - *Luronium natans*

- Het actuele voorkomen
Historische waarneming van de soort in Walenbos (van begin 20^e eeuw) en de Zicht (nabij deelgebied 1a en in 1c), maar momenteel niet meer waargenomen. Dit is een Kempische soort, die nagenoeg niet meer voorkomt ten zuiden van de Demer.
- Actuele staat van instandhouding
De soort is in deze SBZ vermoedelijk verdwenen.

- Trend Hoewel aangemeld komt deze soort vermoedelijk niet meer voor in deze SBZ.
- Potenties Door de aanwezigheid van een zaadbank en diestiaankwel heeft de soort toch potenties in deze SBZ (bv. in Walenbos bij herstel van pionierssituaties).

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

- Het actuele voorkomen Binnen deze SBZ is het voorkomen onvoldoende gekend (**kennislacune**), maar er zijn wel waarnemingen van kamsalamander in de buurt, zoals op meerdere plaatsen op < 1km van deelgebied 1 en in de Gete-Velpevallei.
- Actuele staat van instandhouding Er is in deze SBZ weinig geschikt waterhabitat in geschikt landhabitat aanwezig. **'Gedeeltelijk aangetaste'** actuele staat van instandhouding.
- Trend Hoewel aangemeld komt deze soort mogelijk/wellicht niet meer voor in deze SBZ (kennislacune).
- Potenties Volgens experts moet deze soort zeker kunnen voorkomen in het meer leemrijke deel van de vallei (niet zuur met diepere poelen) (kennislacune). Best eerst relictpopulaties opsporen/beter in kaart brengen, de populaties in de regio versterken en in de omgeving daarvan niet zure diepere poelen herstellen of graven goed voor mogelijk enkele dieren. De soort verdraagt geen vis; fragmentair droogvallen van de poelen is daarom soms beter.

Bever - *Castor fiber*

★

- Het actuele voorkomen De laatste meest nabije waarnemingen van in de vorige eeuw van de bever zijn van de Dijlevallei, waar hij omstreeks het midden van de 19de eeuw verdween door over-bejaging. Sinds begin 2000 heeft zich opnieuw een kleine populatie gevestigd langs de Dijle en de Laan. Momenteel komt de bever voor in de Dijlevallei en ondertussen ook in deze SBZ van de Wingevallei (beverdam in 2009 ter hoogte van Kloosterbroek, deelgebied 1a) waar er 1 tot 3 individuen zitten.
- Actuele staat van instandhouding Het betreft slechts enkele individuen. **'Gedeeltelijk aangetaste'** actuele staat van instandhouding.
- Trend Vroeger kwam deze soort niet voor in deze SBZ, maar ondertussen komen er enkele individuen voor in de Wingevallei.
- Potenties De eigenschappen van het leefgebied geven in theorie goede potenties voor uitbreiding van de bever, maar er zijn conflicten met overstroomsintolerante habitattypes zoals 6410 (blauw- en veldrusgraslanden) waarvoor deze SBZ essentieel is.

Spaanse vlag - *Callimorpha quadripunctaria*

★★

- Het actuele voorkomen
Deze soort komt in heel wat deelgebieden voor, zoals in de valleien van de Winge en de Molendaalbeek, in Walen- en Koebos en op de Beninks-, Wijngaard-, Houwaartse, Last- en Bollenberg (deelgebieden 1a, 1c, 2-5 en 9-14).
- Actuele staat van instandhouding
Ondanks het relatief verspreid voorkomen is de habitatkwaliteit niet altijd ideaal; soms ontbreken nectar/waardplanten en gebeurt het maaien van de ruigtes te weinig gefaseerd. '**Gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ. De soort lijkt in opmars.
- Potenties
Er zijn potenties voor deze soort in zo goed als alle deelgebieden. Kwaliteitsverbetering van habitat 6430 komt deze soort ten goede.

Zeggekorfslak – *Vertigo moulinsiana*

★

- Het actuele voorkomen
Er zijn enkele recente waarnemingen van zeggekorfslak in de Spicht (deelgebied 1e). Er werden in deze SBZ-H nog geen gerichte inventarisaties uitgevoerd. Aangezien er gelijkaardige biotopen ook elders in deze SBZ voorkomen, kan het zijn dat de soort nog op meer plaatsen aanwezig is.
- Actuele staat van instandhouding
Onbekend
- Trend
Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.
- Potenties
In het SBZ treft men nog geschikte biotopen voor zeggekorfslak aan. Potenties zijn er daar waar grote zeggenvegetaties en/of broekbossen aanwezig zijn.

Hazelmuis - *Muscardinus avellanarius*

★

- Het actuele voorkomen
De soort komt voor in Koebos (Robin Guelinckx 2002) en mogelijk ook in de Lubbeekse hellingsbossen (deelgebieden 12-13).
- Actuele staat van instandhouding
De soort komt zeer weinig voor en geschikte mantelzoomvegetaties ontbreken vaak. '**Gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties
Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering van boszomen van 9160 en/of habitat 6430_bz betere kansen in deze SBZ. Ook versterking van KLE's en bosuitbreiding komen deze soort ten goede.

Ingekorven vleermuis - *Myotis emarginatus*

★★★

- Het actuele voorkomen
Er zit een populatie in de kerk van Houwaart en in die van Lovenjoel (70 exemplaren, Robin Guelinckx) van waaruit de soort (wellicht) foereert naar de deelgebieden Wingevallei en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c) en Salve Mater, Bruul- en Koebos (deelgebied 13).
- Actuele staat van instandhouding
Het betreft een zeer kleine populatie, met een licht verstoord leef- en jachtgebied, bv. lichtpollutie en te weinig KLE's, waardoor de soort zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend
Deze soort is sterk achteruit gegaan in deze SBZ.
- Potenties
De bestaande populaties in de **kerken** van Houwaart en Lovenjoel, dienen absoluut beschermd te worden, vermits deze SBZ essentieel is voor deze soort. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden, alsook voor waterplassen en toegankelijke stallen. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten. Een mogelijkheid daarvoor bestaat er in het kasteel van Horst en evt. andere.

Het Klein park (deels SBZ) en Groot Park (buiten SBZ) te Lovenjoel zijn zeer belangrijk **foerageergebied** voor de ingekorven vleermuizen van de centraal gelegen kerk van Lovenjoel. Deze parken vormen bovendien dé **corridor** naar de aangrenzende habitatrichtlijngebieden in de vallei van de Molenbeek en bevatten ook historische gebouwen, die mogelijk ook vleermuisverblijfplaatsen herbergen (kennislacune). Idem voor de schapenstallen op de aangrenzende site van zoötechnisch instituut KUL (kennislacune).

Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - *Plecitus auritus/austriacus* en Baard/Brandtvleermuis - *Myotis mystacinus/brandtii*

★

- Het actuele voorkomen
De verspreiding van de vleermuizen is onvoldoende gekend, maar deze soorten komen wel voor in de deelgebieden 1, 9 en 13 (Wingevallei, Lastberg – Pellenberg en Lovenjoel – wellicht in de kerk van Houwaart en Lovenjoel en aan Serclaes).
- Actuele staat van instandhouding
Het betreft kleine populaties, met een licht verstoord leef- en jachtgebied, bv. lichtpollutie en te weinig KLE's, waardoor ze zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding bevinden.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties
Bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen of gebouwen dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populaties vergroten.

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus* en Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellu*

★

- Het actuele voorkomen
Zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger komen voor in de Wingevallei (waaronder Horst), Walen- en Koebos (deelgebieden 1a-e en 13). Gewone dwergvleermuis is minder zeldzaam.
- Actuele staat van instandhouding
Het betreft (relatief) kleine populaties, met een licht verstoord leef- en jachtgebied, bv. lichtpollutie en te weinig KLE's, waardoor ze zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding bevinden.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties
Vanuit hun verblijfplaatsen moet er aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Franjestaart - *Myotis nattereri*

★

- Het actuele voorkomen
Fanjestaart komt voor in de Wingevallei (deelgebied 1^e - Serclaes in winter).
- Actuele staat van instandhouding
Het betreft een kleine populatie, met een licht verstoord leef- en jachtgebied, bv. te weinig KLE's, waardoor de soort zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties
Bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen (zomer) of kelders (winter) dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Watervleermuis - *Myotis daubentonii*, Ruige dwergvleermuis- *Pipistrellus nathusii* en Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*

★

- Het actuele voorkomen
Deze soorten komen alle drie voor in de Wingevallei (deelgebieden 1a- en 1^e - Horst & Serclaes). Watervleermuis daarnaast ook in Walen- en Koebos en op de Lastberg (deelgebieden 1c, 9 en 13). Rosse vleermuis is ook waargenomen in Koebos.
- Actuele staat van instandhouding
Het betreft kleine populaties, met een licht verstoord leef- en jachtgebied, bv. te weinig KLE's, waardoor ze zich in een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding bevinden.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.

- Potenties Bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen of gebouwen dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden, alsook voor waterplassen. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

5.4. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van voorkomende soorten van de vogelrichtlijn bijlage I (niet aangemeld)

Ondanks het feit dat deze SBZ geen vogelrichtlijngebied is, worden er toch enkele belangrijke vogels van de vogelrichtlijn vermeld, omwille van huidig én potentieel voorkomen ervan binnen deze SBZ en binnen de gestelde doelen voor habitats van deze SBZ. **Deze soorten versterken de nood aan kwaliteitsverbetering van deze habitats.**

Blauwborst – *Luscinia svecica*

- Het actuele voorkomen Deze soort komt voor als broedvogel in de Spicht en de Vallei van de Tieltse Motte (deelgebieden 1^e en 6).
- Actuele staat van instandhouding In deze SBZ komen slechts enkele broedparen voor en het habitat is slechts fragmentarisch aanwezig. Een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding dus.
- Trend Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties Soort gelinkt met rietland en habitat **6430**. Bij herstel van natte hooilanden (o.m. 6410) in de Wingevallei met speciale aandacht naar ruige zomen in overgang naar bos zal ook habitat 6430 kansen krijgen, maar daar vaak te klein voor een populatie blauwborst. In rietruigtes (rbbmr) bv. in de buurt van de Gempemolen en Spicht (BE2400012-1d-e) zijn wel potenties voor enkele blauwborsten.

Zwarte specht – *Dryocopus martius*

- Het actuele voorkomen Deze soort komt in meerdere deelgebieden voor, waaronder de valleien van de Winge en de Molenbeek, Walen-, Zwarte en Chartreuzenbos, Wijngaardberg en Nederblok (deelgebieden 1-e, 5, 7, 8 en 15).
- Actuele staat van instandhouding In deze toch bosrijke SBZ komen slechts enkele broedparen voor. Een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties Soort gelinkt aan oude bossen vnl. van habitattypen **9120** (en **9160**). Bij toepassen van CDB (oude bomen, dood hout, ...) verhogen de potenties er voor zwarte specht. Waar oude beuken staan (Troostenberg, Chartreuzen, domein Hottat ...) heeft de soort potenties (broedbiotoop is er nu al aanwezig). Populieren kunnen die rol ook overnemen zoals bv. in Walenbos.

Wespendief – *Pernis apivorus*

- Het actuele voorkomen
Deze SBZ behelst met z'n 10-tal broedparen toch 5 % van de Vlaamse populatie. In deze SBZ komt hij voor in de valleien van de Winge en de Molenbeek, in Walen-, Zwarte, Meldert-, Koe- en Bruulbos alsook in de hellingsbossen van Lubeek (deelgebieden 1a-e en 7-16).
- Actuele staat van instandhouding
Geschikt habitat, zijnde een mozaïek van oud bos nabij wespenrijke boomgaarden/graslanden, is onvoldoende aanwezig, waardoor het aantal broedparen niet naar een goede instandhouding leidt. Een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al voor in deze SBZ.
- Potenties
Soort gelinkt aan oude bossen vnl. van habitatype **9120** (en **9160**) in mozaïeklandschap (met wespenrijke boomgaarden, graslanden, ...). Bij toepassen van CDB (oude bomen, dood hout, ...) en versterken van kleinschalige landschappen van bos met grasland kunnen de potenties er voor wespendifiel wel vergroot worden.

Middelste bonte specht – *Dendrocopos medius*

- Het actuele voorkomen
De soort komt voor als broedvogel in de Wingevallei en Walenbos (deelgebieden 1a, 1c en 1e), waar een kleine kernpopulatie voorkomt.
- Actuele staat van instandhouding
De populatie is te klein voor een goede instandhouding. Een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding. Wellicht komen meer dood hout en oude bomen de soort ten goede.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al voor in deze SBZ.
- Potenties
Soort gelinkt aan oude bossen vnl. van habitatype **9120** (en **9160**). Bij toepassen van CDB (oude bomen, dood hout, ...) kunnen de potenties er voor middelste bonte specht vergroot worden.

Ijsvogel - *Alcedo atthis*

- Het actuele voorkomen
De soort komt voor als broedvogel in de valleien van de Winge, (Tieltsse) Motte en de Molen(daal)beek, in de Spicht, Gempe en Walenbos (deelgebieden 1a-e, 6, 14 en 15).
- Actuele staat van instandhouding
Te weinig broedparen en zandige oeverwallen voor een goede instandhouding. Een '**gedeeltelijk aangetaste**' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al voor in deze SBZ.
- Potenties
Soort gelinkt aan **zuivere waterpartijen** met zandige oevers. Bij verbetering van de waterkwaliteit (meer vis) en maatregelen ter behoud/inrichting van zandige oevers kunnen de potenties voor ijsvogel vergroot worden.

Wintertaling - *Anas crecca*

- Het actuele voorkomen De soort komt voor in de Wingevallei (Dutsel, Gempe & vroeger broedend in de Spicht – deelgebieden 1a, d, e).
- Actuele staat van instandhouding Zijn habitat van natte meersen en moerasbossen met veel sloten en ondiepe plassen met veel oevervegetatie is verspreid aanwezig. Een **'gedeeltelijk aangetaste'** actuele staat van instandhouding.
- Trend Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties Soort gelinkt aan ondiepe **waterpartijen met veel oevervegetatie**. Bij natuurlijk herstel van een aantal (vis) vijvers naar ondiepe waterpartijen met veel oevervegetatie kunnen de potenties voor wintertaling vergroot worden.

Kuif- en tafeleend - *Aythya fuligula* en *ferina*

- Het actuele voorkomen Beide soorten broeden aan de Gempevijvers (deelgebied 1d).
- Actuele staat van instandhouding Hun habitat van open en 2-4 m diepe waterpartijen is aanwezig, niet al te vervuild en levert meestal wel een **'goede tot uitstekende'** actuele staat van instandhouding.
- Trend Hoewel niet aangemeld kwamen deze soorten vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties Kuif- en tafeleend zijn gelinkt aan allerlei **waterpartijen** (geen kanalen) en hebben dus potenties in deze SBZ.

Kwartelkoning - *Crex crex*

- Het actuele voorkomen Kwartelkoning broedde in 2008 in Koebos (deelgebied 13). In 1999 was hij nog een broedvogel in de nabijgelegen Abdij van't Park (Leuven).
- Actuele staat van instandhouding Er komen in deze SBZ zeer weinig extensieve hooilandcomplexen en dus weinig broedparen voor. Een **'gedeeltelijk aangetaste'** actuele staat van instandhouding.
- Trend Hoewel niet aangemeld kwam deze soort vroeger wellicht ook al fragmentair voor in deze SBZ.
- Potenties Creatie van **extensieve en open hooilandcomplexen (bv. 6410, 6510, ...)** zijn noodzakelijk voor het creëren van kansen voor deze soort. De hooilanden moeten kniehoog blijven tot augustus en worden best open gehouden en niet bemest en niet begraasd. Dit is plaatselijk mogelijk voor een paar broedparen.

5.5. Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Ze worden in dit rapport besproken omdat ze **deel kunnen uitmaken van het leefgebied van Europees beschermde soorten of de Europese habitattypen kunnen helpen versterken**. Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden.

Een aantal van deze regionaal belangrijke biotopen is belangrijk tot cruciaal voor de lokale goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen soorten.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop leefgebied is of de Europese habitats die erdoor versterkt kunnen worden en de potenties ervoor.

Tabel 5-5. Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen (rbb's), de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is of de Europese habitats die erdoor versterkt kunnen worden en de potenties ervoor.

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties
Rbb hc (dotter- grasland)	Deelgebied 1a (Wingevallei): 7 ha		
	Deelgebied 1c (Walenbos): 7 ha + 0,5 ha rbbms		goede potenties in de meeste deelgebieden in de vallei; ver- sterking van de variatie in de natte hooilanden (waaronder 6410, 6230, ...)
	Deelgebied 1d (Wingevallei): 0,5 ha		
	Deelgebied 6 (Vallei van de Tieltse Motte): 1 ha	vele Vlaamse RL- soorten	
	Deelgebied 7 (Zwartenbos): 4 ha		
	Deelgebied 11 (Kwade Schuur): 0,2 ha		
	Deelgebied 13 (Koebos , Bruulbos): 2 ha		
	Deelgebied 14-15 (Molen(daal)beekvallei): 6 ha		
Rbb mc/ mr/hf (grote zegge- riet- en moeras- spirea- vege- taties)	Deelgebied 1a (Wingevallei): 12 ha		
	Deelgebied 1c (Walenbos): 4 ha		goede potenties in veel deelge- bieden in de vallei; verster- king van de vari- atie in de natte ruigtes (waaron- der ook 6430)
	Deelgebied 1d (Wingevallei): 4 ha		
	Deelgebied 1e (Spicht): 3 ha	vele Vlaamse RL- soorten, blauw- borst, spaanse vlag, vleermui- zen, ...	
	Deelgebied 7 (Zwartenbos): 0,5 ha		
	Deelgebied 13 (Koebos , Bruulbos): 2,5 ha		
	Deelgebied 14-15 (Molen(daal)beekvallei): 15 ha		
	Deelgebied 16 (Meldertbos): 2 ha		
Rbb sp (slee- doorn- stru- weel)	Deelgebied 1a (Wingevallei): 5 ha		
	Deelgebied 1c (Walenbos): 1,5 ha		
	Deelgebied 3 (Houwaartse berg): 0,5 ha	idem, ook ha- zelmuis, ...	
	Deelgebied 13 (Koebos , Bruulbos): 1 ha		
	Deelgebied 14-15 (Molen(daal)beekvallei): 0,5 ha		

	Deelgebied 1a (Wingevallei): 10 ha		
	Deelgebied 1c (Walenbos): 1 ha		goede potenties in de meeste deelgebieden in de vallei; versterking van de variatie in de natte ruigtes (waaronder ook 6430)
Rbb sf (wilgenstruweel)	Deelgebied 1d (Wingevallei): 0,1 ha		
	Deelgebied 1e (Spicht): 0,5 ha	idem	
	Deelgebied 6 (Vallei van de Tieltse Motte): 2 ha		
	Deelgebied 7 (Zwartenbos): 0,5 ha		
	Deelgebied 14-15 (Molen(daal)beekvallei): 3 ha		
	Deelgebied 16 (Meldertbos): 1 ha		
Rbb sg (gaspeldoornstruweel)	Deelgebied 2 (Beninksberg): 0,5 ha		goede potenties op de diestiaanheuvels; daar versterking van de variatie van heischrale vegetaties (waaronder ook 4030, 6230, ...)
	Deelgebied 3 (Houwaartse berg): 0,1 ha	idem	
	Deelgebied 5 (Wijngaardberg): 1 ha		

5.6. Regionaal belangrijke soorten

Regionaal belangrijke soorten zijn soorten die op Vlaams niveau belangrijk zijn voor het natuurbehoud. Vaak betreft het soorten die zeer zeldzaam zijn in Vlaanderen en op een Vlaamse Rode lijst staan. Ze worden in dit rapport besproken omdat deze habitattypische soorten -soms mits enige bijkomende maatregelen- in deze SBZ effectief kunnen voorkomen in één **van de aanwezige Europese habitattypen**. In de onderstaande tabel wordt het huidig voorkomen van deze soorten in deze SBZ weergegeven, de potenties besproken en eventuele extra eisen opgesomd die de soorten aan hun habitattypen stellen.

De sleutelsoorten van de LSVI-tabellen werden hier niet nog eens apart vermeld.

Tabel 5-6. Samenvattende tabel met het voorkomen van regionaal belangrijke soorten die bijkomende noden stellen aan de aanwezige Europees te beschermen habitats die deze soorten als biotoop/leefgebied hebben.

	Actueel voorkomen (hokken)	Heeft als leefgebied:	Bijkomende eis aan habitat
Ringslang	In deelgebied 16 (Meldertbos) wordt een populatie ringslang opgevolgd; gericht onderzoek (2010) op historische aangrenzende vindplaatsen in Jodoigne (Waals-Brabant) leverde meerdere herbevestigingen op van deze soort; dit is een enige natuurlijke Vlaamse populatie	9160-91E0 met open plekken (om op te warmen) en hopen bladeren, mesthopen of dood hout voor het afzetten van eieren; liefst veel amfibieën in buurt	Open plekken en waterpartijen
Vuursalamander	Deelgebied 1a (Wingevallei); in de bossen van Horst bevindt zich een populatie vuursalamander	9120-9160 met waterhoudende beschaduwde plassen (op de dreven) met neutrale (niet te	(evt. nieuwe) plassen in herfst periodiek & gefa-seerd ruimen (tegen droogvallen voor half

	van tientallen individuen	zure) pH en bladval voor de larven en dood hout en een dikke strooisellaag voor de volwassen vuur-salamanders	aug./hierbij aanwezige larven evt. tijdelijk ver-plaatsen). NB: zolang er geen larven in de nieuwe poelen ontdekt worden, karrensporen op de pa-den behouden (en evt. knuppelpad aanleggen)
Boskrekel	2 km-hokken, 1 in deel-gebied 1c en 1 in deelge-bied 1d (Walenbos en Troostenberg)	9120 thermofiel (open, op zuidhellingen, ...)	Open plekken, bosran-den evt. dmv. hakhout-beheer
Keizersmantel	Tijdelijke populatie in 2007 in 1 km-hok van deelgebied 1c (Walen-bos), maar ook met waarnemingen in 1 km-hok in deelgebied 1a (Dunberg) en 1 in deel-gebied 5 (Wijngaardberg)	open bos (9160, 91E0) met viooltjes	Open plekken, bosran-den evt. dmv. hakhout-beheer of door verbete-ring van habitat 6430_bz
Kleine ijsvo-gelvlinder	populatie in 7 km-hokken van deelgebied 1c (Wa-lenbos), maar ook met waarnemingen in 1 km-hok in deelgebied 1a (Horst) en 1 in deelge-bied 5 (Wijngaardberg)	open bos (9160) met kamperfoelie	Open plekken, bosran-den evt. dmv. hakhout-beheer of door verbete-ring van habitat 6430_bz
Zompsprink-haan	Komt voor op een nat hooiland te Horst	6410 , rbbhc	
Greppel-sprinkhaan	populatie in 10-tal km-hokken in deelgebied 1a en 2 (Wingevallei, Be-ninksberg)	6510	ongemaaide delen
Sleedoornpa-ge	populatie in 10-tal km-hokken in deelgebied 1a, c (Wingevallei, Walenbos)	thermofiele boszomen (9120, 9160, 91E0), 6430_bz , rbbbsp	gefaseerd mantelzoom-beheer

5.7. Samenvattende tabel huidig voorkomen van Europees te beschermen habitattypen en soorten per deelgebied

Tabel 5-6. Samenvattende tabel met het aantal hokken (UTM 1x1 km) waarin een Europees te beschermen soort aanwezig is, en de oppervlakte (ha) van de Europees te beschermen habitattypen in elk van de deelgebieden van de SBZ

Soort	in #hokken	deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Bittervoorn-Rhodeus sericeus amarus ★★			5		1	1	1													?	?	
Drijvende waterweegbree - Luronium nat.					0																	
Kamsalamander - Triturus cristatus			?		?	?	?					?	?						?	?	?	?
Bever – Castor fiber ★			3																			
Zeggekorfslak – Vertigo Moulinsiana							1															
Ingekorven vleermuis - Myotis emarginatus ★★					(1)														(1)			
Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus ★			1		6		1												2			
Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus ★			1												1							
Baard/Brandtvleermuis - Myotis mystacinus/brandtii ★							1												1			
Franjestaart - Myotis nattereri ★							1															
Laatvlieger - Eptesicus serotinus ★			2		1														1			
Watervleermuis - Myotis daubentonii ★			1		1		1								1				1			
Ruige dwergvleermuis - Pipistrellus nathusii ★			1																			
Rosse vleermuis - Nyctalus noctula ★			1		2														1			

VLEERMUIZEN			Wingevallei (deelgebieden 1a,e), Walenbos (deelgebied 1c) en Koebos (deelgebied 13) zijn de topgebieden voor de vleermuizen.																			
Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria ★★			121111111111																			
Hazelmuis – Muscardinus avellanarius ★			? ? ? ? ? 1																			
Soort	in #hokken	deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Blauwborst - Luscinia svecica			? ? 11																			
Zwarte specht – Dryocopus martius			11111111																			
Wespendief – Pernis apivorus			12111111111																			
Middelste bonte specht – Dendrocopos medius			111																			
Ijsvogel – Alcedo atthis			1211111																			
Wintertaling – Anas crecca			111																			
Kuifeend en Tafeleend – Aythya fuligula /ferina			1																			
Kwartelkoning – Crex Crex			1																			
Habitat	in ha	deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2310 - Psammofiele heide			Komt niet voor in deze SBZ (geen landduinen).																			
2330-Open grasland met Corynephorus- & Agrostissoorten (Dwerghaververbond) ★			0,20,20,5																			
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties ★			<0,01 ?																			
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition ★			?<0,01?																			
Habitat	in ha	deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

4010 - Noordatlantische vochtige heide ★			0,5						0,1										
4030 - Droge Europese heide ★★	1	1		6,5	0,5	4	0,5												
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems; droog + vochtig ★★★	0	1	0,2	0,5	7,2	0	0	1	0,2	0					0			0	
	+1	+3	6,8		+0,5			+0,7	+0,5										
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion); mo + ve ★★★	0,2		0,5	Rel.					0,2	1			0		Rel.	0			
	+2		+0,2						+0	+0									
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones ★★★	70		9	4	20				6	1					0,5	9	4,5	3	
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) ★★	17,3	0	13	0,5		0	0	0	2	1					2	0,5	2,5	1	
7140 - Overgangs- en trilveen ★	0		<0,01	0	0				0	0								0	
7220 - Kalktufbronnen															?	1	?	1	
7230 – Alkalisch laagveen ★															0,1				
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus (Quercion robori-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. 9190 ★★	60	75	70	43	35	20	2	24	31	23	9	40	9	6	1,5	1,5	10	0,4	1,5
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli ★★★	55	2	124		10					2	8	3	3	5	2,5	2,5	25	8	21
91E0 - Alluviale bossen ★★★ Alnion glutinosa, Fraxinus excelsior, Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae	101		137	7,3	26					33	5,5	2,2	3	0,6	1	0,1	25	32	7

6. Beschrijving van de maatschappelijke context

De Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel en alleen een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot zekere hoogte een gevolg van die actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast heeft deze context ook invloed op de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken sectoren in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie, waarbij ook wordt ingegaan op de verschillende bestuurlijke structuren die een bevoegdheid hebben die aansluit bij het beheer van de natuurwaarden (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien als input gebruikt worden voor het opstellen van actieprogramma's. Op dat moment wordt de gehele socio-economische context verder verfijnd en aangevuld met meer gedetailleerde gegevens over de eigenaars en gebruikers. Dit hoofdstuk heeft dus niet de ambitie om een gedetailleerde en volledige beschrijving van de socio-economische toestand in het gebied te beschrijven. Het moet op basis van deze analyse wel mogelijk zijn om in overleg met betrokken doelgroepen, administraties en lokale besturen kansen en bedreigingen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen te identificeren.

Noot bij de kaarten m.b.t. dit hoofdstuk

Hoofdstuk 6 van het rapport beschrijft de socio-economische situatie van het betrokken SBZ. In bijlage (bijlage 6) worden kaarten gevoegd die deze socio-economische situatie visualiseren. Indien uit het overlegproces bijkomende informatie voortvloeit, is deze enkel opgenomen in het tekstgedeelte en zijn de kaarten uit het oorspronkelijke rapport hieraan niet aangepast. De kaarten werden immers o.m. gegenereerd door verschillende instanties die de relevante socio-economische gegevens beheren. Het aanpassen van de kaarten zou een nieuwe rondvraag bij deze instanties impliceren, wat om redenen van efficiëntie (kosten-baten) niet is voorzien. De tekst is bijgevolg accurater dan de kaarten.

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS-gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van het Habitatrichtlijngebied. De totale oppervlakte van het Habitatrichtlijngebied is 2244 ha.

Ten slotte zijn de gegevens niet steeds up-to-date met de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds een bronvermelding met de gebruikte gegevens opgenomen.

6.1. Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijk uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlakte-delfstoffenplannen, ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het beleid op vlak van onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeleid.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het gewestplan en verschillende ruimtelijke uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In tabel 6-1-1 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt de oppervlakte per hoofdcategorie aangegeven.

Meer dan 84 % heeft een natuur-, groen- of bosbestemming. Landbouw is de enige andere ruimtelijke bestemming met een noemenswaardig aandeel (circa 14 %). In bijlage 5 kaart 6.1.1 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Tabel 6-1-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van de totale oppervlakte van het gebied.²¹

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ²²							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reser- vaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1	1	>0	1184	23	93	241		
	2			46			5		
	3						13		
	4	>0	>0	30			3		
	5			70			0		
	6	>0		105	6		17	>0	
	7	1		24	3	3	18		
	8			45			1		
	9			16			1		1
	10			14			9		>0
	11			11			3		
	12			5			2		
	13			48	14		12		
	14	>0	>0	86	>0		4		
	15	>0		31	3		>0		5
	16			3	38		>0		3
Totale oppervlakte (ha)		2	1	1719	87	96	330	0	10
Aandeel (% totale op- pervlakte SBZ)		0,1	0,0	76,6	3,9	4,3	14,7	0,0	0,4

In de periode 2004-2008 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen in 13 buitengebiedregio's een ruimtelijke visie uit voor landbouw, natuur en bos. Deze visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. De visie vormt de basis voor de opmaak

²¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

²² De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende G-RUP's in de verschillende Habitatrichtlijngebieden

van concrete gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen. De prioriteiten en fasering voor de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden aangegeven in operationele uitvoeringsprogramma's.

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw-, natuur- en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP);
2. gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is;
3. gebieden waarvoor de opmaak van een gewestelijke RUP op korte termijn niet mogelijk is.

Voorliggend gebied overlapt met de buitengebiedregio Hageland waarvoor een ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos is uitgewerkt. In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2006 een ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos op voor deze regio. Op 19 juli 2007 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 37.100 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Binnen het habitatrictlijngebied liggen **geen herbevestigde agrarische gebieden**. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in de operationele uitvoeringsprogramma's met betrekking tot voorliggend gebied. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

Tabel 6-1-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.²³

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebieden van gebied
Uitvoeringsacties op korte termijn op te starten	/		
Op te starten specifiek onderzoek voorafgaand aan uitvoeringsactie	Wingevallei (actie nr. 20)	De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - het hernemen van de agrarische bestemming voor de kleinere landbouwgebieden in de vallei van de Winge tussen Holsbeek en Sint-Joris-Winge (16.3, 16.4) - het versterken van de natuurwaarden en de waterbergingsfunctie (18.4) en het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos (17.1, 17.2, 19.2, 19.3) in de Wingevallei; - het versterken van de bosstructuren (richtcijfer bosuitbreiding Troostenbergbos (20.2) 5 ha, bebossing rond Plas van Rotselaar (26.1) 5 ha); - het vrijwaren van de openruimteverbinding tussen Vierbunders – Dunbergbroek en Braambos – Chartreuzenbos (25.3) (richtcijfer kleinschalige bosuitbreiding 2 ha). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	1

²³ Operationeel uitvoeringsprogramma regio Hageland, 19 juli 2007

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
	Walenbos – Tienbunderbos – Mostingbos en Vallei van de Tieltse Motte (actie nr 21)	De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - het hernemen van de agrarische bestemming voor kleinere landbouwgebieden tussen Nieuwrode, Houwaart, Tielt en Sint-Joris-Winge (15.1, 50.2) - het versterken van de natuurwaarden Walenbos/vallei van de Nieuwe Motte (18.5) en Tieltse Motte (18.8) - het versterken van de bosstructuren (richtcijfer bosuitbreiding Tienbunderbos-Mostingbos (20.1) 15 ha; Herenbos (20.5) 6 ha; - het vrijwaren van de openruimteverbinding tussen Tienbunderbos-Mostingbos en Walenbos t.h.v. Neringe (25.4). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied</i>	1, 3, 4 en 6
	Getuigenheuvels ten zuidwesten van Aarschot (Wezemaal, Gelrode) (actie nr. 29)	De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - het hernemen van de agrarische bestemming voor kleinere landbouwgebieden tussen Wezemaal, Gelrode en Aarschot (15.1, 16.1) - het versterken van de natuurwaarden en bosstructuren op de Diestiaanheuvels (22.1, 22.2, 20.3) (richtcijfers bosuitbreiding Kapittelberg (20.3) 5 ha; Beninksberg (22.1) 19 ha) <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i> <i>Opstarten specifieke onderzoeksopdracht zonevreemde landbouw Wijngaardberg (22.2) i.f.v. een objectieve evaluatie van de socio-economische betekenis van het gebied voor de agrarische macrostructuur, de potenties voor natuurontwikkeling en de instandhoudingsdoelstellingen van de speciale beschermingszone als basis voor verdere besluitvorming omtrent opmaak gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan.</i> <i>Afstemmen met provinciaal planningsproces afbakening kleinstedelijk gebied Aarschot.</i>	2, 5
	Diestiaanheuvels Leuven (actie nr. 32)	De opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - het hernemen van de agrarische bestemming voor kleinere landbouwgebieden tussen Holsbeek, Linden en Pellenberg (30.2, 30.3, 30.4, 30.6) - Het versterken van de bosstructuren en het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos op de Diestiaanheuvels (richtcijfers bosuitbreiding: Chartreuzenbos (31.1) 10 ha; Bleekbos-Rondebos-Kratenberg (31.4) 28 ha; Gasthuisbos (31.5) 10 ha); hellingbossen t.h.v. Lastberg en Herendaalhof (31.11) 5 ha; hellingbossen van Bergenhof-Nederblok (31.9) 10 ha). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i>	1, 8, 9, 10, 11

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden van gebied
	Valleien van de Molenbeek, Weterbeek en Bruulbeek (actie nr. 35)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Molenbeek (38.1) en Weterbeek - Bruulbeek (38.3) en het nader uitwerken van de verweving tussen landbouw, natuur en bos in de vallei van de Mollendaalbeek. - het versterken van de bosstructuren (40.3 en 40.4) (richtcijfer bosuitbreiding Bruulbos (40.3): 10 ha) Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied</i>	13, 14, 15
	Vallei van de Mollendaalbeek (actie nr. 36)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor het versterken van de natuurwaarden in de vallei van de Mollendaalbeek-Bovenheidebeek (38.2) en het versterken van de bosstructuur (40.1 en 40.2). Motivatie: <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied..</i>	7, 14
Gebieden waarvoor geen acties op korte termijn opgestart worden	Vallei van de Molenbeek/Mene en zijbeken (Kleine Beek, Bosbeek, Fonteinbeek) (actie nr. 59)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor - het versterken van de natuurwaarden en de waterbergingsfunctie in de vallei (62.2, 62.3) en het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur en bos in delen van de vallei (63.2) - het versterken van de bosstructuur van het alluviaal bos (64.1) Motivatie: <i>Opmaak RUP op korte termijn weinig meerwaarde t.o.v. bestaand RUP Hoegaardse valleien (RUP fase 1). Overige delen opstarten na afronden provinciaal planningsproces voor afbakening kleinstedelijk gebied Tienen.</i>	

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en Natuurverwevingsgebied bedroeg op 1 januari 2009 87.073 ha, respectievelijk 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

In tabel 6-1-3 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt de oppervlakte per categorie aangegeven. Er komt actueel geen Natuurverweingsgebied voor binnen het gebied. In de deelgebieden 3, 4, 8, 9, 10, 11 en 12 komt actueel geen VEN voor. In de overige deelgebieden komt wel VEN voor. Het betreft enkel GEN (grote eenheid natuur). De grootste hoeveelheid GEN komt voor in het grootste deelgebied nl. deelgebied 1. Ook in de deelgebieden 2, 5, 6, 13, 14, 15, 16 is een relatief groot aandeel van de deelgebieden aangeduid als VEN (tussen de 80 en 90 % van de oppervlakte van het deelgebied). In bijlage 5 kaart 6.1.3 wordt het VEN in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-1-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het gebied.²⁴

	Nr deel- gebied	Categorie	
		Vlaams Ecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ont- wikkeling (GENO)
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	1023	/
	2	45	/
	3		/
	4		/
	5	59	/
	6	109	/
	7	30	/
	8		/
	9		/
	10		
	11		/
	12		/
	13	60	/
	14	85	/
	15	34	/
	16	40	/
Totale oppervlakte (ha)		1486	
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		66	

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen. In en rond het gebied zijn verschillende verbindingsgebieden aangeduid²⁵.

- Golfterrein Sint-Joris-Winge als stapsteen tussen Tafelbos en Troostenbergbos
- Velpe als natuurverbinding tussen bosgebieden Begijnenbeek, Diestiaanheuvelds en Mollendaalbos
- Verbinding Boscomplex Walenbos-Tieltse Motte en Begijnenbeek

²⁴ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

²⁵ Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

- Verbinding Diestiaanheuveld Hageland met Wingevallei
- Verbinding Molenbeek-Parkbeek met Dijle en bossen Diestiaanheuveld (Bruulbos-Langenbos) en bossen van Meerdaalbos-Mollendaalbos, Grootbos en Butselbos
- Verbinding Winge-Molenbeek via Wijngaardberg-Beninksberg naar 's Hertogenheide
- Verbinding boscomplex Walenbos en Demer via Nieuwe Motte
- Verbinding bosgebieden Diestiaanheuveld Hageland (as Kesselberg/Chartreuzenbos-Butselbos/Bruulbos)
- Verbinding bossen Diestiaanheuveld met Winge-Molenbeek

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg (gewestplan, bijzonder plan van aanleg, ...) die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

Het beleid inzake het beheer van de oppervlakte-delfstoffen werd ondertussen in het Oppervlakte-delfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakte-delfstoffen. Het Oppervlakte-delfstoffendecreet voorziet in een oppervlakte-delfstoffenplanning. Die oppervlakte-delfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzaam voorraadbeheer van oppervlakte-delfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlakte-delfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlakte-delfstoffenplannen, één per samenhangend oppervlakte-delfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlakte-delfstof besproken wordt. Die plannen bevatten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten met andere woorden ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlakte-delfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Er overlapt geen goedgekeurd bijzonder oppervlakte-delfstoffenplan met het voorliggende gebied. Dit habitatrictlijngebied heeft mogelijk wel raakpunten met het oppervlakte-delfstoffenplan 'Zand in Vlaams-Brabant' dat momenteel in opmaak is.

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten, archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via de nieuwe Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening²⁶ is het verplicht advies te vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

De bescherming van landschappen dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd

²⁶ Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening gewijzigd bij de decreten van 8 mei 2009, 18 december 2009, van 16 juli 2010, 23 december 2010, 8 juli 2011 (B.S. 3.07.2009, 30.12.2009, 29.01.2010, 09.08.2010 en 31.12.2010)

landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt. Erfgoedlandschappen zijn momenteel niet van toepassing in het kader van het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn momenteel twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Europees beschermde gebieden (mededeling Mira Van Olmen d.d. 22/07/2009). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel een zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van de ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en –kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers uit de betrokken gebieden. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden, met name definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In Tabel 6-1-4 wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op het voorliggende gebied. In bijlage 5 kaart 6.1.4 worden de planchamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart. Binnen het gebied komen een groot aantal beschermde monumenten en dorpsgezichten voor. Daarnaast komen een aantal beschermde landschappen voor en ook vallen een paar puntrelicten binnen deze SBZ (Het Klein Park in Bierbeek, Wilderhof), de meesten er buiten. Een aantal van de historische gebouwen en domeinen, zoals het kasteel van Horst en Serclaes, het Klein en Groot Park en de kerk van Lovenjoel en de kerk van Houwaart, zijn belangrijk voor de in deze SBZ voorkomende vleermuizen.

Tabel 6-1-4. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het gebied.²⁷

Categorie	Naam	Deelgebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermd landschap	Beninksberg	2	46	43
	Het Wilderhof	14	13	11
	Holsbeek (Nieuwenrode/Sint-Pieters-Rode): Rodestraat, Groenstraat, Rijksweg Aarschot-Winge e.a.: omgeving van het kasteel van Horst	1	177	73
	Walenbos en omgeving #2	1	148	126
	Wijngaardberg	5	112	67
	Wingevallei en omgeving pastorie Sint-Pieters-Rode	1	92	60
Beschermd dorpsgezicht	Bierbeek (Bierbeek): Dorpsstraat: de onmiddellijke omgeving van de Sint-Hilariuskerk	7	3	>0
	Domein Hottat	8	74	32
	Dorpskern van Korbeek-Lo	14	11	1
	Heystmolen, omgevende beemden, park van Salve Mater en Dorpsplein	14	63	14
	Kasteeldomein Van Meldert	16	50	41

²⁷ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Onroerend erfgoed en Landschapsatlas, vector, toestand 22/07/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Categorie	Naam	Deelgebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
	Onmiddellijke omgeving van het Bordingenhof	7	16	2
	Onmiddellijke omgeving watermolen	14	2	1
	Park van domein Vijverhof met erop aansluitende beemden en bosjes	14	14	6
	Schotteshof en onmiddellijke omgeving	14	4	2
	Uittheemse Molen met onmiddellijke omgeving	1	4	2
Beschermd monument	Afspanning De Drie Haringhe en oude brug over de Molenbeek	1	>0	>0
	De Wijnmuur	5	1	1
	Het Kein Park (vierkanthoeve omgevormd tot kasteeltje, park aangelegd omstreeks 1810, ca. 1860 en ca. 1890 verder uitgebreid in oostelijke richting, zeldzame bomen en groentenkelder	13	6	12
	Heystmolen (watermolen)	14	>0	>0
	Horststraat 28 : vml wagenhuis- en stalvleugel van Kasteel Van Horst	1	>0	>0
	Pastorie met ingangspoort en brug	1	>0	>0
	Uittheemse Molen, watermolen, gedeelte tot en met scheidingmuur tussen molen en woning, resterende maalinrichting en sluis met toebehoren	1	>0	>0
	Watermolen op de Winge	1	>0	>0
	Waversesteenweg 1: Kasteel Van Meldert met wagenhuis, orangerie en zwembad met kleedhokje	16	>0	>0
Ankerplaats				
Definitief vastgesteld				
Voorlopig vastgesteld				
Voorstellen landschapsatlas	Diestiaanruggen te Wezemaal	2, 5	506	122
	Meldert	16	96	41
	Valleien van Molenbeek en Winge van Gemp tot Horst	1	858	260
	Walenbos	1	709	482
Archeologische sites	/			

Bij uitbreiding dient gesteld te worden dat voor alle stedenbouwkundige vergunningsaanvragen die onder de bijzondere procedure van de Vlaamse Codex voor Ruimtelijke Ordening – afdeling 3 (aanvragen door publiekrechtelijke personen en/of betrekking hebbende op werken van algemeen nut) en bij uitbreiding onder artikel 5 van het 'Decreet van 30 juni 1993 ²⁸houdende bescherming van het archeologisch patrimonium' (aanvragen betreffende de bijzondere procedure met invloed op de ondergrond) vallen, dient een advies aan Onroerend Erfgoed gevraagd te worden.

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Op 8 oktober 2010 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het maatregelenpakket voor Vlaanderen definitief goed. Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen.

Dit habitatrichtlijngebied ligt binnen het bekken van 'Dijle en Zenne' en het bekken van 'Demer'. Het grootste deel van het gebied (deelgebied 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10 en 11) ligt in de deelbekken van de **Winge-Nieuwe Motte**. Een deel van deelgebied 1 ligt ook in het deelbekken van de Velpe. In het zuiden ligt deelgebied 16 in het deelbekken van de Grote Gete. Beide deelbekkens behoren tot het bekken van de Demer. Deelgebieden 7, 8, 13 14 en 15 liggen in het deelbekken van de **Molenbeek-Bierbeek-Lemingsbeek-Abdijbeek**. Dit deelbekken ligt in het bekken van 'Dijle en Zenne'. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties opgenomen in de bekkenbeheerplannen die in de buurt liggen van het voorliggende gebied. Een overzicht van de acties opgenomen in de deelbekkenbeheerplannen is raad te plegen op <http://www.vlaamsbrabant.be/wonen-milieu/water/waterbeleid/deelbekkenbeheerplannen>.

Tabel 6-1-5. Overzicht van de acties opgenomen bekkenbeheerplannen die van toepassing zijn op het gebied. ²⁹.

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Bergen	Het nemen van de nodige maatregelen om de lagere onbebouwde zones van de Wingewijk in te schakelen als noodoverstromingsgebied	VMM	1
Natuur-ecologie	Wegwerken van het vismigratieknelpunt op de Winge ter hoogte van de Uitemolen	VMM	1
Bergen	Aanduiden en inrichten van een overstromingsgebied in het valleigebied van de Winge en de Grote Losting stroomopwaarts de Uitemolen op de rechteroever	VMM	1
Bergen	Aanduiden en inrichten van een overstromingsgebied in het valleigebied van de Winge stroomafwaarts de Uitemolen op de linkeroever	VMM	1

²⁸ Decreet van 30 juni 1993 houdende de bescherming van het archeologisch patrimonium, gewijzigd bij de decreten van 18 mei 1999, 28 februari 2003, 10 maart 2006 en 27 maart 2009 (B.S. 15.09.1993, 08.06.1999, 24.03.2003, 07.06.2006 en 15.05.2009) en alle erbijhorende memories van toelichting en uitvoeringsbesluiten

²⁹ <http://geoloket.vmm.be/bekkenwerking>

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deel-gebieden van gebied
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoeren van de bovengemeentelijke saneringsprojecten in het zuiveringsgebied Rotselaar die zijn opgenomen op het optimalisatieprogramma (2008 t.e.m. 2012).	VMM, NV Aquafin	1
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoeren van de bovengemeentelijke saneringsprojecten in het zuiveringsgebied Sint-Joris-Winge die zijn opgenomen op het optimalisatieprogramma (2008 t.e.m. 2012)	VMM, NV Aquafin	1
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoeren van de bovengemeentelijke saneringsprojecten in het zuiveringsgebied Tielt-Winge die zijn opgenomen op het optimalisatieprogramma (2008 t.e.m. 2012)	VMM, NV Aquafin	5, 6
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoeren van de bovengemeentelijke saneringsprojecten van het investeringsprogramma's en de goedgekeurde optimalisatieprogramma's betreffende de aanleg van collectoren en aansluitingen. Het betreft de aan Aquafin opgedragen projecten uit de alle vroeger goedgekeurde bovengemeentelijke investeringsprogramma's (zowel Renovatieprogramma's [RP], Investeringsprogramma's [IP] als Optimalisatieprogramma's [OP]) tot en met OP 2008-2012.	VMM, nv Aquafin	14

6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk wordt een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is niet volledig. Bij de operationalisering van het actieprogramma dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende, openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment nog niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat afspraken worden gemaakt over de concrete implementatie van de natuurdoelen. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars. Een belangrijk uitgangspunt bij de opmaak van de IHD is namelijk dat de sterkste schouders (de natuursector) de zwaarste lasten zullen moeten dragen.

In Tabel 6-2-1 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 kaart 6.2 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied gesitueerd.

Iets meer dan 60 % van de gronden gelegen binnen dit SBZ-gebied is niet in beheer of eigendom van de 'natuursector'. Op ongeveer de helft van deze gronden is het voorkeurecht 'natuur' van toepassing. Het grootste deel van deze gronden ligt binnen het grootste deelgebied, deelgebied 1. Binnen de deelgebieden 3, 8, 9, 10 en 11 heeft de 'natuursector' geen gronden in eigendom of beheer. Ook binnen de deelgebieden 5, 7, 12, 14 en 15 is er meer dan 70 % van de gronden niet in beheer van de 'natuursector'.

Iets meer dan 25 % van de totale oppervlakte van het gebied is momenteel in eigendom van het Agentschap voor Natuur en bos (ANB). ANB heeft eigendommen binnen de deelgebieden 1, 2, 6 en 15. Daarbuiten zijn er verder nog 62 ha waar ANB verantwoordelijk is voor het beheer (niet in eigendom). Natuurpunt beheert bijna 200 ha in deze SBZ. Het grootste deel van deze gronden heeft het in eigendom. Zo'n 110 ha hiervan liggen in deelgebied 1. In deelgebied 16 heeft Natuurpunt

meer dan 70 % van de gronden in eigendom. In de deelgebieden 5 en 13 bezit Natuurpunt ongeveer 30 % van de gronden van het deelgebied.

Voor bijna 30 % van het gehele gebied geldt een recht van voorkoop voor natuur dat gekoppeld is aan de bestaande natuurreservaten. In deelgebied 1 ligt het grootste deel van deze gronden. Ook binnen de deelgebieden 5, 7, 14 en 16 liggen relatief veel gronden met een voorkooprecht natuur (tussen 25 % en 70 % van deze deelgebieden).

Tabel 6-2-1. Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.³⁰

	Nr deel- gebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigen- dom, be- heer ANB	Technisch beheer conform bos- decreet	Eigendom Natuur- vere- niging	Niet ei- gendom, beheer natuur- vere- niging	Gronden recht van voorkoop natuur ³¹	Ander
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1	518	6	56	110	1	550	302
	2	46	>0				2	2
	3							13
	4			16				18
	5				22		48	1
	6	18		8				102
	7			4		5	24	16
	8							46
	9							19
	10							23
	11							14
	12			2				5
	13			21	20		5	28
	14				9		22	60
	15	1		6				34
	16				31		11	2
Totale oppervlakte (ha)		582	6	112	192	6	662	686
Aandeel (% totale op- pervlakte SBZ)		25,9	0,3	5,0	8,6	0,3	29,5	30,5

³⁰ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreservaten v.z.w. Limburgs Landschap, vector, toestand 03/04/2009 (v.z.w. Limburgs Landschap).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009 (v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuurreservaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

³¹ Het betreft hier enkel en alleen de gebieden met recht van voorkoop in relatie tot de Vlaamse en erkende natuurreservaten. In sommige gebieden kunnen nog andere rechten van voorkoop in relatie tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen, ruilverkaveling, natuurinrichting etc. van kracht zijn. Daarnaast is er in het ganse VEN een voorkooprecht van kracht.

Bevoegde besturen en beherende verenigingen

Achtergrondinformatie bij de analyse

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en –organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kunnen ook met privé-beheerders (vb. landbouwers, bosbeheerders,) afspraken gemaakt worden. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met deze verschillende groepen van betrokkenen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren of privé beheer ondersteunen in de voorliggende context. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal groepen van privé-beheerders (vb. landbouwers, watermaatschappijen, bosbouwers, jagers...). Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. Bij de voorbereiding van de implementatie dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Tabel 6-2-2. Situering van de bevoegde besturen en beherende verenigingen binnen het gebied.³²

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Provincie Vlaams Brabant	2244	100
Betrokken gemeenten	Bekkevoort	14	0,6
	Bierbeek	257	11,5
	Boutersem	4	0,2
	Hoegaarden	44	2,0
	Holsbeek	668	29,8
	Leuven	3	0,2
	Lubbeek	253	11,3
	Rotselaar	187	8,3
	Tielt-Winge	815	36,3
Betrokken bekkenbesturen	Demerbekken	1908	85
	Dijlebekken	337	15
Betrokken waterschappen	Demer Noord	1859	82,8
	Demer Zuid	49	2,2
	Dijle Zuid	337	15,0
Betrokken regionale landschappen	Dijleland	260	11,6
	Noord-Hageland	1936	86,3
Terreinbeherende natuurverenigingen	Natuurpunt	198	8,9
Betrokken bosgroepen	Dijle-Geteland	325	14,5
	Noord-Hageland	1920	85,5

³²Gebruikte datalagen voor berekening zijn: Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product). Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Vlaamse Hydrografische Atlas - Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Regionale Landschappen, vector, toestand 31/07/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen).

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

Betrokken WBE's	De Bekkevoortse	32	1,4
	De Gete-, de Velpe-, de Me- nevallei	128	5,7
	Honsem	44	2,0
	Land van Demer, Dijle en Winge	306	13,6
	Walenbos	999	44,5
	Winge en Losting	324	14,4

INFORMATIEF DOCUMENT

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met de intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desktopanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrijke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende (deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappelijk in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6 (landbouwgevoeligheidsanalyse). Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten van deze landbouwgevoeligheidsanalyse voor dit gebied.

In het Habitatrichtlijngebied 'Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen' is 263 hectare landbouw geregistreerd door 165 bedrijven. De gebruikspcelen³³ bevinden zich vooral aan de rand van de verschillende deelgebieden. Er liggen 10 percelen met bedrijfsgebouwen in het HRL-gebied. Daarnaast liggen er 175 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond de SBZ (op Vlaams grondgebied). Zo'n 23 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergroete huiskavel'³⁴ en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.

Op de kaart die de factoren van het juridisch en beleidskader weergeeft (Bijlage 6 kaart 8-2a en b) komen enerzijds gronden met hoge scores voor. Deze liggen niet in VEN-gebied, niet in Recht van Voorkoop (RVV) 'natuur'-gebied, wel in (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied en in zones waar derogatie mogelijk is. Anderzijds liggen de gronden met lage scores telkens wel in VEN-gebied, wel in RVV 'natuur'-gebied, in groene gewestplanbestemmingen en in zones met strengere bemestingsnormen. De gronden die intermediaire scores liggen veelal niet in VEN en wel in groene gewestplanbestemmingen. Sommigen liggen ook in RVV 'natuur'-gebied en/of in gebieden met strenge bemestingsnormen.

Op fysische vlak (Bijlage 6 kaart 8-3a en b) scoren de gronden matig tot goed. Enkele gronden in deelgebied 1 scoren echter lager. De variatie in gevoeligheid wordt deels veroorzaakt door een verschil in textuur- en drainageklasse. In het gebied komen veel mogelijk en effectief overstromingsgevoelige gronden voor. De gronden die op deze deelkaart als gevoeligste naar boven komen zijn deze die in niet-overstromingsgevoelig gebied liggen en een voldoende grote kaveloppervlakte hebben (> 3 ha). De meeste percelen in het gebied zijn niet tot licht erosiegevoelig. Hier en daar komt een perceel met een matige erosiegevoeligheid voor, maar deze percelen scoren voor alle fysische factoren samen meestal toch vrij gevoelig.

³⁴ Aangegeven percelen van gekend terreinbeheerders werden niet als landbouwpercelen mee opgenomen en zijn niet meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlakte. Percelenstukken die aan de rand van het SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren

Qua bedrijfsgebonden parameters (kaart 8-4a en b) scoren de meeste gronden laag tot matig. Enkele gronden hebben een hogere gevoeligheid. Deze percelen met een hogere gevoeligheid hebben momenteel een mestbalans in evenwicht of een mestoverschot. Voor de parameter leeftijd en uitbollingsgraad scoren de meeste bedrijven matig tot goed, evenals voor de factor 'productieomvang'. Gronden van bedrijven die wel laag scoren voor deze laatste 2 parameters scoren ook algemeen laag op deze deelkaart. Qua grondgebruiksintensiteit van de teelten scoren de gronden algemeen matig en sommige goed. Er komen hier vooral veel graslanden en maïsvelden voor, maar daarnaast ook nog enkele hectares intensieve teelten. De gronden in dit gebied scoren veelal laag wat de afstand tot de bedrijfszetel betreft.

De totale gevoeligheid (Bijlage 6, kaart 8-1a en b en onderstaande tabel) van de landbouwpercelen in het gebied is algemeen laag tot matig. Her en der komen gronden voor met een hoge totale gevoeligheid. In deelgebied 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 15 en 16 komt maximum 5 ha landbouwgrond voor. In deze deelgebieden is de relatieve oppervlakte die in gebruik is door landbouw steeds lager dan 20 % behalve in deelgebied 11 (38,7 %). In deelgebied 1 komt de meeste landbouwoppervlakte voor (171 ha), maar relatief gezien vormt deze landbouwgrond maar 11,1 % van het totale areaal van dit deelgebied. Zo'n 55 ha of één derde van de aanwezige landbouwgronden is meer gevoelig (klasse 13 of hoger). In deelgebieden 5, 6, 7, 13 en 15 ligt telkens tussen de 8 en 16 ha landbouwgrond. In deelgebied 13 komt een groot deel van deze gronden als meer gevoelig (klasse 13 en hoger) naar boven uit deze analyse. In de andere gebieden is één derde tot twee derde van de gronden meer gevoelig. Ten opzichte van de andere Habitatrichtlijngebieden in de Vlaamse Zandstreek, de Zandleemstreek en de Leemstreek scoren de gronden hier gemiddeld genomen matig tot laag. Er komen vooral minder 'meer gevoelige' gronden voor. Dit is te wijten aan het feit dat de quotering op Vlaams niveau gezien moet worden en dat bepaalde landbouwstreken dus relatief beter of slechter scoren in deze LGA.

Tabel 6-2-3 Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen)

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)									
	DG.1	DG.2	DG.3	DG.4	DG.5	DG.6	DG.7	DG.8	DG.9	DG.10
Tot. opp. deelgebied (in ha)	1542	51	13	34	71	128	49	46	19	23
Minst gevoelig (klasse 1)	0,1									
Klasse 2	0,6					0,0			0,0	
Klasse 3	1,9				0,1	0,2	0,1			
Klasse 4	1,2				0,2	0,1	0,1			
Klasse 5	2,9	0,0		0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	
Klasse 6	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Klasse 7	9,8	0,0	0,0	0,0		0,7	0,1	0,1	0,1	0,0
Klasse 8	21,6		0,2	0,0	0,0	1,9	0,2		0,1	0,4
Klasse 9	15,2		0,2		0,7	0,9	0,1	0,0		0,0
Matig gevoelig (klasse 10)	21,3				4,9	0,3	1,4	0,0	0,0	0,0
Klasse 11	14,9		0,6	0,4	2,0	0,8	0,5	0,4	0,2	
Klasse 12	18,1	0,1	0,4	0,2	2,1	1,2	0,2	0,6	1,0	0,1
Klasse 13	21,6	0,8	0,0	0,0	1,9	0,0	1,1	0,2	1,7	0,2
Klasse 14	13,7				1,4	2,1	1,3	0,2	0,3	2,2
Klasse 15	9,4	0,2			2,3	1,6	0,9	0,2	0,1	1,1
Klasse 16	2,4					0,0	1,6			0,0
Klasse 17	4,7						0,3			
Klasse 18	3,0									
Meest gevoelig (klasse 19)										
Tot. Opp. in ldbgebruik (in ha)	171	1	1	1	16	10	8	2	3	4
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	11,1	2,4	11,2	2,2	21,9	7,8	16,2	3,8	18,1	17,6

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomsituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de instandhoudingsdoelstellingen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return de mogelijkheden voor aansluiting bij Europese habitats en soorten, ... Om

het beheer te typeren wordt eerst de eigendomssituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Zoals hoger reeds gesteld is het de bedoeling dat de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

In dit habitatrictlijngebied heeft slechts een beperkte oppervlakte een bosbestemming (zie tabel 6-1-1) vnl. in deelgebied 1. Toch bestaat een groot gedeelte van het gebied (ook in de andere deelgebieden) uit bos. Het bosareaal is de laatste decennia aanzienlijk toegenomen. In totaal is 1635 ha (ongeveer 70 %) van dit SBZ-gebied opgenomen in de bosinventarisatie. Hiervan is 90 ha binnen de bosinventarisatie gekarteerd als niet-bos ('water', 'te bebossen' of 'niet beboste oppervlakte binnen het bosdomein'). Deze oppervlakte is bijna volledig gekarteerd als 'te bebossen oppervlakte'. In het grootste deelgebied (deelgebied 1) ligt het grootste deel van het aanwezige bos. Iets meer dan 1100 ha bos ligt binnen dit deelgebied. Ongeveer 90 % van dit gebied is bebost volgens de boskartering. Ook in de deelgebieden 1, 2, 4, 9, 12, 13, 14 en 16 ligt tussen ongeveer 70 % en 80 % beboste oppervlakte. Deelgebieden 3 en 15 zijn relatief gezien het minst bebost (circa 35 % van het deelgebied).

Het grootste deel van het bos (40% van de totale oppervlakte) bestaat uit loofhout of loofhout gemengd met naaldhout. Een kwart van het totale gebied is bebost met populier. Naaldhout komt in de meeste gebieden slechts in beperkte mate voor. In deelgebieden 2, 3, 4, 5 en 15 is bijna de volledige bosoppervlakte ingenomen door loofhout. In de andere deelgebieden is er een belangrijk aandeel (tussen de 35 % en 60 %) bebost met populier.

Een volledig overzicht van de aanwezige bostypen binnen het gebied wordt weergegeven in Tabel 6-2-4. In bijlage 5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart.

Tabel 6-2-4. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen het gebied³⁵

	Nr deel- gebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	78	291	60	142		9	3	5	5	31	5		1	8	2	1	141	220	85	18	437
	2	3	27	2	2		5			>0				>0	>0							12
	3				5		>0															8
	4	2	20		2						1			1				>0				8
	5	1	36		5						1											29
	6	12	11	5	8	>0			>0		3				>0			13	20	6		49
	7	>0	4	3	3						>0				1				7	3	>0	27
	8	3	2	32	3						1				>0					>0		5
	9		2		11																	6
	10	>0			10																1	12
	11	2			3					>0									1	2		7
	12	1			2															1		2
	13	>0	10	3	11		3		2	>0	4							5	9	4		22
	14	6	>0	1	12													9	7	14		42
	15		3		3		>0		1	>0	>0							1	2	5		26

³⁵ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaa van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (LNE, Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

	Nr deel- gebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
	16	>0	6	2	22		>0						/	2	10	2	1		>0	6		8
Totale oppervlakte (ha)		109	412	107	243	>0	17	3	8	6	41	5	/	2	10	2	1	170	266	127	18	697
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		4,9	18,4	4,8	10,8	0,0	0,8	0,1	0,3	0,3	1,8	0,2	/	0,1	0,5	0,1	0,0	7,6	11,8	5,6	0,8	31,0

Een overzicht van de eigendomssituatie van het gekarteerde bosareaal binnen dit habitatrichtlijn-gebied is opgenomen in Tabel 6-2-5 en in bijlage 5. Bijna 40 % van het bosareaal is eigendom van de overheid. Iets meer dan 30% van de bosoppervlakte is domein van het Agentschap voor Natuur en Bos. Het grootste deel van deze eigendom situeert zich in deelgebied 1. Belangrijke andere openbare eigenaars zijn het OCMW Leuven, OCMW Aarschot en de gemeenten Bierbeek en de gemeente Tielt-Winge. Ongeveer 10 % van het bosareaal is in eigendom van Natuurpunt. De **private eigendom neemt bijna 50 % van de totale oppervlakte bos in**. In de deelgebieden 3, 8, 9, 10 en 11 is de volledige bosoppervlakte in private eigendom.

De bosgroep 'Noord-Hageland' is actief binnen de deelgebieden 1-6, 8-12. Vooral in deelgebied 1 zitten enkele grotere privéboseigenaars waarvan sommige een bosbeheerplan hebben via de bosgroep. Ook de bosgroep 'Dijle-Geteland' is beperkt actief binnen het gebied in de deelgebieden 7 en 13-16. Hier zijn ook de grotere eigenaars beperkter (bekend bij de bosgroep).

Tabel 6-2-5. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het gebied

	Nr deel- gebied	Categorie				
		Totale bosop- pervlakte vol- gens boskarter- ing	Eigendom ANB	Eigendom an- dere overhe- den	Eigendom Na- tuur- vereniging	Private eigen- dom
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1	1153	463	58	98	534
	2	39	38			1
	3	5				5
	4	26		15		11
	5	43			17	26
	6	86	17	8		61
	7	32		4		28
	8	41				41
	9	13				13
	10	13				13
	11	7				7
	12	5		2		3
	13	58		20	16	22
	14	60			9	51
	15	17	>0	6		12
	16	37			31	6
Totale oppervlakte (ha)		1635	518	111	171	835
Aandeel (% totale bo- soppervlakte SBZ)			31,7	6,8	10,5	51,1

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogel-richtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde par-ken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze beschermd zijn geble-ven van verstoring of/en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoel-stellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen het cultuurhistori-sche en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kan-

sen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomstructuur of/en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Binnen het voorliggende gebied liggen een aantal kasteelparken (Kleerbeek, Gempe, Serclaes en verschillende in de Molenbeekvallei).

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks wordt de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied opgenomen.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een knelpunt vormen. Faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen wordt daarom de aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Binnen het voorliggende gebied liggen 6 WBE's. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.

Tabel 6-2-6. Kenmerken van de betrokken WBE's ³⁶

	Aantal jachtrechthouders binnen WBE	Totale oppervlakte WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare oppervlakte binnen Natura 2000 gebied
De Bekkevoortse	26	5194	32	32
De Gete-, de Velpe-, de Menevallei	21	5091	128	127
Honsem	8	1677	44	44
Land van Demer, Dijle en Winge	30	6913	307	288
Walenbos	25	5471	999	609
Winge en Losting	8	1859	323	260
Meerdaal	23			

Voor de wildbeheerheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE.

Tabel 6-2-7 Doelstellingen uit het wildbeheerplan van de betrokken WBE's

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
De Bekkevoortse	constante voorjaarstand	ree, haas, patrijs, eend

³⁶ Gebruikte data laag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

	toename voorjaarstand beperking negatieve gevolgen	fazant ree, konijn, vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster
De Gete-, de Velpe-, de Menevallei	constante voorjaarstand toename voorjaarstand beperking negatieve gevolgen andere	ree haas, patrijs, fazant, eend vos, kat, houtduif, kraai, ekster konijn
Honsem	constante voorjaarstand toename voorjaarstand beperking negatieve gevolgen andere	ree, haas patrijs, fazant konijn, vos, kat, houtduif, kraai, ekster haas, fazant
Land van Demer, Dijle en Winge	constante voorjaarstand toename voorjaarstand toename jaarlijkse oogst beperking negatieve gevolgen	wilde eend patrijs, fazant patrijs, meerkoet, grauwe en canada gans, vos, verwilderde kat, houtduif, kraai, gaai, ekster ree, konijn, meerkoet, grijs en canadagans, vos, verwilderde kat, houtduif, kraai, gaai, ekster, spreeuw
Walenbos	geen info	geen info
Winge en Losting	constante voorjaarstand toename voorjaarstand toename jaarlijkse oogst beperking negatieve gevolgen	haas, konijn, fazant ree, patrijs, eend ree, eend vos, houtduif, kraai, gaai, ekster
Meerdaal	constante voorjaarstand toename voorjaarstand toename jaarlijkse oogst beperking negatieve gevolgen	ree, vos haas, konijn, patrijs, fazant konijn, vos, kraai, ekster konijn, haas, patrijs, fazant

Inventarisatie van waterwinningen³⁷

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsversturende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde natuurgebieden en het beheer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden (én infiltreren), bergen en (vertraagd) afvoeren. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

³⁷ Gebruikte datalagen voor de analyse zijn:

Waterwingebieden SVW, vector, toestand 24/09/2009 (Samenwerkingsverband Vlaams Water)

Vergunde grondwaterwinningen, vector, toestand 03/09/2009 (VMM)

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen en grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een 'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen aan de kwaliteit en de kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpomping dragen veel bij aan de winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpomping krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier dan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methodiek is toegevoegd in bijlage 7.

De vergunde waterwinningen binnen deze SBZ zijn opgenomen in onderstaande tabel 6-2-8.

Tabel 6-2-8. Overzicht van de vergunde waterwinningen binnen het gebied

Deel-gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	Klasse	Coördinaten	Beginndatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagdebiet (m ³)	Vergund jaardebiet (m ³)	Grond-water & regime
1	Z2000 806	Varkenshouderij	A	Houwaart	7/04/1993	1/09/2011	2,00	500,00	Diestiaangeul: contact Brusseliaan, freatisch
1	1210	Overige diensten	A	Rodestraat 24A, Holsbeek	9/12/1999	9/12/2019	1,00	360,00	Diestiaangeul: contact Brusseliaan, freatisch
Niet binnen deelgebied	BMV/2 772/3 00	Winning, zuivering en distributie van water	C	Huiskens (VMW), Korbeek-Lo	10/12/1993	1/01/2019	3600	1314000	Brusseliaan Aquifer, freatisch

Op kaart in bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de verschillende winningen binnen het gebied. Er komen momenteel twee vergunde winningen voor binnen dit SBZ-gebied en 1 grote winning (te Korbeek-Lo) er buiten.

Voorliggend habitatrichtlijngebied interfereert met de **winning van Korbeek-Lo**. Deze winning is gelegen buiten het gebied. In Tabel 6-2-9 wordt een overzicht gegeven van de ruimtelijke interferentie van deze drinkwaterwinningen met de verschillende deelgebieden. Voor elk deelgebied wordt de ruimtelijke overlap met de verschillende waarderingsklassen weergegeven³⁸. Ongeveer 3,6 % van het gebied interfereert ruimtelijk met de winning van drinkwater. Ongeveer de helft van deze gronden heeft een **lage waardering**. Daarnaast is er (**op meer dan 15 ha**) echter ook **interferentie met zeer waardevolle percelen** (rbbhc, rbbmr, 91E0, 6430 en 6510 op habitatkaart). In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

³⁸ Er zijn vijf klassen onderscheiden. Klasse 1 omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het minst gewaardeerd zijn. Ze zijn relatief gezien minder belangrijk voor de werking van de winning. Klasse vijf omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het hoogst gewaardeerd werden. Zij zijn relatief gezien het meest belangrijk voor de werking van de winning.

Tabel 6-2-9. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de winningen met het gebied³⁹

	Nr deel- gebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categorieën van waardering				
			1	2	3	4	5
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	8	Korbeek-Lo	20	13			
	14	Korbeek-Lo	12	2			
	15	Korbeek-Lo	4	4	8	9	15
Totale oppervlakte (ha)			36	18	8	9	15
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)			1,6	0,8	0,3	0,4	0,6

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. In bijlage 5 is een kaart opgenomen met een situering van de leidingen voor drinkwater.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende, recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen de gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie 'Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen'⁴⁰ die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

- Niet-geplande aantrekkingselementen (wandelbossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);
- Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openluchtrecreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);
- Logiesaccomodatie (openluchtrecreatieve verblijven);
- Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd op het moment dat afspraken worden gemaakt over de implementatie van de natuurdoelen.

Binnen het voorliggende gebied is geen oppervlakte via de ruimtelijke ordening bestemd voor recreatie; zie tabel 6-1-1 en op kaart in bijlage 5.

³⁹ Waterwingebieden SVW, vector, toestand 02/07/2009

⁴⁰ WES 2007.

Tabel 6-2-10. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur binnen het gebied.⁴¹

Categorie recreatieve infrastructuur	Naam	Deel-gebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Niet-geplande aantrekkings-elementen	Speelbos Chartreuzenbos	1	5	5
Geplande aantrekkings-elementen				
Logiesaccomodatie				
Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens)				

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen ook nog woningen gesitueerd zijn. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige woongebieden in en rond het gebied. Binnen het gebied is slechts in beperkte mate woongebied aanwezig. Het betreft telkens slivers in de randzone van de deelgebieden⁴².

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, storten, watervoorzieningen, etc voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie

⁴¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

⁴² Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijven-zones en ligging van de bedrijfspercelen.

Binnen het gebied is slechts in zeer beperkte mate industriegebied aanwezig. Het betreft enkel snippers (slivers) langs de rand van het gebied (zie tabel 6-1-1 en kaart in bijlage 5). Bovendien zijn er een aantal lokale bedrijventerreinen Rotselaar, Holsbeek, Lubbeek en Bierbeek, en is er de hoge verwevenheid van ambachtelijke bedrijven (KMO's) in woongebied en landelijke woongebied. In het kader van de lopende procedure van de afbakening van het regionaal Stedelijk Gebied Leuven zijn er ruimteclaims (Wingepark).

Transportinfrastructuur

Achtergrondinformatie bij de analyse

In en rond de Europese gebieden komen verschillende soorten transportinfrastructuur (autowegen, spoorwegen, waterwegen) voor. De restruimte rond deze infrastructuur biedt kansen voor de ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden. Langs de andere kant kan de aanwezigheid en het gebruik van deze infrastructuur aanleiding geven tot een bepaalde druk.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige infrastructuur⁴³.

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94 % van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

In bijlage 5 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken Natura 2000 gebieden.

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving, ...) kan leiden tot structurele problemen voor infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is omwille van de veiligheid verboden om bebouwing, maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) neer te zetten binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

⁴³ Gebruikte dataaag:

Transportnetwerk (NAVTEQ - GIS-Vlaanderen), vector, toestand 29/04/2009 (NAVTEQ, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen en Agentschap Wegen en Verkeer).

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europese habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4). Een aantal habitats en soorten is momenteel niet in een goede staat van instandhouding (zie hoofdstuk 5). Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterkten en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterkten, zwaktes, kansen en bedreigingen gepresenteerd (zie paragraaf 7.1). Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elke van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst (zie paragraaf 10°). In paragraaf 7.3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 8 de conclusies getrokken worden over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterkten, zwaktes, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die gangbaar wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

1. Bepalen sterke en zwakke punten (Strengths & Weaknesses):

- 1° Sterktes. De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kalkrijke kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten,
- 2° Zwaktes. De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwetsbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, afhankelijkheid van kalkrijke kwel (grondwaterkwaliteit), ...

2. Kansen en bedreigingen (Opportunities & Threats)

- 1° Kansen. De kansen zijn “krachten” die niet eigen aan de natuur zijn, maar acties of menselijke activiteiten die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?
Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...
- 2° Bedreigingen. Bedreigingen zijn “krachten” die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?
Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.

3. Identificatie van de kwesties

In een volgende stap wordt de relatie tussen de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Voor elke sterkte en zwakte wordt onderzocht of/en op welke manier ze een relatie heeft met de kansen en bedreigingen. Zo wordt onderzocht welke kansen sterktes versterken of zwaktes oplossen. En wordt onderzocht welke bedreigingen zwaktes versterkt en sterktes beperkt. Deze analyse wordt gepresenteerd via een matrix, de zogenaamde confrontiematrix, met in de rijen de sterktes en zwaktes en in de kolommen de kansen en bedreigingen. Op basis van deze analyse worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Grote **variatie** aan habitattypes die natuurlijk in elkaar overgaan van vallei naar helling

Het gebied is gekenmerkt door veel verschillende habitats en gradiënten die typisch zijn voor een vrij intact vallei-ecosysteem met kwel-, bron- en overstromingszones versus zelden tot nooit overstroomde delen op de hogere donken en hellingen. De waterhuishouding van het geheel is plaatselijk relatief ongeschonden.

Verspreid over de vallei tot op de diestiaanheuvelds zorgen deze gradiënten en de verscheidenheid van nat tot droog en van klei-leem tot zand voor een grote variatie in de abiotiek en maken ze de ontwikkeling van verschillende habitats mogelijk waaraan telkens typische soorten gebonden zijn. Dit zorgt voor een grote verscheidenheid aan soorten in deze SBZ.

2. Grote natuurlijke structuren met een groot aandeel habitat

Dit Natura-2000 gebied met valleien en bossen op de hellingen is uitgestrekt en plaatselijk relatief goed aaneengesloten. Er zijn voldoende potenties aanwezig voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. De Wingevallei en het Walenbos vormen grotere aaneengesloten deelgebieden bestaande uit een mozaïek van verschillende habitattypes waaronder ook delen echt oud bos. Ook de hellingsbossen herbergen waardevol oud bos, zij het over kleinere oppervlaktes. Het gehele Natura-2000 gebied, inclusief de kleinere deelgebieden, kan voor een aantal soorten als wespen-dief, middelste bonte specht en tal van vleermuizen wel een duurzaam leefgebied en zelfs kerngebied vormen.

3. Van bepaalde soorten komen **meerdere populaties** voor - > risicospreiding t.a.v. uitsterven soorten.

Voor de meeste habitats en soorten geldt dat er meerdere deelgebieden zijn waar ze voorkomen of potentieel voorkomen en dat ze voldoende mobiel zijn. Hierdoor zijn de populaties duurzamer. Dit geldt bijvoorbeeld voor bittervoorn, spaanse vlag, welriekende agrimonie, ruige veldbies, eenbloemig parelgras en ijle zegge. Dit zijn sleutelsoorten van habitattypes die in veel deelgebieden voorkomen, nl. 6430, 9120, 9160 en 91E0. Van sommige habitats komen nog relictsoorten voor bv. kansrijk blauwgraslandherstel waar nog relictsoorten ervan voorkomen onder populier. Van andere soorten is er nog een zaadbank aanwezig.

4. Plaatselijk **hoog kwalitatieve habitats**

Van verschillende habitats zijn plaatselijk zeer mooie voorbeelden (op Vlaams niveau) aanwezig. Dit wijst op de potenties voor de goede kwaliteit van deze habitats. Er is een groot aandeel oud bos en oud grasland (al > 100 jaar zo beheerd) aanwezig in deze SBZ, waardoor typische soorten nog voorkomen. Vermeldenswaardig hierbij zijn enkele waardevolle blauw- en veldrusgraslanden in Zwartebos, Wingevallei en Walenbos en enkele zeer soortenrijke eikenhaagbeukenbossen in Lubbeek (ook vlekken waardevol bronbos). Dit zijn kernen die versterkt kunnen worden en van waaruit herkolonisatie kan gebeuren naar andere (deel)gebieden.

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Kwetsbaarheid van de vegetaties

Bronvegetaties en broekbossen (91E0), maar ook blauwgraslanden (6410) staan bekend als kwetsbaar. Kwetsbaarheid is op te vatten als de combinatie van zeldzaamheid en gevoeligheid voor veranderingen van de standplaatskenmerken (bv. de waterhuishouding en -kwaliteit). Een aantal vegetatietypes zijn afhankelijk van kwelwater dat buiten het SBZ infiltreert.

2. De kwel komt **slechts lokaal** aan de oppervlakte

De plaatsen waar mineraalrijk grondwater aan de oppervlakte komt zijn geografisch beperkt. Ontwikkelingskansen voor aan kwel gebonden habitattypen zoals moerasvegetaties (7140, 7220, 7230), broekbossen (91E0), maar ook blauwgraslanden (6410) zijn dus ruimtelijk beperkt. Dit draagt ook bij tot de kwetsbaarheid van de betreffende vegetaties (zie hoger).

3. Verdwijnen van habitattypen en soorten door **vegetatiesuccessie**

In deze SBZ worden verschillende habitattypen tot doel gesteld met een uitgesproken open karakter: bv. heischraal grasland 6230, blauwgrasland 6410, vochtige ruigte 6430 en glanshavergrasland 6510. Voorvermelde habitattypen zijn gevoelig voor het spontane proces van vegetatiesuccessie waardoor ze kunnen evolueren naar andere biotopen indien niet gericht beheerd wordt. Verbossing en verruiging vormen de grootste bedreiging en kunnen leiden tot het verdwijnen van de resterende relictten van habitattypen. Zie dan ook verder bij de bedreiging 'degraderen van vegetaties door geen of onaangepast beheer'.

4. Kans op **herkolonisatie** door (verdwenen) soorten **gering**

In samenhang met de voorgenoemde zwaktes, bestaat de kans dat soorten van kwetsbare vegetaties verdwijnen of voor hun overleving heel sterk afhankelijk zijn van één of enkele habitatplekken. Een typische kwelgebonden soort, de drijvende waterweegbree, is bv. niet meer waargenomen in Walenbos, maar heeft er mogelijk wel nog een zaadbank.

Ook andere typische plantensoorten zijn verdwenen en komen niet meer in de streek voor (bv. parnassia). Voor een aantal habitattypische soorten is een spontaan herstel van de populatie onwaarschijnlijk, temeer omdat hun specifiek biotoop erg geïsoleerd aanwezig is in de streek en het omgevende landschap niet langer geschikt is als migratieroute (bv. door het ontbreken van natuurlijke elementen in het landbouwlandschap of door de toenemende bebouwing en vertuining; zie ook verder bij de bedreiging 'landgebruik'). Het ontbreken van een aantal sleutelsoorten kan op zijn beurt het bereiken van een goede staat van instandhouding in de weg staan.

5. Voorkomen van **invasieve soorten**

Verruiging en overwoekering door invasieve soorten en invasieve exoten vormen een probleem voor een goede staat van vnl. boshabitats in nagenoeg alle deelgebieden.

7.1.3. Overzicht van bedreigingen

1. Veranderingen in de waterhuishouding (kwantitatief, verdroging en overstroming)

Verdroging (door het actief onttrekken van grondwater, door aanleg en onderhoud van drainagestructuren, cfr. enkele diepe grachten op figuur 16 uit de Ecohydrologische studie van de Winge en de Winge en Losting die drainerend werken (Haskoning 2006)) werkt remmend op de ontwikkeling en het herstel van de nattere biotopen zoals elzenbroek (91E0) en blauwgrasland (6410) (cfr. ook het voorgestelde vernattingsscenario in die studie (Haskoning 2006)).

Afhankelijk van kwaliteit (zie ook onder) en tijdstip en tijdsduur kunnen bepaalde habitattypes beter dan andere bestand zijn tegen **overstromingen**.

Als de **detailafwatering** ter hoogte van de vermelde kwetsbare habitattypes onvoldoende is en er regenwater stagneert, kunnen eventuele kwelstromen onderdrukt worden. Indien dit lang aanhoudt, kan **verzuring** optreden (bv. voor blauwgrasland nefast).

Deze bedreigingen spelen in alle deelgebieden, uitgezonderd de diestiaanheuvels (deelgebieden 1b en 2-5).

2. Kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater

Het grondwatersysteem is veel groter dan de SBZ en een aantal bron- en kwelgebieden in deze SBZ (bv. met de habitats 91E0, 6410) zijn ook afhankelijk van wat er buiten deze SBZ gebeurt (cfr. studie Walenbos, Batelaan, 1993 en Saey, 1995). De grote **infiltratiegebieden** van deze bron- en kwelgebieden zijn vaak in landbouwgebruik (cfr. Walenbos). Een toename van nutriënten hier leidt op termijn tot het verdwijnen van habitats als oligotrofe broekbossen (91E0) en blauwgraslanden (6410). De ecohydrologische studie van de Winge meldt dat in zo goed als alle diepe peilbuizen (DOV netwerk) de norm van 50mg/l voor nitraat in het grondwater overschreden wordt (Haskoning 2006). Voornamelijk 'aangerijkt' grondwater met korte verblijftijden⁴⁴ heeft een negatieve invloed; langere termijn-effecten zijn vaak nog niet gekend (bv. kwaliteit van grondwater dat pas over 100 jaar zal bovenkomen). Voor het deelgebied 1c (Walenbos) is deze zone gedocumenteerd (Batelaan 1993 en Saey 1995), maar voor veel andere deelgebieden is dit onbekend (kennislacune), maar daarom niet onbestaande (bv. bedreiging van de typische bronbossen (o.m. zuidelijke deelgebieden), bedreiging van de waterhuishouding door plaatselijke stortplaatsen zoals nabij de kalktufafzettingen in de Molendaalbeekvallei, ...). De grondwaterkwetsbaarheidskaart (dov.vlaanderen.be) laat ter hoogte van deze SBZ (veel in het noorden) veel kwetsbare tot zeer kwetsbare gronden zien en in het zuiden liggen ook een aantal nitraatgevoelige zones (dov.vlaanderen.be).

De **kwaliteit van het oppervlaktewater** van Winge, Tielse Motte, Molen(daal)beek, Mene en zijrivieren is rechtstreeks bepalend voor de ontwikkeling van de habitats in alle deelgebieden uitgezonderd de diestiaanheuvels (dus uitgezonderd de deelgebieden 1b en 2-5). Vaak zijn deze waters matig verontreinigd (www.vmm.be/geoview). Bijkomende waterbergingsplannen vormen mogelijk een bedreiging voor zeldzame habitats in bv. deelgebieden 1a en 1e (Dunbergbroek, de Spicht, ...; hier overstrooming van hooilanden met (al dan niet via sediment) vervuild water).

In verschillende deelgebieden is er een probleem met eutrofiëring door lozingen van afvalwater in de waterlopen (via overstorten, puntlozingen; geoloket saneringsinfrastructuur & Haskoning 2006; bv. in bronbeekjes in Meldertbos – deelgebied 16). Zeker het waterhabitat 3150, het blauwgrasland 6410 en de oligotrofe broekbossen 91E0 zijn hier gevoelig voor, vooral in het geval die waterlopen overstroomd worden ter hoogte van deze vegetaties.

3. Barrières en versnippering

Al bestaat deze SBZ uit relatief grote deelgebieden en al komen een aantal soorten in meerdere deelgebieden voor, toch is er ook sprake van versnippering. Sommige deelgebieden of leefgebieden van soorten komen versnipperd voor. Doordat habitattypen of deelpopulaties van habitattypische soorten ecologisch niet goed op elkaar aansluiten door barrières (dit kunnen wegen zijn, maar evengoed open landbouwgebied of zelfs bos) komt de uitwisseling van genetisch materiaal en het goed functioneren van ecologische processen in het gedrang. Ook binnen elk van de deelgebieden zijn veel habitattypen in snippers aanwezig: veel habitatvlekken zijn klein, met vaak oppervlakten onder de vijf hectare (vooral bij alle open habitattypen). Deze snippers, maar ook de grotere bossen, zijn onderhevig aan allerlei randeffecten (bv. lozingen, inwaai en inspoeling van meststoffen en bestrijdingsmiddelen, verstoring door recreatie; zie ook overige bedreigingen). De populaties van een aantal typische soorten zijn bovendien klein en daardoor gevoelig aan schommelingen in aantallen en nadelige genetische effecten. De duurzaamheid van de populaties van deze soorten kan in het gedrang komen, indien er geen uitwisseling van individuen mogelijk is via geschikte **landschappelijke verbindingzones** tussen de habitatvlekken. Zeker als soorten moeten uitwijken omwille van veranderingen in hun habitat (door wijzigingen in de waterhuishouding, klimaat, grootschalige of drastische beheersingrepen, etc.) zijn verbindingen tussen geschikte gebieden cruciaal zodat uitwijkmogelijkheden voor populaties bestaan.

⁴⁴ dat al na een paar jaar na infiltratie terug aan de oppervlakte komt

Een versnipperd landgebruik (/eigendomsstructuur evt.) belemmert een gezamenlijk en doelgericht beheer. Beheermaatregelen zoals de bestrijding van invasieve exoten (o.a. Amerikaanse vogelkers) of het herstel van de waterhuishouding in deelzones boeten hierdoor aan efficiëntie in.

4. Landgebruik binnen en in de omgeving van de SBZ

Bepaalde landgebruiksvormen -zowel binnen als buiten SBZ- kunnen een impact hebben op de aanwezige habitattypes en de leefgebieden van de soorten binnen deze SBZ.

Akkerbouw en intensief cultuurgrasland in en rond alle deelgebieden kunnen leiden tot kwalitatieve en kwantitatieve veranderingen van de water- en nutriëntenhuishouding (zie ook andere bedreigingen; bv. POTNAT onder natuurlijke en huidige trofiegraad geeft grote verschillen voor bv. de habitats 6410 en 6510). Niet alleen zulke land(bouw)gebruiken, maar ook bepaalde (bv. dichte) bossen kunnen zorgen voor een fysische barrière in het landschap voor tal van soorten zodat uitwisseling tussen nabijgelegen habitattypes of populaties verhinderd wordt (connectiviteit) en de overlevingskansen op termijn afnemen. Niet aangepast landgebruik (zoals akkerbouw) op de erosiegevoelige steile hellingen zorgt in de hellingsbossen gelegen beneden aan de helling (zoals in de Spicht, Zwarte, Koe- en Meldertbos, deelgebieden 1e en 7-16) voor slibafzetting/aanrijking (expertgroep). Dit vormt niet alleen een probleem voor de boshabitattypes maar ook voor graslandhabitattypes, die met sediment vervuild oppervlaktewater overstroomd (bv. in deelgebied 1e, maar ook in de andere deelgebieden). Waterlopen die met sediment zijn aangerijkt, dreigen ook meer geruimd te moeten worden (als te intensief kan dit zorgen voor een ongunstige staat van bv. bittervoorn).

Weekendverblijven, storten en grondstofwinningen (bv. in/nabij de deelgebieden 6 en 9) nemen niet alleen ruimte in op plaatsen waar potentieel habitattypes aanwezig kunnen zijn. Zo'n landgebruik kan ook leiden tot een verstoring van de waterhuishouding en een risico inhouden voor verontreinigingen ter plaatse en elders in de SBZ (zie ook bedreiging 'kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater'), met weerslag op de toestand van habitattypes en soorten.

5. Belangrijke natuurwaarden net buiten de SBZ

Bepaalde belangrijke natuurwaarden zijn gelegen net buiten het habitatrichtlijngebied zoals bv. een goed ontwikkeld blauwgrasland grenzend aan deelgebied 1c (Walenbos); het voorkomen van kam-salamander is niet bekend van in het SBZ, maar wel van zeer nabij; het huidig en potentieel voorkomen van verschillende habitattypes (9160, 6510, 6410, ...) in de Weterbeekvallei nabij Bruulbos (deelgebied 13), ...

Voor een aantal vleermuissoorten is het ook zo dat hun rustplaatsen, foerageergebieden of overwinteringsplaatsen buiten het SBZ-H gelegen zijn, zoals de kerk van Lovenjoel en die van Houwaart en zoals 'Klein Park' (deels SBZ) en 'Groot Park' (buiten SBZ), belangrijke foerageergebieden voor ingekorven vleermuis te Lovenjoel.

6. Verdwijnen of degraderen van vegetaties door geen of onaangepast beheer

De meeste habitattypen hebben een gericht beheer nodig voor hun instandhouding. Door gebrek hieraan zijn delen van de habitats heischraal grasland (6230), glanshavergrasland (6510), open wateren (3140) en de meeste boshabitats (9120, 9160, 91E0_veb) in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Gezien de lange ontwikkelingsduur bij bv. bossen is herstel op korte termijn vaak niet haalbaar. Fauna specifieke elementen zoals open plekken, rust, dood hout, verbindingen, mantel- en zoomvegetaties zijn vaak niet (meer) aanwezig.

7. Recreatiedruk

Verstoringsgevoelige soorten, zoals bv. bepaalde habitattypische vogels tijdens het broedseizoen, kunnen bij een te hoge recreatiedruk op termijn verdwijnen.

Weekendverblijven vormen slechts zeer plaatselijk een probleem (bv. in of aan de rand van deelgebieden 1, 6, ...) in de vorm van introductie van exoten (vertuining), lozingen, versnippering, rustverstoring, problemen bij herstel van de waterhuishouding,

7.1.4. Overzicht van kansen

1. Een aantal gronden kennen reeds een natuurgericht beheer

Enkele ecologisch zeer waardevolle delen van het SBZ-H worden reeds lange tijd natuurgericht beheerd. Dit kan ook gebeuren in samenwerking met landbouwers (met bijvoorbeeld agrobeheergroepen), boscijdegenen of de waterbeheerder/watermaatschappij. Ook de criteria duurzaam wildbeheer omvatten enkele kansen vanuit de jachtsector om mee te werken aan het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Ook heeft meer dan 84 % van de gronden in de SBZ een natuur-, bos- of groene bestemming.

Sommige deelgebieden bevatten waardevolle loofboshabitats in privé-eigendom. Hier is een kans weggelegd voor bv. de boscijdegenen en de bosgroepen.

2. Recreatie bevordert het draagvlak voor natuur

Gebieden zijn door inrichting als natuurreservaat of domeinbos veel toegankelijker en aantrekkelijker geworden. Natuurbeleving draagt bij tot het verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor natuurbehoud.

3. Integraal waterbeheer: optimale waterkwantiteit, optimale waterkwaliteit en optimaal waterleven

In Walenbos worden delen van de zijlopen van de Motte niet meer geruimd. Aan de Winge zijn oeverstroken aangekocht door de waterbeheerder. In de waterbeheerplannen worden een aantal knelpunten bv. inzake vismigratie aangepakt en er wordt via investeringsprogramma's een vooruitgang geboekt inzake oppervlaktewaterkwaliteit. Ecologische doelstellingen kunnen inspelen in de prioritering van deze progressieve uitbouw van de waterzuiveringsinfrastructuur. Daarnaast zijn er ook verschillende projecten inzake waterbeheersing zoals bv. het integraal project van de Winge waarbij de nodige aandacht is voor de blauwgraslandproblematiek.

4. Plannen van instanties binnen Vlaams-Brabant inzake 'natuurlijke netwerken'

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen voorziet in 38 000 ha extra natuur- en 10 000 ha extra ecologisch bos op de bestemmingsplannen. Het operationele uitvoeringsprogramma van die ruimtelijke visie voor het buitengebied regio Hageland, waartoe deze SBZ behoort, voorziet bepaalde bosuitbreidingen zoals bv. 10 ha in Chartreuzenbos en eveneens rond bepaalde hellingsbossen ter versterking van die bossen. Dat operationele uitvoeringsprogramma vermeldt eveneens het versterken van de natuurwaarden in o.m. Walenbos en de valleien van de Winge en de Tieltse Motte en op de diestiaanheuveld.

Vanuit de provincie is er ook het Solabioproject⁴⁵, zijn er de prioritaire soorten en is er het natuurverbindingsnetwerk.

Ook de Regionale Landschappen dragen met hun projectwerking rond KLE's bij tot een toenemende landschappelijke samenhang tussen habitattypen en leefgebieden van soorten. Zowel het Regionaal Landschap Dijleland als het Regionaal Landschap Noord-Hageland hebben een deel van hun werkingsgebied in deze SBZ liggen.

7.1.5. Identificatie van de kwesties

In de bovenstaande paragraaf zijn verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen besproken. Het is duidelijk dat er een relatie bestaat tussen een aantal sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Sommige kansen versterken sterktes of lossen zwaktes op. Sommige bedreigingen versterken zwaktes of beperken sterktes. In onderstaande tabel (de zogenaamde confrontatiema-

⁴⁵ Het project 'SOorten en LAndschappen als dragers voor BIOdiversiteit' of kortweg SOLABIO is een Interreg-project waar 27 partners uit 5 Vlaamse en 3 Nederlandse provincies gedurende 3 jaar aan deelnemen. Het project heeft als hoofddoelstelling de toename van de biodiversiteit en het herstel van de waardevolle landschappen in de grensregio Vlaanderen-Nederland te stimuleren.

trix) worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties uit de tabel besproken. De kwesties vormen de basis voor het identificeren van de verschillende knelpunten (zie paragraaf 10°).

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 7-1. Confrontatiematrix, waarbij de interne factoren (sterktes en zwaktes) met de externe (kansen en bedreigingen) worden geconfronteerd ter identificatie van de kwesties

Confrontatie-matrix		Kansen				Bedreigingen						
		Reeds natuur-gericht beheer	Recreatie bevordert draagvlak	Integraal water-beheer	RSV, VEN, IVON, RL	Veranderingen waterhuishouding (verdroging en overstroming)	Kwaliteit grond- en oppwater	Barrières en versnippering	Landgebruik	Natuurwaarden buiten SBZ	Onaangepast beheer	Recreatie-druk
sterktes	Gradiënten met variatie in habitats en soorten					(5)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie					
	Paar grotere natuurlijke structuren (met groot aandeel habitat)											
	Meerdere verspreide populaties											
	Plaatselijk hoog kwalitatieve habitats											
zwaktes	Kwetsbaarheid vegetaties		(3) Positieve kwestie	(4) Positieve kwestie		(5)Negatieve kwestie	(6)Negatieve kwestie	(7)Negatieve kwestie	(7)Negatieve kwestie	(9)Negatieve kwestie	(10)Negatieve kwestie	
	Kwel slechts lokaal										(10)Negatieve kwestie	
	Vegetatie-succesie	(1) Positieve kwestie									(10)Negatieve kwestie	
	Zeldzame of verdwenen soorten		(3) Positieve kwestie	(4) Positieve kwestie	(4) Positieve kwestie			(7)Negatieve kwestie	(7)Negatieve kwestie	(9)Negatieve kwestie	(10)Negatieve kwestie	(7)Negatieve kwestie
	Invasieve soorten	(2) Positieve kwestie						(8)Negatieve kwestie	(8)Negatieve kwestie		(10)Negatieve kwestie	

- 1° Successie van vegetaties is een probleem voor de heischrale en blauwgraslanden, de water- en moerashabitats, vochtige ruigtes en glanshavergraslanden. Een gericht beheer in grotere delen van het gebied moet het mogelijk maken om het beoogde successiestadium te bestendigen. -> **Belangrijke positieve kwestie**
- 2° Invasieve soorten bemoeilijken of verhinderen de ontwikkeling van kwalitatieve habitats. Een natuurgericht beheer in grotere delen van het gebied moet het mogelijk maken om de exoten effectief te beheersen. -> **Belangrijke positieve kwestie**
- 3° Er kan via recreatie een hoger draagvlak ontstaan voor maatregelen ten voordele van kwetsbare vegetaties en soorten; toegankelijkheidsplannen kunnen hiermee rekening houden-> **positieve kwestie**
- 4° Het integraal waterbeheer en de projecten inzake natuurlijke netwerken (zoals VEN, IVON, ...) bieden kansen voor structurele natuurherstel- en ontsnipperingsmaatregelen. -> **Positieve kwestie**
- 5° Het vallei-ecosysteem staat plaatselijk onder druk door veranderingen in de waterhuishouding, verdroging en overstroming; kwetsbare natte vegetaties als bv. elzenbroek en blauwgrasland zijn er erg gevoelig voor. -> **Negatieve kwestie**
- 6° Eutrofiëring en verandering van de kwaliteit van het grondwater of inspoelen van nutriënten en afvalwater zetten het vallei-ecosysteem en habitats als (oligotroof) broekbos en blauwgrasland onder druk. -> **Negatieve kwestie**
- 7° De versnipperde eigendomsstructuur en landgebruik (binnen en buiten SBZ) geven aanleiding tot ecologische barrières binnen het SBZ; hierdoor kunnen soorten of habitattypes achteruitgaan of verdwijnen; ook een te hoge recreatieve druk kan hiertoe aanleiding geven; het landgebruik kan via verstoring of vervuiling (bv. erosie) kwetsbare habitats bedreigen -> **Negatieve kwestie**
- 8° De versnipperde eigendomsstructuur en landgebruik maken het zeer moeilijk om invasieve soorten effectief te bestrijden. -> **Negatieve kwestie**
- 9° Hoewel er in de SBZ heel wat kwalitatief goed ontwikkelde habitats en leefgebieden van soorten voorkomen, zijn er ook soorten die op de rand van en buiten het SBZ voorkomen en bijgevolg minder goed beschermd zijn en ook meer te lijden hebben van barrières en versnippering (bv. vleermuizen). -> **Negatieve kwestie**
- 10° Onaangepast beheer kan de zwaktes versterken; concreet door successie zijn gang te laten gaan in open soms hoog kwalitatieve habitats, door kwetsbare soorten of vegetaties niet of onaangepast te beheren, door op plaatsen met goede kweldruk niet te beheren in het voordeel van kwelafhankelijke vegetaties -> **Negatieve kwestie**

7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen

Op basis van de bovenstaande analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Voor deze knelpunten moeten oplossingen gezocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. De vermelde mogelijke oplossingen zijn noch limitatief noch bindend. Het is een aanreiken van mogelijke oplossingen, zonder dat dit andere mogelijke oplossingen uitsluit. In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking tot de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Knelpunt: Onaangepast beheer

Duiding. Van verschillende habitattypes komen grote delen voor in een gedegradeerde staat van instandhouding, vaak door onaangepast beheer (bv. te veel eutrofiëring, opruimen van dood hout, weinig actieve bestrijding van exoten, laten verbossen/verruigen van open habitattypes, erosie, ...). Soms zijn sleutelsoorten verdwenen uit het gebied.

Mogelijke oplossingen.

- Aangepast beheer van de habitattypes en de leefgebieden van Europese soorten. Dit kan door beheer- of natuurprojectovereenkomsten af te sluiten of middels subsidies voor de ecologische bosfunctie en door het toepassen van de criteria duurzaam bosbeheer. Indien het beheer gespecialiseerde kennis en materieel vereist, dient dit ingezet te worden zodat het duurzaam voortbestaan van het habitat of leefgebied gegarandeerd wordt. In de gebieden waar dit relevant is kan sensibilisatie van en overleg met verschillende beheerders leiden tot een effectiever beheer (bv. inzake exotenbestrijding).
- Sensibilisatie voor en overleg met de verschillende beheerders in de gebieden waar dit relevant is.

2. Knelpunt: Versnippering van habitattypen en leefgebieden van soorten (toenemende isolatie, te kleine oppervlakten, barrières en randeffecten)

Duiding. De oppervlakte en ecologische samenhang van leefgebieden en habitattypen zijn belangrijk in het licht van een duurzame instandhouding.

Het ontstaan van barrières tussen leefgebieden betekent dat netwerken van soorten uiteenvallen en kleine geïsoleerde populaties ontstaan. Voor de instandhoudingsdoelstellingen van deze SBZ is het daarom van belang dat enerzijds de deelgebieden op zich zoveel mogelijk een aaneengesloten geheel vormen (voldoende oppervlakte), en anderzijds de ecologische verbindingen tussen de deelgebieden voor de relevante soorten geoptimaliseerd worden. Aanleg van wegen, fietspaden en uitbreiding van woonzones en bedrijventerreinen zijn in de context van dit gebied de belangrijkste activiteiten die barrières kunnen vormen. Sommige habitatvlekken in deze SBZ liggen ruimtelijk geïsoleerd (bv. in landbouwgebied).

Ook verschillende vegetaties onderling kunnen barrières vormen. Een bosaanplant temidden van open habitats kan voor typische soorten van deze laatste versnipperend werken. Nieuwe bosaanplantingen liggen bij voorkeur naast oude bossen om spontane kolonisatie door de typische (vaak weinig mobiele) bossoorten mogelijk te maken.

Kerngedachte is dat habitattypes en leefgebieden voldoende groot dienen te blijven of dat maatregelen worden genomen om een gefragmenteerde situatie op te heffen (door vergroting van habitat of door het creëren van verbindingen).

Voor een aantal soorten is de ruimtelijke configuratie van geschikte biotopen op dit moment niet toereikend voor een duurzaam voorkomen van habitattypische soorten in netwerkverband. Veel open habitattypen in de SBZ vormen geen hectaren grote complexen, maar liggen geïsoleerd temidden van andere landgebruiksvormen. Populaties van de aanwezige soorten dreigen

daardoor achteruit te gaan of zijn reeds verdwenen (bv. kamsalamander, grote wolfsklauw, grauwe klauwier, parelmoervlinders, ...).

Grotere leefgebieden maken habitats ook beter bestand tegen veranderingen van de standplaats (bv. inzake de waterhuishouding, het klimaat, ...).

Mogelijke oplossingen.

- Een doordacht ruimtelijk beleid: hierbij dient steeds rekening gehouden te worden met landschapsecologische principes zoals het vrijwaren en versterken van ecologische verbindingen en kernpopulaties voor soorten. Gezien de soms geïsoleerde ligging is het meenemen van die gedachte ook een belangrijke aanbeveling in de directe omgeving van de SBZ-H (tussen (deel)gebieden). In die context is het aangewezen dat er voldoende rekening wordt gehouden met Europese natuurwaarden (net) buiten het habitatrichtlijngebied. Behoud van deze zones heeft evenzeer een wezenlijk effect op de duurzaamheid van het ecologisch netwerk. Concreet voorbeeld hierbij is de kamsalamander op < 1km van deelgebied 1. Deze heeft nood aan een geschikte verbinding van bossen, graslanden, ruigtes, KLE's naar geschikt (te maken) waterhabitat (fragmentair waterhoudende niet zure poelen) in deze SBZ. Een corridor van 70m breed geschikt landhabitat zou een afstand van <1km overbrugbaar maken, eventueel met maximale onderbrekingen van 10m (Alterra).
- Het vergroten van habitats zodat kerngebieden ontstaan binnen het netwerk. Mogelijk kan gewerkt worden via beheerovereenkomsten of andere geijkte subsidiekanalen. Indien het beheer gespecialiseerde kennis en materieel vereist, dient dit ingezet te worden zodat het duurzaam voortbestaan gegarandeerd wordt.
- Plaatselijk beheerovereenkomsten afsluiten voor het bufferen van randeffecten bv. het aanleggen van bufferstroken tegen bodemerrosie langs hellingsbossen.
- Verbinding van deelgebieden en andere 'groene' gebieden in de omgeving via ecologische corridors. Ook de uitwerking van bepaalde acties in de waterbeheerplannen kan hiertoe bijdragen, zoals het oplossen van migratieknelpunten voor vissen of structuurherstel of anders beheren van waterlopen in functie van bepaalde Europese habitats.
- Bij de aanleg van wegen en paden is een degelijk alternatievenonderzoek van belang opdat kwetsbare en verstoringsgevoelige zones ontzien worden. Met specifieke ontsnipperingsmaatregelen kunnen de negatieve effecten van een ingreep vermeden of gemilderd worden. Ontsnipperingsvoorbeelden zijn: een ecoduker en drie amfibieëntunnels op de N223 ter hoogte van Walenbos en een tunnel met faunapassage onder de E314 tussen Wijngaard- en Beninksberg. Nieuwe ontsnipperingsmaatregelen zullen genomen worden in overleg met de betrokken actoren.

3. Knelpunt: verdroging en overstroming

Duiding. Verschillende van de tot doel gestelde habitattypen in deze SBZ zijn vochtig tot nat van aard (bv. moerasvegetaties, broekbossen, blauwgraslanden). Maatregelen tegen verdroging vormen dus een belangrijk aandachtspunt. Anderzijds zijn sommige habitats (bv. blauwgrasland) gevoelig voor overstromingen met vervuild oppervlaktewater bv. in deelgebied 1a (Haskoning 2006), maar ook 1e.

Mogelijke oplossingen.

- Het doorvoeren van aanpassingen aan het detailgrachtennetwerk in of vlak aan het SBZ-H (bv. bodemverhoging, plaatsen van stuwen, ...) met gunstige effecten op de vochttoestand van deze habitats (cfr. scenario tot opstuwing detailnetwerk van sloten, Ecohydrologische studie van de Winge, Haskoning 2006; ook in Walenbos werden op basis van een hydrologische studie door het INBO drainagesloten opnieuw opgestuwd, De Becker 1993 en BHP Saey 1995). Dit zal gebeuren in samenspraak met de betrokken actoren.

Overstroming met (vervuild) oppervlaktewater vermijden in zones waar kwetsbare habitattypen voorkomen (cfr. scenario uit Haskoning 2006, waarbij overstorten geconcentreerd worden in enkel de Droge beek). Gezien de complexe problematiek van wateroverlast, wa-

tervervuiling en plaatselijke verdroging/vernatting is het aangewezen om de mogelijke oplossingen voor zowel de wateroverlast als de natuurdoelen samen verder uit te werken in een integraal project, zoals voorgesteld in het bekkenbeheerplan Demerbekken (2009)

- Aandacht voor gepaste randvoorwaarden voor activiteiten die invloed hebben op het water-regime (ruiming, waterwinning, zandgroeven, ...), in het licht van de IHD.

4. Knelpunt: bedreiging grondwaterkwaliteit

Duiding. Een aantal bron- en kwelgebieden is afhankelijk van oligotroof grondwater (oa. habitats Bronbos, Oligotroof broekbos). Een toename van het nutriëntengehalte in dit grondwater, kan leiden tot het verdwijnen van deze habitats. De ecohydrologische studie van de Winge meldt dat in zo goed als alle diepe peilbuizen (DOV netwerk) de norm van 50mg/l nitraat in het grondwater overschreden wordt (Haskoning 2006). De infiltratiegebieden van dit grondwater zijn soms in landbouwgebruik. Ter illustratie: het grondwater dat uitteedt in Walenbos (vnl. in Dolaag en aan de Sengensbemd) komt vanuit een infiltratiegebied van zo'n 15 km² vnl. ten zuiden van Walenbos gelegen (Batelaan, 1993 en Saey, 1995). Hierin bevindt zich veel landbouw.

Mogelijke oplossingen.

- Na grondig onderzoek naar de aard en omvang van de vervuilingbronnen in de infiltratiegebieden dient nagegaan of maatregelen genomen dienen te worden in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.
- Aandacht voor gepaste randvoorwaarden voor activiteiten die invloed hebben op de grondwaterkwaliteit (storten, ontginning, ...), in het licht van de IHD

5. Knelpunt: verontreinigd oppervlaktewater

Duiding. De kwaliteit van het oppervlaktewater van Winge, Tielse Motte, Molen(daal)beek, Mene en hun zijlopen is rechtstreeks bepalend voor de ontwikkeling van de habitattypen. Knelpunt is dat het water vaak matig vervuild is (website vmm).

In verschillende deelgebieden is er een probleem met eutrofiëring door lozingen van afvalwater in de waterlopen (via overstorten, puntlozingen; geoloket saneringsinfrastructuur, Haskoning 2006). Zeker blauwgraslanden, alluviale bossen en moerasvegetaties zijn hier gevoelig voor, vooral in het geval die waterlopen overstroomd ter hoogte van deze vegetaties.

Mogelijke oplossingen.

- Oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren, met bijzondere aandacht voor de kwaliteitsnormen van het oppervlaktewater en voor het oplossen van puntlozingen/overstorten in de waterlopen; verder scheiden van rioleringsstelsels en individuele behandeling van afvalwater indien aansluiting op rioleringsnetwerk nog niet mogelijk is; ook anti-erosiemaatregelen kunnen de waterkwaliteit gunstig beïnvloeden bv. natuurvriendelijke oevers, grasstroken.
- Toezicht op het naleven van de wetgeving rond het lozen van afvalwater, in en rondom de SBZ.
- Overstromingen met vuil water voorkomen ter hoogte van de meest waardevolle habitattypen.

6. Knelpunt: Recreatiedruk

Duiding. Een te hoge recreatiedruk kan leiden tot verstoring en zelfs het verdwijnen van bepaalde habitattypische soorten (bv. broedvogels).

Ook weekendverblijven kunnen zorgen voor verstoring, naast andere knelpunten zoals bv. introductie exoten, lozingen, versnippering, knelpunt voor herstel waterhuishouding, ... (bv. in deelgebied 6).

Mogelijke oplossingen.

- In reservaten en natuurgericht beheerde domeinen wordt aandacht besteed om overmatige effecten door recreatie te voorkomen: bv. het kanaliseren van recreatie naar zones die minder verstoringsgevoelig zijn; zones weldoordacht ontsluiten.
- Toepassing van de wetgeving ruimtelijke ordening en uitdoofbeleid voor zonevreemde weekendverblijven.

7.3. Samenvatting over de ernst van de knelpunten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk het habitatrichtlijngebied is voor het betreffende habitat of de soort rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een Europees te beschermen habitat of soort (voorstellingsvorm zie inzet). Daarnaast wordt ook aangegeven **hoe zeker het beschouwde knelpunt** voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden.

Wijze van voorstelling knelpunten

Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	• Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal sterk afnemen, of
	Klein	• Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt • Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of • Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of • Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

Tabel 7-4. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone

★★ Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone

★ Belangrijk Speciale Beschermingszone

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de habitats

De belangrijkste conclusies zijn:

- De kwaliteitsverbetering van de habitats door het toepassen van een **aangepast beheer** is in alle habitats noodzakelijk. Bij de boshabitats gaat dit vnl. over **meer dood hout, minder exoten en meer open plekken**; bij de graslandhabitats over meer kleinschalig & **verschralingsbeheer met minder aanrijking, minder herbicidegebruik**, etc, evt. via subsidieregeling/beheerovereenkomsten.
- Barrières en versnippering komen voor m.b.t. alle habitats. Dit is een permanent aandachtspunt voor **ontsnipperingsacties** in ruimtelijke ordening, landgebruik en het vergunningenbeleid.
- Vnl. voor de blauwgraslanden en de broekbossen moet prioritair gewerkt worden aan het **stopzetten van de verdroging** (herstellen van de kwel), aan het plaatselijk **voorkomen van overstroming** en aan een **verbeterde oppervlakte- en grondwaterkwaliteit**, dit ook voor de andere watergebonden habitats.

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

	2330	3140	3150	4010	4030	6230	6410	6430	6510	7140	7220	7230	9120 (9190)	9160	91E0	
HABITATS																
Belang voor G-IHD	★	★	★	★	★★	★★★	★★★★	★★★★	★★	★	★	★	★★	★★★★	★★★★	
knelpunten	Ernst van het knelpunt^{46,47}															Pri- or⁴⁸
1. degradatie door onaangepast beheer	!!	!	!	!!	!!	!!	!!	!	!	!!	!!	!	!!	!!	!!	▲
2. barrières, kleine oppervlaktes, rand-effecten, versnippering	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!		!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
3. waterhuishouding kwantitatief (verdroging en overstroming)		!	!	!		!	!	!	!	!	!	!			!	▲
4. kwaliteit grondwater		!	!	!		!	!	!	!	!	!	!			!	▲
5. kwaliteit oppervlaktewater		!	!	!		!	!	!	!	!	!	!			!	▲
6. recreatiedruk													!	!	!	▲

⁴⁶ Ernst : : groot : klein

⁴⁷ Zekerheid : !! zeker; ! waarschijnlijk; ? onduidelijk

⁴⁸ Prioriteit : ▲ hoog; ▲ matig; ▲ laag

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor de soorten

De belangrijkste conclusies zijn:

- Bij de habitats was er al een permanent aandachtspunt voor barrières en versnippering. Voor een aantal faunasoorten (ingekorven vleermuis, ...) zijn er specifiek een aantal **ontsnipperingsacties** nodig als het vergroten en meer bij elkaar aansluiten van hun leefgebieden (zijnde poelen, open kleinschalig landschap, ...) via specifieke maatregelen als **vis-migratieknelpunten oplossen, inrichtingen van zolders, KLE's, waterpartijen, beperken verstoring tijdens broedseizoen**, etc.
- Het toepassen van een **aangepast beheer** zal de habitatkwaliteit doen toenemen, ook noodzakelijk voor een aantal faunasoorten. **Meer dood hout, meer open plekken en een beter mantelzoombeheer** is in het voordeel van vleermuizen, hazelmuis en bos(rand)vogels en meer kleinschalig & **verschrallingsbeheer met minder aanrijking, minder herbicidegebruik** is in het voordeel van bv. kwartelkoning.
- Het verbeteren van de watergebonden habitats met een **verbeterde water- en structuurkwaliteit** is ook in het voordeel van bv. bittervoorn en ijsvogel.

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

SOORTEN SBZ	Zeggekorflak	Bittervoorn	Drijvende waterweegbree	Kamsalamander	Hazelmuis	Kwartelkoning	Blauwborst	Zwarte en middelste bonte specht en wespandief	Wintertaling, kuif- en tafeleend	Ingekorven vleermuis	watergebonden vleermuisen (watervleermuis, rosse vleermuis, franjestaart, ruige dwervleermuis)	Laatvlieger en gewone dwergvleermuis	Gewone/ grijze grootoorvleermuis baard/brandt vleermuis	Spaanse vlag	
Belang voor G-IHD	★	★★	★	★	★	★	★	★	★	★★ ★	★	★	★	★★	
knelpunten	Ernst van het knelpunt														Prioriteit
1. degradatie door onaangepast beheer		!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!	!!	!!	!!	!!	!!	▲
2. barrières, kleine oppervlaktes, rand-effecten, versnippering		!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!	!!	!!	!!	!!	!	▲
3. waterhuishouding kwantitatief (verdroging en overstroming)			!	!			!								▲
4. kwaliteit grondwater															▲
5. kwaliteit oppervlaktewater		!!	!						!	!	!				▲
6. recreatiedruk						!	!	!	!						▲

8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het Habitatrichtlijngebied 'Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen' beschreven. Daarnaast worden ook de prioritaire inspanningen voor het bereiken van deze doelstellingen opgelijst. De doelstellingen en prioriteiten volgen uit de verschillende analyses gepresenteerd in de voorgaande hoofdstukken. In hoofdstuk 4 werd beschreven voor welke habitats en soorten bijkomende inspanningen noodzakelijk zijn binnen het voorliggende gebied om de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren. De actuele toestand van deze habitats en soorten werd beschreven en geanalyseerd in hoofdstuk 0. Voor een aantal habitats en soorten is de actuele toestand niet voldoende. In hoofdstuk 7 werden knelpunten voor de verschillende habitats en soorten besproken. Hierbij werd ook rekening gehouden met de maatschappelijke context (hoofdstuk 6).

In paragraaf 8.2 worden de doelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats gepresenteerd. Per soort en habitat wordt een kwantiteitsdoel (populaties of oppervlakten) en kwaliteitsdoel beschreven. De doelstellingen worden gemotiveerd met elementen uit de voorgaande hoofdstukken. In de volgende paragraaf wordt een overzicht gegeven van de inspanningen die noodzakelijk zijn voor het bereiken van de verschillende doelstellingen.

Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

2. De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in het gebied.

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

3. De **trend en de potenties voor een habitat of soort**.

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5;

4. **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen.

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. Dit afwegingskader wordt in Bijlage 8 van dit rapport theoretisch toegelicht.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd - van belang in dit SIHD rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de situering van de ruimtelijke kansen voor verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit gewerkt. Daarom worden eerst kort de hoofdlijnen voor deze SBZ op landschapsniveau toegelicht (zie kader).

Voor het theoretisch kader rond het landschapsecologisch denken wordt verwezen naar de bijlage 8.

De specifieke doelen per habitattype en soort worden opgesteld in §8.2.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het opsommen van de prioritaire inspanningen in §8.3.

De hoofdlijnen op landschapsniveau

Deze SBZ heeft een totale oppervlakte van 2244 ha verspreid over meerdere deelgebieden. Het habitatrictlijngebied bestaat voor meer dan 1500 ha uit bos (70 %), voornamelijk gelegen in lager gelegen delen in het landschap. Deze SBZ is op Vlaamse schaal essentieel voor de habitattypen heischraal grasland, blauwgrasland en vochtige ruigte alsook voor alluviale bossen. Daarnaast is deze SBZ zeer belangrijk voor laaggelegen schraal hooiland, heide en droog bos. Het spreekt voor zich dat versterking van de vochtafhankelijke habitattypen en dito soorten en versterking van de habitats in de heidesfeer zeer belangrijke doelstellingen zijn voor dit gebied.

Hebben deze habitattypen dan nood aan kwalitatieve verbetering of eerder aan schaalvergroting en verbindingen?

Er komen nu al ±25 ha heidehabitats voor, ±55 ha schraal grasland, ±130 ha vochtige ruigtes en 1120 ha boshabitats. De bossen en vochtige ruigtes komen in de grotere deelgebieden vaak in een voldoende grote oppervlakte voor, maar niet altijd goed ruimtelijk geconfigureerd en de kwaliteit ervan laat echter vaak te wensen over. Te weinig dood hout, te weinig oude bomen, te veel exoten en regelmatig te weinig sleutelsoorten, zijn enkele belangrijke minpunten, die via een aangepast beheer te verbeteren zijn. Ondanks de schijnbaar grote oppervlakte hebben deze habitattypen echter ook te lijden onder de versnippering en allerlei nadelige invloeden vanuit het omliggend landschap, zoals verstoring van het waternetwerk of erosie.

De gras- en heidehabitattypen komen verspreid en dus meer tot snippers beperkt voor. Net als bij de bossen zijn belangrijke minpunten waar deze habitattypen mee te maken hebben, **versnippering**, een **onaangepast beheer** en een **verstoring van het waternetwerk**.

Het is dan ook een prioritaire inspanning voor het bereiken van kwaliteitsvolle habitattypen dat voor de vochtafhankelijke types de **waterhuishouding en de waterkwaliteit verbeterd** worden en dat voor alle types het **beheer geoptimaliseerd** wordt. **Bufferen** van bestaande habitattypen tegen nadelige invloeden is ook nodig. Vanuit landschapsecologisch perspectief is het optimaliseren van de **verbinding** tussen deze verschillende habitatsnippers of tussen deelgebieden of het 'aantakken' van open habitattypen met elkaar een gerechtvaardigd streefdoel. Dit zijn dan ook drijvende krachten bij de doelenformulering.

Het bereiken van de doelen gaat op die manier impliciet gepaard met het vergroten/versterken van de habitattypen. Ontsnippering via uitbreiding of omvorming tot habitattypen is hier een voorbeeld van, maar ook om de bestaande habitattypen te bufferen tegen negatieve invloeden (bv. aanrijking, exoten, verstoring, ...) kan uitbreiding of omvorming een oplossing bieden. Bijhorende beperkt aanwezige Europese soorten als *zwarte specht*, *kwartelkoning*, *hazelmuis*, *spaanse vlag*, *verschillende vleermuizen* en habitattypische diersoorten zoals *ringslang*, *vuursalamander*, *keizersmantel*, *kleine ijsvogelvlinder*, *sleedoornpage*, *purperstreepparelmoervlinder*, *sikkel-*, *greppel-*, *zomp-* en *moerassprinkhaan* profiteren hier ook van. Ze liften mee op de doelen voor de verschillende habitattypen.

Het einddoel is dat al deze belangrijke habitattypen in deze SBZ een ecologisch netwerk vormen van ongeveer 1600 ha, waarvan het merendeel boshabitats, maar ook ongeveer 7 % onbemeste graslanden, 4 % ruigtes en 3 % heidehabitats.

In onderstaande doelentabel vindt u de gedetailleerde oppervlakte- en kwaliteitsdoelen voor elk van de habitattypes terug per ecotoopcluster; eerst voor de **open water en moerasvegetaties**, dan voor de **heides en droge graslanden**, vervolgens voor de **ruigtes en vochtig tot natte graslanden** en tot slot voor de **bossen**. Doelen voor de Europese soorten aanwezig in deze SBZ, worden zoveel mogelijk ingebed in de doelen voor de habitattypen en worden bij de betreffende

cluster vermeld. Een aantal vleermuizen hebben naast bos ook open plekken en waterpartijen nodig, maar worden integraal bij de bossen opgenomen.

INFORMATIEF DOCUMENT

8.2. Doelstellingen voor de speciale beschermingszone BE2400012 Valleien van de Winge en de Motte met valleihellingen

Ecotoopcluster water- en moerasvegetaties	Deze SBZ is belangrijk voor de ontwikkeling van verscheidene Europese beschermde water- en moerasvegetaties in Vlaanderen. De historische versnippering van het gebied heeft ervoor gezorgd dat er momenteel weinig speelruimte is voor uitbreiding van deze habitattypen, die momenteel allemaal slechts zeer beperkt voorkomen in deze SBZ. Bovendien zijn deze vegetaties momenteel vaak gedeeltelijk aangetast (o.m. verontreiniging). Wegens beperkte abiotische potenties wordt er slechts beperkt ingezet op uitbreiding en maximaal op kwaliteitsverbetering . Enkele Europese soorten die gebonden zijn aan deze habitats zijn bittervoorn en drijvende waterweegbree. Voor deze soorten wordt ook voornamelijk ingezet op kwaliteitsverbetering.			
Habitat	oppervlakte doel (ha)		doelstelling toelichting	
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische Chara spp.	= (↑)	<u>Doel:</u> Behoud van de huidige relictten in Walenbos en aan de voet van Troostenbergbos (deelgebieden 1c en 1d) met mogelijk kleine, pleksgewijze uitbreiding door omvorming daar of mogelijk ook in de Bierbeekse valleien en Meldertbos (deelgebieden 7, 13-16). <u>Motivering:</u> Kalkhoudende kranswiervegetaties komen fragmentair voor in Walenbos (deelgebied 1c) en aan de voet van Troostenbergbos (deelgebied 1d). Deze plaatselijke kiemplaatzen dienen minstens behouden te blijven. Deze SBZ is belangrijk voor deze vegetaties. Wegens de aanwezigheid van kalkrijke kwel ook in de zuidelijke deelgebieden, zoals in de Bierbeekse valleien en Meldertbos (deelgebied 13-16 alsook deelgebied 7), zijn er ook daar wellicht nog kleine uitbreidingsmogelijkheden.	↑	<u>Doel:</u> De kwaliteitsdoelstelling voor dit habitatype is een aangepaste grondwaterstand, een goede waterkwaliteit en minder (eutrofiërende) atmosferische deposities (volgens LSVI-normen). <u>Motivering:</u> Kwaliteitsverbetering is nodig voor dit momenteel gedeeltelijk aangetaste habitatype (o.m. troebel water), ook om de potenties ervan plaatselijk te vergroten. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype. En ook verdroging dient voorkomen te worden.

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

↑

Doel: Behoud met toename door omvorming van de huidige 0,001 ha in Dunbergbroek/Horst, Walenbos en de Spicht (deelgebieden 1a, 1c en 1e) richting 5 ha in totaal.

Motivering:

Er komen relictten voor in Dunbergbroek/Horst, Walenbos en de Spicht (deelgebieden 1a, 1c, 1e) die minstens behouden blijven. Om dit type op termijn in voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig en dit kan gebeuren ter hoogte van voormalige trilvenen die er nu mesotroof elzenbroek zijn of ter hoogte van de vijvers te Horst/Gempe (deelgebieden 1a en 1d). Deze SBZ is **belangrijk** voor dit type. Dit is ten voordele van soorten als kikkerbeet, waterviolier, groot fonteinkruid en ook van wintertaling, kuif- en tafeleend, fuut, ringslang en vleermuizen.

7140 - Overgangs- en trilveen

↑

Doel: Behoud met toename door omvorming van de huidige 0,01 ha in Walenbos (deelgebied 1c) naar 2 à 3 ha.

Motivering:

Er komen relictten voor in Walenbos (deelgebied 1c) die minstens behouden blijven. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig. Potenties voor uitbreiding vanuit de zaadbank zijn er in Walenbos (deelgebied 1c), Dunbergbroek, De Roost, Dutsel (deelgebied 1a), Troostenberg/Gemp (deel-

↑

Doel: Zie bij habitatype 3140.

Motivering:

Zie bij habitatype 3140.

↑

Doel: Zie bij habitatype 3140. Bijkomend moeten de omstandigheden beheersmatig optimaal zijn ten voordele van veenontwikkeling.

Motivering:

Een goede waterkwaliteit en een goede grondwaterstand komt dit momenteel gedeeltelijk aangetaste habitatype ten goede. Om de ontwikkeling van en het in een goede staat brengen van deze veenvegetaties mogelijk te maken moet een aangepast beheer gevoerd

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

=

gebied 1d), Bleuken (deelgebied 6) en de Spicht (deelgebied 1^e). Deze SBZ is **belangrijk** voor dit type.

Doel: De voorkomende relictten van kalktufbronnen behouden en beschermen in de Molendaalbeekvallei (deelgebied 14) en Meldertbos (deelgebied 16) en mogelijk ook in Zwarte en Koebos (deelgebieden 7 en 13), als daar aanwezig.

Motivering:

Er komen relictten van dit prioritair habitatype voor in de Molenbeekvallei (deelgebied 14) en Meldertbos (deelgebied 16) die minstens behouden blijven. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig, maar er zijn slechts beperkte potenties in de vermelde deelgebieden en mogelijk ook in Zwarte en Koebos (deelgebieden 7 en 13).

worden.

Doel: Zie bij habitatype 3140.

Motivering:

De staat van instandhouding van dit habitatype is gedeeltelijk aangetast (slibafzetting, vanuit aangrenzende percelen); de kwaliteit moet verbeterd worden door buffering van de bronnen.

7230 – Alkalisch laagveen

↑

Doel: Behoud met toename door omvorming van de huidige 0,1 ha naar 2 ha. Dit is mogelijk in Koebos, Walenbos, Zwarte bos en de Molen(daal)beekvallei (deelgebieden 1c, 7 en 13-15).

Motivering:

De beste voorbeelden komen voor in deelgebied 13 (Koebos) die minstens behouden moeten blijven. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit

↑

Doel: Zie bij habitatype 7140.

Motivering:

Zie bij habitatype 7140.

	type nodig. Dit is mogelijk in deelgebieden 1c, 7 en 13-15. Deze SBZ is belangrijk voor dit type. Dit type komt voor in mozaïek met 6410_hmo zoals in Koebos en Zwarte Bos actueel het geval is.			
Soort	populatie doelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	toelichting	doel	toelichting
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	= (↑)	<u>Doel:</u> Minstens behoud van de huidige bittervoornpopulatie en mogelijk uitbreiding. <u>Motivering:</u> Deze SBZ is zeer belangrijk voor deze soort die nu voorkomt in de Winge en Motte en in enkele vijvers, mogelijk ook in de Molenbeekvallei en de Molendaalbeekvallei (deelgebieden 14-16), want net stroomafwaarts deelgebied 14 (Abdij van Park) komt bittervoorn ook voor. Door de reeds voorziene kwaliteitsverbetering zal de populatie minstens behouden blijven en waarschijnlijk kunnen uitbreiden.	↑	<u>Doel:</u> De reeds voorziene waterkwaliteitsverbetering verbetert ook het leefgebied van de bittervoorn. Een bijkomende doelstelling voor deze soort is het opheffen van vismigratieknelpunten. <u>Motivering:</u> De huidige matige verontreiniging van o.m. de Winge, Molenbeek en Tieltse Motte levert soms een verminderde reproductie van de soort op. De nog geplande aquafin- en gemeentelijke/privé-investeringen kunnen de soort in een gunstigere staat brengen. Bijkomende verbetering is het oplossen van migratieknelpunten bv. door een bypass rond migratieknelpunten zoals watermolens.
Drijvende waterweegbree - <i>Luronium natans</i>	↑	<u>Doel:</u> De soort komt niet meer voor binnen deze SBZ. Doel is herstel van de soort vanuit bestaande zaadbanken in Walenbos (deelgebied 1c). <u>Motivering:</u> Door de aanwezigheid van een zaad-	↑	<u>Doel:</u> Een bijkomende verbetering van de habitatkwaliteit van deze soort omhelst het periodiek en pleksgewijs creëren van meer pionierssituaties op plaatsen met mogelijke zaadbanken zoals in Walenbos (deelgebied 1c).

Kamsalamander - Triturus cristatus

↑

bank en diestiaankwel heeft de drijvende waterweegbree, een soort van HT 3130 en 3260 (oli- tot mesotrofe wateren), potenties in deze SBZ. Deze SBZ is in die zin **belangrijk** voor deze soort. Via kwaliteitsverbetering is er mogelijk kans op lichte uitbreiding.

Doel: Herstel van de kamsalamanderpopulatie van deze SBZ indien de soort nog voorkomt en duurzame herkolonisatie uit oa. de Getevallei en van nabij deelgebied 1, gekaderd binnen een ruimer soortenbeschermingsplan.

Motivering:

Het voorkomen van de soort is onbekend binnen deze SBZ, maar de soort heeft er potenties. De soort is nog aanwezig in de nabijgelegen Getevallei en op meerdere plaatsen op <1 km van deelgebied 1 en zou in het meer leemrijke deel van deze SBZ ook kunnen voorkomen, eventueel na versterking van de nabijgelegen populaties. Deze SBZ is in die zin **belangrijk** voor deze soort. Voornamelijk via kwaliteitsverbetering is er mogelijk kans op uitbreiding.

Doel: Voldoende tot goede staat van instandhouding (deelgebied 1e).

Motivering: Deze SBZ is belangrijk voor

Motivering:

De historische aanwezigheid van de soort en de aanwezigheid van kwel maken bv. dat het Walenbos opnieuw geschikt zou kunnen gemaakt worden voor de soort; door het periodiek en plekgewijs herstellen van pionierssituaties.

Doel: Deze soort heeft bijkomend nood aan een verbetering van zijn habitatkwaliteit. Dit omhelst de **aanleg van meer, grotere, fragmentair of slechts deels waterhoudende, niet zure poelen**. Binnen SBZ moet dit waterhabitat samenhangen met een geschikt landhabitat van graslanden met bossen, ruigtes en KLE's.

Motivering:

De soort heeft nood aan dergelijke ont-snipperings-maatregelen. Afstanden van <1 km zijn overbrugbaar indien een corridor van geschikt landhabitat van ±70 m breed aanwezig is (eventueel met maximale onderbrekingen van 10 m) (Alterra).

Doel: Kwaliteitsverbetering van de geschikte leefgebieden; waar de soort aanwezig is, grote zeggenrijke vegetaties en dergelijke (natte ruige overgangen, ook rond rbb dottergrasland) in

↑

Zeggekorfslak – Vertigo Moulinsiana	deze soort. Gerichte inventarisaties ontbreken in deze SBZ, zodat het niet onwaarschijnlijk is dat de zeggekorfslak de komende jaren in bijkomende deelgebieden wordt gevonden. = (↑)	een goede kwaliteit brengen/houden. <u>Motivering:</u> Een gunstig beheer van grote zeggenrijke vegetaties betekent vooral een optimaal waterbeheer. Wanneer het water teveel onder het maai-veld wegzakt of lang te hoog blijft, kan dit leiden tot wijzigingen in de vegetatie ten nadele van de zegges (en bv. ten voordele van ruigtekruiden enerzijds of riet anderzijds). Ook teveel geslotenheid kan het aandeel grote zegges doen afnemen.
Ecotoopcluster heides en droge graslanden	Deze SBZ is belangrijk (2330 en 4010), zeer belangrijk (4030) en zelfs essentieel (6230_ha en hn) voor de ontwikkeling van verscheidene Europese beschermde heischrale en heidevegetaties. De habitattypes waarvoor deze SBZ belangrijk is, komen slechts beperkt voor ($\pm 0,5$ ha), maar van de droge heide en droge heischrale graslanden komen telkens 10 à 15 ha voor, weliswaar versnipperd en verspreid over verschillende deelgebieden. Ze leveren samen een bijzonder diverse en wat rijkere heidegemeenschap op in deze SBZ. Al deze habitattypes bevinden zich momenteel echter in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding. Deze natuurgericht beheerde habitattypes in de heidesfeer mogen geen geïsoleerde eilanden zijn te midden van grote bos- of landbouwcomplexen. Daarom dienen deze types, en dan vooral die waarvoor deze SBZ zeer belangrijk en essentieel is (4030 en 6230), versterkt te worden voor het bereiken van een blijvende goede staat van instandhouding. Deze versterking betekent zowel vergroten (uitbreiden), verbeteren (aangepast beheren) als verbinden (landschapsecologisch optimaliseren) van deze habitattypes. Dit komt ook habitattypische soorten als levendbarende hagedis, sikkelsprinkhaan, mierenleeuw, hazelworm, boompieper en nachtzwaluw ten goede.	
Habitat	oppervlakte doel (ha) toelichting	Kwaliteitsdoelstelling doel toelichting

2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten (Dwerghaververbond)

↑

Doel: Behoud met toename van de huidige 0,5 ha naar 2 ha. Dit is mogelijk op de Beninks-, Wijngaard- en Houwaartse berg (deelgebieden 2-5). Enkel op Beninks- en Wijngaardberg (deelgebieden 2 en 5) is een netwerk van > 15 ha in de heidesfeer (4030 **incl. 2330 en 6230**) tot doel gesteld (via omvorming naar vnl. grasland in de heidesfeer, maar ook dus naar een paar ha heide).

Motivering:

Er komen relictten van dit type voor op de Beninks-, Wijngaard- en Houwaartse berg (deelgebieden 2-5) die minstens behouden blijven. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig. In de deelgebieden 2-5 zijn er mogelijkheden om voor dit type samen met andere habitattypes (4030 en 6230) voldoende grote open plekken te creëren (> 0,5 ha voor dit type in de verschillende deelgebieden).

4010 - Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix

↑

Doel: Behoud met toename door omvorming van de huidige 0,5 ha naar 5 ha. Dit is mogelijk ter hoogte van De Roost/Horst en Bleuken (deelgebieden 1a en 6).

Motivering:

Dit type is aangemeld voor deze SBZ, maar niet zuiver aanwezig ('gedeeltelijk aangetaste' staat van instandhouding). Binnen deze SBZ komt dopheide wel frequent voor in vochtige heischrale

Doel: Via herstel/beheer de kwaliteit van dit habitatype verbeteren en minder verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities (volgens LSVI-normen).

Motivering:

Door verbossing, versnippering en te weinig sleutelsoorten bevindt dit type zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Kwaliteitsverbetering is nodig en kan door het aangepast te beheren en te zorgen voor voldoende dynamiek ten voordele van de habitattypische soorten/één-jarigen. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

Doel: Zie bij habitatype 2330.

Motivering:

Door verbossing (en versnippering) bevindt dit type zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Kwaliteitsverbetering is nodig voor behoud van dit type. Herstellen van dit type vanuit verboste situaties is mogelijk in sommige deelgebieden (1, 6), maar dit type zal er dan voorkomen in gradiënten naar an-

4030 - Droge Europese heide

↑

graslanden (HT 6230_hmo) op waterstuwgronden op de koele vochtige noordhellingen van de diestiaanheuvels. Potenties tot echte natte heidevegetaties zijn beperkt aanwezig in deze SBZ, maar om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding tot 5 ha van dit type wel nodig. Hiertoe zijn er potenties in deelgebieden 1a en 6. Deze SBZ is **belangrijk** voor dit type.

Doel: Behoud van de huidige 13 ha met toename van 2 ha. De heidevegetaties die zich nu ter hoogte van de verschillende diestiaanheuvels bevinden (Chartreuzen & Walenbos, Wijngaard-, Beninks- & Osseberg en ook relictten op Houwaartseberg-oost en Troostenberg, deelgebieden 1-6) blijven behouden. Enkel op Beninks- en Wijngaardberg (deelgebieden 2 en 5) is een netwerk van > 15 ha in de heidesfeer (4030 **incl. 2330 en 6230**) tot doel gesteld (via omvorming naar vnl. grasland in de heidesfeer, maar ook dus naar een paar ha heide). In alle vermelde deelgebieden is heide echter ook als open plek in 9120-bos tot doel gesteld.

Motivering:

Deze SBZ is **zeer belangrijk** voor dit type, dat samen met de droge graslandtypes een bijzonder diverse en wat rijkere heidegemeenschap oplevert in deze SBZ. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is behoud en pleksgewijze uitbreiding van dit nu versnipperd voorkomende

dere types, waarmee samen voldoende grote plekken heidevegetaties gerealiseerd kunnen worden; deze overgangen zijn zo te behouden want zeer gevarieerd, soortenrijk en waardevol. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

Doel: Zie bij habitatype 2330.

Motivering:

Zie bij habitatype 4010, al zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor dit type gelegen in deelgebieden 1 tot 6. Na uitbreiding dient een optimaal heidebeheer gevoerd te worden (bv. periodiek begrazen, kappen, plaggen). De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

↑

type nodig. Deze SBZ heeft voor dit habitatype enkel op de diestiaanheuvelds potenties, die ook al ten dele zijn ingenomen door boshabitatype 9120, waarin open plekken met heide als doel gesteld worden. Ondanks dat deze SBZ zeer belangrijk is voor droge heide zal wegens beperkte oppervlakte geen goede staat van instandhouding (> 50 ha) bereikt worden; in deelgebieden 2 en 5 (Beninks- en Wijngaardberg) wordt wel gestreefd naar wat grotere kernen in de heidesfeer (> 15 ha 4030 incl. 2330 en 6230) goed voor een voldoende staat. Dit is ten voordele van allerlei habitattypische soorten als thermofiele insecten, reptielen en nachtzwaluw.

Doel: Behoud met toename van de huidige 10 ha droge heischrale graslanden en de 0,9 ha borstelgraslanden naar 20 ha. De heischrale vegetaties die er nu zijn ter hoogte van de verschillende diestiaanheuvelds (in de deelgebieden 1, 2, 5 en 6) blijven behouden en worden uitgebreid, via omvorming van gedegradeerde graslanden en van aanplantingen met exoten, behalve op de Wijngaardberg, waar het ± 5 ha effectieve uitbreidingen betreft. Op Beninks- en Wijngaardberg (deelgebieden 2 en 5) wordt een netwerk van > 15 ha in de heidesfeer (6230 incl. 2330 en 4030) tot doel gesteld en in de Wingevallei en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c) is dat eerder een schraal graslandnetwerk (6230 incl. 6510 en 6410) van telkens > 30 ha in Walenbos, in Dunbergbroek en in de Wingevallei. In

↑

Doel: Zie bij habitatype 2330.

Motivering:

Zie bij habitatype 4030. Na uitbreiding dient een optimaal graslandbeheer gevoerd te worden.

alle vermelde deelgebieden is heischraal grasland echter ook als open plek in 9120-bos tot doel gesteld

Motivering:

Deze SBZ is **essentieel** voor deze prioritaire habitattypes, die samen met voorgaande types een bijzonder diverse en wat rijkere heidegemeenschap opleveren in deze SBZ. Om deze types op termijn in een goede staat in stand te houden is uitbreiding van deze nu versnipperd voorkomende types nodig. De potenties hiervoor liggen op en rond de diestiaanheuvels die ook al ten dele zijn ingenomen door boshabitat, waarin open plekken met heischraal grasland als doel gesteld worden. Ondanks dat deze SBZ essentieel is voor droge heischrale graslanden zal wegens beperkte oppervlakte niet overal een goede staat van instandhouding (> 30 ha) bereikt kunnen worden; dit is wel mogelijk in Dunbergbroek, de Wingevallei en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c), waar schraalgraslandkernen mogelijk zijn van telkens > 30 ha; in deelgebieden 2 en 5 wordt gestreefd naar wat grote kernen met heide (> 15 ha); een voldoende tot goede staat van instandhouding voor al deze deelgebieden dus.

Ecotoopcluster ruigtes en graslanden

Deze SBZ is zeer belangrijk (6510) en zelfs **essentieel** (6410 en 6230_hmo) voor de ontwikkeling van verscheidene Europese beschermde graslandvegetaties, alsook voor Europees beschermde ruigtes (6430).

De blauw- en veldrusgraslanden, 2 subtypes van 6410 waarvoor deze SBZ essentieel is, komen momenteel echter beperkt voor in deze SBZ (4 ha) en vaak in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat

	van instandhouding. Vochtige heischrale graslanden, waarvoor deze SBZ ook essentieel is, komen wat meer voor (10 ha), maar ook met weinig sleutelsoorten. Ook de meer (op 40 ha) voorkomende schrale hooilanden (type 6510) zijn aangetast. Een onaangepast beheer, overstroming met vuil water, verbos- sing, versnippering en verdroging vormen de voornaamste knelpunten bij deze Europees beschermde graslanden en ruigtes. Voor een blijvende goede staat van instandhouding is versterking van vooral de graslandtypes nodig, zowel landschapsecologisch als kwalitatief. De natuurgericht beheerde hooilanden mogen geen geïsoleerde eilanden zijn te midden van grote bos- of landbouwcomplexen. Er moet een voldoende afwisselend landschap beoogd worden, dat naast boshabitattypes en naast rbb's (zoals bv. dotter-, kamgras- en zilverschoongraslanden) en naast heide- en watergebonden habitats ook bestaat uit min- tens 105 ha van dit type hooilanden (6230_hmo, 6410 én 6510). Dit komt ook de beperkt aanwe- zige habitattypische soorten als greppel-, moeras- en zompsprinkhaan en kwartelkoning ten goede. De realisatie van dat 105 ha grote hooilandnetwerk⁴⁹ behelst op ruim 50 ha 'hooilandherstel'. Dit ge- beurt bij voorkeur vanuit momenteel verlaten of met populieren beplante graslanden waar nog relict- soorten van de beoogde graslandhabitattypes voorkomen (± 35 ha). Daarnaast dienen bestaande, vaak verrijkte graslanden te worden omgevormd naar meer extensief beheerde hooilanden. Een deel van de huidige ruigtes zal ook hersteld worden naar hooiland (d.i. in de 35 ha 'hooilandher- stel via omvorming' vervat), terwijl een ander deel naar boshabitat zal evolueren (zie verder). Zo'n 66 ha kwaliteitsvolle ruigtes (6430) dienen in stand gehouden te worden. Hiervoor is echter vaak ook omvorming nodig vanuit populierenbossen. Dit komt ook de beperkt aanwezige Europese soort Spaan- se vlag ten goede als ook de habitattypische purperstreepparelmoervlinder. De verschillende deelgebieden 1 hebben hebben zowel voor deze ruigtes als voor het hooilandcomplex de grootste potenties, met een belangrijk aandeel in de Wingevallei. Bij al de omvormingen dient er oog te zijn voor een goede ruimtelijke afwisseling en verbinding van de verschillende habitattypes.
--	--

Habitat	oppervlakte doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	doel (ha)	toelichting	doel	toelichting
6230_hmo - Vochtige heischrale graslanden op arme bodems	↑	<u>Doel</u> : Behoud met toename van de huidige 10 ha vochtige heischrale gras- landen naar 15 ha. Deze uitbreiding is grotendeels mogelijk via omvorming	↑	<u>Doel</u> : De kwaliteit van dit versnipperde habitatype, waarvan momenteel te weinig sleutelsoorten voorkomen, ver- beteren (volgens LSVI-normen) en

⁴⁹ Omwille van zuinig ruimtegebruik is dit hooilandnetwerk beperkt tot 105 ha.

6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

↑

van gedegradeerde graslanden en exo-tenbossen, voornamelijk in de valleien van de Winge en Tieltse Motte (deelgebieden 1 en 6). In de Wingevallei, in Dunbergbroek en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c), worden schraalgraslandkernen tot doel gesteld van telkens > 30 ha.

Motivering:

Deze SBZ is **essentieel** voor dit habitatype. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is uitbreiding van dit nu versnipperd voorkomende type nodig. De potenties hiervoor liggen in de valleien van de Winge en de Tieltse Motte. Ondanks dat deze SBZ essentieel is voor heischrale graslanden zal wegens beperkte oppervlakte niet overal een goede staat van instandhouding (> 30 ha) bereikt kunnen worden; dit is wel mogelijk in de Wingevallei en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c), waar schraalgraslandkernen mogelijk zijn van telkens > 30 ha.

Doel: Behoud met toename van de huidige 2 ha veldrusgrasland én de huidige 2 ha blauwgrasland in de valleien van de Winge en de Tieltse Motte en in Zwartebos en Koebos/Bruulbos (deelgebieden 1 en 6-7 en 13) naar 18 ha in totaal (zowel subtype veldrusgrasland als subtype blauwgrasland), voornamelijk via omvormingen vanuit voormalige hooilanden (bv. beplant met populier). In de Wingevallei, in Dunbergbroek en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c), worden schraalgraslandker-

minder verzurende of eutrofiërende (atmosferische) deposities.

Motivering:

Dit type bevindt zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Uitbreiding én kwaliteitsverbetering is nodig. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype. Plaatselijk dient verbossing te worden tegengegaan.

Doel: Zie bij habitatype 6230_hmo met als extra aandachtspunt een aangepaste waterhuishouding zowel kwalitatief als kwantitatief (incl. grondwater).

Motivering:

Door onaangepast beheer en verdroging is dit type vaak herleid tot 'prikeldraadreligten' of wegwijnend onder populier; ook door overstromingen/aanrijkingen (nefast voor 6410);

6510 - Laaggelegen schraal hooiland
(*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

↑

nen tot doel gesteld van telkens > 30 ha.

Motivering:

Deze SBZ is **essentieel** voor blauw- en veldrusgraslanden en de G-IHD voorziet uitbreiding als doel. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is uitbreiding van dit nu versnipperd voorkomende type nodig. De potenties hiervoor liggen in de vermelde deelgebieden. Ondanks dat deze SBZ essentieel is voor dit type graslanden zal wegens beperkte oppervlakte niet overal een goede staat van instandhouding (> 30 ha) bereikt kunnen worden; dit is wel mogelijk in de Wingevallei, in Dunbergbroek en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c), waar schraalgraslandkernen mogelijk zijn van telkens > 30 ha.

Doel: Behoud met toename van de huidige 39 ha naar 70 ha. Dit gebeurt zowel via effectieve uitbreidingen (15 ha) als via omvormingen (15 ha) vanuit voormalige (eventueel beplante) hooilanden, gelegen in Wingevallei en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c); de effectieve uitbreidingen zijn ook voornamelijk daar gelegen. In de Wingevallei, in Dunbergbroek en Walenbos (deelgebieden 1a en 1c), worden schraalgraslandkernen tot doel gesteld van telkens > 30 ha.

Motivering:

Deze SBZ is **zeer belangrijk** voor dit

momenteel gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Kwaliteitsverbetering is nodig voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom. De (atmosferische) deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

Extra aandachtspunt voor het realiseren van een goede staat van instandhouding: de genetische kwetsbaarheid maakt snel herstel van relictsoorten noodzakelijk; anders verdwijnen sleutelsoorten –met kortlevende zaadbanken zoals blauwe knoop en parnassia- voorgoed.

Doel: Zie bij habitatype 6410.

Motivering:

Zie bij habitatype 6410.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones

=(↓)

habitattype en de G-IHD voorziet uitbreiding als doel. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is uitbreiding van dit nu versnipperd voorkomende type nodig. De potenties hiervoor liggen in de vermelde deelgebieden. Ondanks dat deze SBZ zeer belangrijk is voor dit type graslanden zal wegens beperkte oppervlakte niet overal een goede staat van instandhouding (> 30 ha) bereikt kunnen worden; dit is wel mogelijk in Walenbos, in Dunbergbroek en in de Wingevallei (deelgebieden 1a en 1c).

Doel: Behoud van 66 ha van dit type, voornamelijk in de Wingevallei (in deelgebied 1, soms beplant). Een klein deel van de huidige 127 ha zal omgevormd worden naar graslandhabitattypes en een groter deel zal evolueren naar het prioritair boshabitatype 91E0. In totaal zal 61 ha 6430 worden omgevormd naar andere habitattypes.

Motivering:

Deze SBZ is **essentieel** voor dit habitattype. Er wordt geen uitbreiding beoogd tov de actuele oppervlakte (deels gedegradeerd) habitat; de G-IHD voorziet geen uitbreiding, tenzij voor een aantal niet in deze SBZ voorkomende soorten. Omdat het merendeel van de huidige oppervlakte verlaten hooilanden (rbbhf) betreft en net daar uitbreidingsmogelijkheden liggen voor grasland- en boshabitattypes zal er nageen een halvering van dit type zijn.

↑

Doel: Zie bij habitattype 6410.

Motivering:

Momenteel is dit type afwisselend wel in een goede tot uitstekende staat van instandhouding (bedekking sleutelsoorten fluctueert met kappingen), maar soms ook gedeeltelijk aangetast, voornamelijk door onaangepast beheer en mogelijk ook door verdroging, overstroming met vuil water. Kwaliteitsverbetering is nodig voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom. In deelgebied 1 komen beide subtypes voor al betreft het vooral ruigtes (_hf) en minder boszomen(_bz). Extra aandacht is dan ook nodig voor een aangepast beheer ter hoogte van overgangen tussen open en gesloten vegetaties. Kwaliteitsverbetering voor de ruigtes betekent periodiek maaien, terwijl dit voor de boszomen niet te frequent mag gebeuren. In een goede staat trekt dit type veel insecten aan en dit is ook in

		het voordeel van aanwezige Europese soorten als vleermuizen, spaanse vlag, en hazelmuis en habitattypische soorten als keizersmantel, kleine ijsvogelvlinder en purperstreepparelmoervlinder.		
Soort	populatiedoelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	toelichting	doel	toelichting
Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria	= (↑)	<u>Doel</u> : Minstens behoud van de huidige populatie met eventuele uitbreiding. <u>Motivering</u> : De soort lijkt in opmars en komt in zo goed als alle deelgebieden voor. Deze SBZ is zeer belangrijk voor deze soort en er komen natuurlijke overgangen voor van vallei naar diestiaanhelling.	=	<u>Doel</u> : Aan het kwaliteitsdoel van deze soort wordt beantwoord door de voorziene kwaliteitsverbetering van thermofiele habitats als 6430 en van 9120 met zomen en dit voornamelijk op diestiaanheuveld in overgangen naar valleien. <u>Motivering</u> : Binnen de gestelde doelen voor de habitats zijn er potenties voor deze soort in veel deelgebieden van deze SBZ met vooral die deelgebieden met natuurlijke overgangen van vallei naar diestiaanhelling.
Ecotoopcluster bossen		Deze SBZ is essentieel voor de ontwikkeling van 9160- en 91E0-bossen en zeer belangrijk voor drogere bossen (9120). Deze habitattypes komen momenteel vaak in een gedeeltelijke aangetaste staat van instandhouding voor. Voor een blijvende goede staat van instandhouding is versterking van deze types nodig, zowel landschapsecologisch als kwalitatief . Het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer (CDB) zijn een goede opstap om deze doelen te bereiken. Ook de beheervisie van openbare bossen werkt in de richting van de gestelde kwaliteitsdoelen ⁵⁰ met zijn < 10 % exoten, meer oude bomen (>1/ha), meer dood hout (4-10 %), meer open plekken (tot 15 %). Deze doelen en doelen als meer mantel-zoomvegetaties (geleidelijke bloem/doorn/insectrijke gradiënten van ten minste 5m breed) en meer rustzones zijn nodig voor een aantal beperkt aanwezige habitattypische soorten van		

⁵⁰ De kwaliteitsdoelen voor een goede staat van instandhouding zijn in feite op een aantal indicatoren nog strenger en op korte termijn niet haalbaar.

	bossen zoals vleermuizen, vuursalamander, ringslang en zwarte specht. Voor een blijvende goede staat van instandhouding moeten de verschillende boshabitattypes ook landschapsecologisch versterkt worden via bosuitbreiding. Dit omvat zowel bosomvorming (115 à 155 ha, voornamelijk in de Wingevallei en de vallei van de Tieltse Motte) als effectieve bosuitbreiding (104 ha). Enkel in Walenbos en Wingevallei worden grote boskernen van 100-tallen ha tot doel gesteld; in andere deelgebieden worden de versnipperde bossen landschapsecologisch versterkt via kleinere bosuitbreidingen (2-15 ha). Het minimumdoel van de uitbreidingen door omvorming kan door het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer gerealiseerd worden. De andere doelen (zoals meer en effectieve uitbreidingen, ...) vragen een extra inspanning. Bij die uitbreidingen en omvormingen dient er oog te zijn voor een goede ruimtelijke afwisseling en verbinding van de verschillende (ook open) habitattypes. Tien à vijftien procent open plekken heide en/of (hei)schraal grasland worden duidelijk als doel vooropgesteld in de verschillende boshabitattypes en dit in een netwerk waarbij grotere open plekken via zomen met elkaar in verbinding staan: ter hoogte van de valleien (van de Winge en T. Motte) zijn hier potenties voor types als 4010, 6410, 6510, 6430, 7230 en 7140 en op de diestiaanheuvels voor types als 6230, 4030 en 2330 alsook voor mantel- en zoomvegetaties. Veel Europese beschermde vleermuizen zijn gebonden aan bossen, boomgroepen en bosranden op overgangen naar open biotopen en waterpartijen. Dit is ook een ideaal biotoop voor de ringslang, die voor het afzetten van de eieren ook drogere bossen met open plekken en strooisel opzoekt.
--	---

Habitat	oppervlakte doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
	doel (ha)	toelichting	doel	toelichting
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. 9190 overgangen	↑	<u>Doel:</u> Behoud met toename van de huidige 460 ha met 52 ha, en dit zowel via effectieve bosuitbreidingen (15 ha) in voornamelijk Chartreuzenbos en op de Wijngaardberg (deelgebieden 1b en 4) en verder vooral via omvormingen (37 ha) van exotenrijke bossen daar en ook op Troostenberg, Beninksberg, in Boven Wingevallei, Vallei van de Tieltse Motte en Koebos (deelgebieden 1b, d-e en 2, 6 en 13). <u>Motivering:</u> Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is	↑	<u>Doel:</u> Kwaliteitsverbetering tot een goede staat van instandhouding volgens LSVI-normen (zie algemene inleiding ecotoopcluster bossen en ook: vermindering van de verzurende of eutrofiërende atmosferische deposities). <u>Motivering:</u> Door te veel exoten en te weinig dood hout bevindt dit type zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Kwaliteitsverbetering is nodig voor behoud van dit type met een goede soortenrijkdom. Wegens de lange ontwikkelingsduur van boshabi-

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

↑

landschapsecologische versterking van dit type nodig. De potenties hiervoor liggen vooral op de diestiaanheuvels, die nu al ten dele habitatype 9120 zijn; de uitbreidingsmogelijkheden zijn beperkt, ook omdat op dezelfde plaatsen ook bijkomend habitat 4030 en 6230 moet ontwikkeld worden, ook als open plekken in bos.

Doel: Behoud met toename van de huidige 272 tot 360 à 395 ha en dit zowel via bosomvorming (zo'n 14 à 54 ha) als via effectieve bosuitbreiding (tot 69 ha) en dit vooral in de valleien van de Winge en Tieltse Motte (deelgebieden 1a, c-e en 6) en op kleine schaal ter buffering van de hellingsbossen.

Motivering:

Deze SBZ is **essentieel** voor dit habitatype. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is landschapsecologische versterking van dit type nodig. Uitbreiding betekent hier ook buffering rond Walenbos en de hellingsbossen (deelgebieden 1c, 7, 9, 11, 13, 14). In de Wingevallei (deelgebied 1) wordt de meeste omvorming en effectieve uitbreiding gerealiseerd; hier zorgt de uitbreiding voor ontsnippering van de boshabitats en voor de realisatie van enkele grotere boskernen van verschillende boshabitatypes in overgang

↑

tats zal een goede staat van instandhouding naar verwachting pas over enkele decennia realiseerbaar zijn. Dik (dood) hout, open plekken, thermofiele boszomen en voldoende rust komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitatype ten goede maar ook allerlei habitattypische soorten zoals vuursalamander, ringslang, wespandief, zwarte specht en boskrekel. De atmosferische deposities liggen nog steeds boven de kritische last van dit habitatype.

Doel: Zie bij habitatype 91E0.

Motivering:

Zie bij habitatype 91E0.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

↑

en verbinding met elkaar.

Doel: Behoud met toename van de huidige 388 ha tot 472 ha, voornamelijk via bosvorming (64 ha) en daarnaast via effectieve uitbreiding (20 ha) en dit vooral in de valleien van de Wingse en Tieltsse Motte (deelgebieden 1a, c-d en 6); op kleine schaal gebeurt bosvorming ook in Koebos (deelgebied 13) en bosuitbreiding ter buffering van deze boshabitats in de Molendaalbeekvallei (deelgebied 14).

Motivering:

Deze SBZ is **essentieel** voor dit prioritaire habitatype. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is landschapsecologische versterking van dit type nodig. Uitbreiding betekent hier ook buffering rond Walenbos en de hellingsbossen (deelgebieden 1c en 14). In de Wingsevallei (deelgebied 1) wordt de meeste omvorming en effectieve uitbreiding gerealiseerd; hier zorgt de uitbreiding voor ontsnippering van de boshabitats en voor de realisatie van enkele grotere boskernen van verschillende boshabitatypes in overgang en verbinding met elkaar.

Bij deze omvormingen van populierenbossen moet er aandacht voor zijn dat op de meest kansrijke plaatsen voor hooilandherstel de habitatypes 6410/6510, niet vergeten ontwikkeld worden (bv. aandacht voor relictsoorten van deze habitatypes waarvan een aantal

↑

Doel: Zie bij habitatype 9120. Met als extra kwaliteitsdoelstelling een aangepaste waterhuishouding zowel kwalitatief als kwantitatief (incl. grondwater) en het oplossen van de erosieproblematiek in hellingsbossen. De zones in Walenbos met > 10 % dood hout blijven zo behouden.

Motivering:

Door verdroging en door inspoeling (van pesticiden, meststoffen en sediment, rechtstreeks bij de hellingsbossen/via overstromingen bij de vallei-bossen) bevindt dit type zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Verdere motivering: zie bij habitatype 9120. Erosie kan via grasland- of bosstroken bovenaan de hellingen voorkomen worden. Overstromingen met vuil water dienen vermeden te worden.

	soorten geen zaadbank hebben). De uitbreidingen mogen niet gebeuren ten koste van regionaal belangrijke biotopen zoals rbbhc's.			
Soort	populatiedoelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
	doel	toelichting	doel	toelichting
Ingekorven vleermuis - <i>Myotis emarginatus</i> Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i> Gewone en kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus pipistrellus</i> en <i>pygmaeus</i> Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - <i>Plecitus auritus/austriacus</i> Baard/Brandtvleermuis - <i>Myotis mystacinus/brandtii</i> Franjestaart - <i>Myotis nattereri</i> Watervleermuis - <i>Myotis daubentonii</i> Ruige dwergvleermuis - <i>Pipistrellus nathusii</i> Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>	= (↑)	<u>Doel:</u> Minstens behoud van de huidige* vaak kwetsbare vleermuispopulaties (*vermoedelijk < 20 individuen per plek, paar plaatsen bekend, uitgezonderd in Lovenjoel waar zo'n 70 volwassen vrouwtjes geteld werden). <u>Motivering:</u> Voor ingekorven vleermuis is deze SBZ essentieel, voor de andere vleermuizen belangrijk. Verbetering van hun leefgebied zal de kleine vleermuispopulaties ten goede komen. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien -en zeker bij de kolonies in de vermelde deelgebieden- kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populaties vergroten.	↑	<u>Doel:</u> Kwaliteitsverbetering in en nabij de bossen: zie bij de boshabitattypes met als extra meer mantelzoomvegetaties en meer KLE's. Kwaliteitsverbetering in en nabij waterpartijen: zie bij de waterhabitats met als extra de afwezigheid van kunstverlichting. Als zomer- en winterverblijfplaatsen kunnen gebouwen (bv. kerkzolders, bunkers of ijskelders) heringericht worden. De bestaande populaties in de kerken van Houwaart en Lovenjoel, dienen absoluut beschermd te worden. Deze kwaliteitsverbeteringen gebeuren prioritair in de deelgebieden Wingevallei en het kasteel van Horst (deelgebied 1a,e), Walenbos (deelgebied 1c) en Koebos (deelgebied 13) incl. kerken van Houwaart en Lovenjoel. <u>Motivering:</u> Iedere vleermuissoort heeft haar eigen ecologische niche en dus haar eigen vereisten inzake zomerverblijfplaatsen, jachtgebieden, winterverblijfplaatsen en connectiviteit. Bovenvermelde verbe-

Hazelmuis – Muscardinus avellanarius

= (↑)

Doel: De zeer kwetsbare relicten binnen deze SBZ beschermen met eventueel een kleine uitbreiding.

Motivering:

In 2002 kwam de soort nog voor in Koebos (deelgebied 13), maar verder voorkomen van de soort is onbekend binnen deze SBZ. De soort heeft potenties bij de hellingsbossen van Lubbeek en omstreken.

terpunten zijn algemene kwaliteitseisen die de meeste vleermuissoorten stellen aan hun habitat. Deze verbeterpunten zijn essentieel en dienen extra aandacht te krijgen omwille van de vaak zeer kwetsbare vleermuispopulaties.

Vermits deze SBZ essentieel is voor ingekorven vleermuis zijn mogelijke maatregelen in de **kerken** van Houwaart en Lovenjoel bv. 'een meldingsplicht bij eventuele verbouwingswerken aan deze 2 kerken' en/of met de eigenaars (evt. i.s.m. de vleermuisenwerkgroep) tot een akkoord komen omtrent een verbeterde inrichting. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten; een mogelijkheid daarvoor bestaat er in het **kasteel** van Horst (deelgebied 1a) en evt. andere.

Doel: Zie bij de boshabitattypes met als extra meer mantel-zoomvegetaties en meer KLE's zoals bij de vleermuizen.

Motivering:

De kwetsbare populatie heeft nood aan extra aandacht voor een aangepast mantel- en zoombeheer bij overgangen van bos naar grasland. Hiervan is al sprake binnen de gestelde doelen bij de vleermuizen.

Overzichtstabel effectieve oppervlakte doelstellingen

Habitattype	Actueel aanwezig	Toename omvorming	Toename effectieve uitbreiding	TOTAAL
3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp.	Relicten (0.001 ha)	pleksgewijs		behoud relictten + kleine pleksgewijze uitbreiding
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	0.001 ha	5 ha		5 ha
7140 - Overgangs- en trilveen	0.01 ha	2- 3 ha		2-3 ha
7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)	relictten			behoud relictten
7230 – Alkalisch laagveen	0.1 ha	1.9 ha		2 ha
2330 - Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten (Dwerghaververbond)	0.5 ha	1.5 ha		2 ha
4010 - Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix	0.5 ha	4.5 ha		5 ha
4030 - Droge Europese heide	13 ha	2 ha		15 ha
6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)	20 ha	10 ha	5 ha	35 ha
6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)	4 ha	14 ha		18 ha
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	40 ha	15 ha	15 ha	70 ha
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones	127 ha	-61 ha		66 ha
9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. 9190 overgangen	460 ha	37 ha	15 ha	512 ha
9160 - Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	272 ha	14-54 ha	69 ha	360–395 ha
91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	388 ha	64 ha	20 ha	472 ha

8.3. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

Ontwikkeling van waardevolle vochtige schrale hooilanden

In de G-IHD wordt deze SBZ als essentieel naar voor geschoven voor verschillende vochtige schrale graslanden waaronder blauwgraslanden, die er momenteel echter vaak gedeeltelijk aangetast voorkomen. Deze graslanden moeten kwalitatief en landschapsecologisch versterkt worden. Daarom wordt een **uitbreiding met ± 50 ha** van het waardevol vochtig schraal hooilandcomplex beoogd. Bij dit hooilandherstel wordt bij voorkeur vertrokken van verlaten of vaak met populieren beplante graslanden, waar nog relictten van de bedoelde graslandtypes voorkomen. Andere mogelijkheid zijn plaatsen met een expliciet landbouwverleden, namelijk vanuit nog enigszins schrale graslanden. Waar deze relictten nog voorkomen, zoals in bestaande natuurreservaten in de valleien van de Winge, Tielse Motte en Molen(daal)beek en in Walen-, Zwarte en Koebos, zijn de potenties voor herstel van deze zeldzame types hooiland het grootst.

Herstel van de waterhuishouding (zie verdere prioriteit) en van het lokale greppelpatroon moet zorgen voor een optimale kwel op deze hooilanden. In zo'n optimale omstandigheden levert een zeer specifiek en aangepast hooilandbeheer vaak natuurlijke overgangen tussen verschillende graslandtypes (vermeld onder cluster '*Ruigtes en vochtige tot natte graslanden*'). Het natuurgericht beheer ervan kan mogelijk deels uitgevoerd worden door landbouwers.

Versterken van de heide en de droge graslanden

In de G-IHD wordt deze SBZ als essentieel naar voor geschoven voor droge graslanden en als zeer belangrijk voor heide. De momenteel gedeeltelijke aangetaste heides en droge schrale graslanden (25 ha) dienen versterkt te worden. Naast een kwalitatieve verbetering van deze reeds aanwezige habitattypes in de heidesfeer, is ook uitbreiding noodzakelijk om de instandhouding te garanderen. Er wordt daarom een **totale oppervlakte van 42 ha** (verdeeld over beide types samen) voorop gesteld en dit verspreid over verscheidene diestiaanheuvelds, met enkele grotere kernen van meer dan 15 ha op de Beninks- en ook op de Wijngaardberg.

Versterken van de bossen

Meer dan 70 % van de SBZ bestaat uit bos en 50 % uit Europees te beschermen boshabitattypen. Zowel de kwaliteit als de omvang van deze boskernen is momenteel vaak onvoldoende om het voortbestaan als boshabitatype en de overleving van de habitattypische soorten te kunnen garanderen. Gezien het grote aandeel privé-bossen (50 % van de bossen) is een intensieve samenwerking nodig met verschillende partners om een voldoende verbetering van de boshabitattypes te realiseren.

De landschapsecologische versterking bestaat erin zo'n **115 à 155 ha** van de momenteel 450 ha⁵¹ niet-habitatwaardige bossen met veelal niet-inheemse boomsoorten **om te vormen** naar één van de Europese boshabitattypen en dit voornamelijk in Winge-, Motte- en Molendaalbeekvallei. Het bosareaal wordt daarnaast verder ontsnipperd via **± 100 ha effectieve bosuitbreiding**, die op bepaalde plaatsen ook dienst doet als buffering.

Voor de boshabitattypen is de kwaliteitsdoelstelling verder ook minder exoten, meer oude bomen, meer dood hout, meer open plekken, meer mantel-zoomvegetaties en meer rustzones. De uitdaging bestaat er dus in de boscijdegenaren ervan te overtuigen om bij het multifunctioneel bosbeheer de ecologische functie voldoende te benadrukken. Het toepassen van de Criteria Duurzaam Bosbeheer en de doelstellingen die daarmee gepaard gaan voor de middellange termijn (20 jaar) zijn een goede opstap om de finale doelen te bereiken. Het minimumdoel van de uitbreidingen door om-

⁵¹ ±100 ha tot doel gestelde open habitattypes dienen ook omgevormd te worden vanuit zulke 'exoten'bossen zijnde een paar ha heide vanuit dennenaanplant, ±35 ha graslanden én ±60 ha ruigtes vanuit populierenaanplant

vorming kan hierdoor gerealiseerd worden. De andere doelen (zoals meer en effectieve uitbreidingen, ...) vragen een extra inspanning.

Verbetering van de waterhuishouding in de Wingevallei

De nu meestal gedeeltelijk aangetaste blauwgraslanden, natte hooilanden, water- en moerashabitats en moerasbossen, habitattypes waarvoor deze SBZ in de GIHD vaak als essentieel werd aangeduid, hebben vaak te lijden onder verdroging en/of overstroming met vuil water.

Om de slaagkansen van een gevarieerd hooilandherstel (cfr. eerste prioriteit) en bosnetwerk (cfr. vorige prioriteit) in de Wingevallei te verhogen, dient er enerzijds de verdroging te worden aangepakt. Een oplossing hiervoor is uitvoering van het realistisch scenario uit de ecohydrologische studie van de Winge (Haskoning 2006). Dit betreft het tot een halve meter **opstuwen** van verscheidene kleinere grachten, indien de waterkwaliteit dit toelaat. Indien dit scenario niet voldoende elzenbroeken oplevert, moet bv. het maximaal scenario (met opstuwing van Winge en Grote Loting zelf) uit die studie verder onderzocht worden.

Een prioritaire actie inzake de **waterkwaliteit** is bv. het concentreren van verschillende overstorten in één enkele beek, zoals bv. de Droge Beek te Dutsel (die niet overstroomt ter hoogte van kwesbare vegetaties in de Wingevallei), zodat de andere beken er enkel regen- en gebiedseigen water bevatten (cfr. studie Haskoning 2006). Of het oplossen van de puntlozingen/overstorten op de waterlopen kan een andere oplossing zijn.

Soortgerichte maatregelen

Een soortenbeschermingsplan wordt opgemaakt voor de Kamsalamander, gericht op het realiseren van geschikte verbindingen tussen de bestaande subpopulaties en geschikte leefgebieden in de SBZ, zodat één functioneel geheel kan ontstaan.

Via enkele 'soortbeschermingsprojecten' wordt het leefgebied van een aantal van deze soorten verbeterd.

Voorbeeldprojecten ten voordele van Europese soorten zoals enkele vleermuizen zijn het (her)inrichten van (kerk/kasteel)zolders en het aanleggen en onderhouden van kleine landschapselementen, waaronder ook poelen. Hiervan profiteren ook andere soorten zoals bv. ringslang. Dergelijke ecologische infrastructuur dient goed doordacht aangelegd te worden zodat soorten het als verbindinglelement of stapsteen kunnen gebruiken tussen de verschillende habitatkernen.

Andere voorbeeldprojecten zijn het wegnemen van vismigratieknelpunten en het verbeteren van de waterkwaliteit en morfologie van de waterlopen voor bittersvoorn (en voor ijsvogel, beide ook Europese soorten) en het aanleggen van amfibieëntunnels voor habitattypische (vuur)salamanders in de omgeving van Horst.

Aandacht voor mantel- en zoombeheer

Een belangrijke sterkte van deze SBZ is de veelheid aan habitattypen. Een zwakte is dan weer de veelal abrupte overgang tussen de gesloten habitattypen (bos) enerzijds en open habitattypen of het omgevend landschap anderzijds. Door die plotse overgangen geleidelijker te laten verlopen langsheen een goed ontwikkelde mantelzoomvegetatie van tenminste 5 m breed, worden de habitattypen niet alleen beter gebufferd tegen invloeden van buitenaf, maar worden ze ook aantrekkelijker voor tal van habitattypische soorten waaronder vleermuizen. Deze maatregel kan zowel door privé-eigenaars, beherende instanties als overheden uitgevoerd worden.

Mantel-zoomvegetaties maken deel uit van de ruigtes⁵². Om dit type in een goede staat in stand te houden is er 66 ha van dit type kwaliteitsvol te beheren in dit habitatrichtlijngebied. Extra aandacht voor deze maatregel zal dan ook gevraagd worden in de verschillende beheerplannen.

Waterkwaliteitsbewaking

Bepaalde maatregelen in de land-, tuin- of bosbouwsector, zoals het toedienen van mest of het gebruik van bestrijdingsmiddelen, hebben nadelige gevolgen voor een aantal habitattypes.

⁵² Het betreft habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Er moet vermeden worden dat (relicten van) habitattypes⁵³ binnen deze SBZ, bv. in Walenbos, verdwijnen of achteruitgaan door gebruik van bepaalde bestrijdingsmiddelen of door aanrijking. Dit moet verder opgevolgd/gemonitord/onderzocht worden alvorens beperkingen (bv. in gebruik van mest & bestrijdingsmiddelen) op te leggen. De eutrofiëringsbronnen dienen afgebakend te worden zodat kostenefficiënte maatregelen ter remediëring kunnen worden opgestart.

Oplossen van de erosieproblematiek in hellingsbossen

De boshabitats in de hellingsbossen rond o.m. Lubbeek hebben plaatselijk te lijden onder inspoe-
lend bodemmateriaal waarop meststoffen en pesticiden geabsorbeerd zit. Een oplossing hiervoor is
het ontwikkelen van bufferstroken (grasland of bos) op de bovenliggende erosiegevoelige gronden
rond deze hellingsbossen. Vaak dient dit te gebeuren op huidige landbouwgronden. Landbouwers
kunnen ook zelf grasstroken (evt. met houtkanten) aanleggen of het perceel als grasland of als
boomgaard met gras beheren.

⁵³ Bv. 6230, 6410, 6510, 7140, 7230, 91E0_oli, 91E0_bron, ...

8.4. Samenvattende tabel

Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

De verschillende prioriteiten hebben een verschillend eurgentie. In de prioriteitentabel wordt een voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in Tabel 8-1.

Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteiten-tabel.

Kleurcode	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
	Groot	Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitats of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstelpotenties van die soorten en habitats.
	Matig	Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitats en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstelpotenties voor die soorten en habitats.
	Laag	Ook zonder deze actie is de instandhoudingsdoelstelling binnen bereik.
?	Onbekend	Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie knelpunt uit te klaren.

Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-2.

Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.

Kleurcode	Grootte van de inspanning	Omschrijving
	Groot	De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren
	Matig	De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren
	Klein	De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren

plannen en dies meer. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de dekkingsgraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-3.

Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Mate van de dekking
	<i>Niet gedekt</i>
	<i>Niet of nauwelijks gedekt</i>
	<i>Gedeeltelijk gedekt</i>
	<i>Volledig gedekt</i>
<i>?</i>	<i>De dekking is onduidelijk</i>

Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

Prioritaire acties	Globale prioriteit	Dekkingsgraad	Inspanning
1. <u>Ontwikkeling van waardevolle schrale hooilanden</u>	▲	●	◆
2. <u>Versterken van de heide en de droge graslanden</u>	▲	●	◆
3. <u>Versterken van de bossen</u>	▲	●	◆
4. <u>Verbetering van de waterhuishouding in de Wingevallei</u>	▲	●	◆
5. <u>Soortgerichte maatregelen</u>	▲	●	◆
6. <u>Aandacht voor mantel- en zoombeheer</u>	▲	●	◆
7. <u>Waterkwaliteitsbewaking</u>	?	●	?
8. <u>Oplossen van de erosieproblematiek in hellingsbossen</u>	▲	●	◆

In de kaartenbijlage worden deze prioritaire inspanningen op kaart weergegeven (kaart 8.1).

Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen

De habitats van bijlage I

2310 – Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding
Kwaliteit	↑	kwaliteitsverbetering
Belang van deze SBZ voor het habitat	Aangemeld maar <u>niet aanwezig in deze SBZ</u>	

2330 – Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten (Dwerghaververbond)		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud en eventueel lichte uitbreiding
Kwaliteit	↑	Kwaliteitsverbetering: aanrijking, verzuring, overbetreding, overgebruik voorkomen, herstel dynamiek en gepast beheer
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (niet aangemeld) ★	

3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	sterke uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 5 - 25 ha (niet in deze SBZ)
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★	

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	minimaal behoud van het huidig areaal en zo mogelijk uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 25 - 85 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (niet aangemeld, kennislacune in G-IHD) ★	

4010 - Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	sterke uitbreiding van de huidige oppervlakte
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (aangemeld maar <u>niet zuiver</u> aanwezig <u>in deze SBZ</u>) ★	

4030 - Droge Europese heide		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 640 - 480 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer Belangrijk ★★	

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa) EUROPEES PRIORITAIR HABITAT		
thema	doel	Omschrijving van het doel

Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal met 3 %
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 257 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★★★	

6410 - Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding met 12 %
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 52 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha

Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer Belangrijk ★★	

7140 - Overgangs- en trilveen

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 210 - 360 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★	

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding waar het fysisch milieu dit toelaat
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (niet aangemeld, kennislacune in G-IHD) ★	

7230 - Alkalisch laagveen

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding waar het fysisch milieu dit toelaat
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik
Belang van deze SBZ voor het habitat	Belangrijk (niet aangemeld) ★	

tat	
-----	--

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei (Quercion roburi-petraeae of Ilici-Fagenion) incl. overgangen van oud zuurminnend eikenbos 9190

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 2.050 - 3.200 ha door effectieve bosuitbreiding en 12.450 tot 16.600 ha door bosomvorming (niet in deze SBZ)
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Zeer Belangrijk ★★	

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 450 - 690 ha door effectieve bosuitbreiding en 525 - 700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★	

91E0 - Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) EUROPEES PRIORITAIR HABITAT

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

Belang van deze SBZ voor het habitat	Essentieel ★★★
--------------------------------------	-----------------------

De soorten van bijlage II

Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Zeer Belangrijk ★★	

Drijvende waterweegbree - Luronium natans		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (kennislacune) ★	

Kamsalamander - Triturus cristatus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal

Oppervlakte	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Verbetering en herstel waterhabitat : terugdringen van eutrofiëring, verwijderen vis, aanwezigheid ondergedoken vegetatie – aanleg of herstel van diepe poelen die niet droogvallen in de zomer die in de nabijheid liggen van bestaande situaties. Verbeteren en herstel landhabitat : kleinschalig landschap met opgaande vegetatie in nabijheid van waterhabitat.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (kennislacune) ★	

Ingekorven vleermuis - Myotis emarginatus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	Minimaal de instandhouding of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Verstoring tijdens overwinterings- en zwermperiode (vnl. herfst) voorkomen door specifieke inrichting van overwinteringsobjecten en het creëren van een optimaal microklimaat in deze overwinteringsobjecten Behoud van bosrijke omgeving met open, gemengde loofbossen en parklandschappen Behoud holle bomen en gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen. Schoontijd en –ruimte voor koloniebomen en omgeving bij houtkap Behoud en herstel van lijnvormige kleine landschapselementen als verbinding tussen kolonies en foerageergebieden. Specifieke inrichting van (kerk) zolders waar zomerkolonies aanwezig zijn.
Belang van deze SBZ voor de soort	Essentieel ★★★	

Spaanse vlag - Callimorpha quadripunctaria		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal; uitbreiding bij toekomstige verwachte uitbreiding van populaties

Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, tekort aan kwaliteit van het leefgebied naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Zeer Belangrijk (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★★	

Bever - Castor fiber		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal (Dijlevallei)
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van migratieknelpunten, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied (beperkt in deze SBZ wegens conflicten met habitats als 6410)
Belang van deze SBZ voor de soort	(niet aangemeld)	

Zeggekorfslak - Vertigo moulinsiana		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	areaal onbekend
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, ontbreken van natuurlijke dynamiek naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk ★	

De soorten van bijlage III

Drijvende waterweegbree - Luronium natans: zie bij bijlage II

Ingekorven vleermuis - *Myotis emarginatus*: zie bijlage II

Hazelmuis – *Muscardinus avellanarius*

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld) ★	

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Instandhouding, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen, vooral bomenrijen en houtwallen, en een halfopen landschap. Specifieke inrichting van (kerk) zolders waar zomerkolonies aanwezig zijn.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★	

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - *Pipistrellus species*

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Behoud van oude bomen met holten en gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen.

		Schoontijd en –ruimte voor koloniebomen en omgeving bij houtkap.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★	

Rosse vleermuis - Nyctalus noctula		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Behoud van oude bomen met holten en gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen. Schoontijd en –ruimte voor koloniebomen en omgeving bij houtkap Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, Instandhouding, herstel en ontwikkeling van een bosrijke omgeving met gemengde loofbossen.
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld, wel in G-IHD) ★	

Gewone /Grijze Grootoorvleermuis - Plecitus auritus/austriacus		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Verstoring tijdens overwintering voorkomen door specifieke inrichting van overwinteringobjecten en het creëren van een optimaal microklimaat in deze overwinteringobjecten Behoud van oude bomen met holten en gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen. Schoontijd en –ruimte voor koloniebomen en omgeving bij houtkap. Behoud van een bosrijke omgeving met gemengde loofbossen en parken. Specifieke inrichting van zolders waar zomerkolonies aanwezig zijn

Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld) ★
-----------------------------------	--------------------------------------

Baard/Brandtvleermuis - Myotis mystacinus/brandtii		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Behoud en beheer van de overwinteringsobjecten met het oog op een maximale bescherming van de soort en voorkomen van verstoring tijdens overwintering- en zwermperiode (vnl. herfst) Behoud holle bomen en gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen. Schoontijd en –ruimte voor koloniebomen en omgeving bij houtkap Behoud, herstel en ontwikkeling van lijnvormige kleine landschapselementen als verbinding tussen kolonies en foerageergebieden
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld) ★	

Franjestaart - Myotis nattereri		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Verstoring tijdens overwintering- en zwermperiode (vnl. herfst) voorkomen door specifieke inrichting van overwinteringsobjecten en het creëren van een optimaal microklimaat in deze overwinteringsobjecten Behoud holle bomen en gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen. Instandhouding, herstel en ontwikkeling van kleine landschapselementen, een gevarieerde landschapstructuur en een bosrijke omgeving met gemengde, vochtige loofbossen
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld) ★	

Watervleermuis - Myotis daubentonii		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=(↑)	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Verstoring tijdens overwintering- en zwermperiode (vnl. herfst) voorkomen door specifieke inrichting van overwinteringobjecten en het creëren van een optimaal microklimaat in deze overwinteringobjecten Maximaal behoud van oude bomen met holten in de nabijheid van open water en het behoud van kleine landschapselementen. Gradueel en oordeelkundig vervangen van oude, ongewenste loofhoutsoorten uit parken, dreven en bossen. Schoontijd en –ruimte voor koloniebomen en omgeving bij houtkap Instandhouding, herstel en ontwikkeling van lijnvormige kleine landschapselementen op de aanvliegroutes naar de belangrijke overwinteringsobjecten als verbinding tussen kolonies en foerageergebieden. Behoud van open waterpartijen en verbeteren van de kwaliteit van het water en de oevervegetatie Vermijden van lichtpollutie op vliegroutes en jachtplaatsen
Belang van deze SBZ voor de soort	Belangrijk (niet aangemeld) ★	

Vogels waarvoor deze SBZ **belangrijk** is (Europese vogelrichtlijn-soorten die er voorkomen): blauwborst, zwarte en middelste bonte specht, wespandief, ijsvogel, wintertaling, kuif- en tafel-eend en kwartelkoning.

Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten

Inleiding

Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding), (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

- a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat van instandhouding);
- b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;
- c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied.

Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

Toelichting over de gebruikte informatie en modellen

■ De habitatkaart

De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus nagegaan worden.

De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen en regionaal belangrijke biotopen;

- gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrichtlijngebieden rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);
- integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden zijn.

De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in Vlaanderen;
- een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever worden.

De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen onderhevig aan kennislacunes.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y., De Knijf G., Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerckhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerckhove K. 2008. Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

▪ **PotNat**

Het INBO ontwikkelde een methode om voor heel Vlaanderen op basis van (a)biotische factoren de potenties voor natuur in te schatten, het potentiële natuur (PotNat) model. Het model toont waar in Vlaanderen bepaalde natuurtypen zich kunnen ontwikkelen.

Potnat steunt op twee kennispijlers, enerzijds de abiotische eisen die een natuurtype stelt aan haar standplaats, en anderzijds het ruimtelijk voorkomen van die standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Voor 60 in Vlaanderen voorkomende terrestrische natuurtypes werden abiotische profielen opge-maakt. Deze profielen geven voor 9 standplaatskenmerken (zijnde bodemtextuur, bodemzuurtegraad, bodemprofiel, trofie, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand, gemiddelde laagste grondwaterstand, overstromingstolerantie, waterkwaliteit en zouttolerantie) de waarden aan waarbinnen een bepaald natuurtype kan voorkomen. Hierbij moet opgemerkt dat op eenzelfde standplaats doorgaans verschillende natuurtypen tot ontwikkeling kunnen komen (ecoserie). Welk natuurtype uit de ecoserie uiteindelijk voorkomt is een gevolg van het gevoerde beheer. Voor de tweede pijler werd het ruimtelijk voorkomen van deze 9 standplaatskenmerken in Vlaanderen in kaart gebracht.

Het PotNat-model is een GIS-toepassing. Het combineert beide kennispijlers en toont waar in Vlaanderen de standplaatskenmerken geschikt zijn voor welk natuurtype (of ecoserie). Het resultaat is een geschiktheidscore van een bepaalde locatie voor een bepaald natuurtype. De scores gaan van zeer geschikt tot ongeschikt. Bij essentiële ontbrekende data is de score onbekend. De

scores worden weergegeven op een kaart. De kaart geeft ruimtelijk weer waar in Vlaanderen een bepaald natuurtype kan voorkomen (potentie).

Beperkingen van het model:

- het model is beperkt tot terrestrische natuurtypen, waterhabitats worden niet besproken;
- het model maakt gebruik van meerdere datalagen. De beperkingen van elk van deze datalagen afzonderlijk werken steeds door in de resultaten van het PotNat-model;
- de vereiste standplaatskenmerken voor een natuurtype zijn niet altijd voldoende gekend. Ook ontbreekt soms voldoende gedetailleerde en gebiedsdekkende info van de standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Wouters J. & Declerck K. (in prep). PotNat, een model voor het inschatten van natuurpotenties in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

Met behulp van de POTNAT-kaarten (in bijlage 5) werden de potenties voor de verschillende habitats per deelgebied onderzocht en hieruit werden HAALBARE potenties (grootte-orde in ha) afgeleid die bij elk habitatype per deelgebied werden weergegeven in de concluderende tabel. Indien de mogelijke potenties duidelijk groter zijn voor een bepaald habitat, maar niet 'haalbaar of realistisch' zijn (bv. wegens de realisatie van een ander habitat op die plek) dan werden die duidelijk grotere potenties wel onderaan in de tabel vermeld, omdat dit een idee geeft over de grootte van het areaal in deze SBZ waarbinnen een bepaald habitat kan gerealiseerd worden. Indien de haalbare en maximaal bereikbare potentie gelijk is, wil dat zeggen dat enkel daar een kans is om dat habitat te realiseren. Indien er een groot verschil tussen is, kan dat habitat wellicht op meer plaatsen gerealiseerd worden.

▪ Soortgegevens

De verspreidingsgegevens van soorten van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn uit diverse bronnen afkomstig. Een groot deel komt uit databanken van het INBO of Natuurpunt, en werd als punt- of hokgegevens aangeleverd. Gegevens over libellen werden verstrekt door de Libellenvereniging Vlaanderen. Daarnaast werden ook LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, de Nationale Plantentuin, KBIN, ANB en privégegevens van enkele waarnemers geraadpleegd. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de herkomst van gegevens over de verschillende soortgroepen.

Tabel 5. Herkomst van de soortgegevens.

Soortengroep/soort	Databank	Instantie
amfibieën en reptielen	Hyla databank	Natuurpunt
broedvogels	broedvogeldatabank	INBO
watervogels	watervogeldatabank	INBO
flora	florabank, herbarium Nationale Plantentuin en veldgegevens Vlaamse Bryologische Werkgroep	INBO, Nationale Plantentuin
libellen	Libellenvereniging Vlaanderen	Libellenvereniging Vlaanderen
vissen	VIS Informatiesysteem	INBO
zoogdieren	databank zoogdierenwerkgroep, databank vleermuizen-	Natuurpunt, INBO, ANB, LIKONA

	werkgroep, diverse	
Spaanse Vlag	diverse	LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse vereniging voor Entomologie
weekdieren	diverse	KBIN, INBO, privégegevens Bart Vercootere, Koen Verschoore en Floris Verhaeghe

Deze set van gegevens, hoewel uitgebreid, was niet altijd volledig. Eventuele kennislacunes konden worden opgevangen door nazicht van een expertgroep, en indien nodig door het bevragen van lokale waarnemers.

▪ **De beoordeling van de actuele staat van instandhouding**

De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als geheel.

Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitattype wordt gestart met de beoordeling op niveau van afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitattype. Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitattypen en soorten – zijn beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen - ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke habitatvlekken en leefgebieden van soorten - worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T'Jollyn et al. 2009).

De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitattypen wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en vegetatieontwikkeling.

De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid, praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.

Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:

- Score A: goed;
- Score B: voldoende;
- Score C: gedegradeerd.

Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op ecologisch vlak.

Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een Europees habitat of een soort binnen het voorliggende gebied.

Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen onderscheiden:

- Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de de geïntegreerde scores van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.

- Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overal voldoende tot goed', 'overwegend voldoende tot goed' en 'deels voldoende tot goed' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Goede tot uitstekende staat van instandhouding';
- Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overwegend gedegradeerd' of 'overal gedegradeerd' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding'.

Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van instandhouding voor habitats

De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de geschiktheid voor faunasoorten die in het habitattypen mogen verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van habitatplekken of deelgebieden maar enkel op niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- het speelt op een hoger schaalniveau (gebiedsniveau en niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of een kleine groep van habitatvlekken);
- het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de nodige oppervlaktevoorwaarden voor een normale respectievelijk optimale ontwikkeling op vlak van de typische fauna (een voldoende respectievelijk goede oppervlaktevereiste voor faunaontwikkeling);
- het laat toe tot genuanceerde uitspraken te komen: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het habitattypen in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y een aandachtspunt zijn), maar de verwachtingskansen voor de aan het habitattypen gebonden fauna zijn laag.

Via literatuur, expertoordeel, ... kan dit faunaluik verder geduid en geargumenteed worden.

Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van habitatrictlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('*lokale staat van instandhouding*') en dat deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op niveau van het gebied (*actuele staat van instandhouding*).

Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten*. INBO.R.2008.36. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 246 pp.

Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrictlijnsoorten*. INBO.R.2008.35. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 217 pp.

T'Jollyn F. Bosch H., Demolder H., De Saeger S., Leyssen, A. Thomaes, A., Wouters J. & Paerlinckx D., 2009. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA2000 habitattypen*. INBO.R.2009.46. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 326 pp

De habitats

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats opge-lijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor het habitat binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van de actuele staat van instandhouding aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een habitat wordt vertrokken van de hoger vermelde habitatkaart. De Vlaanderen dekkende kaart wordt kort toegelicht en waar nodig becommentarieerd en aangevuld.

Met het bepalen van de potenties wordt bedoeld dat wordt nagegaan waar in het gebied het habitat zich nog zou kunnen ontwikkelen op basis van de ecologische vereisten van dat habitat. Op deze wijze wordt de op ecologische basis maximale mogelijke oppervlakte-uitbreiding bepaald. Voor het bepalen van de potenties wordt vertrokken van een experteninschatting. Het model POTNAT wordt aangewend ter ondersteuning van deze inschatting. Het resultaat van deze modellen wordt kort toegelicht, becommentarieerd en aangevuld.

Wanneer specifieke gegevens bekend zijn over de evolutie van de kwantiteit of de kwaliteit van een habitat wordt dat beschouwd onder 'trend'.

De beoordeling van criteria en indicatoren wordt in tabellen weergegeven.

De eerste tabel geeft de conclusies weer door integratie over alle deelgebieden heen. De daar op volgende tabellen geven de beoordeling van elk indicator, gebruikt in de LSVI-tabellen, weer voor elk deelgebied waarin het habitat voorkomt. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel waarin de geïntegreerde beoordeling over de criteria heen wordt afgeleid uit de beoordelingen van de criteria op niveau van afzonderlijke deelgebieden of habitatvlekken.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

2310 - Psammofiele heide met *Calluna*- en *Genista*-soorten

Hoewel oorspronkelijk aangemeld, komt dit habitattype niet voor in deze SBZ. De 'Cg' van de BWK is zowel 4030 als 2310, maar in tegenstelling tot droge heide (habitattype 4030), komt het habitattype 2310 uitsluitend voor op extreem voedselarme, droge, zure, zandbodems zonder profielontwikkeling. Zo'n landduinen komen nergens voor in deze SBZ. De meest nabijgelegen plaats waar dit habitattype wel nog voorkomt is 's Hertogenheide (behoort tot het SBZ van de Demervallei), op een zeldzame landduin ten zuiden van de Demer.

2330 - Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*soorten

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.2a)

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar de habitatkaart in bijlage.

Het subtype met buntgras komt net buiten deze SBZ voor in een wegberm, nl. ten oosten van de Osseberg, maar niet binnen deze SBZ. Er zijn wel potenties voor in overgangen naar 4030 en 6230.

Hoewel ook niet aangemeld voor deze SBZ komt **binnen** deze SBZ wel het subtype met dwerghaver voor. Best ontwikkelde voorbeelden zijn voormalige akkertjes en boomgaarden op zuidgerichte zandige hellingen van diesitaanheuvelds bv. in deelgebieden 3-5 (Wijngaard- en Houwaartse berg) of in kleine vlekken in heide en heischrale vegetaties. Deze vegetatie treedt vaak op als pioniersvegetatie na bosomvorming of braaklegging. Buiten deze SBZ komen ook nog enkele goed ontwikkelde voorbeelden voor met dwergviltkruid en klein viltkruid.

Het subtype 2330_dw is aanwezig in:

- BE2400012-2: Beninksberg: zeer fragmentair aanwezig in mozaïek met andere grasland- en heidevegetaties
- BE2400012-3: Houwaartse berg: fragmentair aanwezig
- BE2400012-5: Wijngaardberg: goed ontwikkelde variant actueel aanwezig beneden aan de zuidhelling (0,5 ha zwak ontwikkeld), met soorten als zilverhaver, schapenzuring, zandblauwtje, vogelpootje, duizendguldenkruid, vroeger (tot eind jaren '90) ook grondster. Nu verdwenen door spontane succesie naar soortenrijk struisgrasland met gaspeldoorn. Op de noordhelling ook 2330_dw met paashaver en vroege haver aanwezig in mozaïek met 4030.

Potenties (zie ook tabel 0.2a)

Er zijn potenties voor een lichte uitbreiding van het dwerghaver-habitatype in de deelgebieden waar het nu reeds voorkomt (deelgebieden 2-5, Beninks- & Houwaartse & Wijngaardberg). Kansrijke plaatsen in het Hageland voor herstel zijn voormalige (perzik)boomgaarden die actueel verbost zijn (met exoten) of in gebruik zijn als akker of boomgaard. Dit vegetatietype herbergt immers een behoorlijk aantal typische zaadbanksoorten en windverspreiders (dwergviltkruid, schapenzuring, vogelpootje, duizendguldenkruid,...) en kan dus ontwikkeld worden op heel wat plaatsen die actueel een heel andere bodembedekking hebben.

Instandhouden van dit type vraagt wel het regelmatig terug creëren van pionierssituaties op of aan de voet van de diestiaanellingen bv. via periodieke kleinschalige plagwerken, via zeer extensief en gefaseerd akkerbeheer en/of via intensieve (konijnen)begrazing.

Trend (zie ook tabel 0.2a)

Dit habitatype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0-2a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 2330_dw - dwerghaververbond

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 2	<0,01	Niet aangemeld	Lichte uitbreiding op enkele vlekken (0,5-2 ha)
Deelgebied 3	<0,01		Lichte uitbreiding op enkele vlekken (2- 5 ha)
Deelgebied 5	0,5		Lichte uitbreiding op enkele vlekken (0,5-2 ha)
Totaal	< 1	/	Vlekken die samen in totaal tss. 3 en 9 ha vormen

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-2b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 2330_dw - dwerghaververbond over het volledige gebied.

2330_dw	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator eenjarigen:</i> ze zijn meestal < codominant aanwezig (eerder in overgang naar 6230)	overal gedegradiseerd

Verstoring	<i>Indicator verbost:</i> > 10 %	overal gedegrad
	<i>Indicator exoten:</i> > 10 %	overal gedegrad
Vegetatiesamenstelling	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> minder dan 3 sleutelsoorten zijn frequent aanwezig; op de Wijngaardberg komen meer soorten voor	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	< 0,5 ha ; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend), maar door de overgangen naar droog heischraal grasland (6230) en droge heide (4030) vergroot de oppervlakte wel wat. → overal gedegrad	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemeld habitattypen binnen deze SBZ-gebied is zeer beperkt (< 0,001 ha); het habitattypen komt er voor in overgangen naar andere vegetatietypen of is verbost (vaak met exoten) waardoor éénjarige niet zo frequent voorkomen.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-2c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 2330_dw - dwerghaververbond

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied. Open grasland met Corynephorus- en Agrostissoorten (subtype Dwerghaververbond)																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied (in ha)	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	2244,40
Habitat 2330_dw	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,5
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,20	0,00	99,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
Habitatstructuur																					
Eénjarigen	?	?	?	?	?	C	C	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gede- gradeerd
Verstoring																					
Verbost/verstruweeld incl. bramen	?	?	?	?	?	C	C	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gede- gradeerd
Exoten	?	?	?	?	?	C	C	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gede- gradeerd
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	?	?	?	?	?	C	C	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte (0,5 ha) van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend), maar door de overgangen naar droog heischraal grasland (6230) en droge heide (4030) vergroot de oppervlakte wel wat																				overal gede- gradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 2330_dw - dwerghaververbond worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van het huidige aandeel dwerghavergrasland met een toename van de huidige ± 0.5 ha naar 2 ha. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig. In de deelgebieden 2-5 zijn er mogelijkheden om voor dit type samen met andere habitattypes (4030 en 6230) voldoende grote open plekken te creëren ($> 0,5$ ha voor dit type in de verschillende deelgebieden).
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattype dient verbeterd te worden door het tegengaan van verbossing/aanrijking en door herstel van de dynamiek.

3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. Vegetaties

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.3a)

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ zijn er fragmenten van aanwezig in:

- BE2400012-1c: Walenbos: kranswervlekken in een greppel
- BE2400012-1d: Er zouden ook kranswieren voorkomen in een poel aan de voet van Troostenberg.

Potenties (zie ook tabel 0.3a)

Op kleine schaal (grachten, poelen, vijvers) zijn er potenties in de deelgebieden 1c-Walenbos en 1d-voet Troostenbergbos (waar de huidige kranswervegetaties minstens behouden blijven) maar ook in zuiden van deze SBZ in de deelgebieden met beekvalleien met kalkrijke kwel (deelgebieden 1e en vooral 7, 14, 15, 13, 16).

Trend (zie ook tabel 0.3a)

Dit habitattype werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0-3a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. vegetaties

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1c-d-e	0,001	Niet aangemeld	behoud huidige opp.
Deelgebied 7	0		Potenties op kleine vlekken
Deelgebieden 13-16	0		Potenties op kleine vlekken
Totaal	0,001	/	Potenties op kleine vlekken

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-3b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp. vegetaties over het volledige gebied

3140	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator horizontale structuur:</i> kranswievlek(ken) van 1-10m ² (in 1 greppel in Walenbos)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator doorzicht:</i> tot op <1,5m	overal gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator eutrofiëring:</i> < 10 % algen en kroos etc.	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator exoten:</i> 0 %	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> er zijn kranswier-velden aanwezig met stekelharig kransblad en weegbreefonteinkruid	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	< 0,5 ha; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend). → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitatype binnen deze SBZ- gebied is zeer beperkt (0,001 ha), ook ten dele oww kennislacune (fauna onbekend (afwezig?) en het water is te troebel.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-3c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische *Chara* spp.

Kalkhoudende oligo-mesotrofe stilstaande wateren met benthische <i>Chara</i> spp. Vegetaties																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gen
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	0
Habitat 3140	0,00	0,00	0,001	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10
Habitatstructuur																					
Horizontale structuur	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Doorzicht	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegen
Verstoring																					
Eutrofiëringsindicatoren	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Invasieve exoten	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie																					
Aantal sleutelsoorten	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	< 0,5 ha; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend)																				overal gedegen

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 3140 - Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met bentische Chara spp. Vegetaties worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Kalkhoudende kranswervevegetaties komen fragmentair voor in Walenbos (deelgebied 1c) en aan de voet van Troostenbergbos (deelgebied 1d). Deze plaatselijke kiemplaatzen dienen minstens behouden te blijven. Deze SBZ is belangrijk voor deze vegetaties. Wegens de aanwezigheid van kalkrijke kwel ook in de zuidelijke deelgebieden, zoals in de Bierbeekse valleien en Mel-dertbos (deelgebied 13-16 alsook deelgebied 7), zijn er ook daar wellicht nog kleine uitbreidingsmogelijkheden (weliswaar op < 0,5 ha dus gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding).
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattypen dient verbeterd te worden door verbetering van de waterkwaliteit (minder troebel) en door het behoud van een goede grondwaterstand.

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.4a)

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ zijn er momenteel fragmenten van aanwezig in:

- BE2400012-1c: Een bomput in Walenbos

Potenties (zie ook tabel 0.4a)

Er is binnen deze SBZ een historische aanwezigheid van trilveen (met Ronde zegge ...) in verschillende deelgebieden: Dunbergbroek (deelgebied 1a), Walenbos (deelgebied 1c), de Spicht (deelgebied 1e). Nu zijn er daar mesotrofe elzenbroekbossen. Als men hierin plekken zou open maken, zou men eerst een fase hebben met kikkerbeetvegetaties.

Net buiten SBZ bevat de Zicht in Holsbeek (nabij deelgebied 1a) nu nog turfputten/vijvers met diepe, kalkrijke kwel (Brusseliaan) en zeer helder water. Hiervan bestaan oude beschrijvingen van moeras- en waterplanten; momenteel komt er bv. nog spitsbladig fonteinkruid voor. Hier zijn uiteraard ook nog potenties, weliswaar buiten SBZ.

De vijvers van Horst (deelgebied 1a) zijn potentieel en historisch 3150-habitat. Er komt momenteel veelwortelige kroos voor alsook rijstgras –een verlandingsoort van kikkerbeetvegetaties- soorten dus die wijzen op mogelijk herstel van wat er vroeger was; op oude foto's van het kasteel van Horst zijn nog fonteinkruidvegetaties herkenbaar. In Walenbos (deelgebied 1c) komen nog verschillende fonteinkruiden voor zoals drijvend, wortelend, ondergedoken, duizendknoop- en weegbreefonteinkruid.

Trend (zie ook tabel 0.4a)

Dit habitattypen werd niet aangemeld, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0-4a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	?		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu

Deelgebied 1c	0,001	Niet aangemeld	91E0) vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 1e	?		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Totaal	0,001	/	Vlekken samen tss. 0,5 en paar ha

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-4b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition over het volledige gebied

3150	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator horizontale structuur:</i> vlek(ken) van 1-10m ² (in een bomput in Walenbos)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator doorzicht:</i> tot op <1,5m	overal gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator eutrofiëring:</i> < 10 % algen en kroos etc.	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator exoten:</i> 0 %	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> 1 soort hoogstens frequent aanwezig (er komen enkele soorten voor, maar niet frequent)	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	< 0,5 ha; het betreft slechts een kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn. In deze SBZ komen soorten als fuut, kuif- en tafeleend, ijsvogel en soms wintertaling wel tot broeden en jagen vleermuizen als watervleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis nabij plassen. → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitattype binnen deze SBZ-gebied is zeer beperkt (0,001 ha); er komen slechts enkele sleutelsoorten voor, de meeste niet frequent en het water is te troebel.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-4c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 3150 - Van nature eutrofe meren met Magnopotamion of Hydrocharition

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Van nature eutrofe meren																			
	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Deelgebied																				
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02
Habitat 3150	0,00	0,00	0,001	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Habitatstructuur																				
Horizontale structuur	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Doorzicht	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Verstoring																				
Eutrofiëringsindicatoren	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Invasieve exoten	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Vegetatie																				
Aantal sleutelsoorten	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?
Faunabeoordeling	< 0,5 ha; het betreft slechts een kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn. In deze SBZ komen soorten als fuut, kuif- en tafeleend, ijsvogel en soms wintertaling wel tot broeden en jagen vleermuizen als watervleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis nabij plassen																			

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitatype 3150 - Van nature eutrofe meren met Magnopotamion of Hydrocharition-vegetaties worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud met toename van de huidige 0,001 ha naar 5 ha. Er komen relictten voor in Dunbergbroek/Horst, Walenbos en de Spicht (deelgebieden 1a, 1c, 1e) die minstens behouden blijven. Om dit type op termijn in goede staat (>5ha) in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig en dit kan gebeuren ter hoogte van voormalige trilvenen die er nu mesotroof elzenbroek zijn of ter hoogte van de vijvers te Horst en Gempe (deelgebieden 1a en 1d). Deze SBZ is belangrijk voor dit type. Dit is ten voordele van soorten als kikkerbeet, waterviolier, groot fonteinkruid en ook van wintertaling, kuif- en tafeleend, fuut, ringslang en vleermuizen.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitatype dient verbeterd te worden door verbetering van de waterkwaliteit (minder troebel) en door het behoud van een goede grondwaterstand.

4010 - Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.5a)

Dit habitatype komt in feite niet (zuiver) voor in deze SBZ. Er komt wel dopheide voor, maar vaak als soort van heischraal grasland, dus eerder een onbeschreven subtype van 6230 (zie daar voor vegetaties met dophei op de stuwwatergronden van de hellingen van Beninks-, Wijngaard- en Chartreuzenbos). Vegetaties die wel eerder aanleunen bij dopheidevegetaties op nattere gronden vinden we fragmentarisch in de onderstaande deelgebieden (zie ook mogelijk als 2e habitat op de habitatkaart in bijlage 5), al zijn het geen typische natte heidevegetaties zoals in de Kempen:

- BE2400012-1c: Walenbos (Baeté et al. 2003, maar veel soorten van natte heide verdwenen: zie p. 27; Wets 1990: aanwezigheid zaadvoorraden met natte heidesoorten als Knolrus en Gewone dophei)
- BE2400012-6: Vallei van de Tieltse Motte: relictten in brongebied (ontwerpBHP – Vints 2009)

Potenties (zie ook tabel 0.5a)

Echte dopheidevegetatiepotenties zijn er volgens de POTNAT-kaart enkel in Beneden-Wingevallei (deelgebied 1a) en de Bleuken (deelgebied 6-Tieltse Motte). De relictten die nu voorkomen vormen geen zuivere dopheidevegetaties zoals in de Kempen (waar de LSVI-criteria meer mee overeenkomen). Uitbreidingskansen in bv. Tieltse Motte & De Roost, Horst (vroeger ter hoogte van Baronsheide; deelgebied 1a – dophei kan er nog in de zaadbank zitten) zijn wellicht wel mogelijk, maar in de praktijk zullen soorten als dophei en veenmos er wellicht voorkomen tussen meer heischrale soorten. De bedekking van de sleutelsoorten van dopheidevegetaties zal daardoor wellicht minder zijn. Bij het volgen van de LSVI-criteria, die eerder gelden voor de echte typische natte heidevegetaties van de Kempen, zal wellicht geen goede staat van instandhouding bereikt worden. Ook zo voor de vegetaties met dophei op de stuwwatergronden van de diestiaanheuvelds, die verder besproken wordt onder habitatype 6230 (onbeschreven subtype heischraal grasland met dophei).

Trend (zie ook tabel 0.5a)

Bij de aanmeldingsperiode was dit habitatype ook al fragmentair aanwezig.

Tabel 0-5a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 4010 - vochtige heide

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	0		Vlekken overgaand in 6230 (<0,5 ha) in de Roost, Baronsheide (ten O van Horst)
Deelgebied 1c	0,5		Vlekken overgaand in 6230 (<0,5 ha) aan voet Roesel- of Alsberg
Deelgebied 6	< 0,1		Vlekken overgaand in 6230 (< 5 ha) in Bleuken
Totaal	0,5	< 22,44 ha (<1 %)	Vlekken overgaand in 6230 die samen tss. 0,5 en 6 ha groot zijn (evt. meer mogelijk in 1a – Dunbergbroek cfr. POTNAT 30 ha)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-5b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 4010 - vochtige heide over het volledige gebied

4010	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Bedekking dwergstruiken:</i> zijn op die plekken in Walenbos en Tieltsse Motte NIET abundant aanwezig	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Veenmoslaag:</i> komt < lokaal frequent voor	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> afwisseling van heidebulten en naakte bodem komt minder dan frequent voor (er zijn vaak GEEN heidebulten)	overal gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator Vergrast:</i> < 30 % pijpestro vormt geen probleem	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verboest:</i> > 30 % veel verbossing (Walenbos minder owv actieve terugdringing)	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> weinig sleutelsoorten; Walenbos beter met dophei, trekruis, ...	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aantal veenmossoorten:</i> veenmos is amper aanwezig	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Er zijn slechts relictten aanwezig in Walenbos en Tieltsse Motte < 5ha ; vaak in overgangen met andere vegetaties; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn. → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze

SBZ-gebied is zeer beperkt (< 1 ha) -ook al bij aanmelding-; een afwisseling van heidebulten met veenmossen en naakte bodem is er niet veel aanwezig.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 0-5c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 4010 - Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix

Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix																					
Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	2244,40
Habitat 4010	0,00	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	83,33	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	16,67	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
Habitatstructuur																					
Dwergstruiken	?	?	C	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Veenmoslaag	?	?	C	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Horizontale structuur	?	?	C	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Verstoring																					
Vergrast	?	?	A	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verbost	?	?	A	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie																					
Aantal sleutelsoorten	?	?	B	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Aantal veenmos	?	?	C	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Er zijn slechts relicten aanwezig in Walenbos en Tieltse Motte < 5ha ; vaak in overgangen met andere vegetaties; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn																				overal gedegradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 4010 - Noordatlantische vochtige heide met *Erica tetralix* worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van het huidige aandeel vochtige heide met eventueel plaatselijk een kleine uitbreiding (van de huidige 0,5 ha richting 5 ha, vnl. in de deelgebieden 1a en 6 ter hoogte van De Roost, Horst, Bleuken) in overgangen naar andere vegetatietypes die zo te behouden zijn, want zeer gevarieerd, soortenrijk en waardevol. Potenties tot echte natte heidevegetaties zijn beperkt aanwezig in deze SBZ, maar om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding met een paar ha van dit type wel nodig. Hiertoe zijn er potenties in deelgebieden 1a en 6. Deze SBZ is belangrijk voor dit type.
Kwaliteitsdoelstelling	Door verbossing (en versnippering) bevindt dit type zich momenteel in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Kwaliteitsverbetering is nodig voor behoud van dit type. Herstellen van dit type vanuit verboste situaties is mogelijk in sommige deelgebieden (1, 6), maar dit type zal er dan voorkomen in gradiënten naar andere types, waarmee samen voldoende grote plekken heidevegetaties gerealiseerd kunnen worden; deze overgangen zijn zo te behouden want zeer gevarieerd, soortenrijk en waardevol.

4030 - Droge Europese heide

Het onderscheid tussen de bijlage I-habitats psammofiele heide (2310) en gewone droge heide (4030) dient te gebeuren op basis van de bodemkaart. Psammofiele heide komt voor op profielloze bodems (dynamische milieu's) en komt niet voor in deze SBZ. Het type 4030 komt voor op bodems met een profielontwikkeling. Dit is het heidetype op oudere gronden met een relatief grote mineralenrijkdom waar verwerking tot een klei-achtig substraat optreedt.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.6a)

Dit habitat type kwam vroeger meer algemeen voor op de uitgeloogde ijzerzandsteenheuvels in het noorden van deze SBZ. Thans zijn veel voormalige heideterreinen verbost en bebouwd. Momenteel vindt men nog relictten terug, in volgende deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1b: Chartreuzenbos: dit deelgebied heeft een historiek van droge heide. Bij beheerswerken duiken dan ook elementen op die daarop wijzen zoals fraai hertshooi, biezeknoppen, veelbloemige veldbies, pilzegge en trekrus (soort van vochtig heischraal grasland)
- BE2400012-1c: Walenbos (Baeté et al. 2003): op de Alsberg komen struikheide-vlekken voor
- BE2400012-1d: Boven-Wingevallei: er komen struikheiderelicten voor in Troostembergbos
- BE2400012-2: Beninksberg (bij Dethioux veel uitgebreider dan nu, BHP Vints 2004): waar in de voorbije jaren veel heiderelicten werden open gemaakt en waar nu nog Struikheide, Brem en Pilzegge voorkomen in combinatie met soorten van de zich ontwikkelende bossen zoals Bochtige smele, Blauwe bosbes, Valse salie en Fraai hertshooi. Heide komt hier voor in combinatie met struisgraslandelementen (6230+).
- BE2400012-4: Houwaartseberg-oost: hier komen enkele struikheide-vlekken voor

- BE2400012-5: Wijngaardberg (erkenningsdossier Vervoort & 2008): droge heide met Gas-peldoornstruweel is het vroegere dominante vegetatietype op de steile, thermofiele zuid-helling. Heide komt hier voor in combinatie met struisgraslandelementen (6230+). 'Echte' droge heide (dus zonder *Ulex*) vindt men meer terug naar de top van de zuidhelling toe, waar alle leem is uitgespoeld. Typisch voor de noordhelling is de heidevariant met veel Blauwe bosbes. Deze is te verwachten op recente kapvlakten. Vroeger kwam hier ook Gro-te wolfsklauw voor (net als op de Beninksberg), maar hoogst waarschijnlijk is deze soort net als Rode bosbes hier verdwenen omwille van de klimaatsverandering.
- BE2400012-6: Vallei van de Tieltse Motte (ontwerpBHP, Vints 2009): op de Osseberg ko-men struikheide-vlekken voor (tussen Amerikaanse eiken-bestanden)

Potenties (zie ook tabel 0.6a)

Er zijn goede potenties voor droge heide in Chartreuzen (deelgebied 1b) & Walenbos (deelgebied 1c), op Troostem- (deelgebied 1d), op Beninks- (deelgebied 2), Houwaartse (deelgebied 3-4), Wijngaard- (deelgebied 5) & Osseberg (deelgebied 6). Op de N-hellingen van de diestiaanheuveld zijn er overgangen naar 6230_onbeschreven subtype vochtig heischraal grasland (soorten: liggen-de vleugeltjesbloem, tormentil, veelbloemige veldbies; vroeger ook grote wolfsklauw, rode bosbes, ...) en op de rest van de diestiaanheuveld naar 6230_ha. Een periodiek brandbeheer zou 4030 mo-gelijk beter kunnen in stand houden (dan bv. begrazing).

Op kleine schaal zijn er ook in het brongebied van de Winge te Lubbeek (deelgebied 1e) dmv ge-richt zoom- en bosbeheer kansen voor ontwikkeling van 4030. Recente kappingen van naaldhout-bestanden veroorzaakten er massale kieming van struikheide vanuit de zaadbank. Via omvorming, hakhoutbeheer en exotenbestrijding op de voormalige naaldhoutpercelen van Troostemberg zijn er in deelgebied 1d ook goede ontwikkelingskansen voor 4030 in overgang met 6230 en 9120. Een verbeterd zoombeheer van 9120-qb met zongerichte open bosranden als resultaat, levert ook el-ders een vooruitgang van 4030-habitat.

Op de vermelde plekken zijn er potenties voor uitbreiding, volgens POTNAT, op meer dan 100 ha. Binnen deze SBZ zijn 10-tallen ha (in overgang naar 6230_ha) realistisch en dit verspreid op de verschillende diestiaanheuveld. Omwille van de beperkte oppervlakte zal er geen goede staat van instandhouding (>50 ha) voor fauna bereikt worden.

Trend (zie ook tabel 0.6a)

Bij de aanmeldingsperiode was dit habitattype ook al fragmentair aanwezig.

Tabel 0-8a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 4030 - Droge Europese heide

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1b	1		Tss. 5 en 10 ha (> 5 ha extra) in overgang nr 6230
Deelgebied 1c	1		paar ha in overgang nr 6230
Deelgebied 1d	0		Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 6230
Deelgebied 1e	0		Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 6230
Deelgebied 2	6,5		Tss. 5 en 10 ha (dus 5-tal ha extra) in overgang nr 6230
Deelgebied 3	0		0,5 ha extra in overgang nr 6230

Deelgebied 4	0,5		1,5 ha (dus 1 ha extra) in overgang nr 6230
Deelgebied 5	4		Tss. 5 en 10 ha (dus 5-tal ha extra) in overgang nr 6230
Deelgebied 6	0,5		paar ha extra in overgang nr 6230
Totaal	13,5	22,44 ha (<1 %)	40-tal ha (> 20-tal ha extra) in overgang nr 6230

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-6b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 4030 - Droge Europese heide over het volledige gebied

4030	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Bedekking dwergstruiken:</i> zijn enkel op delen van de Beninksberg codominant	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Ouderdomsstructuur Struikheide:</i> verschillende stadia zijn veelal aanwezig	deels voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator Vergrast/Verruigd:</i> veelal zijn er overgangen naar heischrale graslanden (6230), ook vaak last van verbraming, al wordt die binnen beheerde natuurdomeinen vaak actief teruggedrongen	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Verbost:</i> overal last van verbossing maar wordt binnen beheerde natuurdomeinen vaak actief teruggedrongen	deels voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> vaak is enkel struikheide aanwezig, buiten SBZ wel nog kruipbrem	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	de meeste struikheide vinden we op de Beninksberg en zelfs daar in niet zo'n grote vlekken (< 5 ha); de heidegebiedjes zijn te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten als bv. nachtzwaluw (vroeger wel aanwezig, nu verdwenen). Voorbeelden van soorten die nu wel nog voorkomen zijn boompieper, mierenleeuw, levendbarende hagedis en wellicht ook hazelworm.	→ overal gedegradeerd

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is zeer beperkt (10-tal ha) –ook al bij aanmelding-; heide komt vaak in overgangssituaties voor (deels verbost/verruigd); van de sleutelsoorten is vaak enkel struikheide aanwezig.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-6c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 4030 - Droge Europese heide

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Droge Europese heide																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	22
Habitat 4030	0,00	1,00	1,00	0,00	0,00	6,80	0,00	0,50	4,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	0,00	7,4	7,4	0,00	0,00	49,28	0,00	3,62	28,99	3,62	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1
Habitatstructuur																					
Bedekking dwergstruiken	?	C	B	?	?	B	?	C	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	deels voldoende tot
Ouderdomsstructuur Struikhei	?	B	B	?	?	A	?	C	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	deels voldoende tot
Verstoring																					
Vergrast/Verruigd	?	C	B	?	?	B	?	C	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	deels voldoende tot
Verbost	?	C	A	?	?	A	?	C	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	deels voldoende tot
Vegetatie																					
Sleutelsoorten	?	C	C	?	?	C	?	C	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegrad
Faunabeoordeling	de meeste struikhei vinden we op de Beninskberg en zelfs daar in niet zo'n grote vlekken (< 5 ha); de heidegebiedjes zijn te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten als bv. nachtzwaluw (vroeger wel aanwezig, nu verdwenen). Voorbeelden van soorten die nu wel nog voorkomen zijn boompieper, mierenleeuw, levendbarende hagedis en wellicht ook hazelworm.																				overal gedegrad

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 4030 - Droge Europese heide worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	De 14 ha droge heidevegetaties die er nu zijn, blijven behouden en nabij heiderelicten zijn er nog uitbreidingsmogelijkheden (van in totaal een 25-tal ha) in deze SBZ (nu in Chartreuzen & Walenbos, op Wijngaard-, Beninks- & Osseberg alsook relictten op Houwaartseberg-oost en Troostenberg, deelgebieden 1-6). Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit type. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit nu versnipperd voorkomende type nodig. Deze SBZ heeft voor dit habitattype enkel op de diestiaanheuvels potenties, die ook al ten dele zijn ingenomen door boshabitattype 9120. Ondanks dat deze SBZ zeer belangrijk is voor droge heide zal wegens beperkte oppervlakte geen goede staat van instandhouding (> 50 ha) bereikt worden (voor fauna); maar wel streven naar een zo hoog mogelijke voldoende (5-50 ha) staat van instandhouding (zeker in de deelgebieden 2 en 5).
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattype dient verbeterd te worden door gepast beheer, door tegengaan verbossing, maar wegens de beperkte oppervlakte (< 50 ha) zal geen goede staat van instandhouding bereikt worden. We streven wel naar een voldoende staat van instandhouding ook door een lichte bijsturing van het huidige heidebeheer (bv. periodiek begrazen, plaatselijk branden, kappen, plaggen).

6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems van berggebieden (en van submontane gebieden in het binnenland van Europa)

Dit habitattype omvat alle soortenrijke, gesloten graslandvegetaties op zure bodems. Soortenrijke graslanden van het struisgrasverbond en soortenrijke bochtige smelegaslanden horen er dus ook bij, alsook borstelgraslanden. Daarnaast komen er op verschillende diestiaanheuvels ter hoogte van stuwwatergronden met een hoog mineralengehalte ook heischrale graslanden voor met dophei, te beschouwen als een soortenrijk **onbeschreven subtype van 6230_heischrale graslanden met dophei** en andere soorten als veelbloemige veldbies, mannetjesereprijs, pilzegge, etc.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.7a)

Deze SBZ is voor dit habitattype niet aangemeld. De montane variant 'Borstelgrasland', die meer gebonden is aan koele plaatsen, met noordelijke soorten als rozenkransje en maanvarentje komt hier (bijna) niet meer voor.

Toch bevat deze SBZ vrij goed ontwikkelde stukken van de andere varianten met soorten als mannetjesereprijs, tandjesgras, struikheide, blauwe knoop, havikskruid, liggende vleugeltjesbloem, schapengras, tormentil, pilzegge, pijpenstro, ... en dit zowel op de diestiaanheuvels als in de Win-gevallei.

Onbeschreven subtype met dophei

Dit komt voor in de deelgebieden (zie ook mogelijk als 2^e habitat op de habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1b: Chartreuzenbos: op zeer beperkte oppervlakte terug te vinden op het plateau: in kleine depressies waar het water stagneert op de ijzerzandsteenbanken of op de kleilaag; bij beheerswerken duikt trekruis en dophei op.
- BE2400012-2: Beninksberg: op een stuwwatertafel op de vochtige noordhelling kwam vroeger een subassociatie met dopheide voor (BHP, Vints 2004 en kaart van Dethioux: dopheide en grote wolfsklauw). Een paar jaar geleden is dit perceel opnieuw vrijgesteld

waardoor liggende vleugeltjesbloem, gewone dopheide en tormentil zich hebben kunnen uitbreiden.

- BE2400012-5: Wijngaardberg (erkenningdossier Vervoort & 2008): dophei komt voor op de Wijngaardberg (vnl. N-helling), maar niet als echte dopheidevegetatie, eerder als plant in de vegetatie van struikheide en heischrale graslanden

Subtype soortenrijk struisgrasland

Habitattype 6230_ha en/of 6230_hmo zijn aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE 2400012-1a: een fragment van vochtig heischrale grasland komt voor in de Roost
- BE 2400012-1b: Chartreuzenberg: hier zijn de schapen wel bijgevoerd, waardoor het heischraal grasland is verruigd; op de open gemaakte plekken komen fragmenten van vochtige heischrale graslanden voor
- BE 2400012-1c: in Walenbos komen herstelde (voormalige naaldbossen hersteld in het voordeel van deze types) droge en vochtige heischrale graslanden voor
- BE 2400012-1d: Troostenberg: op de talud van de west- en zuidgerichte bosrand is een havikskruidrijke vegetatie aanwezig met soorten als dicht en boshavikskruid, echte guldenroede, pilzegge, mannetjesereprijs, grasklokje, valse salie en eikvaren. Sterk verdrongen door Amerikaanse eik en – vogelkers, kastanje. Aangrenzend op de overgang naar de vallei is een oude schapenweide met soortenrijke struisgrasvegetatie met oa veel grasklokje.
- BE 2400012-2: de struisgraslanden op de Beninskberg (BHP, Vints 2004) bevatten elementen van drogere heischrale graslanden, naast struikheide-elementen (al of niet met gaspel-doorn- of bremstruweel), met soorten als gewoon struisgras, zandblauwtje, Sint-Janskruid, het bedreigde eekhoorngras, klein vogelpootje, liggend hertshooi, Cladonia-soorten, wasplaten, bosdroogbloem, pilzegge, struikheide, ...
- BE 2400012-5: Wijngaardberg (erkenningdossier Vervoort & 2008): op de noordflank is heischraal grasland ontstaan na kapping van de exoten in een spontane verbossing, naast een holle weg waar altijd heischrale elementen hebben kunnen overleven. Langs deze noordflank komt ook hier en daar vocht uit de helling en daar vindt men dopheide en dubbeloof. Dit zijn Atlantische soorten die duidelijk het onderscheid maken tussen dit type heischraal grasland en dat van het montaan gebied. Struisgraslanden op de steile zuidflank (in de oude, onbemeste boomgaarden meer naar de onderrand van de helling toe, op een laag colluvium (leem)) bevatten ook soorten van droge heischrale graslanden.
- BE 2400012-6: op de Osseberg (ontwerpBHP, Vints 2009) komen fragmenten van zowel droge als vochtige heischrale graslanden voor

Potenties (zie ook tabel 0.7a)

De struisgrasvegetaties op o.m. de Houwaartseberg-west (deelgebied 3) hebben momenteel te lijden onder verruiging, verbossing en/of herbicidengebruik, maar historische waarnemingen als grote tijm getuigen er van mooie struisgrasvegetaties in het verleden en goede potenties ervoor in de toekomst. Ook in andere deelgebieden zijn er uitbreidingsmogelijkheden met 10-tallen ha (in overgang naar 4030;) op Chartreuzen (deelgebied 1b), Houwaartse berg (deelgebieden 3-4), aan de rand van Troostenbergbos (deelgebied 1d, ook bv. ter hoogte van schapenwei daar), op Osseberg (deelgebied 6), Roeselberg- en Alsberg (deelgebied 1c), Beninks- (deelgebied 2) en Wijngaardberg (deelgebied 5), maar ook net buiten SBZ is er nog meer uitbreiding mogelijk (bv. Berkenhoef in overgang met 6510). Binnen SBZ wordt er gestreefd naar een goede staat van instandhouding.

Theoretisch (volgens POTNAT) zijn er binnen deze SBZ op een 200-tal ha potenties voor droog heischraal grasland en op ongeveer evenveel of iets minder ha ook potenties voor vochtig heischraal grasland. Mits er een verschrallingsbeheer wordt verdergezet of ingezet, is het herstel van heischrale graslanden in een gunstige staat van instandhouding op termijn ($\pm$ 20-25 jaar) realistisch, maar dan over een oppervlakte van een 50-tal ha en een 20-tal ha resp. droog en vochtig heischraal grasland.

Trend (zie ook tabel 0.7a)

Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90, maar heischrale graslanden op arme bodems kwamen toen ook fragmentair voor.

Tabel 0-7a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6230_ha - soortenrijk struisgrasland (een type heischraal grasland op arme bodems)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1b	1	Niet aangemeld	Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 1c	0,2		Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 1d-e	0,5		Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 2	7,2		Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 3	0		paar ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 4	0		paar ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 5	1		Tss. 5 en 10 ha extra in overgang nr 4030
Deelgebied 6	0,2		Tss. 2 en 5 ha extra in overgang nr 4030
Totaal	10	/	50-tal ha (40-tal ha extra) in overgang nr 4030

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-7b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6230_ha - soortenrijk struisgrasland (een type heischraal grasland op arme bodems) over het volledige gebied

6230_ha	BE2400012
Verstoring	<i>Indicator Verruigd: 5-10 %</i> overal voldoende tot goed <i>Indicator Strooisellaag: < 10 %</i> overal voldoende tot goed <i>Indicator Verbost/Verstruweeld: 5-10 % last van verbossing maar wordt binnen beheerde natuurdo- meinen vaak actief teruggedrongen</i> overal voldoende tot goed

	<i>Indicator Vervilt: < 10 %</i>	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> er komen veel sleutelsoorten voor, maar verspreid in de deelgebieden en eerder zelden veel soorten samen op vlek niveau	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten: < 10 %</i>	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	de oppervlaktes droge heischrale graslanden zijn in de meeste deelgebieden te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten, maar op de Beninks- en Wijngaardberg (tss. 0,5-30 ha) komen wel soorten voor als boompieper, mierenleeuw, groene zandloopkever, sikkelsprinkhaan, icarusblauwtje, kleine vuurvinder, levendbarende hagedis en wellicht ook hazelworm. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitattype binnen deze SBZ-gebied is beperkt (10 ha); het komt vaak voor in overgangssituaties; verschillende sleutelsoorten komen voor, maar verspreid over verschillende vlekken en met een kleine bedekking

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-7c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems_droog

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems_droog																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	2244,40
Habitat 6230_ha	0,00	1,00	0,20	0,00	0,50	7,20	0,00	0,00	1,00	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,10
Oppervlakte-aandeel	0,00	9,90	1,98	0,00	4,95	71,29	0,00	0,00	9,90	1,98	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
Verstoring																					
Verruigd	?	B	B	?	A	B	?	?	B	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	?	A	A	?	A	A	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verbost/verstruweeld	?	B	B	?	B	B	?	?	B	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vervilt	?	A	A	?	A	A	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	?	C	B	?	C	B	?	?	A	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	?	C	C	?	C	C	?	?	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	de oppervlaktes droge heischrale graslanden zijn in de meeste deelgebieden te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten, maar op de Beninks- en Wijngaardberg (tss. 0,5-30 ha) komen wel soorten voor als boompieper, mierenleeuw, groene zandloopkever, sikkelsprinkhaan, icarusblauwtje, kleine vuurvliender, levendbarende hagedis en wellicht ook hazelworm.																				overwegend voldoende tot goed

Subtype vochtig heischraal grasland

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.7d)

Zie bij struisgrasland.

Potenties (zie ook tabel 0.7d)

Op de waterstuwgronden boven op de diestiaanheuvels Chartreuzen (deelgebied 1b), Alsberg (deelgebied 1c), Beninks- (deelgebied 2), Wijngaard- (deelgebied 5) en Osseberg (deelgebied 6) zijn er kleine potenties voor dit type (laatste 3 niet op POTNAT). In dit laatste deelgebied geeft POTNAT wel potenties aan voor vochtig heischraal grasland ter hoogte van de Bleuken (ipv Osseberg) en in deelgebied 1a ter hoogte van Horst. Dit type vormt net als het droge heischrale grasland overgangen naar andere types (4010, 4030, 6410, 6510, rbbhc, 9120) en omdat die gradiënten zeer gevarieerd zijn, zijn ze zeker te behouden. Waar in Dunbergbroek, De Roost en Horst (deelgebied 1a) drogere bulten gelegen zijn in natte hooilanden zijn er ook potenties voor dit type; nu komen er bv. al soorten voor als bleke en geelgroene zegge naast tormentil, pilzegge en mannetjesereprijs op iets hoger gelegen paden.

Op de noordhellingen (koud microklimaat) van de diestiaanheuvels, ter hoogte van stuwwatergronden met een hoog mineralengehalte, komt er ook dopheide en aanleunende soorten voor als tormentil, liggende vleugeltjesbloem en trek- en knolrus. Dit **onbeschreven subtype met dophei** heeft potenties in Chartreuzen (deelgebied 1b), Walenbos (deelgebied 1c, vroeger in Dolaag aan de voet van de Roeselberg), Beninksberg (deelgebied 2), Wijngaardberg (deelgebied 5) en Tieltse Motte (deelgebied 6).

Trend (zie ook tabel 0.7d)

Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90, maar heischrale graslanden op arme bodems kwamen toen ook fragmentair voor.

Tabel 0-7d. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6230_hmo - vochtig heischraal grasland op arme bodems

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	1	Niet aangemeld	Tss 5 -10 ha in overgang naar 4010, 6410 en drogere types
Deelgebied 1b	2 (+ 1 onbeschreven subtype met dophei)		paar ha in overgang naar 4010 en drogere types
Deelgebied 1c	6		paar ha in overgang naar 4010, 6410 en drogere types
Deelgebied 2	0 (+ 0,5 onbeschreven subtype met dophei)		paar ha in overgang naar 4010 en drogere types
Deelgebied 5	0,1 (+ 0,5 onbeschreven subtype met dophei)		paar ha in overgang naar 4010 en drogere types
Deelgebied 6	0,5		paar ha in overgang naar 4010, 6410 en drogere types
Totaal	11,5	/	25-tal ha in overgang naar 4010, 6410 en drogere types

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-7e. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6230_hmo - vochtig heischraal grasland op arme bodems over het volledige gebied

6230_hmo	BE2400012	
Habitatstructuur	Indicator Levensvormen: zowel kruiden als schijn-grassen komen voor, dwergstruiken minder	overwegend gedegradeerd
	Indicator Hoogopschietende soorten: < 10 %	overal voldoende tot goed
Verstoring	Indicator Verruigd: < 5 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Vervilt: < 10 %	overal voldoende tot goed
	Indicator vergrassing: < 30 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Strooisellaag: < 10 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Verbost/Verstruweeld (incl. bramen): < 5%	overal voldoende tot goed
Vegetatie	Indicator aantal sleutelsoorten: < 4 sleutelsoorten (meer op Chartreuzen: trekrus, tandjesgras, tormentil, schapegras, pilzegge, veelbloemige veldbies)	overwegend gedegradeerd
	Indicator Bedekking Sleutelsoorten: < 10 %	overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	de oppervlakte vochtige heischrale graslanden zijn in de meeste deelgebieden te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten, maar in Walenbos (tss. 0,5-30 ha) komen wel soorten voor als graspieper, levendbarende hagedis en hazelworm (van Chartreuzenbos waar ook een paar ha vochtige heischrale graslanden voorkomen, zijn weinig faunagegevens bekend). → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitattype binnen deze SBZ-gebied is beperkt (10-tal ha); het komt vaak voor in overgangssituaties; er komen enkele sleutelsoorten voor, verspreid over verschillende vlekken en met een kleine bedekking

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-7f. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems_vochtig

Tabel. Beoordeling van de staat van in-standhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems_vochtig																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	22
Habitat 6230_hmo	1,00	2,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	10,42	20,83	62,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,04	5,21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1
Habitatstructuur																					
Levensvormen	C	B	C	?	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend gedegr
Hoogopschietende soorten	B	A	B	?	?	?	?	?	B	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende to
Verstoring																					
Verruigd	A	A	A	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende to
Vervilt	A	A	A	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende to
vergrassing	A	B	A	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende to
Strooisellaag	A	A	A	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende to
Verbost incl. braam	A	B	A	?	?	?	?	?	B	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende to
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	C	C	C	?	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend gedegr
Totale bedekking sleutelsoorten	C	C	C	?	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend gedegr
Faunabeoordeling	de oppervlakttes vochtige heischrale graslanden zijn in de meeste deelgebieden te klein en te versnipperd voor typische faunasoorten, maar in Walenbos (tss. 0,5-30 ha) komen wel soorten voor als graspieper, levendbarende hagedis en hazelworm (van Chartreuzenbos waar ook een paar ha vochtige heischrale graslanden voorkomen, zijn weinig faunagegevens bekend).																				overwegend voldoende tot goed

Subtype borstelgrasland

Uit historische gegevens blijkt de aanwezigheid van zeer soortenrijke varianten van dit type in vergelijking met typisch kempische soortenarme varianten bvb langs rijsporen in militaire domeinen op heidegebied. Op de ijzerrijke en fosfaatgebufferde Hagelandse heuvels kwamen orchideerijke nardusgraslanden voor met soorten als herfstschroeforchis en maanvaren.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.7g)

Kleine relictten van dit type zijn nu nog aanwezig in:

- BE 2400012-1c: in Walenbos: droger heischraal grasland met pilzegge, mannetjesereprijs, veelbloemige veldbies en stekelbrem
- BE 2400012-5: Wijngaardberg: heischrale vegetatie in holle weg op N-helling met tandjesgras, schapegras, pilzegge, mannetjesereprijs, bosdroogbloem, veelbloemige veldbies, tormentil, liggende vleugeltjesbloem, fraai hertschooi, dicht havikskruid en echte guldenroede.

Potenties (zie ook tabel 0.7g)

Borstelgras – één van de sleutelsoorten voor dit subtype - komt actueel niet meer voor binnen het SBZ. Er zijn echter wel historische gegevens vanuit oa Walenbos (deelgebied 1c) maar aangezien deze soort vermoedelijk geen langlevende zaadbanken kan opbouwen, is de kans op herkolonisatie zeer gering. Andere soorten van zulke heischrale vegetaties, zoals pilzegge, mannetjesereprijs, tormentil, veelbloemige veldbies, etc. vormen wel langlevende zaadbanken. Net buiten het SBZ komt borstelgras wel voor in nardusvegetaties op enkele diestiaanheuvels. Vaak betreft het zeer oude graslanden en gazons in oude kasteelparken (oa te Lubbeek, Pellenberg, Heiberg te Kessel-Lo) of in mozaïek met heide en heischrale vegeties (oa 's Hertogenheide). De grootste kansen voor herstel van dit type binnen deze SBZ liggen in – vaak met exoten – verboste of beplante oude graslanden met nu nog pilzegge, veelbloemige veldbies, tormentil en tandjesgras. Deze potenties zijn vnl. te zoeken in de deelgebieden 1b (Chartreuzen), 1c (Walenbos), 2-4 (Beninks- en Houwaartse berg), 5 (Wijngaardberg) en 6 (Tieltse Motte).

Trend (zie ook tabel 0.7g)

Dit type werd niet aangemeld in de jaren '90, maar heischrale graslanden op arme bodems kwamen toen ook fragmentair voor.

Tabel 0-7g. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6230_hn - borstelgrasland (een type heischraal grasland op arme bodems)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1b	0	Niet aangemeld	0,5 – 2 ha
Deelgebied 1c	0,8		0,5 – 2 ha
Deelgebied 2	0		0,5 – 2 ha
Deelgebied 3	0		0,5 – 2 ha
Deelgebied 4	0		0,5 – 2 ha
Deelgebied 5	0,1		0,5 – 2 ha
Deelgebied 6	0		0,5 – 2 ha

Totaal	< 1 ha	/	paar tot < 14 ha
--------	--------	---	------------------

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-7h. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6230_hn - borstelgrasland (een type heischraal grasland op arme bodems) over het volledige gebied

6230_hn	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Levensvormen en Hoogopschietende soorten:</i> er zijn zowel kruiden, dwergstruiken als schijngrassen aanwezig, maar de hoogopschietende soorten maken vaak > 10 % uit	overal voldoende tot goed (levensvormen) en overwegend gedegradeerd (hoogopschietende soorten)
Verstoring	<i>Indicator Verruigd:</i> > 10 %	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Strooisellaag:</i> tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verboest/Verstruweeld (incl. bramen):</i> > 10% verbossing/verbraming	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Vervilt:</i> tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> er komen veel sleutelsoorten voor, maar verspreid in de deelgebieden en eerder zelden veel soorten samen op vlek niveau, daarom B	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten:</i> < 10 %	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	de oppervlaktes borstelgraslanden zijn in Wijngaardberg te klein maar samen met andere types (4030, 6230_ha en hmo) is de oppervlakte er net als in Walenbos toch tss. 0,5-30 ha, goed voor de aanwezige soorten als boompieper, mierenleeuw, groene zandloopkever, sikkelsprinkhaan, icarusblauwtje, kleine vuurvliinder, levendbarende hagedis, hazelworm. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitatype binnen deze SBZ-gebied is zeer beperkt (< 1ha); het komt vaak voor in overgangssituaties (verboest/verruigd); er komen verschillende sleutelsoorten voor maar verspreid over verschillende vlekken en met een kleine bedekking

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-7i. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems_borstelgrasland

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems_borstelgrasland																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 6230_hn	0,00	0,00	0,80	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	88,89	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	11,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Habitatstructuur																					
Levensvormen	?	?	A	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende t
Hoogopschietende soorten	?	?	C	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend gedeg deerd
Verstoring																					
Verruigd	?	?	C	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend gedeg deerd
Strooisellaag	?	?	B	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende t
Verbost/verstruweeld incl. bramen	?	?	C	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend gedeg deerd
Vervilt	?	?	B	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende t
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	?	?	B	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende t
Totale bedekking sleutelsoorten	?	?	C	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradee
Faunabeoordeling	de oppervlakes borstelgraslanden zijn in Wijngaardberg te klein maar samen met andere types (4030, 6230_ha en hmo) is de oppervlakte er net als in Walenbos toch tss. 0,5-30 ha, goed voor de aanwezige soorten als boompieper, mierenleeuw, groene zandloopkever, sikkelsprinkhaan, icarusblauwtje, kleine vuurvlinder, levendbarende hagedis, hazelworm.																				overwegend voldo tot goed

Ecologische doelstellingen voor alle heischrale graslanden samen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 6230 - Soortenrijke heischrale graslanden worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van de huidige borstelgrasfragmenten (1 ha) en van de huidige droge en vochtige heischraal graslanden (allebei 10 ha) met uitbreiding met verscheidene 10-tallen ha. Deze SBZ is essentieel voor deze prioritaire habitattypes. Om deze types op termijn in een goede staat in stand te houden is uitbreiding van deze nu versnipperd voorkomende types nodig. De potenties hiervoor liggen op en rond de diestiaanheuvels die ook al ten dele zijn ingenomen door boshabitat. Ondanks dat deze SBZ essentieel is voor droge heischrale graslanden zal wegens beperkte oppervlakte niet overal een goede staat van instandhouding (> 30 ha) bereikt kunnen worden; in sommige deelgebieden, zoals bv. op de Houwaartseberg en in Chartreuzen- en Troostembergbos en in de Vallei van de Tieltse Motte (incl. Osseberg) zullen niet meer dan 10 ha schrale grasvegetaties te realiseren zijn.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van deze habitattypes dienen verbeterd te worden door voorkomen van aanrijking, van verbossing en van herbicidengebruik. Deze types heischrale graslanden komen niet altijd zuiver voor, maar in gradienten naar andere types (4010, 4030, 6410, 6510, rbbhc, 9120); deze overgangen zijn zeer divers/waardevol en zeker te behouden.

6410 - Grasland met *Molinia* op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)

Eu-molinion (6410_mo) is het type met paddenrus. Daarnaast hoort onder dit habitat type ook het Atlantisch blauwgrasland met veldrus thuis (6410_ve). De verruigingsfase van het Eu-molinion bevat karwijselie terwijl dat van het andere type melkeppe bevat.

Het actuele voorkomen (zie ook tabellen 0.8a en 0.8d)

Habitattypen 6410_mo en/of 6410_ve zijn aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE 2400012-1a: in Dunbergbroek komen zowel blauwgraslanden als veldrusgraslanden voor + fragmentair in 1e (Spicht)
- BE 2400012-1c: In Walenbos komen zowel blauwgraslanden als veldrusgraslanden voor
- BE 2400012-1e: ook in de Spicht zijn er nog vrij recente waarnemingen van *parnassia*
- BE 2400012-6: in de Tieltse Motte komen relictten van blauwgraslanden voor
- BE 2400012-7: in Zwartebos komen fragmenten van blauwgraslanden voor (erkenning-dossier, Andries 2002)
- BE 2400012-13: in Koebos-Bruulbos komt actueel blauwe zegge, karwijselie, bleke en gele zegge voor

Het habitattypen Eu-molinion (6410_mo) was vroeger veelvuldig aanwezig in dit habitatrichtlijngebied, onder andere in het Walenbos (deelgebied 1c), Vallei van de Winge (deelgebieden 1a & 1d), valleien van de Molenbeek, Molendaalbeek (deelgebieden 14-15), Zwarte bos (deelgebied 7).... Stieperaere (s.d. vermeld in Baeté et al. 2003) maakt melding van blauwgrasland in het Walenbos (deelgebied 1c), gebaseerd op vegetatieopnames van 1974. Baeté et al. (2003) bespreken plantensoorten die uit het Walenbos zijn verdwenen sinds vegetatieopnames van Thielens in 1865. Deze lijst bevat onder andere soorten die in blauwgrasland kunnen of uitsluitend voorkomen als blonde zegge, vlozegge, gele zegge en klein glidkruid. Ook in de Wingevallei (deelgebied 1c) waren

volgens de vegetatiekaart van Dethioux (1960) grote oppervlaktes blauwgrasland aanwezig. Ook in Zwartebos (deelgebied 7) kwam een aaneengesloten blauwgrasland voor, over veel grotere oppervlakte dan actueel het geval is. Historische gegevens duiden eveneens op het voorkomen van zeer soortenrijke orchideeenrijke blauwgraslanden. Parnassia was vroeger een zeer algemene soort in het zuidelijk Hageland; de soort was er zo talrijk dat ze tijdens botanische verslagen niet altijd vermeld werd in de waslijst van bijzonderheden. Er mee samenhangend was er vroeger ook een ruim voorkomen van een rijke dagvlinderfauna typisch voor schraalgraslanden met soorten als aardbeivlinder, zilveren maan en moerasparelmoervlinder. Deze soorten werden tot in de jaren '50 gemeld uit o.a. het Walenbos en duiden op het voorkomen van behoorlijke oppervlakten schraalgraslanden.

In veel momenteel opnieuw gunstig beheerde schrale graslanden in bv. Wingevallei (deelgebied 1a), Walenbos (deelgebied 1c), Tieltse Motte (deelgebied 6) en Koebos (deelgebied 13) duiken een aantal van deze soorten opnieuw op zoals klein glidkruid, gele zegge, etc. Een goed ontwikkelde vorm van het Eu-molinion is momenteel nog terug te vinden in het Dunbergbroek (deelgebied 1a) met pijpenstro, blauwe knoop, tormentil, etc. Door toegenomen overstromingshoogte van de Winge en de zijbeken in dit deel van de vallei komt de ontwikkeling van o.a. 6410 in gedrang. De reden is vooral de verhoogde toevoer sediment, riool – en oppervlaktewater van voornamelijk de leigrachten vanuit Kortrijk-Dutseel maar ook andere zijbeken; tijdens hevige regenval is er in toenemende mate negatieve invloed van de overstorten door de sterk toegenomen bebouwing en andere verhardingen. Deze knelpunten veroorzaken meer frequente overstromingen van de Winge met steeds hogere piekdebiet waardoor de diversiteit in bodem en reliëf (en bijhorende vegetatie) afvlakt. Door deze waterproblematiek verdwijnen de blauwgraslanden in de beneden Wingevallei stilaan. De verspreide lozingspunten worden dan ook best opgelost. Relicten van de voormalige grote oppervlaktes blauwgrasland -zonder zaadbank- worden momenteel nog maar fragmentarisch teruggevonden in de Wingevallei (Haskoning 2006). Deze 'grote' oppervlaktes blauwgrasland van vroeger betrof toen ook al blauwgrasland in gradiënten naar dotter- en glanshavergraslanden, maar vermoedelijk onder invloed van de huidige verdrogingsproblemen (drainage, populieraanplant, etc.; cfr. ook verschuiving van nat naar droger bos) doen de glanshavergraslanden het momenteel beter met enkel aan de rand nog wat blauwgraslandrelicten. Soorten als addertong en karwijselie vinden we zo bv. nog 'onder de prikkeldraad', 'aan de greppel/rand' of onder populier in de Spicht (deelgebied 1e) en Horst (deelgebied 1a). Tot eind jaren '80 kwam er nog blauwe knoop en Parnassia voor in de Spicht.

Net BUITEN deelgebied 1c (Walenbos) bevindt zich ook een mooi ontwikkeld schraal grasland met soorten als tandjesgras, bleke en geelgroene zegge naast soorten die ook in Walenbos voorkomen als hazezegge, blauwe zegge, veelbloemige veldbies, pijpestrootje, tormentil, mannetjesereprijs, sterzegge, gevlekte orchis, heidekartelblad, dophei, veenmos, trek- en veldrus (allemaal uit proefopnames van juni 2009 door INBO). In Walenbos zijn er ter hoogte van Sengensbemd eerder 6230_hmo- en 6410_ve- graslanden en in het noorden eerder blauwgrasland(6410_mo)-potenties.

Subtype blauwgrasland

Potenties (zie ook tabel 0.8a)

Omdat blauwgraslanden geen zaadbank hebben, worden de theoretische potenties volgens POTNAT (> 200 ha voor **beide** subtypes!) in praktijk herleid tot kleine uitbreidingen (geen goede staat van instandhouding) van de huidige relicten. Momenteel is er een goede soortenaanwezigheid in bv. deelgebied 7 Zwartebos; elders zitten de relicten vaak in perceelsranden (bv. langs vochtig glanshavergrasland; in de BWK 'Hu*' als karwijselie aanwezig) of onder populier (bv. wanneer 'Hf' aanwezig) bv. in deelgebied 1a - Wingevallei; daar zijn een 10-tal ha uitbreiding realistisch, weliswaar in overgangen naar andere types. De tijd dringt voor deze genetisch kwetsbare relicten (bv. genetisch verarmde blauwe knoop levert minder productief zaad). Overgangen naar andere types zijn zeer gevarieerd en worden behouden. Deze zijn natuurlijk bepaald door de hydrologie (regen- versus grondwater). **Herstel van de voormalige waterhuishouding (bv. kwel herstellen & verdere verdroging voorkomen) is dan ook prioritair.** Waar bv. nog karwijselie, trilgras, blauwe zegge, holpijp of geelgroene zegge voorkomt, kunnen deze herstelmaatregelen best zo snel mogelijk gebeuren. Een vb. uit de praktijk door het niet meer ruimen van de Winge en het overstromen van de blauwgraslanden in Dunbergbroek verdwijnen er typische soorten van 6410_mo, terwijl soorten als veldrus er meer dominant worden (nu meer ha 6410_ve in 1a dan 6410_mo). Voor

herstel en behoud van de blauwgraslanden is ook oppervlakkige afwatering nodig om regenwater af te voeren en grondwaterstuwung te bevorderen. Natuurlijke gradiënten op microschaal moeten er zijn opdat soorten kunnen schuiven. Aangezien het om grondwaterafhankelijke en –gevoelige vegetaties gaat, is het eveneens van groot belang om infiltratiegebieden te beschermen.

In het oosten van de Kwadeschuur (deelgebied 11) zijn er potenties ter hoogte van voormalig blauwgrasland op kwelzone op helling met vroeger grote populatie kleine valerian; actueel deels verlost en intensief grasland. In deelgebied 13 zijn er potenties in Koe- en Bruulbos o.w. aanwezige relictten als karwijselie, moerasstreepzaad, blauwe en gele zegge en padderus. Aan de zuidrand van Bruulbos is dat nat hooiland nu verlost en ten dele rietland. In deelgebied 14 zijn er potenties tussen Bierbeek en de E40 omdat het er nu fragmentair aanwezig is in huidige spirearuigtes en dottergraslanden met oa padderus, moerasstreepzaad, blauwe-, bleke-, geelgroene zegge en karwijselie.

Trend (zie ook tabel 0.8a)

Door gericht natuurbeheer is de kwaliteit van dit type op een aantal locaties vooruitgegaan, maar over heel deze SBZ gezien is er sinds de aanmelding wel een achteruitgang van dit type en de herstel mogelijkheden ervan (denk aan de verdere bosontwikkeling onder populier, ingeplant op voormalige hooilanden van dit type (cfr. hierboven besproken gegevens van 1960-1974; cfr. ook de problemen met de waterhuishouding). Gezien het zeer beperkte huidige voorkomen en gezien het feit dat de bosontwikkeling zich nog verder zet, lijkt de dalende trend zich de laatste decennia nog te hebben verder gezet.

Tabel 0-8a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6410_mo - blauwgrasland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	0,2		10-tal ha in overgang naar andere types
Deelgebied 1c	0,5		paar ha in overgang naar andere types
Deelgebied 6	0,2		paar ha in overgang naar andere types
Deelgebied 7	1		1,5 - 3 ha (dus paar ha extra)
Deelgebied 11	0		0,5 ha in overgang naar andere types
Deelgebied 1e en 13	relictten		1 – 4 ha in overgang naar andere types
Deelgebied 14	0		2 - 5 ha in overgang naar andere types
Totaal	2	< 22,44 ha (<1 %)	30-tal ha in overgang naar andere types

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-8b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6410_mo - blauwgrasland over het volledige gebied

6410_mo	BE2400012	
Habitatstructuur	Indicator Bedekking lage schijngrassen: < 30 %	overal gedegradeerd
Verstoring	Indicator Geëutrofeerd: >30 %, behalve in Walen- en Zwarte bos	overwegend voldoende tot goed
	Indicator vergrast: < 70 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Verbost/Verstruweeld: < 5 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Verruigd: >30 %, behalve in Walen- en Zwarte bos	overwegend voldoende tot goed
	Indicator Vernat: < 30 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Verzuurd: < 30 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Strooisellaag: < 10 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Verdroogd: < 10 %, soms meer	overal voldoende tot goed
Vegetatie	Indicator aantal sleutelsoorten: 5-9 sleutelsoorten in Walenbos en Zwarte bos, C voor de relictten in de andere deelgebieden	overwegend voldoende tot goed
	Indicator Bedekking Sleutelsoorten: 10-30 % in Walenbos en Zwarte bos, C voor de relictten in de andere deelgebieden	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	De oppervlaktes in Zwarte bos en Walenbos (tss. 0,5-30 ha) zijn goed voor in deze SBZ voorkomende faunasoorten als bv. gouden en zompsprinkhaan en moerassprinkhaan (eerste in 2009 in Walenbos en tweede in Horst, derde in Dunbergbroek; vroeger ook veel parelmoervlinders in Walenbos; nu wel nog veel oranjetipje); in de andere gebieden zijn de relictten hiervoor eerder klein en versnipperd. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is zeer beperkt (paar ha) en er is mogelijk een **dalende trend**; het aandeel sleutelsoorten in Zwarte en Walenbos is goed, maar **elders gaat het om kleine relictten** (daar toch eutrofiëring (kan ook door overstroming), verruiging, verbossing en/of verdroging); het aandeel schijngrassen is vaak onvoldoende

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-8c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6410 - Grasland met Molinia (Eu-Molinion)_blauwgrasland

Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem_blauwgrasland																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	22
Habitat 6410_mo	0,20	0,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	10,53	0,00	26,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	10,53	52,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1
Habitatstructuur																					
Bedekking schijn-gras	C	?	C	?	?	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Verstoring																					
Geëutrofieerd	C	?	A	?	?	?	?	?	?	C	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende goed
vergrast	A	?	A	?	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot
Verbost	B	?	A	?	?	?	?	?	?	B	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot
Verruigd	C	?	A	?	?	?	?	?	?	C	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende goed
Vernat	A	?	A	?	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot
Verzuurd	A	?	A	?	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot
Strooisellaag	B	?	A	?	?	?	?	?	?	B	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot
Verdroogd	B	?	A	?	?	?	?	?	?	B	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	C	?	B	?	?	?	?	?	?	C	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende goed
bedekking sleutels ex.pijp	C	?	B	?	?	?	?	?	?	C	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende goed
Faunabeoordeling	De oppervlakttes in Zwartebos en Walenbos (tss. 0,5-30 ha) zijn goed voor in deze SBZ voorkomende faunasoorten als bv. gouden en zompsprinkhaan en moerassprinkhaan (eerste in 2009 in Walenbos en tweede in Horst, derde in Dunbergbroek; vroeger ook veel parelmoervlinders in Walenbos; nu wel nog veel oranjetipje); in de andere gebieden zijn de relictten hiervoor eerder klein en versnipperd.																				overwegend voldoende goed

Subtype veldrusgrasland

Potenties (zie ook tabel 0.8d)

Een eventuele uitbreiding (in overgang naar andere hooilandtypes) zal owv beperking in oppervlakte & relictten (vaak melkeppe in verruigd stadium) niet tot een goede staat van instandhouding leiden (zie vermelding bij echt blauwgrasland hierboven; theoretisch volgens POTNAT mogelijk over > 200 ha, maar niet in praktijk); historische beschrijving van parnassia in deelgebied 1c - Walenbos duidt eerder op 6410_mo, echte blauwgraslanden dus; vermits deze geen zaadbank hebben, komen ze nagenoeg niet meer voor en zijn de potenties gering (volgehouden maaibeheer maakt de hooilanden er kansrijk voor, maar de zaden moeten er dan nog geraken; anders eerder ve).

Trend (zie ook tabel 0.8d)

Door gericht natuurbeheer is de kwaliteit van dit type op een aantal locaties vooruitgegaan, maar over heel deze SBZ gezien is er sinds de aanmelding wel een achteruitgang van dit type en de herstel mogelijkheden ervan (denk aan de verdere bosontwikkeling onder populier, ingeplant op voormalige hooilanden van dit type (cfr. hierboven besproken gegevens van 1960-1974; cfr. ook de problemen met de waterhuishouding). Gezien het zeer beperkte huidige voorkomen en gezien het feit dat de bosontwikkeling zich nog verder zet, lijkt de dalende trend zich de laatste decennia nog te hebben verder gezet.

Tabel 0-8d. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6410_ve - veldrusgrasland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	2		paar ha in overgang naar andere types
Deelgebied 1 ^e en 13	relictten		paar ha in overgang naar andere types
Deelgebied 1c	0,2		paar ha in overgang naar andere types
Totaal	2,2	< 22,44 ha (<1 %)	paar ha in overgang naar andere types types terwijl dit type over > 200 ha binnen deze SBZ potenties heeft)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-8e. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6410_ve - veldrusgrasland over het volledige gebied

6410_ve BE2400012		
Habitatstructuur	Indicator Bedekking lage schijngrassen: > 30 %	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	Indicator Geëutrofeerd: <30 %	overal voldoende tot goed
	Indicator verdroogd: 10-30 %	overal voldoende tot goed
	Indicator Bedekking Pijpestro, Biezeknoppen: < 70 %	overal voldoende tot goed

	<i>Indicator Vernat: < 30 %</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd: < 10 %</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verboest/Verstruweeld: < 5 %</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verzuurd: < 30 %</i>	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Strooisellaag: < 10 %</i>	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten: > 10 sleutelsoorten in Walenbos en Dunbergbroek</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten: > 30 % in Walenbos en Dunbergbroek</i>	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	enkel in de Wingevallei is de oppervlakte veldrusgrasland voldoende (tss. 0,5-30 ha), maar in Walenbos met de oppervlakte blauwgrasland (6410_mo) meegeteld is het areaal daar toch ook redelijk. Er komen bv. grote aantallen oranjetipje voor en in Horst ook zompsprinkhaan. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een goede tot uitstekende staat van instandhouding MAAR het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is **zeer beperkt** (2,2 ha) en er is (wellicht) **een dalende trend**; veldrusgraslanden hebben net als de blauwgraslanden op sommige (voormalige?) plaatsen in deze SBZ te lijden onder eutrofiëring (kan ook door overstroming), verruiging, verbossing en/of verdroging; door het niet nemen van de juiste maatregelen gaan kleine relictten verloren en verdwijnt er habitat (of is het al verdwenen; de huidige relictten lijken minder verstoord, maar er is teveel verdwenen sinds Dethioux voor een goede staat op lange termijn; daarom 'gedeeltelijk aangetast').

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-8f. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6410 - Grasland met Molinia (Eu-Molinion)_veldrusgrasland

Grasland met Molinia op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem_veldrusgrasland																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	22
Habitat 6410_ve	2,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	90,91	0,00	9,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1
Habitatstructuur																					
Bedekking schijn-gras	A	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Verstoring																					
Geëutrofieerd	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Bedekking Pijp, Bieze	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vernat	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verruigd	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verbost	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Verzuurd	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Strooisellaag	A	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot goed
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	A	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
bedekking sleutels (ex pijp., bieze-knoppen)	A	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	enkel in de Wingevallei is de oppervlakte veldrusgrasland voldoende (tss. 0,5-30 ha), maar in Walenbos met de oppervlakte blauwgrasland (6410_mo) meegeteld is het areaal daar toch ook redelijk. Er komen bv. grote aantallen oranjetipje voor en in Horst ook zompsprinkhaan																				overwegend voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen van de veldrus- en blauwgraslanden samen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 6410 - Grasland met *Molinia* (blauw- en veldrusgraslanden) worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van de huidige 4 ha blauw- en veldrusgraslanden en herstel (=uitbreiding) van deze habitattypes op een 25-tal ha en dit nabij de huidige rbbhc's waarvan de onderstaande huidige aanwezigheid versterkt kan worden: <i>Deelgebied 1a (Wingevallei): 7 ha</i> <i>Deelgebied 1c (Walenbos): 7 ha + 0,5 ha rbbms</i> <i>Deelgebied 1d + 1e (Wingevallei): 0,5 ha</i> <i>Deelgebied 6 (Vallei van de Tielse Motte): 1 ha</i> <i>Deelgebied 7 (Zwartenbos): 4 ha</i> <i>Deelgebied 13 (Koebos, Bruulbos): 2 ha</i> <i>Deelgebied 14-15 (Molen(daal)beekvallei): 6 ha</i> Deze SBZ is essentieel voor deze habitattypes (en de G-IHD voorziet 50-tal ha uitbreiding over heel Vlaanderen, met deze SBZ in de top 5). De uitbreiding is nodig omdat de schrale graslanden ook overgangen vormen naar andere graslandhabitats. Min of meer aaneengesloten schrale graslandcomplexen van 30 ha, die nodig zijn voor een goede staat van instandhouding, zijn in deze SBZ momenteel niet te vinden (zelfs B-staat momenteel enkel in Walen- en Zwartebos). De voorgestelde uitbreiding is een noodzakelijk stap in de goede richting.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van deze habitattypes dienen verbeterd te worden door habitattherstel vanuit relictssituaties (verwijderen populier en/of verschrallend hooilandbeheer toepassen) én door kwelverbetering. Dit type komt van nature voor in overgangen met andere types (6230, 6510, rbbhc, 7140, 7230); deze bijzonder rijke overgangen zijn te behouden, ook in het voordeel van van bv. aanwezige RL-soort zompsprinkhaan. Geen herbicidengebruik en geen eutrofiëring voor een goede soortenrijkdom. De paar ha gunstige staat van instandhouding met zeker behouden blijven (nu al op delen in deelgebieden 1a, 1c en 7, zijnde Zwartebos, Walenbos en Wingevallei) en elders moet minstens een voldoende staat gehaald worden. Extra aandachtspunt: de genetische kwetsbaarheid/geen zaadbank maakt snel herstel van relicten noodzakelijk; anders verdwijnen sleutelsoorten voorgoed en is een voldoende staat van instandhouding zelfs moeilijk realiseerbaar.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Voedselrijke ruigten treft men aan in de Wingevallei (deelgebieden 1a en 1d), echter veelal in de ondergroei van populierenaanplanten op voormalige graslanden of tijdelijk op kapvlakten. Zo onderscheidt Haskoning (2006) een type 'moerasspirearuigte onder vochtig populierenbos' maar maken ze ook melding van recente kapvlaktes met harig wilgenroosje en akkerdistel. De door de rivierdynamiek zichzelf in stand houdende natte zomen langs waterlopen zijn echter beperkt aanwezig (cfr. vegetaties met hoefblad langs snelstromende Waalse waterlopen). De onlangs in de Spicht (deelgebied 1e) en de Zicht (nabij deelgebied 1a) waargenomen purperstreep-parelmoervlinder is gebonden aan dit habitat 6430. Bij de huidige waterlopen als de Winge - met door ruiming licht opgehoogde oevers- overstroomd niet wild hun oevers, maar blijven bij piekdebieten zoveel mogelijk water afvoeren.

Andere in de Wingevallei voorkomende moerasspirearuigtes herbergen planten van historische perceelsranden zoals welriekende agrimonie; deze komt voor in ruigere glanshavergraslanden (Haskoning 2006), zomen van oude houtkanten en in perceelsranden (vaak langs prikkeldraad); buiten de Wingevallei komt deze soort ook voor in het Walenbos (deelgebied 1c).

De G-IHD (2008) stipuleert: **"Voor de moerasspirearuigten specificeert de EU-manual (Europese Commissie, DG, Environment 2006) dat recent verruigde valleigraslanden niet tot het habitatype behoren. Volgens het Besluit van de Vlaamse regering van 23/06/98 (verbod op vergunning op vegetatiewijziging) genieten deze waardevolle vegetaties wel een wettelijke bescherming zodat ze als regionaal belangrijk biotoop (rbb) beschouwd worden (Paelinckx et al., 2007). Via de habitatkaart of andere databronnen is helaas geen onderscheid mogelijk tussen moerasspirearuigten behorende tot het habitatype 6430 of tot de regionaal belangrijke biotoop."**

Vermits dit onderscheid enkel kan gemaakt worden mits een tijdrovende en specifieke veldcampagne worden 6430 en rbb_hf hieronder samen besproken.

Vrijwel constant voorkomende kenmerkende soorten zijn moerasspirea (*Filipendula ulmaria*), dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*), smeewortel (*Symphytum officinale*), moesdistel (*Cirsium oleaceum*), gewone engelwortel (*Angelica sylvestris*), koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*), echte Valeriaan (*Valeriana repens*), gewone wederik (*Lysimachia vulgaris*), ... In een aantal ruigten treft men er ook de vrij zeldzame gevlekte Scheerling (*Conium maculatum*) aan.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.9a)

Deelgebieden waar voedselrijke ruigten voorkomen zijn (in aantal van hen komen ook boszomen 6430-bz voor) (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1a
- BE2400012-1c
- BE2400012-1d
- BE2400012-1e
- BE2400012-6
- BE2400012-7
- BE2400012-13
- BE2400012-14
- BE2400012-15
- BE2400012-16

Potenties (zie ook tabel 0.9a)

Voor hf:

Binnen deze SBZ zijn er op > 500 ha potenties voor dit type (in veel deelgebieden, uitgezonderd de diestiaanheuvelds). Op dezelfde plaatsen zijn er vaak ook de net besproken vochtige graslandgradiënten mogelijk (6410, 6510, rbbhc, 7140, 7230). Overgangen tussen deze verschillende habitatypes zijn zeer waardevol en worden waar mogelijk hersteld (via herstel kwel en/of via omvorming) en behouden en ook voorzien van 6430-overgangen naar bos. De kwaliteit van deze 6430-habitats wordt via een aangepast zoombeheer tot een goede staat van instandhouding gebracht. Bij **nat grasland-herstel** vanuit bos zullen 6430-sleutelsoorten het het eerste jaar goed doen, maar bij een jaarlijks maaibeheer nemen de natte grassoorten het over; expliciete bedoeling is dan ook wel om ook de randen (zijnde zo'n 10 %) van die zeldzame natte habitathooilanden geleidelijk te laten overgaan naar bos en aangepast te beheren via een periodiek maaibeheer van de zomen en korte hakhoutcycli van de mantels, waarna de sleutelsoorten opnieuw massaal in bloei komen. Deze kwaliteitsverbetering via een aangepast mantel- en zoombeheer staat dus voorop.

Door een overstromingsdynamiek zichzelf instand houdende natte zomen zijn minder verenigbaar met andere in de vallei te ontwikkelen vegetaties zoals 6410.

Voor bz:

Ook bij de boszomen staat de kwaliteitsverbetering tot een goede staat van instandhouding voorop via een aangepast mantel- en zoombeheer. Indien de bossen naast landbouwgronden gelegen zijn, kan eutrofiëring tot een lagere staat van instandhouding leiden. Kwantificeren van de boszomen is moeilijk; welriekende agrimonie, ruig klokje en wilde marjolein zijn bv. soorten van historische boszomen; waar deze voorkomen (bv. in deelgebieden 1a-c - Dunbergbroek en Walenbos, Mel-dertbos) moeten ze zeker behouden blijven. Er mag dan niet TE frequent gemaaid worden (welrie-kende agrimonie bv. kan daar niet tegen). Niet alleen bij hooilandherstel, maar ook bij **bosuit-breiding** van vooral 91E0 (ook 9160 Primulo-Carpinetum) kan er speciale aandacht gaan naar habitat 6430 via een aangepast beheer. Dit is mogelijk in bijna alle deelgebieden (zonder waar-schijnlijk de diestiaanheuveld); grotere deelgebieden hebben hierin een groter te verwezenlijken aandeel.

Trend (zie ook tabel 0.9a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype ten opzichte van de aanmeldingsperiode. Dit betreft echter ook rbbhf's.

Tabel 0-9a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6430 - voedselrijke zoomvormende ruigte

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	70		op 10-tallen ha zoombe-heer rond natte hooiland-habitats
Deelgebied 1c	9		op 10-tal ha zoombeheer rond natte hooilandhabi-tats en ter hoogte van brede dreven & paden
Deelgebied 1d	4		op paar ha zoombeheer rond natte hooilandhabi-tats
Deelgebied 1e	20		op 10-tallen ha zoombe-heer rond natte hooiland-habitats
Deelgebied 6	6		op paar ha zoombeheer rond natte hooilandhabi-tats
Deelgebied 7	1		Behoud huidige opp.
Deelgebied 13	0,5		Behoud huidige opp.
Deelgebied 14	9		Behoud huidige opp.
Deelgebied 15	4,5		Behoud huidige opp. (mogelijk verdubbeling)
Deelgebied 16	3		op paar ha zoombeheer rond natte hooilandhabi-tats

Totaal	127	44,88 ha (2 %)	Tss. de 60 en 80 ha
--------	-----	----------------	---------------------

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-9b Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 6430_hf - zoomvormende ruigte over het volledige gebied

6430_hf	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator grassen:</i> de bedekking van meer bloemen versus meer grassen varieert sterk met de tijd; gekapte stukken leveren de eerste jaren een 'bloemenzee' die stilaan overgaat in meer gras; zowel <10 % als >10 % komen voor; onder populieren betreft het regelmatig verlaten graslanden	overwegend gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator verruiging:</i> braam en brandnetel etc. komen voor, veelal < 30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator exoten:</i> exoten zijn zo goed als afwezig	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten hf:</i> < 10 sleutelsoorten op vlek niveau bekeken; in de verschillende deelgebieden komen soms wel meer soorten voor, maar vaak verspreid	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> de bedekking van de sleutelsoorten varieert sterk met de tijd; op pas open gemaakte stukken doen de soorten het goed (tss. 50-70 %), soms beter, soms slechter.	overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	In deelgebied 1a met 70 ha komen verspreid heel wat ruigtes voor interessant voor allerlei dieren; beperkt in deze SBZ voorkomende vbn. van typische soorten zijn keizersmantel, kleine ijsvogelvinder, spaanse vlag, purperstreepparelmoervlinder, nachtegaal, blauwborst. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is zeer ruim (> 100 ha) en vergelijking met de oppervlakte bij aanmelding indiceert een stijgende trend; dit is echter inclusief rbbhf's; kenmerkende fauna voor dit habitat is slechts beperkt aanwezig zoals bv. keizersmantel, kleine ijsvogelvinder, spaanse vlag, purperstreepparelmoervlinder en veel andere insecten – voedselbron voor vleermuizen en blauwborst; ook hazelmuis kan in habitat 6430_bz voorkomen; het aandeel bloemrijke ruigtes met een goede bedekking van sleutelsoorten varieert in de tijd: de bedekking is niet altijd massaal, enkel bv. na kappingen; er is enige verruiging (mogelijk door verdroging, onaangepast beheer bv. onder populier, overstrooming met vuil water)

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-9c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	22,37
Habitat 6430_hf_mr_hw	70,00	0,00	9,00	4,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	9,00	4,50	3,00	1,00
Oppervlakte-aandeel	55,2	0,00	7,1	3,16	15,7	0,00	0,00	0,00	0,00	4,73	0,79	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,39	7,1	3,55	2,37	1,00
Habitatstructuur																					
Grassen	C	?	C	C	C	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	B	C	C	C	overwegend gedegradeerd
Verstoring																					
Soortenrijkdom	B	?	B	B	B	?	?	?	?	B	A	?	?	?	?	?	A	A	B	A	overal voldoende tot overwegend gedegradeerd
bedekking sleutelsoorten	C	?	C	C	C	?	?	?	?	C	B	?	?	?	?	?	C	C	C	B	overwegend gedegradeerd
Vegetatie																					
Verruigd	B	?	B	B	B	?	?	?	?	B	B	?	?	?	?	?	B	B	B	A	overal voldoende tot overwegend gedegradeerd
Invasieve exoten	A	?	A	A	A	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	A	B	B	B	overal voldoende tot overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	In deelgebied 1a met 70 ha komen verspreid heel wat ruigtes voor interessant voor allerlei dieren; beperkt in deze SBZ voorkomende vbn. van typische soorten zijn keizersmantel, kleine ijsvogelvlieder, spaanse vlag, purperstreeppareldmoervlieder, nachtegaal, blauwborst.																				overwegend voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van 66 ha zoomvormende ruigten; de huidige bijna 130 ha bevat ook vaak verlaten en met populier ingeplante hooilanden (rbbhf's die eigenlijk geen habitat zijn). Deze SBZ is essentieel voor dit habitattypen. Er wordt geen uitbreiding beoogd tov nu, maar wel tov wat aangemeld werd voor deze SBZ (zijnde 45 ha), dus zo'n 25 ha extra tov toen. Om 66 ha kwaliteitsvol ruigtehabitat te bewaren, moeten er vaak populieren verwijderd worden.
Kwaliteitsdoelstelling	De kwaliteit van die 66 ha wordt wel verbeterd tot een goede tot uitstekende staat van instandhouding door het verwijderen van ingeplante populieren en door het toepassen van een aangepast mantel-zoombeheer (periodiek maaien/kappen) ter hoogte van overgangen tussen hooiland en bos; extra aandacht hiervoor op de randen van (vaak uit populierenbos herstellende) natte hooilanden. Streven naar een voldoende staat van instandhouding ook voor bedekking sleutelsoorten.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

In Vlaanderen worden alle glanshavergraslanden tot dit type gerekend. Dit type komt voor in actief alluviale systemen en is gebonden aan brede alluviale vlaktes. Het bevat onder andere het type overstromingsgraslanden met grote vossenstaart en grote pimpinel, knolsteenbreek, grote ratelaar, etc. Enkel de soortenrijke glanshavergraslanden scoren goed. Zo bevatten oude wegbermen soms zeldzame relicten uit een soortenrijker verleden. Ook aan de rand van soortenarmere graslanden staan 'onder de prikkeldraad'-aan overbesteding of overmatig herbicidengebruik ontsnapte relicten als karwijselie en blauwe knoop (dan door BWK als 'hu*' gekarteerd); wasplaten wijzen vaak ook op onverstoorde graslanden. In de Wingevallei komen mooie vochtige vossenstaartgraslanden voor, die tot dit type behoren, maar die moeilijk af te leiden zijn uit de BWK (kennislacune). Hu is bij ons één type; voor Europa omvat dit 3 types; elementen hieruit kunnen ook in hp* zitten, maar kunnen ook onder populier voorkomen, in spirearuigtes, ..

De glanshavergraslanden worden gekenmerkt door nogal hoge grassen en veel schermbloemigen: glanshaver, kropaar, grote bevernel, beemdlangbloem, grote vossenstaart, goudhaver, bereklauw, fluitekruid en groot streepzaad. In de best ontwikkelde hooilanden (onbested) zijn daarnaast een hele reeks kleine kruiden aanwezig, zoals kleine klaver, kleine ratelaar, beemdooievaarsbek, knolsteenbreek, gewone ereprijs en duizendblad.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.10a)

Aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1a en -1d: Wingevallei (Haskoning 2006, erkenningsdossier Verstuyft & Ver voort, 2006 en ontwerpBHP, Vints 2009):
- BE2400012-1c: Walenbos (BHP, Saey 1995)
- BE2400012-6: Tieltsse Motte (ontwerpBHP, Vints 2009)
- BE2400012-7: Zwarte Bos (erkeningsdossier, Andries 2002)
- BE2400012-13: Koebos (erkeningsdossier, Andries 2004)
- BE2400012-15: Molendaalbeek

Potenties (zie ook tabel 0.10a)

Zeer soortenrijke glanshaverhooilanden zijn er momenteel al in Dunbergbroek (deelgebied 1a), waar enkel omwille van een te beperkte oppervlakte voor de fauna momenteel geen goede staat van instandhouding genoteerd kan worden. Uitbreiding moet er zeker komen en is ook mogelijk in zo goed als alle deelgebieden met over de hele SBZ een theoretisch voorkomen van > 500 ha (10-tallen ha effectieve uitbreiding is zeker haalbaar). Er komen nu al heel wat 'quasi' glanshaverhooilanden voor, maar vaak gedegrademd. Geschikte beheermaatregelen (zoals een jaarlijks verschraamd maai-beheer) moeten zorgen voor een goede staat van instandhouding. Maaien en nabegrazen kan ook nog, maar alleen begrazen levert gedegrademde vormen op (meer kamgras en tredsoorten). Ook eutrofiëring en herbicidengebruik is niet goed voor de soortenrijkdom. In de Winge- en Mottevallei zijn de beste kansen voor herstel oude vochtige glanshaverhooilanden vanuit populier-aanplant. Op meerdere plaatsen zijn op dergelijke plaatsen nog soorten als ruige leeuwetand, margriet, groot streepzaad, grote bevernel, karwijselie, agrimonie aan te treffen. De mooiste voorbeelden liggen in deze valleien op plaatsen waar leemafzettingen boven zand plaats vonden (bv. oe-verwallen). Oude glanshaverhooilanden worden ook gekenmerkt door bijhorende paddestoelenflora met o.a. veel soorten wasplaten en knotszwammen. In de Wingevallei komt naast trosdravik ook de grote trosdravik voor.

Trend (zie ook tabel 0.10a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattypet ten opzichte van de aanmeldingsperiode.

Tabel 0-10a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6510_hu - glanshaverhooiland

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	17,3		uitbreiding van 50 tot 100 ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 1b	0		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 1c	13		uitbreiding van > 100 ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 1d	0,5		uitbreiding van een paar tot 10 ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 2	0		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 3	0		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 4	0		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats

Deelgebied 6	2		uitbreiding van 10 tot 20 ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 7	1		uitbreiding van 10 tot 30 ha (waarvan 10-tal ha buffering aanbevelenswaardig is net buiten SBZ) in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 13	2		uitbreiding van 5 tot 10 ha (waarvan paar ha buffering aanbevelenswaardig is net buiten SBZ) in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 14	relicten		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 15	2,5		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Deelgebied 16	1		uitbreiding van paar ha in overgangen naar andere hooilandhabitats
Totaal	40	22,44 ha (1 %)	uitbreiding van 200 tot 300 ha in overgangen naar andere hooilandhabitats

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-10b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 6510_hu - glanshaverhooiland over het volledige gebied

6510_hu	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator lage, hoge en middelhoge grassen:</i> er zijn vooral hoge grassen aanwezig (> 70 %); een paar stukjes in Dunbergbroek scoren wel A	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator dominantie soorten:</i> er is niet 1 soort die > 50 % bedekt	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator Verboest/Verstruweeld:</i> meestal <5 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Strooisellaag:</i> <10 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> 10-30 %, uitgezonderd een paar stukjes in Dunbergbroek	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> < 7 sleutelsoorten op vlek niveau bekeken; in de verschillende deelgebieden	deels voldoende tot goed

	komen wel meer soorten voor, maar verspreid; op een paar stukjes in Dunbergbroek komen > 10 soorten voor (A)
	<i>Indicator Bedekking Sleutelsoorten:</i> < 50 % ; op een paar stukjes in Dunbergbroek bedekken de sleutelsoorten > 70 % (A) overall gedegradeerd
Faunabeoordeling	In de meeste deelgebieden komt tss. 0,5-30 ha voor, zij het wel vaak verspreid in snippers; beperkt voorkomende vbn. van dieren zijn vleermuizen, greppelsprinkhaan en sleedoorndpage (soorten met nood aan KLE's in dit type) en kwartelkoning (soort met liever geen KLE's in dit type). → overwegend voldoende tot goed

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is voldoende (40 ha) en vergelijking met de oppervlakte bij aanmelding indi-ceert een licht stijgende trend; weliswaar komt het versnipperd voor en ook is kenmerken-de fauna voor dit habitat slechts beperkt aanwezig; bv. vleermuizen - die nood hebben aan KLE's in bv. habitattype 6510; ook in deze SBZ voorkomende RL-soorten als sleedoorndpage hebben hier nood aan; Kwartelkoning die broedt in Koebos (deelgebied 13) heeft liever geen KLE's in dit type; de typische plantensoorten komen wel voor, maar veelal verspreid in een vaak te ruige vegetatie en met een lage bedekking (uitgezonderd op een paar mooie voorbeelden in Dunbergbroek)

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-10c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	224,00
Habitat 6510_hu_hus	17,30	0,00	13,00	0,50	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	0,00	2,50	1,00	3,00
Oppervlakte-aandeel	44	0,00	33,08	1,27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,09	2,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	5,09	0,00	6,36	2,54	10,00
Habitatstructuur																					
Lage, middelhoge, hoge grassen	C	?	C	C	?	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	B	?	C	B	overwegend gedegradeerd
Dominantie soorten	A	?	A	A	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	A	?	A	B	overal voldoende tot goed
Verstoring																					
Verbost/verstruweeld	A	?	A	A	?	?	?	?	?	A	B	?	?	?	?	?	A	?	A	B	overal voldoende tot goed
Stooisellaag	A	?	A	A	?	?	?	?	?	A	A	?	?	?	?	?	A	?	A	B	overal voldoende tot goed
Verruigd	B	?	B	B	?	?	?	?	?	B	B	?	?	?	?	?	A	?	B	B	overal voldoende tot goed
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	C	?	B	C	?	?	?	?	?	C	B	?	?	?	?	?	C	?	B	B	deels voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	C	?	C	C	?	?	?	?	?	C	C	?	?	?	?	?	C	?	C	C	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	In de meeste deelgebieden komt tss. 0,5-30 ha voor, zij het wel vaak verspreid in snippers; beperkt voorkomende vbn. van dieren zijn vleermuizen, greppelsprinkhaan en sleedoornpage (soorten met nood aan KLE's in dit type) en kwartelkoning (soort met liever geen KLE's in dit type)																				overwegend voldoende tot goed

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van de huidige laaggelegen schrale hooilanden (40 ha) en uitbreiding verscheidene 10-tallen ha vnl. in de Wingevallei en Walenbos. Deze SBZ is zeer belangrijk (bijna zelfs essentieel, cfr. G-IHD bijna top 5) voor dit habitattype en vele voor Europa en/of voor Vlaanderen belangrijke (rode-lijst)-soorten vinden er mits kwaliteitsverbetering hun geschikt habitat. De uitbreiding is nodig omdat de schrale graslanden ook overgangen vormen naar andere graslandhabitats. Min of meer aaneengesloten schrale grasland-complexen van 30 ha, die nodig zijn voor een goede staat van instandhouding, zijn in deze SBZ momenteel niet te vinden (zelfs B-staat momenteel eerder beperkt bv. in Dunbergbroek), maar zijn nodig in meerdere deelgebieden.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattype dient verbeterd te worden door een aangepast hooilandbeheer (zonder aanrijking en herbicidengebruik, evt. via beheersovereenkomsten) en met opwaardering van KLE's in dit type als extra maatregel in het voordeel van vele vleermuizen alsook sleedoornpage. Extensivering van het beheer is interessant voor greppelsprinkhaan (aanwezig in deelgebied 1a) en voor kwartelkoning (aanwezig in deelgebied 13); de eerste heeft ongemaaide delen nodig in de winter en voor de tweede mag er pas in september gemaaid en niet bemest worden in een hooilandcomplex van 30 ha. In veel deelgebieden zal geen 30 ha gehaald worden (meestal slechts paar ha; wel tss. 10-30 ha mogelijk in Tieltse Motte en Zwarte Bos en mogelijk > 30 ha in Wingevallei en Walenbos).

7140 - Overgangs- en trilveen

Dit is een koudeminnende vegetatie. Menselijke dynamiek (maaien en periodiek ruimen) is bij gebrek aan natuurlijke dynamiek noodzakelijk voor dit habitat type. Momenteel zijn de vroegere trilvenen in grote mate verbost tot mesotroof Elzenbroekbos (in de deelgebieden 1a, 1c, 1e, ...).

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.11a)

Hoewel niet aangemeld voor deze SBZ zijn er nog relictten aanwezig in:

- BE2400012-1c-d: Walenbos + voet Troostenberg

en er is binnen deze SBZ ook een historische aanwezigheid van trilveen (met ronde zegge ...) in de deelgebieden BE2400012-1a (Dunbergbroek) en BE2400012-1e (Spicht). Nu zijn er daar mesotrofe elzenbroekbossen. Als men hierin plekken zou open maken, zou men eerst een fase hebben met kikkerbeetvegetaties. Historisch (1899) voorkomen in Holsbeek van drijvende waterweegbree, rosbladig en spitsbladig fonteinkruid, ondergedoken moerasscherm, kleinste egelskop, ronde zegge, grote boterbloem en twee soorten kranswieren (*Chara foetida*, *Nitella intricata*).

Potenties (zie ook tabel 0.11a)

Voormalige trilvenen zijn momenteel vaak elzenbroek. Potenties voor herstel van deze vegetaties met wateraardbei en waterdrieblad op trilvenen of in greppels zijn er in Dunbergbroek, De Roost, Dutsel (deelgebied 1a), Troostenberg (deelgebied 1d), Bleuken (deelgebied 6) en Walenbos (deelgebied 1a). Momenteel komen er enkel op 1 plaats in Walenbos fragmenten van dit type voor; vroeger meer. Momenteel komt er ook wateraardbei en waterdrieblad voor aan de voet de Troostenberg, waar vroeger veel trilvenen voorkwamen met blauwe knoop op de bulten en wateraardbei

en waterdrieblad in de slenken: nu verruigd wegens gebrek aan maaibeheer, maar wel nog wateraardbei en waterdrieblad aanwezig, ook ster-, snavel- en zwarte zegge. Moeraszegge is plaatselijk dominant omdat de voormalige hooilanden onvoldoende worden afgewaterd via ondiepe greppeltjes. Indien de genoemde soorten echter eerder in hooiland voorkomen, leunt het meer aan bij rbbms. Ten noorden van Troostenberg tussen Gemp en Kleerbeek (deelgebied 1d) komt momenteel nog pluimzegge voor, net als in de Spicht (deelgebied 1e), in Walenbos (deelgebied 1c) en in de valleien in Bierbeek. Pluimzegge is indicatief voor potenties trilveen en alkalisch laagveen.

Trend (zie ook tabel 0.11a)

Dit habitattype werd niet aangemeld in de jaren '90, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0-11a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7140_meso - overgangsvveen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	0	Niet aangemeld	vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 1c	0,01		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 1d	< 0,01		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 1e	0		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 6	0		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 7	0		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Deelgebied 15	0		vlekken ter hoogte van voormalige trilvenen (nu 91E0)
Totaal	> 0,01	/	Vlekken die samen in totaal tss. 0,1 en paar ha vormen

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-11b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7140_meso - overgangsvveen over het volledige gebied

7140_meso	BE2400012
Habitatstructuur	Indicator Oppervlakte habitatvlek: < 0,01 ha overal gedegradeerd

	er komen slechts relictten voor in Walenbos	
	<i>Indicator oppervlakte moeras:</i> < 0,1 ha er komen slechts relictten voor in Walenbos	overal gedegradeerd
	<i>Indicator drijfslag/open water:</i> < 10 % drijfslag (cfr. voormalige trilvenen)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator moslaag:</i> < 10 % (cfr. voormalige trilvenen)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator strooisellaag:</i> > 30 % (cfr. voormalige trilvenen)	overal gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator verbossing:</i> > 10 % (cfr. voormalige trilvenen)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator vergrassing, haarmos</i> > 30 % (cfr. voormalige trilvenen)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator structuurschade:</i> < 10 %	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> < 4	overal gedegradeerd
	<i>Indicator bedekking soorten:</i> < 30 %	overal gedegradeerd
	<i>Indicator dominantie:</i> geen soort > 50 %	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	< 0,5 ha; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend). → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitattype binnen deze SBZ-gebied is zeer beperkt (0,02 ha); de bijhorende soorten komen zeer beperkt voor; voormalige trilvenen zijn vaak verbost/vergrast/...

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-11c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitatype 7140 - Overgangs- en trilveen

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Basenrijk tot matig basenrijk, zuur tot circum-neutraal laagveen																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gen
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	44,02	2244,40	2
7140_meso	0,00	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00
Habitatstructuur																					
Oppervlakte	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Opp. moeras	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Drijfslag, water	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Veenmos	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Strooisellaag	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Verstoring																					
Verbossing	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Vergrassing, haarmosontwikkeling	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Structuurschade	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende goed
Vegetatie																					
Aantal sleutelsoorten	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Bedekking soorten	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Dominantie van 1 soort	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende goed
Faunabeoordeling	< 0,5 ha; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend)																				overal gedegradeerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van huidige 0.01 à 0,02 ha trilveen met eventueel een kleine stijging naar 2 à 3 ha (A-staat vanaf 2,5 ha, mogelijk moeilijk bereikbaar; B => 0,5 ha). De relictten komen voor in Walenbos (deelgebied 1c) die minstens behouden blijven. Om dit type op termijn in een voldoende tot goede staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig. In Walenbos als ook elders in de valleien van de Winge en de Motte zijn er kleine potenties voor uitbreiding vanuit de zaadbank. Deze SBZ is belangrijk voor dit type.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattype dient verbeterd te worden door een aangepaste waterhuishouding en door het creëren van optimale omstandigheden voor veenvorming (geen verbos-sing, etc.).

7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion)

Het actuele voorkomen en potenties

Relicten van dit habitattype komen, hoewel er niet bij aangemeld, toch voor in dit habitatrictlijn-gebied in:

- BE2400012-14: Molendaalbeekvallei: waar naast goudveil en bittere veldkers begeleidend mosbegroeiing aanwezig is van *Cratoneuron filicinum* (*C. commutata* is niet zeker)
- BE2400012-16: in Meldertbos en ook stroomafwaarts ervan in een pluimzeggekalkmoeras-je (mene-jordaanvallei) met beide soorten kalkmos en tufsteenvorming (dit laatste buiten SBZ)

en **mogelijk** ook nog in:

- BE2400012-7: Zwarte bos
- BE2400012-13: Koebos: hier komt *C. filicinum* zeer plaatselijk in de hooilanden wellicht ook voor thv kalkmoerasvlekjes
- BE2400012-15: Molenbeekvallei

veldwerk met een mossenspecialist ter hoogte van de bronbossen/graslanden van deze deelgebieden moet dit nog uitwijzen.

Trend

Dit habitattype werd niet aangemeld in de jaren '90.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-12. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7220 – kalktufbronnen met tufsteenformatie

7220	BE2400012
Habitatstructuur	Indicator oppervlakte habitatvlek: in de Molen- overal voldoende tot goed

	daalbeekvallei is de vlek mogelijks > 4m ² (A)	
	<i>Indicator oppervlakte gebied met kalkafzetting:</i> in de Molendaalbeekvallei komen deze vlekken voor in een zone van 10-100m ² (B)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aard van de afzetting:</i> er is duidelijk tufvorming aanwezig zowel historische als recente (A)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking mossen:</i> moskussens met kalkafzetting zijn aanwezig maar < 30 % (B)	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator dynamiek/slibafzetting:</i> afzetting van slib, zand, ... op > 10 % van de kalkafzettingen (C)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator structuurschade:</i> overbetreding afwezig (A)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator eutrofiëring:</i> ontwikkeling van draadalg en watervalmos op 1-10 % (B)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom:</i> er is slechts 1 sleutelsoort aanwezig (C)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten en kalkafzetting:</i> de bedekking ervan is tussen de 10 en 50 % (B)	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Er komt < 0,5 ha voor; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend). → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitattypen binnen deze SBZ-gebied is zeer fragmentarisch (< 1 ha), met zeer weinig sleutelsoorten en het heeft te lijden onder afzetting van slib, zand, die inspoelen vanuit een bovenliggende akker (in het bos waar deze kalktufbron in gelegen is, is frequent zevenblad en brandnetel aanwezig).

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattypen 7220 - Kalktufbronnen met tufsteenformatie (Cratoneurion) worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Doel is de voorkomende relicten van kalktufbronnen behouden en beschermen (in deelgebied 14 en deelgebied 16 en mogelijk in de deelgebieden 7 en 13 Zwarte en Koebos, als daar aanwezig).
Kwaliteitsdoelstelling	De staat van instandhouding van dit habitattypen is wegens achteruitgang kwaliteit door inspoeling nutriënten vanuit aangrenzende landbouwgebied en plaatselijke ook door oude stortplaatsen gedeeltelijk aangetast; de kwaliteit moet verbeterd worden door buffering van de bronnen

7230 - Alkalisch laagveen

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.13a)

Relicten van dit habitattype komen, hoewel er niet bij aangemeld, toch voor in dit habitatrichtlijn-gebied in:

- BE2400012-13: Koebos: hier blauwe en gele zegge in moerasvorm met soorten als moerasstreekzaad, moeraszegge, padderus, pluimzegge, reuzenpaardestaart (mogelijk ook kalktuf en bijhorende mossen) fragmentair aanwezig want recent hersteld (beheerplan voorziet er plagplekken) vanuit rbbmr/rbbhf/verbost rbbhc.

Potenties (zie ook tabel 0.13a)

In slootjes naast natte hooilanden zijn er potenties voor dit habitattype; mogelijk in de deelgebieden 1a (net erbuiten eigenlijk in de Zicht waar het historisch voorkwam in in mozaïek met oa 7140) en in 1c (Walenbos) ter hoogte van vlekken met alkalisch water. Vermoedelijk ter hoogte van de zones met actueel pluimzeggemoeras in combinatie met weegbreefonteinkruid in de omgeving van de Motte. Historisch gedocumenteerd met soorten als vleeskleurige orchis, groene nachtorchis, grote muggenorchis, moeraszoutgras, breed wollegras, vlozegge, blonde zegge, teer guichelheil, parnassia en ronde zegge.

In de zuidelijke deelgebieden van deze SBZ zijn er de meeste kansen voor herstel in deelgebied 13 (Koebos) waar het actueel nog voorkomt en daarnaast ook nog in deelgebieden 7 (Zwartebos), 14 en 15 (Molen(daal)beekvallei), ter hoogte van huidige rbbmr of rbbmc's misschien of naast natte hooilanden, maar dan telkens maar maximaal 0,5 ha met gradienten naar 6410, meestal te ontwikkelen vanuit rbbmr of 91^{E0}_vm.

Trend (zie ook tabel 0.13a)

Dit habitattype werd niet aangemeld in de jaren '90, maar kwam toen wellicht ook al fragmentair voor.

Tabel 0-13a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7230 – alkalisch laagveen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1c	0	Niet aangemeld	0,5 ha
Deelgebied 7	0		0,5 ha
Deelgebied 13	< 1 ha		Behoud huidige opp.
Deelgebieden 14-15	0		0,5 ha
Totaal	< 1 ha	/	Paar ha te ontwikkelen

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-13b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 7230 – alkalisch laagveen over het volledige gebied

7230	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator oppervlakte habitatvlek:</i> in Koebos komen kleine fragmenten voor van < 0,5 ha	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator oppervlakte moeras:</i> in Koebos komen kleine fragmenten voor van < 0,5 ha	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking kleine schijngrassen:</i> < 30 %	overal gedegradeerd
	<i>Indicator bedekking pijpenstrootje en heide:</i> < 30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking mossen, exclusief veenmos:</i> > 30 % (maar daarom niet de sleutelsoortmossen)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aanwezigheid van zuurstof:</i> op enkele verspreide plaatsen duidelijk H ₂ S-geur	overal gedegradeerd
	<i>Indicator strooisellaag:</i> tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator verbossing:</i> tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging t.g.v. onaangepast beheer:</i> tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verruiging door nutriëntentoeename:</i> verruiging vormt eigenlijk amper een probleem (< 10 %)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator verzuring:</i> verzuring vormt eigenlijk amper een probleem (< 10 %)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator vergrassing & structuurschade:</i> vergrassing vormt eigenlijk amper een probleem (< 10 %)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom:</i> er komen < 3 sleutelsoorten voor	overal gedegradeerd
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> de bedekking ervan is laag (< 30 %)	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Er komt < 0,5 ha voor; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend). → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van dit oorspronkelijk niet aangemelde habitattype binnen deze SBZ-gebied is zeer fragmentarisch (< 1 ha); er komen slechts een paar sleutelsoorten voor met een kleine bedekking

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 0-13c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 7230 – Alkalisch laagveen

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Alkalisch laagveen																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 7230	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	100,00	0,00	0,00	0,00	
Habitatstructuur																					
Oppervlakte	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	overal voldoende t
Opp. moeras	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	overal voldoende t
Bedekk. schijngras	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	overal gedegradee
Bedekk. pijp. & hei	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	overal voldoende t
Bedekking mos	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	overal voldoende t
Aanwezig zuurstof	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	overal gedegradee
Strooisellaag	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	overal voldoende t
Verstoring																					
Verbossing	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	overal voldoende t
onaangepast beheer	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	overal voldoende t
nutriëntentoeename	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	overal voldoende t
Verzuring	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	overal voldoende t
Vergrass. & struct.	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende t
Vegetatie																					
Soortenrijkdom	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	overal gedegradee
Bedekking sleutels	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	overal gedegradee
Faunabeoordeling	Er komt < 0,5 ha voor; het betreft slechts een zeer kleine oppervlakte van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn (faunagegevens onbekend)																				overal gedegradee

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 7230 – Alkalisch laagveen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud van huidige 0.01 ha alkalisch laagveen met eventueel een kleine stijging naar 2 ha. A-staat (vlekken van >30 ha) is niet realiseerbaar. De beste voorbeelden komen voor in deelgebied 13 (Koebos) die minstens behouden moeten blijven. Om dit type op termijn in een voldoende staat in stand te houden is uitbreiding van dit type nodig. Dit is mogelijk in deelgebieden 1c, 7 en 13-15. Deze SBZ is belangrijk voor dit type. Dit type komt voor in mozaïek met 6410_hmo zoals in Koebos en Zwarte Bos actueel het geval is.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattype dient verbeterd te worden door een aangepaste waterhuishouding en door het creëren van optimale omstandigheden voor laagveenvorming (met voldoende zegges, etc.).

9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen met *Ilex* en soms ook *Taxus* in de ondergroei (*Quercion robori-petraeae* of *Ilici-Fagenion*)

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.14a)

In dit habitatrictlijngebied vindt men Eiken-beukenbossen op hogere gronden. Dit zijn historische bossen en daarom belangrijk: in de 18de eeuw was het Hageland volledig bebost.

Op de diestiaanheuvels in deze SBZ komen eiken-berkenbossen voor die hier echter geen climax-vegetatie type **9190** vormen (zoals in de Kempen), maar eerder in successie zijn naar beukenbossen type 9120_qb. Hierin treft men bv. blauwe bosbes aan (soort van 9120). Zo zijn er momenteel telkens een 20-tal ha eiken-berkenbossen in de deelgebieden 1a (Horst), 1b (Chartreuzen), 1c (Walenbos), 2 (Beninksberg) en 5 (Wijngaardberg), alsook een paar ha op de Houwaartse en Osseberg.

Volgens de BWK komt het bostype 9120 in alle deelgebieden behalve Meldertbos voor. Het wordt aangetroffen in volgende deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1a en -1d: Wingevallei (erkenningdossier Vervoort & 2006 en ontwerpBHP, Vints 2009)
- BE2400012-1b Chartreuzenbos: momenteel onverzadigde vorm van Wintereiken-Beukenbos, bramenrijk en met veel exoten (o.a. Amerikaanse eik en Amerikaanse vogelkers). Witte veldbies wordt sporadisch teruggevonden (BHP, Meuleman 2003).
- BE2400012-1c: Walenbos (Baeté et al. 2003 en Dethioux): op zandige donken oud-bos van dit type aanwezig (Van Looy et al. 1994)
- BE2400012-1e: Spicht (erkenningdossier, Vervoort 1998)
- BE2400012-2: Beninksberg (BHP, Vints 2004)
- BE2400012-3: Houwaartseberg west
- BE2400012-4: Houwaartseberg oost
- BE2400012-5: Wijngaardberg (erkenningdossier Vervoort & 2008): De huidige spontane verbossing van boomgaarden op de zuidflank zijn jonge Wintereikenbossen met woekering van exoten als Am. eik, Am. vogelkers, tamme kastanje, robinia en zelfs hemelboom. Deze

stukken bevatten weinig ondergroei, al komt op een paar plaatsen dalkruid voor. Op de kop van de Wijngaardberg vindt men daarnaast soorten als meiklokje, blauwe bosbes, kamperfoelie, salomonszegel. Deze duiden erop dat deze bossen kunnen evolueren tot zure Wintereikenbossen (in tegenstelling tot Eiken-Berkenbos). Ook komt er al hier en daar Beuk voor. Dit is de secundaire boomsoort op de Diestiaanheuvelds, na eik (= pionier). In meer lemige streken bevat Wintereikenbos ook bosanemoon (gaat dan naar de echte voorjaarsbossen). Op de noordflank vinden we bos met Amerikaanse eik en wintereik waar beuk ondertussen goed aan het doorschieten is. Ondergroei is er zeer beperkt, met hier en daar wat dalkruid. Ooit werd hier echter grote veldbies teruggevonden.

- BE2400012-6: Vallei van de Tieltsse Motte (ontwerpBHP, Vints 2009)
- BE2400012-7: Zwarte Bos (erkenningdossier, Andries 2002)
- BE2400012-8: Hellingbos ten westen van Pellenberg (Meert 1986)
- BE2400012-9: Lastberg (Meert 1986)
- BE2400012-10: Bollenberg (Meert 1986)
- BE2400012-11: Kwade Schuur (Meert 1986)
- BE2400012-12: Bergenhof (Meert 1986)
- BE2400012-13: Koe- en Bruulbos (erkenningdossier, Andries 2004)
- BE2400012-14-15: Molen(daal)beekvallei

Kenmerkende soorten zijn o.a. beuk, wintereik en zomereik, bosgierstgras, hulst, ruige veldbies, lelietje van dalen, dalkruid, gewone salomonszegel, witte klaverzuring.

Potenties (zie ook tabel 0.14a)

Enkele bossen op de diestiaanheuvelds zijn momenteel eerder 9190 bossen in successie naar 9120, maar er zijn daar alleszins goede potenties om een kwaliteitsvol (goede staat van instandhouding) 9120 habitatype te ontwikkelen en dit volgens POTNAT over > 400 ha in deze SBZ. Gezien er echter ook andere habitatypes op fragmenten van dezelfde plekken moeten ontwikkeld/behouden worden (o.m. de zeer belangrijke en essentiële habitats 4030 en 6230_ha) en er **momenteel al zo'n 460 ha** van dit type aanwezig is, staat behoud van de actuele oppervlakte met verbetering van de kwaliteit naar een goede staat van instandhouding (o.m. via exotenbestrijding, via het ter plekke laten van dood hout, via het vermijden van inspoeling van pesticiden en meststoffen en sediment (vnl. ter hoogte van de erosiegevoelige hellingsbossen)) voorop. Mede door het groot aantal exoten scoort de bedekking van de sleutelsoorten momenteel immers vaak onvoldoende; hier zitten potenties om te verbeteren. Ook het onvoldoende dood hout is een knelpunt dat kan verbeterd worden.

Trend (zie ook tabel 0.14a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitatype ten opzichte van de aanmeldingsperiode.

Tabel 0-14a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9120 - zure beukenbossen incl. 9190 overgangen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	60		Behoud huidige opp.
Deelgebied 1b	75		klein deeltje wijziging in 4030, 6230, maar ook 10-tal ha effectieve bos-

			uitbreiding
Deelgebied 1c	70		inkrimping van 10-tal ha in het voordeel van 4030, 6230
Deelgebied 1d	43		Inkrimping van paar ha in het voordeel van 4030, 6230, maar ook lichte stijging via CDB
Deelgebied 1e	35		5-tal ha effectieve bos-uitbreiding
Deelgebied 2	20		Behoud huidige opp. (ook lichte stijging)
Deelgebied 3	2		Behoud huidige opp. (lichte stijging via CDB)
Deelgebied 4	24		inkrimping tot 5-tal ha in het voordeel van 4030, 6230, maar ook lichte stijging via CDB
Deelgebied 5	31		inkrimping tot 5-tal ha in het voordeel van 4030, 6230, maar ook lichte stijging via CDB
Deelgebied 6	23		inkrimping tot 5-tal ha in het voordeel van 4030, 6230
Deelgebied 7	9		paar ha extra via bosomvorming
Deelgebied 8	40		behoud huidige opp.
Deelgebied 9	9		behoud huidige opp.
Deelgebied 10	6		5-tal ha effectieve bos-uitbreiding
Deelgebied 11	1,5		< 1 ha effectieve bosuitbreiding
Deelgebied 12	1,5		Behoud huidige opp.
Deelgebied 13	10		5-tal ha uitbreiding via omvorming en effectieve bosuitbreiding, klein deel inkrimping in het voordeel van 6230, 2330
Deelgebied 14	0,4		Behoud huidige opp.
Deelgebied 15	1,5		Behoud huidige opp.
Totaal	462 ha	157,08 ha (7 %)	Ong. behoud huidige opp. (dit type heeft ook op

			>400 ha binnen deze SBZ potenties)
--	--	--	------------------------------------

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-14b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 9120 - zure beukenbossen (incl. enkele eiken-berkenbossen nu 9190 in successie) over het volledige gebied

9120	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> Horst en omgeving, Chartreuzen en Walenbos bevatten > 40 ha van dit type, Troostenberg en Bergenhof schommelen er rond en in al de andere deelgebieden komt < 40 ha voor	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er maar in de meeste deelgebieden niet allemaal abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> soms komen er inheems gemengde bestanden voor, soms homogene aanplantingen en soms middelhout in meer een fenslagstructuur	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, regelmatig ook met dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> veelal weinig dood hout < 4 %	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> veelal weinig dik dood hout (< 1ex/ha)	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> Chartreuzen en delen van Walenbos en van de hellingsbossen herbergen echt oud bos, maar elders is het bos minder oud of soms zelfs jong	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> in veel bossen van dit type komen veel exoten voor (niet altijd in de boomlaag) > 10 %; in andere bossen, zoals Walenbos, komen minder exoten voor	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor (10-30 %), soms nog minder	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor (tot 10 %)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Vergrast:</i> vergrassing vormt eigenlijk amper een probleem (< 10 %)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel soorten komen voor, maar met een kleinere bedekking < 70 %	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel soorten komen voor, maar met een kleinere bedekking (< 30 %) en veelal verspreid (niet allemaal op vlek niveau) NB: er komen zowel soorten voor van 9190 (havikskruiden, pijpestro,...) als van 9120 (blauwe bosbes, dalkruid, ...)	overwegend gedegradeerd

Faunabeoordeling	Veel deelgebieden hebben tss. de 30-150 ha van dit type, enkele zijn kleiner; beperkt in deze SBZ voorkomende vbn. van typische soorten zijn boskrekkel – een soort van open plekken en bosranden - en vuursalamander – een soort met als volwassene nood aan strooisel en dood hout en als larve nood aan waterhoudende niet te zure plassen met bladval. Zwarte en middelste bonte specht en wespandief komen ook voor. → overwegend voldoende tot goed
-------------------------	--

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is zeer ruim (462 ha) en vergelijking met de oppervlakte bij aanmelding indi- ceert een stijgende trend; deze wordt grotendeels verklaard door een aangepaste indeling; standaard werden bossen met BWK-code 'qb' automatisch 'geen habitat' op de habitatkaart als het volgens de bosleeftijdskaart jonge bossen betrof; dit werd echter handmatig op- nieuw wel als 'habitat' aangeduid op de habitatkaart, indien het binnen deze SBZ plaatselijk echter wel om habitat ging (bv. in holle wegen); een ander deel van de stijging wordt ver- klaard door omzettingen van 9160 naar 9120; ten slotte heeft ook effectieve verbossing van (half)open droge (hei)schrale vegetaties sinds de aanmelding voor een stijging van dit habitatype gezorgd;
- verder komen de **sleutelsoorten met een lage bedekking voor, zijn er veel exoten en weinig dood hout; in de hellingsbossen vormt inspoeling een probleem**
- **Kenmerkende fauna voor dit habitat is slechts beperkt aanwezig** bv. boskrekkel – een soort van open plekken en bosranden- (in deelgebied 1d Troostenberg en 1a Walen- bos) en vuursalamander (in deelgebied 1a Horst) – een soort met als volwassene nood aan strooisel en dood hout en als larve nood aan waterhoudende niet te zure plassen met blad- val; zwarte en middelste bonte specht en wespandief komen ook voor.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-14c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen

Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus in de ondergroei																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Ge
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 9120	60,00	75,00	70,00	43,00	35,00	20,00	2,00	24,00	31,00	23,00	9,00	40,00	9,00	6,00	1,50	1,50	10,00	0,40	1,50	0,00	
Oppervlakte-aandeel	12,99	16,24	15,15	9,31	7,58	4,33	0,43	5,20	6,71	4,98	1,95	8,66	1,95	1,30	0,32	0,32	2,16	0,09	0,32	0,00	
Habitatstructuur																					
Min. Struct.areaal	A	A	A	B	C	C	C	C	C	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	?	deels voldoende tot
Vertikale Structuur	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	A	B	B	B	?	overal voldoende tot
Horizontale Struct.	B	B	B	C	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	A	A	B	B	B	?	overwegend voldoende tot
Groeiklasse	A	A	A	A	B	B	B	B	A	B	B	A	A	B	A	B	B	A	A	?	overal voldoende tot
Aandeel Dood Hout	C	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	B	C	C	C	C	C	C	?	?	overwegend gedegradeerd
Hoef. Dik Hout	C	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	?	?	overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	B	A	B	A	A	A	B	A	A	C	A	A	A	A	B	B	B	B	B	?	overwegend voldoende tot
Verstoring																					
Invasieve exoten	C	B	B	B	B	C	C	C	C	C	B	B	C	B	B	C	B	B	B	?	deels voldoende tot
Verruigd	B	A	B	B	C	B	B	B	A	B	C	B	C	B	A	C	C	B	B	?	overwegend voldoende tot
geruderaliseerd	B	A	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	A	B	B	B	B	?	overal voldoende tot
Vergrast	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	?	overal voldoende tot
Vegetatie																					
Sleutelsoorten	C	C	B	B	B	C	C	C	B	C	B	B	C	B	A	C	C	B	B	?	deels voldoende tot
Boomlaag																					
Sleutelsoorten	C	C	B	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	?	overwegend gedegradeerd
Kruidlaag																					
Faunabeoordeling	Veel deelgebieden hebben tss. de 30-150 ha van dit type, enkele zijn kleiner; beperkt in deze SBZ voorkomende vbn. van typische soorten zijn boskrekel – een soort van open plekken en bosranden - en vuursalamander – een soort met als volwassenen nood aan strooisel en dood hout en als larve nood aan waterhoudende niet te zure plassen met bladval. Zwarte en middelste bonte specht en wespandief komen ook voor.																				overwegend voldoende tot

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitattype 9120 - Atlantische zuurminnende beukenbossen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud huidige aandeel zuurminnende beukenbossen ($\pm$ 460 ha) + uitbreiding van een paar 10-tallen ha voor ontsnippering en een betere landschapsecologische configuratie. Deze SBZ is zeer belangrijk voor dit habitattype. De G-IHD voorziet 1000-en ha uitbreiding over heel Vlaanderen. In deze SBZ komt de huidige oppervlakte al min of meer overeen met de potenties voor dit type, vooral gelegen op de diestiaanheuvelds, die nu al ten dele habitattype 9120 zijn en waar ook bijkomend habitat 4030 en 6230 moet ontwikkeld worden. Een kleine uitbreiding van een paar 10-tallen ha zou het bostype wel versterken en is ook mogelijk.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitattype dient verbeterd te worden via exotenbestrijding, via ter plekke laten van dood hout, via het vermijden van inspoeling van pesticiden en meststoffen en sediment (ter hoogte van de erosiegevoelige hellingsbossen), via open plekken. Overgangs- en gradiëntsituaties (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Dik (dood) hout, open plekken en thermofiele boszomen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitattype ten goede maar ook allerlei RL-faunasoorten als wespandief, zwarte & middelste bonte specht, boskrekel en evt. vliegend hert (slechte kolonisor). Van deze vogels komen in deze SBZ telkens < 20 broedparen voor (dus gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding); zwarte specht heeft naast 200-400 ha rustig bos ook nood aan dikke bomen, wespandief daarnaast ook aan een extensief hooilandcomplex; middelste bonte specht heeft nood aan veel dood hout in een 10-tal ha rustig bos. Extra aandacht voor de vereisten van de in dit bostype aanwezige vuursalamander (in deelgebied 1a Horst).

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion-betuli*

Dit bostype omvat de typische subatlantische Eiken-Haagbeukenbossen (zonder Wilde hyacint) en is dominant aanwezig in vrijwel alle middelgrote en grote voedselrijke loofbossen in het oosten van Vlaanderen.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.15a)

In volgende deelgebieden is het habitat aanwezig (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1a en -1e: Wingevallei (erkenningdossiers Vervoort 1998 & 2006, ontwerp-BHP, Vints 2009)
- BE2400012-1b: Chartreuzenberg: een aantal bestanden vertoont een zwakke tendens naar het arme Eiken-Haagbeukenbos (BHP, Meuleman 2003).
- BE2400012-1c: Walenbos (Baeté et al. 2003 en Dethioux, erkenningdossier tussen twee Motten, Vervoort 1999)
- BE2400012-6: Vallei van de Tieltsse Motte (ontwerpBHP, Vints 2009)
- BE2400012-7: Zwarte Bos (erkenningdossier, Andries 2002)
- BE2400012-8: Hellingbos ten westen van Pellenberg (Meert 1986)

- BE2400012-10: Bollenberg (Meert 1986)
- BE2400012-11: Kwade Schuur (Meert 1986)
- BE2400012-12: Bergenhof (Meert 1986)
- BE2400012-13: Koebos , Bruulbos (erkenningdossier, Andries 2004)
- BE2400012-14
- BE2400012-16: Meldertbos

Kenmerkende soorten zijn zomereik, winterlinde, zoete kers, bosanemoon, gevlekte aronskelk, gele dovenetel, gewone salomonszegel, eenbes, ... Dit bostype is zeldzaam in Vlaanderen. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de leemstreek van Oost-Brabant en Limburg.

Parelgras is in een aantal van dit type hellingsbossen frequent aanwezig, samen met soorten als heekruid en ruig klokje relictensoorten van 9130. Er bestaat een historische beschrijving van dit bostype 'Asperulo-Fagetum' van hellingsbossen uit de streek, maar momenteel komen die sleutelsoorten slechts fragmentarisch voor in 'rijke vormen van een Carpinetum'. Parelgras en ruig klokje komen in een paar bossen momenteel plaatselijk abundant voor, evenwel zonder wilde hyacint. Potenties voor behoud van deze rijke vormen van een 9160 zijn er zeker en plaatselijk kunnen soorten als mannetjesorchis en vingergras misschien terugkomen. Wegens de afwezigheid van wilde hyacint worden er geen aparte potenties geformuleerd voor een 9130-bostype.

Potenties (zie ook tabel 0.15a)

Potenties zijn er volgens POTNAT over >400 ha. Goede herkolonisatiemogelijkheden van de bijhorende typische bossoorten zijn er vooral aansluitend aan bestaande (oude) boskernen. Deze 'haalbare' uitbreidingsmogelijkheden behelzen zo'n 130 ha hetgeen met de huidige stand toch meer dan >400 ha van dit type in deze SBZ oplevert.

Trend (zie ook tabel 0.15a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er een stijgende trend te zijn in de totale oppervlakte van dit habitattype ten opzichte van de aanmeldingsperiode. Deze stijging wordt genuanceerd/verklaard door een aangepaste indeling; 91E0 werd vaak 9160 bij de recente BWK-aanpassingen naar aanleiding van dit rapport.

Tabel 0-15a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9160 - eikenhaagbeukenbossen

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	55		uitbreiding van een 70-tal ha (ong. evenveel via omvorming als via effectieve uitbreiding)
Deelgebied 1b	2		behoud huidige opp.
Deelgebied 1c	124		ong. behoud huidige opp. (paar ha effectieve uitbreiding vnl. in Rafelsbroek)
Deelgebied 1e	10		uitbreiding van een 20-tal ha (vnl. via bosomvorming, paar ha effectieve bosuitbreiding)

Deelgebied 6	2		uitbreiding van een 15-tal ha (waarvan 2/3 via bosvorming en 1/3 via effectieve bosuitbreiding)
Deelgebied 7	8		Uitbreiding van een 10-tal ha (vnl. via effectieve uitbreiding waarvan paar ha aanbevelenswaardig is net buiten SBZ)
Deelgebied 8	3		behoud huidige opp.
Deelgebied 9	3		paar ha effectieve bosuitbreiding
Deelgebied 10	5		paar ha effectieve bosuitbreiding (bufferingsbos aanbevelenswaardig net buiten SBZ)
Deelgebied 11	2,5		paar ha effectieve bosuitbreiding
Deelgebied 12	2,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 13	25		uitbreiding van een paar ha (vooral door effectieve bosuitbreiding, soms net buiten SBZ , ten dele via bosvorming)
Deelgebied 14	8		uitbreiding van een 5-tal ha (vnl. via bosvorming)
Deelgebied 16	21		Behoud huidige opp.
Totaal	277 ha	157,08 ha (7 %)	Uitbreiding van 130-tal ha (waarvan ong. de helft via effectieve bosuitbreiding); d.i. tot > 400 ha (dit type heeft ook op >400 ha binnen deze SBZ potenties)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-15b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 9160 - eikenhaagbeukenbossen over het volledige gebied

9160	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> in Walenbos, Meldertbos, Koebos en Wingevallei komt er > 15 ha voor, in vele andere deelgebieden maar een paar ha	overwegend voldoende tot goed

	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er maar in de meeste deelgebieden niet allemaal abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> soms komen er inheems gemengde bestanden voor, soms betreft het homogene aanplantingen (soms ten dele al omgevormd)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, regelmatig ook met dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> in Walenbos en Dunberg is het aandeel dood hout voldoende (4-10 %), maar in de andere deelgebieden is dat veelal minder het geval	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dik dood hout voldoende (< 3 ex/ha), maar in de andere deelgebieden is dat veelal minder het geval (< 1 ex/ha)	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> Chartreuzen en delen van Walenbos, Zwarte bos, Wingevallei (Kloosterbos, Grootbos) en enkele hellingsbossen herbergen echt oud bos, maar elders is het bos minder oud of soms zelfs jong	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> in een aantal bossen komen veel exoten voor (niet altijd in de boomlaag) > 10 %; in de meeste bossen van dit type komen minder exoten voor	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor tss. 10-30 %; in de hellingsbossen vormt inspoeling een probleem	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel soorten komen voor, maar met een kleinere bedekking < 70 %	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel soorten komen voor (vaak > 14), maar met een kleinere bedekking (< 30 %) en veelal verspreid (niet allemaal op vlekniveau); in sommige (hellings)bossen wordt wel een A gescoord, ook voor bedekking	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Veel deelgebieden hebben tss. de 15-150 ha van dit type, enkele zijn kleiner; beperkt in de SBZ voorkomende typische faunasoorten zijn hazelmuis, kleine ijsvogelvlieder en keizersmantel– met nood aan open plekken en bosranden met kamperfoelie en viooltjes etc. Zwarte en middelste bonte specht en wespandief komen ook voor. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze

SBZ-gebied is zeer ruim (270 ha) en vergelijking met de oppervlakte bij aanmelding indi-
ceert een stijgende trend (voor de nodige nuances verwijzen we naar Bijlage I); deze wordt
grotendeels verklaard door een aangepaste indeling; 91E0 werd vaak 9160 bij de recente
BWK-aanpassingen naar aanleiding van dit rapport; de bossen bevatten veel exoten en
weinig dood hout; **in de hellingsbossen vormt inspoeling een probleem**

- De kenmerkende fauna voor dit habitat is slechts beperkt aanwezig (bv. kleine ijsvogelvin-
der en keizersmantel in deelgebied 1c –vlinders van **open plekken en bosranden** met
kamperfoelie en viooltjes resp.; mantelvegetaties ook interessant voor hazelmuis)

Voor de concrete beoordeling van de lokale staat van instandhouding voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.
--

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 0-15c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen

Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen																					
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Ge
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 9160	55,00	2,00	124,00	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,00	8,00	3,00	3,00	5,00	2,50	2,50	25,00	8,00	0,00	21,00	
Oppervlakte-aandeel	20,30	0,74	45,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,74	2,95	1,11	1,11	1,85	0,92	0,92	9,23	2,95	0,00	7,75	
Habitatstructuur																					
Min. Struct.areaal	A	C	A	?	C	?	?	?	?	C	C	C	C	C	C	C	B	C	?	B	overwegend voldoende
Vertikale Structuur	B	B	B	?	A	?	?	?	?	B	A	A	A	A	A	A	A	B	?	B	overal voldoende tot g
Horizontale Struct.	B	B	B	?	B	?	?	?	?	B	B	B	A	B	A	A	B	B	?	B	overal voldoende tot g
Groeiklasse	B	B	A	?	A	?	?	?	?	B	B	B	B	B	A	A	A	A	?	A	overal voldoende tot g
Aandeel Dood Hout	B	C	B	?	B	?	?	?	?	C	C	C	C	C	B	C	C	C	?	C	deels voldoende tot g
Hoef. Dik Hout	C	C	B	?	C	?	?	?	?	C	C	C	C	C	C	C	C	C	?	B	deels voldoende tot g
Bosconstantie	A	B	B	?	B	?	?	?	?	B	A	B	A	A	B	B	B	B	?	B	overal voldoende tot g
Verstoring																					
Invasieve exoten	B	C	C	?	B	?	?	?	?	C	B	B	B	C	B	B	B	B	?	B	deels voldoende tot g
Verruigd	A	B	B	?	B	?	?	?	?	B	B	B	B	B	B	B	B	B	?	B	overal voldoende tot g
Geruderaliseerd	A	B	B	?	B	?	?	?	?	B	B	B	B	B	B	B	B	B	?	A	overal voldoende tot g
Vegetatie																					
Sleutelsoort Booml.	A	C	B	?	B	?	?	?	?	C	B	B	A	B	B	B	B	B	?	A	overwegend voldoende
Sleutelsoort Kruidl.	A	C	B	?	B	?	?	?	?	C	B	A	A	B	B	A	A	B	?	B	overwegend voldoende
Faunabeoordeling	Veel deelgebieden hebben tss. de 15-150 ha van dit type, enkele zijn kleiner; beperkt in de SBZ voorkomende typische faunasoorten zijn hazelmuis, kleine ijsvogelvlinder en keizersmantel- met nood aan open plekken en bosranden met kamperfoelie en viooltjes etc. Zwarte en middelste bonte specht en wespandief komen ook voor.																				overwegend voldoende

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitatype 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud huidige aandeel (276 ha) en uitbreiding van 125 ha, zowel door bosvorming als door effectieve bosuitbreiding. Deze SBZ is essentieel voor dit habitatype. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is landschapsecologische versterking van dit type nodig. Uitbreiding betekent hier ook buffering rond Walenbos en de hellingsbossen (deelgebieden 1c, 7, 9, 11, 13, 14). In de Wingevallei (deelgebied 1) wordt de meeste omvorming en effectieve uitbreiding gerealiseerd; hier zorgt de uitbreiding voor ontsnippering van de boshabitats en voor de realisatie van enkele grotere boskernen van verschillende boshabitatypes in overgang en verbinding met elkaar.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitatype dient verbeterd te worden via exotenbestrijding, via ter plekke laten van dood hout, via het vermijden van inspoeling van pesticiden en meststoffen en sediment (vnl. ter hoogte van de erosiegevoelige hellingsbossen). Overgangs- en gradiëntsituaties (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol en moeten zeker behouden blijven. Dik (dood) hout, open plekken en geleidelijke boszomen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitatype ten goede maar ook allerlei RL-faunasoorten als wespendif, zwarte & middelste bonte specht, hazelmuis, kleine ijsvogelvlinder, keizersmantel, ... Van deze vogels komen in deze SBZ telkens < 20 broedparen voor (dus gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding); zwarte specht heeft naast 200-400 ha rustig bos ook nood aan dikke bomen, wespendif daarnaast ook aan een hooilandcomplex; middelste bonte specht heeft nood aan veel dood hout in een 10-tal ha rustig bos.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Dit prioritair habitatype is in feite een verzameling van een hele reeks bossen van vochtige tot natte standplaatsen. Er heerst ook zeer grote verwarring rond de nomenclatuur van deze bostypen. In dit kader wordt de indeling in volgende subtypen gevolgd:

- Elzenbroekbos:
 - Type Ruigte elzenbos – eutroof elzenbroek (niet in deze SBZ)
 - Type Mesotroof broekbos;
 - Type Oligotroof broekbos;
- Beekbegeleidend Vogelkers-essenbos;
- Goudveil-Essenbos.

Subtype Elzenbroekbos – Mesotroof broekbos

Dit bostype is terug te vinden op erg waterrijke lokaties, gevoed door mineralenrijk grondwater. De boomlaag wordt gedomineerd door zwarte els. In de kruidlaag komen stevast veel elzenzegge, en sporadisch ook moerasvaren, naast moeraszegge, grote egelskop, blauw glidkruid, gewone wede-

rik, voor, en is erg mosrijk (*Calliergon cordifolius*, *Calliergonella cuspidata*, *Brachythecium rivulare*, *Climacium dendroides*, *Sphagnum squarrosum*,...).

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.16a)

In het habitatrichtlijngebied treft men dit bostype aan in de volgende deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1a: Wingevallei (Dunbergbroek)
- BE2400012-1c: Walenbos (BHP, Saey 1995 en Dethioux)
- BE2400012-1d: voet Troostenbergbos
- BE2400012-1e: Spicht
- BE2400012-6: Vallei van de Tieltse Motte
- BE2400012-14: Molendaalbeek

Deze bossen zijn echter nagenoeg steeds pas recent ontstaan en zijn in de regel dan ook nog te jong om een goed ontwikkelde, soortenrijke kruidlaag te hebben. Of ze hebben te lijden onder verdroging wat zich uit in ondergroei van braam. Na toetsing aan de vooropgestelde criteria komen deze bossen dan ook vaak naar voor als gedegradieerd habitat. In het Dunbergbroek (deelgebied 1a) heeft dit habitattype te lijden onder het niet meer ruimen van de Winge. Hierdoor is het alluvium aangerijkt en komt kwel minder tot uiting in de vallei.

Potenties (zie ook tabel 0.16a)

Volgens POTNAT kan dit type over > 200 ha in deze SBZ voorkomen. Gezien er samen met de andere 91E0-types momenteel al bijna 400 ha voorkomt (lichte afname tov aanmelding o.w.v. een aangepaste indeling; 91E0 werd vaak 9160 bij de recente BWK-aanpassingen naar aanleiding van dit rapport) staat kwaliteitsverbetering van de bestaande alluviale bossen voorop via ingrepen in de waterhuishouding (verdroging en vervuiling voorkomen) en via beheersmaatregelen (zoals 'criteria duurzaam bosbeheer'). Via bosomvorming (vnl. van populierenbos) zou er toch bijna 80 ha extra van dit alluviaal habitattype een goede staat van instandhouding kunnen bereiken.

Trend (zie ook tabel 0.16a)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er nagenoeg geen verandering te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode. NB: de lichte daling is eerder het gevolg van een wijziging van voorheen als alluviaal gekarteerde bossen, die nu eerder tot het type 9160 gerekend worden.

Tabel 0-16a. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0_meso

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	25		55-tal ha uitbreiding vnl. via omvorming van populierenbossen (paar ha effectieve bosuitbreiding)
Deelgebied 1c	80		20-tal ha uitbreiding vnl. via omvorming van populierenbossen (vnl. aan rand van Walenbos)
Deelgebied 1d	0,3		behoud huidige opp.

Deelgebied 1e	3		behoud huidige opp.
Deelgebied 6	7		paar ha uitbreiding via omvorming van populierenbos
Deelgebied 14	1		paar ha uitbreiding vnl. via omvorming
Totaal	116,5 ha	Tesamen met rest 91E0 403,92 ha (18 %)	80-tal ha uitbreiding vnl. via omvorming van populierenbos (dit type heeft op > 200 ha binnen deze SBZ potenties)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-16b. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 91E0_meso over het volledige gebied

91E0_meso	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> in Walenbos (met zo'n 65 ha van dit type) komt > 20 ha voor, in de Wingevallei schommelt het daar rond + paar ha elders (Tieltse Motte, Molendaalbeek,...)	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er, maar in de meeste deelgebieden niet allemaal abundant, wel in Walenbos	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> het betreft vaak inheems gemengd bos	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak echter zonder echt dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dood hout goed, maar elders is dat veelal minder het geval	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dikker dood hout goed, maar elders is dat veelal minder het geval	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> delen van Walenbos en Dunbergbroek herbergen echt oud bos, maar elders is het bos minder oud of soms zelfs jong	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor < 10 %	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor >30 %, vaak door verdroging (diepe grach-	overwegend voldoende tot goed

ten vangen kwel weg)

Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> soorten komen voor, maar soms met kleiner grondvlak < 70 %	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking (< 30 %) en veelal verspreid (niet allemaal op vlekniveau)	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Dit bostype is in Walenbos en Wingevallei tss. 15-150 ha groot, elders kleiner; kleine ijsvogelvlinder, keizersmantel, zwarte en middelste bonte specht en wespandief zijn enkele van de in deze SBZ voorkomende typische faunasoorten. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is ruim (116 ha); sleutelsoorten komen voor, maar met niet zo'n grote bedekking (mogelijk omwille van de stikstofdepositie, overstroming met vuil water); er is enige sprake van verzuiming, verdroging.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-16c. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*_mesotroof bos

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Mesotroof broekbos																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gen
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 91E0_meso	25,00	0,00	80,00	0,30	3,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	21,50	0,00	68,79	0,26	2,58	0,00	0,00	0,00	0,00	6,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,86	0,00	0,00	
Habitatstructuur																					
Min. Struct.areaal	C	?	A	C	C	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	overwegend voldoende
Vertikale Structuur	B	?	A	B	B	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overal voldoende tot
Horizontale Struct.	A	?	A	A	A	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	A	?	?	overal voldoende tot
Groeiklasse	B	?	B	B	B	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overal voldoende tot
Aandeel Dood Hout	C	?	A	C	C	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	overwegend voldoende
Hoef. Dik Hout	C	?	A	C	C	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	overwegend voldoende
Bosconstantie	B	?	A	B	B	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	overwegend voldoende
Verstoring																					
Invasieve exoten	B	?	B	C	B	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overwegend voldoende
Geruderaliseerd	B	?	B	B	B	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overal voldoende tot
Verruigd	C	?	B	B	B	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overwegend voldoende
Vegetatie																					
soorten Boomlaag	C	?	B	C	B	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	B	?	?	overwegend voldoende
soorten Kruidlaag	C	?	C	C	C	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	C	?	?	overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Dit bostype is in Walenbos en Wingevallei tss. 15-150 ha groot, elders kleiner; kleine ijsvogelvinder, keizersmantel, zwarte en middelste bonte specht en wespindief zijn enkele van de in deze SBZ voorkomende typische faunasoorten.																				overwegend voldoende

Subtype Elzenbroekbos - Oligotroof broekbos

Ook dit bostype is terug te vinden op erg waterrijke locaties, evenwel gevoed door mineraalarm grondwater. In Vlaanderen komt dit type nagenoeg uitsluitend voor in de Kempen en in het Hageland. In het habitatrichtlijngebied komen een aantal bronnen voor die zo zuur zijn, dat dit bostype zich in de directe omgeving van deze bronnen kan ontwikkelen. De boomlaag wordt gedomineerd door zachte berk en in veel mindere mate ook wat zwarte els en sporkehout. Een kruidlaag is er nauwelijks, wel komt er bijvoorbeeld sterzegge en bospaardestaart in voor. Wel is ook in dit type een zeer soortenrijke moslaag aanwezig, met verschillende soorten veenmossen, dikwijls in uitgestrekte, dichte tapijten, maar ook vele soorten levermossen (*Trichocolea tomentella*, *Riccardia multifida*, *Plagiochilla asplenoides*,...) en andere uiterst zeldzame grotere bladmossen zoals *Hookeria*.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.16d)

Uit de bwk-analyse is dit subtype niet afzonderlijk van het mesotroof elzenbroek te onderscheiden ('Vo/Vm'-complex).

In dit habitatrichtlijngebied zijn fragmenten van dit berkenrijk elzenbroek met soorten als zompzegge, koningsvaren en klein glidkruid terug te vinden in volgende deelgebieden (zie ook habitatkaart in bijlage 5, soms als 2^e habitat):

- BE2400012-1a: Wingevallei
- BE2400012-1c: Walenbos (BHP, Saey 1995 en Dethioux; hier komt dit bos goed ontwikkeld voor)
- BE2400012-6: Vallei van de Tieltse Motte

Potenties (zie ook tabel 0.16d)

Volgens POTNAT kan dit type over een 20-tal ha in Walenbos (deelgebied 1c) alsook in Dunbergbroek en Dutsel (deelgebied 1a) voorkomen. Er zijn ook relictten/potenties van een paar ha in de vallei van de Tieltse Motte (deelgebied 6). Dit type kan niet tegen overstromingen (zeker niet met vuil oppervlaktewater) en bij maatregelen in de waterhuishouding dient hier maximaal rekening mee gehouden te worden. Behoud en kwaliteitsverbetering staan voorop, maar in Dunbergbroek en Walenbos zijn er potenties voor kleine uitbreidingen.

Trend (zie ook tabel 0.16d)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er nagenoeg geen verandering te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode. NB: de lichte daling is eerder het gevolg van een wijziging van voorheen als alluviaal gekarteerde bossen, die nu eerder tot het type 9160 gerekend worden.

Tabel 0-16d. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0_oli

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	0,5 (in de Roost)		minstens behoud huidige opp.; uitbreiding mss mogelijk in Dunbergbroek
Deelgebied 1c	10		minstens behoud huidige opp.; kleine uitbreiding mss mogelijk nabij bestaande bossen aan voet Roeselberg
Deelgebied 6	6		de potenties voor dit type zijn heel klein in dit deelgebied; bovendien zijn er

			andere habitattypes zoals 4010 (6410,6230_hmo) enkel hier mogelijk op deze plaats en er nu maar op < 1 ha aanwezig en er te versterken
Totaal	16,5	Tesamen met rest 91E0 403,92 ha (18 %)	kleine uitbreiding mss mogelijk (Dunberg en Walenbos)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-16e. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatype 91E0_oli over het volledige gebied

91E0_oli	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> er komen in Walenbos < 15 ha voor en in de Wingevallei en Tieltse Motte slechts relicten	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er maar in de meeste deelgebieden niet allemaal abundant	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> het betreft meestal spontaan bos	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dood hout goed (> 10 %), maar elders is dat veelal minder het geval	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dikker dood hout goed (> 3 ex/ha), maar elders is dat veelal minder het geval	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> delen van Walenbos herbergen echt oud bos, maar elders is het bos minder oud of soms zelfs jong	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor (tot 10 %)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor (tot 10 %)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor (tss. 10-30 %)	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> het betreft vaak spontaan bos	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> soorten komen voor, maar met een kleine bedekking (< 30 %) en veelal verspreid (niet allemaal op vlekniveau)	deels voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Dit bostype is in alle deelgebieden <15 ha; het betreft relatief kleine oppervlaktes van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is beperkt (16,5 ha) met weinig sleutelsoorten (kruidlaag)

Voor de concrete beoordeling van de lokale staat van instandhouding voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-16f. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*_oligotroof bos

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Oligotroof broekbos																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gem
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 91E0_oli	0,50	0,00	10,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	6,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	3,03	0,00	60,61	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	36,36	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Habitatstructuur																					
Min. Struct.aal	C	?	C	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	B	?	A	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	deels voldoende tot g
Horizontale Struct.	A	?	A	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot g
Groeiklasse	A	?	A	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot g
Aandeel Dood Hout	C	?	A	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot g
Hoef. Dik Hout	C	?	A	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot g
Bosconstantie	C	?	A	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overwegend voldoende tot g
Verstoring																					
Invasieve exoten	B	?	B	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot g
Geruderaliseerd	B	?	B	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot g
Verruigd	B	?	B	?	?	?	?	?	?	B	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot g
Vegetatie																					
soorten Boomlaag	A	?	A	?	?	?	?	?	?	A	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	overal voldoende tot g
soorten Kruidlaag	C	?	B	?	?	?	?	?	?	C	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	deels voldoende tot g
Faunabeoordeling	Dit bostype is in alle deelgebieden <15 ha; het betreft relatief kleine oppervlaktes van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn.																				overal gedegradeerd

Subtype Beekbegeleidend Vogelkers-Essenbos

Dit is de droogste variant van het Bijlage-I Habitat 91E0. De bodem wordt ervan nooit of nagenoeg nooit overstroomd, en dit type is dus terug te vinden op de droogste plaatsen van de valleien, waar het ook vaak in overgangen naar een Stellario-Carpinetum-bostype (9160) voorkomt. De boomlaag wordt er gedomineerd door gewone es, hetgeen zeldzaam is in Vlaanderen. Zoals ook in 9160 is er in dit bostype in het voorjaar ook een bijzonder soortenrijke kruidlaag aan te treffen met kenmerkende soorten als eenbes, grote keverorchis, dotterbloem, slanke sleutelbloem, ...).

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.16g)

Aanwezig in (zie ook habitatkaart in bijlage 5):

- BE2400012-1a en -1d: Wingevallei (Haskoning 2006): 'bossen met oud bosplanten' vertoont met dit type grootste affiniteit; veel potentie in de huidige 'ruigte met vochtminnende soorten onder populierenbos'. In het Kloosterbroekbos vinden we een meer kalkrijk Alno-Padion met Daslook, Eénbes, Bergereprijs (accumulatie van leem).
- BE2400012-1c: Walenbos (BHP, Saey 1995 en Dethioux: alluviaal elzen-essenbos?)
- BE2400012-1e: Wingevallei naast Troostenberg
- BE2400012-6: Vallei van de Tieltse Motte
- BE2400012-7: Zwartbos
- BE2400012-8: Hellingbos ten westen van Pellenberg
- BE2400012-9: Lastberg
- BE2400012-10: Bollenberg (Meert 1986): oud essenhakhout met eenbes, spaanse aak, rode kornoelje en haagbeuk
- BE2400012-11: Kwade Schuur
- BE2400012-12: Bergenhof
- BE2400012-13: Bruulbos
- BE2400012-14-15: Molen(daal)beekvallei

De bossen in deze SBZ zijn echter in de regel nog te jong (met weinig dood hout) of te sterk verdroogd om goed ontwikkeld te zijn.

Potenties (zie ook tabel 0.16g)

Volgens POTNAT kan dit type over > 200 ha in deze SBZ voorkomen. Gezien er samen met de andere 91E0-types momenteel al bijna 400 ha voorkomt (lichte afname tov aanmelding ovw een aangepaste indeling; 91E0 werd vaak 9160 bij de recente BWK-aanpassingen naar aanleiding van dit rapport), staat kwaliteitsverbetering van de bestaande alluviale bossen voorop via ingrepen in de waterhuishouding (verdroging en vervuiling voorkomen) en via beheersmaatregelen (zoals 'criteria duurzaam bosbeheer' voor meer dood hout). Via bosomvorming (vnl. van populierenbos) kan er > 100 ha extra van dit alluviaal habitattypen een goede staat van instandhouding bereiken, met nog eens een 20-tal ha effectieve bosuitbreiding er bovenop.

Trend (zie ook tabel 0.16g)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er nagenoeg geen verandering te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode. NB: de lichte daling is eerder het gevolg van een wijziging van voorheen als alluviaal gekarteerde bossen, die nu eerder tot het type 9160 gerekend worden.

Tabel 0-16g. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0_veb

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1a	75		uitbreiding van een 100-tal ha vnl. via omvorming van populierenbos (10-tal ha effectieve uitbreiding)
Deelgebied 1c	47		behoud huidige opp.
Deelgebied 1d	7		paar ha uitbreiding via omvorming van populierenbos
Deelgebied 1e	23		behoud huidige opp.
Deelgebied 6	20		uitbreiding van een 10-tal ha vnl. via omvorming van populierenbos (paar ha effectieve uitbreiding)
Deelgebied 7	5		behoud huidige opp.
Deelgebied 8	2		behoud huidige opp.
Deelgebied 9	2,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 10	0,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 11	0,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 12	fragmenten in overgangen		lichte uitbreiding in overgang naar bronbos
Deelgebied 13	22		paar ha uitbreiding via omvorming van naaldbos
Deelgebied 14	30		uitbreiding tss 10 en 15 ha vnl. via effectieve uitbreiding waarvan een paar ha net buiten SBZ (paar ha via omvorming van populierenbos)
Deelgebied 15	7		behoud huidige opp.
Deelgebied 16	7		behoud huidige opp.
Totaal	249 ha	Tesamen met rest 91E0 403,92 ha (18 %)	100-tal ha uitbreiding via omvorming + 25-tal ha effectieve uitbreiding

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-16h. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattype 91E0_veb over het volledige gebied

91E0_veb	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> er komen in Walenbos, Wingevallei, Tielse Motte, Koebos en Molendaalbeekvallei > 10 ha voor	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er vrij abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> er komt inheems gemengd bos voor, maar vaak ook homogenere populierenbossen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak echter zonder echt dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dood hout goed, maar elders is dat veelal minder het geval	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> in Walenbos is het aandeel dikker dood hout goed, maar elders is dat veelal minder het geval	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> delen van Walenbos, van de hellingsbossen en van Dunbergbroek (Kloosterbos) herbergen echt oud bos, maar elders is het bos minder oud of soms zelfs jong	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor < 10 %	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor tss. 10-30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor > 30 %, toch in de Wingevallei	overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel sleutelsoorten komen voor, met een grondvlak tss. 70-90 %	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel sleutelsoorten komen voor, met een bedekking tss. 30-70 %	overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Dit bostype is in de meeste deelgebieden, behalve een paar kleinere hellingsbossen, tss. 5-150 ha groot; kleine ijsvogelvinder, keizersmantel, zwarte en middelste bonte specht en wespandief zijn enkele van de in deze SBZ voorkomende typische faunasoorten. → overwegend voldoende tot goed	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is ruim (250 ha); de bossen bevatten weinig dood hout en verbraming komt voor door verdroging

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-16i. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*_vogelkers-essenbos

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Vogelkers - Essenbos																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Gen
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	146,96	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 91E0_veb	75,00	0,00	47,00	7,00	23,00	0,00	0,00	0,00	0,00	20,00	5,00	2,00	2,50	0,50	0,50	0,00	22,00	30,00	7,00	7,00	
Oppervlakte-aandeel	30,18	0,00	18,91	2,82	9,26	0,00	0,00	0,00	0,00	8,05	2,01	0,80	1,01	0,20	0,20	0,00	8,85	12,07	2,82	2,82	
Habitatstructuur																					
Min. Struct.areaal	A	?	A	C	B	?	?	?	?	A	C	C	C	C	C	?	A	A	C	C	overwegend voldoende
Vertikale Structuur	B	?	A	B	A	?	?	?	?	B	A	A	A	A	A	?	A	A	A	A	overal voldoende tot
Horizontale Struct.	B	?	A	B	B	?	?	?	?	B	A	A	A	A	A	?	A	B	A	A	overal voldoende tot
Groeiklasse	B	?	B	B	B	?	?	?	?	B	B	B	B	B	B	?	B	B	B	B	overal voldoende tot
Aandeel Dood Hout	C	?	A	C	B	?	?	?	?	A	C	C	C	C	C	?	C	C	C	C	deels voldoende tot
Hoev. Dik Hout	C	?	A	C	C	?	?	?	?	A	C	C	C	C	C	?	C	C	C	C	overwegend gedegra
Bosconstantie	B	?	B	B	B	?	?	?	?	B	B	B	A	A	B	?	B	B	B	C	overwegend voldoende
Verstoring																					
Invasieve exoten	B	?	B	C	B	?	?	?	?	B	B	B	B	B	A	?	B	B	B	A	overwegend voldoende
Geruderaliseerd	B	?	B	B	B	?	?	?	?	B	B	B	B	B	A	?	B	B	B	B	overal voldoende tot
Verruigd	C	?	B	B	B	?	?	?	?	B	B	B	B	?	A	?	B	B	B	B	overwegend voldoende
Vegetatie																					
soorten Boomlaag	A	?	B	C	B	?	?	?	?	C	A	B	A	A	A	?	B	B	B	B	overwegend voldoende
soorten Kruidlaag	B	?	B	C	B	?	?	?	?	B	A	B	A	B	B	?	B	A	B	B	overwegend voldoende
Faunabeoordeling	Dit bostype is in de meeste deelgebieden, behalve een paar kleinere hellingsbossen, tss. 5-150 ha groot; kleine ijsvogelvlinder, keizersmantel, zwarte en middelste bonte specht en wespindief zijn enkele van de in deze SBZ voorkomende typische faunasoorten.																				overwegend voldoende

Subtype Goudveil-Essenbos

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.16j)

Dit bostype is in het Hageland steevast aanwezig als vegetatielinten rond bronnen en bronbeken, in zuurminnend beukenbos, eiken-haagbeukenbos of vogelkers-essenbos. De standplaats wordt gekenmerkt door een hoge dynamiek (met ontstaan van 'bramfitheaters'), en de hieraan aangepaste planten zoals bittere veldkers en paarbladig goudveil. Er wordt een erg bijzondere mosflora aangetroffen. Dit type is fraai ontwikkeld in de Bierbeekse valleien, Koebos en tussen Bierbeek en Korbeek-Lo (deelgebieden 13-14-15 en 11). De hellingsbossen in de meer noordelijke deelgebieden zijn zuurder; hierdoor vind je er geen bittere veldkers en paardestaart, maar plaatselijk wel veel ijle zegge.

Dit bijzonder bostype treft men aan in (zie ook habitatkaart in bijlage 5, mogelijk ook als 2^e habitat):

- BE2400012-7: Zwartbos : volgens bwk
- BE2400012-8: Hellingbos ten westen van Pellenberg (Meert 1986), maar wellicht te lijden onder verzuring 9120
- BE2400012-9: Lastberg (Meert 1986: spekwortel (nu verdwenen; probleem met inspoeling; pad met steenslag en afwateringsbuisjes aangelegd), gevlekt longkruid, bosrank, boskortsteel, rode kornoelje, ...)
- BE2400012-10: Bollenberg (Meert 1986)
- BE2400012-11: Kwade Schuur (Meert 1986): temidden van 9160;
- BE2400012-12: Bergenhof (Meert 1986): oostelijk deel
- BE2400012-13: Bruulbos
- BE2400012-14: Molendaalbeek

Potenties (zie ook tabel 0.16j)

Dit type komt enkel fragmentarisch voor in de hellingsbossen; de potenties daar vallen min of meer samen met het huidig voorkomen. Kwaliteitsverbetering en bescherming van de hellingsbossen tegen inspoeling vanuit hoger gelegen landbouwgronden is er prioritair. Buffering met 9160-bos of 6510-grasland is hier een remediërende maatregel. Omdat de SBZ-grens vaak pal op de rand van het hellingsbos ligt, is het aanbevelingswaardig ook net buiten SBZ buffering te voorzien.

Trend (zie ook tabel 0.16j)

In het licht van de aanmeldingsgegevens lijkt er nagenoeg geen verandering te zijn in de totale oppervlakte van alle types 91E0 ten opzichte van de aanmeldingsperiode. NB: de lichte daling is eerder het gevolg van een wijziging van voorheen als alluviaal gekarteerde bossen, die nu eerder tot het type 9160 gerekend worden.

Tabel 0-16j. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0_goudveil essenbos

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 7	0,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 8	0,2		behoud huidige opp.
Deelgebied 9	0,5		behoud huidige opp.

Deelgebied 10	0,1		behoud huidige opp.
Deelgebied 11	0,5		behoud huidige opp.
Deelgebied 12	fragmenten < 0,1		behoud huidige opp.
Deelgebied 13	3		behoud huidige opp.
Deelgebied 14	1		behoud huidige opp.
Totaal	bijna 6 ha	Tesamen met rest 91E0 403,92 ha (18 %)	behoud huidige opp.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-16k. Geïntegreerde beoordeling van criteria en indicatoren voor habitattypen 91E0_bron over het volledige gebied

91E0_bron	BE2400012	
Habitatstructuur	<i>Indicator Minimaal Structuurareaal:</i> er komen fragmenten bronbos in de hellingsbossen voor (< 10 ha)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Vertikale structuur:</i> de kruid-, struik- en boomlaag zijn er vrij abundant	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Horizontale structuur:</i> deze bosjes zijn vrij spon- taan en heterogeen (ongelijkjarig en individueel ge- mengd)	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Groeiklasse:</i> min. 3 groeiklassen komen voor, maar vaak echter zonder echt dikke bomen	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dood hout:</i> er is relatief weinig dood hout (< 4 %)	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator aandeel dik dood hout:</i> er is weinig dik dood hout (< 1ex/ha)	overal gedegradeerd
	<i>Indicator Bosconstantie:</i> er zijn enkele zeer oude hel- lingsbossen bij, andere zijn jonger	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator exoten:</i> exoten komen voor < 10 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Geruderaliseerd:</i> verruiging komt voor tss. 10- 30 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Verruigd:</i> verbraming komt voor tss. 10-30 %; in de hellingsbossen vormt inspoeling een probleem	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator Sleutelsoorten boomlaag:</i> veel sleutelsoorten komen voor, met een grondvlak tss. 70-90 %	overal voldoende tot goed
	<i>Indicator Sleutelsoorten kruidlaag:</i> veel sleutelsoorten komen voor (soms > 3), maar met een bedekking < 30 %	deels voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Er komt slechts 5 ha van dit type voor; het betreft slechts zeer kleine oppervlaktes van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn. → overal gedegradeerd	

Conclusie actuele staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van het habitat via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding: het actueel voorkomen van het habitat binnen deze SBZ-gebied is beperkt (< 6 ha); de bossen bevatten weinig dood hout en in de hellingsbossen vormt inspoeling een probleem; de sleutelsoorten hebben niet zo'n grote bedekking

Voor de concrete beoordeling van de lokale staat van instandhouding voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabel.

Tabel 0-16l. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*_bronbos

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Goudveil-essenbos																				
Deelgebied	1a	1b	1c	1d	1e	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	Gew Ge
totale opp vh deelgebied	652,83	104,64	535,57	102,32	50,95	50,95	12,66	33,56	70,62	128,45	48,65	45,86	18,55	22,78	14,07	6,81	74,03	90,53	40,53	44,02	
Habitat 91E0_bron	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,50	0,20	0,50	0,01	0,50	0,01	3,00	1,00	0,00	0,00	
Oppervlakte-aandeel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	8,74	3,50	8,74	0,17	8,74	0,17	52,45	17,48	0,00	0,00	
Habitatstructuur																					
Min. Structuurareaal	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	C	C	C	C	C	C	C	?	?	overal gedegradee
Vertikale Structuur	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	A	A	A	A	A	A	A	?	?	overal voldoende t
Horizontale Structuur	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	A	A	A	A	A	A	A	A	?	?	overal voldoende t
Groeiklasse	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	B	B	B	B	B	B	B	?	?	overal voldoende t
Aandeel Dood Hout	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	C	C	C	C	C	B	C	?	?	deels voldoende to
Hoeveelheid Dik Hout	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	C	C	C	C	C	C	C	?	?	overal gedegradee
Bosconstantie	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	A	A	A	A	B	B	B	B	?	?	overal voldoende t
Verstoring																					
Invasieve exoten	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	B	A	A	B	A	B	B	?	?	overal voldoende t
Geruderaliseerd	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	B	B	B	B	B	B	B	?	?	overal voldoende t
Verruigd	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	B	B	B	B	B	B	B	?	?	overal voldoende t
Vegetatie																					
soorten Boomlaag	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	B	B	A	A	B	A	B	B	?	?	overal voldoende t
soorten Kruidlaag	?	?	?	?	?	?	?	?	?	?	C	C	C	C	B	C	B	C	?	?	deels voldoende to
Faunabeoordeling	Er komt slechts 5 ha van dit type voor; het betreft slechts zeer kleine oppervlaktes van dit habitat zodat typische faunasoorten slechts beperkt aanwezig kunnen zijn.																				overal gedegradee

Ecologische doelstellingen voor alle alluviale bossen samen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor habitatype 91E0 Alluviale bossen (verschillende subtypes) worden volgende ecologische doelen vooropgesteld:

Oppervlakte-doelstelling	Behoud huidige aandeel (388 ha) en uitbreiding van een 100-tal ha, vnl. door omvorming en slechts een deel door effectieve bosuitbreiding. Deze SBZ is essentieel voor dit prioritaire habitatype. Om dit type op termijn in een goede staat in stand te houden is landschapsecologische versterking van dit type nodig. Uitbreiding betekent hier ook buffering rond Walenbos en de hellingsbossen (deelgebieden 1c en 14). In de Wingevallei (deelgebied 1) wordt de meeste omvorming en effectieve uitbreiding gerealiseerd; hier zorgt de uitbreiding voor ontsnippering van de boshabitats en voor de realisatie van enkele grotere boskernen van verschillende boshabitatypes in overgang en verbinding met elkaar.
Kwaliteitsdoelstelling	De gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding van dit habitatype dient verbeterd te worden via het voorkomen van afvangen van kwel, via het voorkomen van verdroging , via het vermijden van overstroming met vuil oppervlaktewater, via het ter plekke laten van dood hout en via het vermijden van inspoeling van pesticiden en meststoffen en sediment (ter hoogte van de erosiegevoelige hellingsbossen). Overgangs- en gradiëntsituaties (tussen droog-nat, open-gesloten ...) zijn waardevol* en moeten zeker behouden blijven. Dik (dood) hout, open plekken en geleidelijke boszomen komen niet alleen de sleutelsoorten van dit habitatype ten goede maar ook allerlei RL-faunasoorten als wespandief, zwarte & middelste bonte specht, hazelmuis, kleine ijsvogelvlinder, keizersmantel, Van deze vogels komen in deze SBZ telkens < 20 broedparen voor (dus gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding); zwarte specht heeft naast 200-400 ha rustig bos ook nood aan dikke bomen, wespandief daarnaast ook aan een hooilandcomplex; middelste bonte specht heeft nood aan veel dood hout in een 10-tal ha rustig bos.

De soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van het de ecotopen die onderdeel uitmaken van de leefgebieden van de soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven in voor alle leefgebieden in het habitatrichtlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het dwergvleermuizencomplex).

Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus*

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.1 en tabel 0.0.1a)

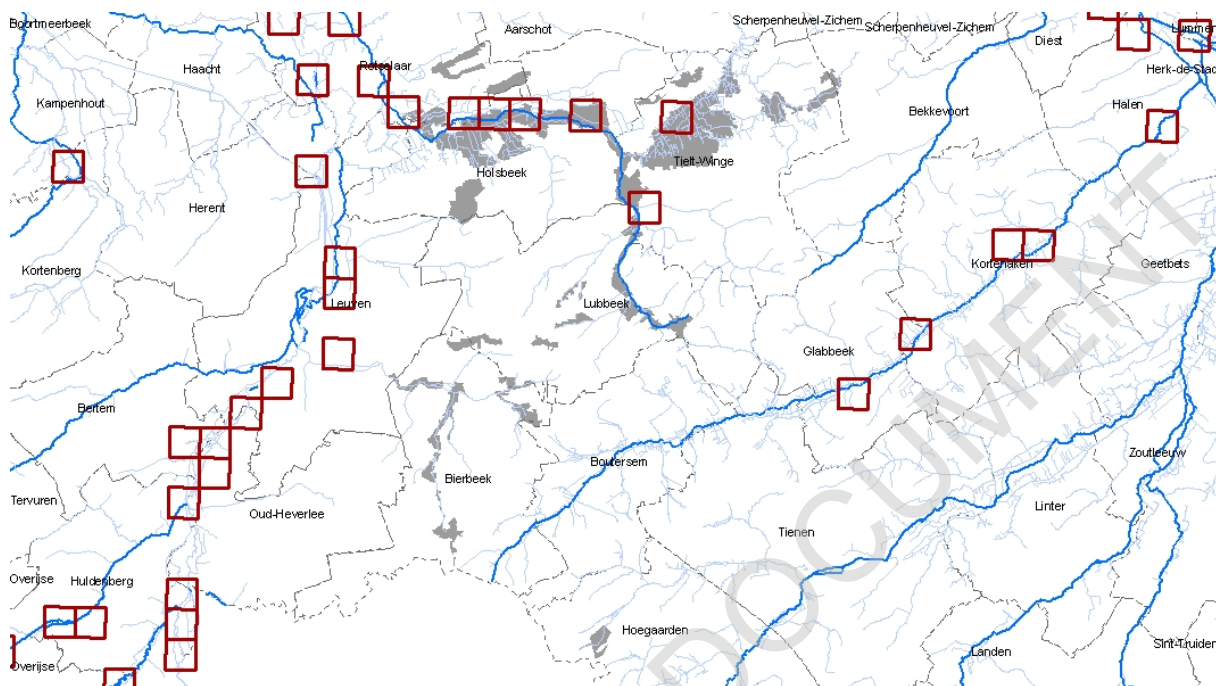
Deze soort komt vooral voor in stilstaande waters: vijvers, plassen, sloten, afgesloten riviermeanders,... maar ook in traagstromende wateren wordt hij aangetroffen. Waarschijnlijk is dit een soort die vaak meekwam met visuitzettingen.

Hij voedt zich voornamelijk met plantaardig voedsel, hoewel ook zoöplankton, insectenlarven, slakken en wormen gegeten worden.

Het wijfje ontwikkelt in de voortplantingsperiode een lange legbuis, waarmee eieren gelegd worden in de mantelholte van grote zoetwatermossels. Het mannetje bevrucht de eieren door hom te lozen in de nabijheid van de instroomopening van de mossel en bewaakt daarna de omgeving van de mossel. De larven verlaten pas enkele weken na het uitkomen de veilige omgeving van de mossel. De aanwezigheid van deze mossels blijkt dan ook onontbeerlijk voor de soort.

Aanwezig in:

- BE2400012-1a en -1c-d-e: vrij goed vertegenwoordigd in Winge, Motte & plassen en lijkt er in aantal toe te nemen; stroomopwaarts van Serclaes werden in okt. 2009 bv. duizenden juveniele bittervoorns waargenomen (deelgebied 1e)

Figuur 0-0-1. Verspreiding van bittervoorn in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ

Potenties (zie ook tabel 0.0.1a)

Kwaliteitsverbetering is mogelijk door het oplossen van migratieknelpunten (o.m. via bypass rond molens) en verbeteren van de waterkwaliteit* (via aquafin-, gemeentelijke/privé-investeringen). Door een toename van waterplanten, zoetwatermossels, etc. zal de vispopulatie groter kunnen worden.

* Bittervoorn is vrij tolerant (in tegenstelling tot rivierdonderpad bv., een intolerante soort) tov kwaliteitsparameters van het water met onderstaande gemiddelde en benedengrenswaarden voor verschillende parameters.

parameter	Criterium (zie onder)	Mediaan	Intolerant		Mediaan	Tolerant	
			min	max		min	max
O2 (mg/l)	Rep: HG1	9	7		8	5	
	Rep: HG 0.5	8.2	5.9		6.7	3.8	
	Migratie	6.8	4.2		5	2.5	
NH4-N (mg/l)	Rep: HG1	0.5		0.78	1.0		4.4
	Rep: HG 0.5	1.0		1.5	1.6		5.0
	Migratie	1.2		3.1	3.3		8.1
oPO4-P (mg/l)	Rep: HG1	0.12		0.25	0.24		0.76
	Rep: HG 0.5	0.16		0.3	0.3		0.87
	Migratie	0.3		0.6	0.7		1.7
P totaal	Rep: HG1	0.3		0.8	0.3		1
	Rep: HG 0.5			1	0.7		1.6
	Migratie	1		1.3	1.1		2.6
CZV (mg/l)	Rep: HG1			30			30
	Rep: HG 0.5	21.5		43	32		58
	Migratie	30.1		61	44.0		86

BZV (mg/l)	Rep: HG1		6		3
	Rep: HG 0.5	1.5	7.5	3	4.5
	Migratie	2.5	13.7	5	7

HG 1: habitatgeschiktheid optimaal; reproductiecapaciteit 100 %

HG 0.5: reproductie mogelijk (capaciteit 50 %)

HG 0.001: enkel migratie mogelijk

Ter vergelijking enkele minima en maxima op de Molenbeek, Winge en Tieltse Motte (bron: meetpunten VMM, 2003-2009); deze beken zijn momenteel matig verontreinigd; bittervoorn kan dit meestal aan (**vet=geen reproductie mogelijk**), maar vnl. in de Winge soms mogelijk toch een *verminderde reproductie* owv een te laag zuurstofgehalte (< 5 mg/l), een te hoog ammoniumgehalte (> 4,4 mg/l), een te hoog orthofosfaatgehalte (> 0,76 mg/l) of een te hoog zuurstofverbruik (> 3 mg/l biochemisch en > 30 mg/l chemisch zuurstofverbruik) in deze beken.

	Molenbeek	Winge	Tieltse Motte
O2 (mg/l)	4 - 9	5 - 8	7
NH4-N (mg/l)	1 - 4	2 - 5	1.9
oPO4-P (mg/l)	0.1 - 0.3	0.2 - 2	0.15
P totaal	0.4 - 0.9	0.4 - 0.7	0.26
CZV (mg/l)	13 - 29	19 - 34	
BZV (mg/l)	3 - 3.5	? - 6.5	1.5

Trend (zie ook tabel 0.0.1a)

Deze soort komt in deze SBZ in redelijk veel hokken voor en lijkt in aantal toe te nemen.

Tabel 0-0-1a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van bittervoorn

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	in 5 km-hokken		Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Deelgebied 1c	in 1 km-hok		Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Deelgebied 1d	in 1 km-hok		Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Deelgebied 1e	in 1 km-hok		Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Deelgebied 14	0		Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Deelgebied 15	0		Uitbreiding door kwaliteitsverbetering
Totaal	in 10-tal van 70-tal km-hokken	ca 15 % >= p > 2 %	Uitbreiding door kwaliteitsverbetering

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-1b. Beoordeling van criteria en indicatoren van bittervoorn

Bittervoorn	BE2400012
RAPPORT 8 S-IHD	20 januari 2012
BE2400012	Pagina 230 van 299

Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur:</i> er komen van 50 (Motte) tot 7600 (Winge) aantallen per ha voor (gegevens van '99) en de populatie lijkt er nog in aantal toe te nemen; het betreft een door de rest van het areaal omsloten populatie (niet-geïsoleerd)	overwegend voldoende tot goed
Habitatkwaliteit	<i>Indicator eutrofiëring en zuurstofgehalte:</i> er is plaatselijk organische belasting aanwezig, toch geen aanhoudende zuurstoftekorten	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator zoetwatermossels:</i> regelmatig aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator waterplanten:</i> zijn regelmatig aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator plaatsen met stilstaand water:</i> zijn regelmatig aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator ruimingen:</i> zijn gering, plaatselijk	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator waterbouwkundige ingrepen:</i> op de Winge zijn er rechtekkingen, molens, ...	deels voldoende tot goed

Conclusies

De criteria van de LSVI tabellen leiden vnl. voor de habitatkwaliteit tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding**. De bittervoorn doet het plaatselijk relatief goed qua aantallen. Toch blijft het vooralsnog onduidelijk hoe sterk de huidige waterverontreiniging (soms geen/verminderde reproductie op de Winge zie p. 226) en structuurkenmerken (recht-trekkingen, migratieknelpunten, ruimingen) doorwegen op zijn reproductiecapaciteit.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor bittervoorn worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie-doelstelling Minstens behoud van de huidige bittervoornpopulatie die nu voorkomt in de Winge en Motte en in enkele vijvers, mogelijk ook in de Molenbeekvallei en de Molendaalbeekvallei (deelgebieden 14-16), want net stroomafwaarts deelgebied 14 (Abdij van Park) komt bittervoorn ook voor. Deze SBZ is zeer belangrijk voor bittervoorn.

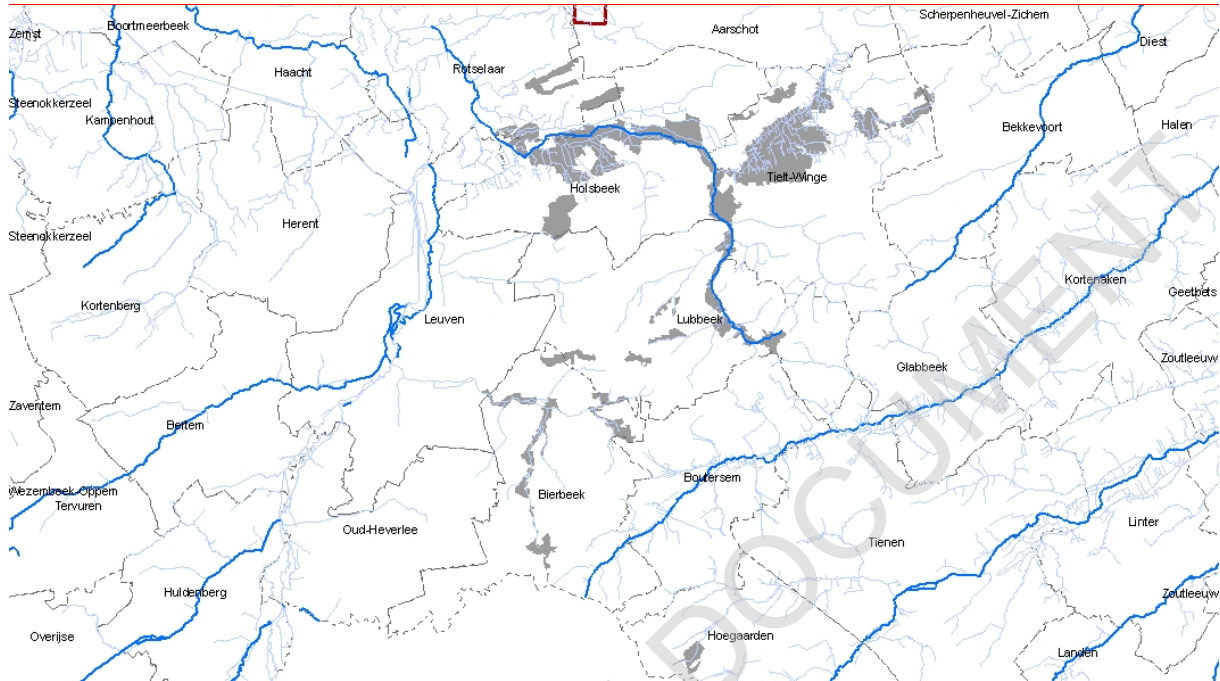
kwaliteits-doelstelling Kwaliteitsverbetering van het leefgebied inzake vismigratie o.a. bij de watermolens en inzake waterkwaliteit. Mede door dat het een vrij tolerante soort is die geen extreem hoge eisen stelt aan de waterkwaliteit is de huidige staat van instandhouding (bijna) voldoende; de huidige matige verontreiniging van zijn waters (Winge, Molenbeek, Tielse Motte, vijvers) levert soms een verminderde reproductie van de soort op; de nog geplande aquafin- en gemeentelijke/privé-investeringen kunnen de soort in een gunstigere staat brengen. Bijkomende verbetering is het oplossen van **migratieknelpunten** bv. door een bypass rond de watermolens.

Drijvende waterweegbree - *Lurionium natans*

Dit is een soort die gebonden is aan plaatsen waar contact optreedt tussen kwel en alluvium. Het is een soort van habitatype 3130 (Oligotrofe-mesotrofe stilstaande wateren) en 3260 (Submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorende tot het Ranunculion fluitantis en het Callitricho-Batrachion).

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.2 en tabel 0.0.2a)

Historische waarneming van de soort in Walenbos (van begin 20^E) en de Zicht (nabij deelgebied 1a en in 1c), maar momenteel niet meer waargenomen. Dit is een Kempische soort, die nagenoeg niet meer voorkomt ten zuiden van de Demer.

Figuur 0-0-2. Verspreiding van drijvende waterweegbree in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ

Potenties (zie ook tabel 0.0.2a)

Door de aanwezigheid van een zaadbank en diestiaankwel heeft de soort toch potenties in deze SBZ.

Trend (zie ook tabel 0.0.2a)

Hoewel aangemeld komt deze soort niet meer voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-2a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van drijvende waterweegbree

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	0		Pionierssituatie periodiek en pleksgewijs herstellen
Deelgebied 1c	0		Pionierssituatie periodiek en pleksgewijs herstellen
Totaal	in 0 van 70-tal km-hokken	ca 15 % >= p > 2 %	Pionierssituatie periodiek en pleksgewijs herstellen

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: komt niet meer voor in Walenbos; problemen met pionierkarakter en connectiviteit

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor drijvende waterweegbree worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

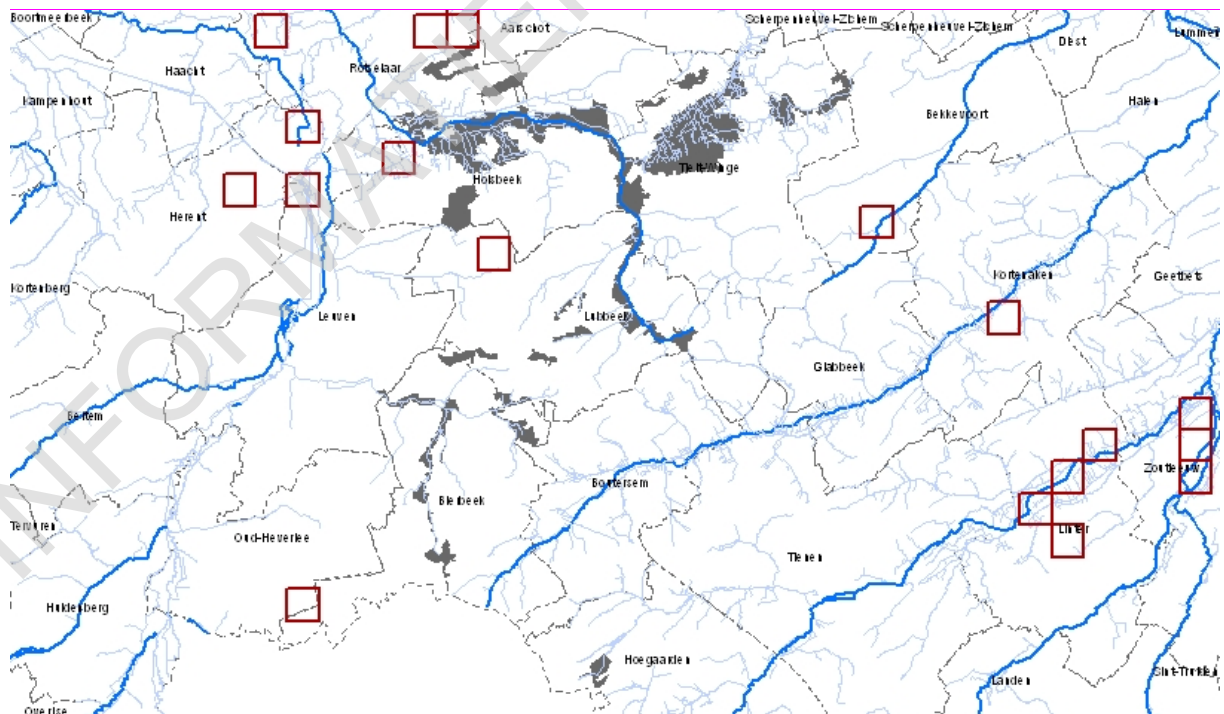
populatie-doelstelling De soort komt niet meer voor binnen deze SBZ. Door de aanwezigheid van een zaadbank en diestiaankwel heeft de soort echter wel nog potenties in deze SBZ. Doel is dan ook herstel van de soort vanuit bestaande zaadbanken in Walenbos.

kwaliteits-doelstelling Kwaliteitsverbetering via het periodiek en pleksgewijs creëren van meer pionierssituaties op plaatsen met mogelijke zaadbanken, bv. in Walenbos (deelgebied 1c).

Kamsalamander - Triturus cristatus

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.3 en tabel 0.0.3a)

Binnen deze SBZ is het voorkomen onvoldoende gekend, maar er zijn wel waarnemingen van kamsalamander in de buurt, bv. nabij deelgebied 1 (zie kaart 0-0-3). Recent werden er ook 3 kamsalamanders aangetroffen op minder dan 1km van deelgebied 1c (niet op kaart) (Luc Vanden Abeele) en in de jaren '80 in de Merbeekse plas te Bierbeek (geen waarneming laatste 20 jaar).

Figuur 0-0-3. Verspreiding van kamsalamander in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ

Potenties (zie ook tabel 0.0.3a)

Volgens experts moet deze zeker voorkomen in het meer leemrijke deel van de vallei (niet zuur met diepere poelen) (kennislacune). Best eerst relictpopulaties opsporen/beter in kaart brengen. De soort verdraagt geen vis; fragmentair droogvallen van de poelen is daarom soms beter.

Trend (zie ook tabel 0.0.3a)

Hoewel aangemeld komt deze soort wellicht niet meer voor in deze SBZ (kennislacune).

Tabel 0-0-3a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van kamsalamander

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied ?	? (kennislacune)		
Totaal	in ? van 70-tal km-hokken	ca 15 % $\geq$ p > 2 %	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-3b. Beoordeling van criteria en indicatoren van kamsalamander (door Robert Jooris)

Kamsalamander	BE2400012	
Toestand populaties	De waarnemingen van kamsalamander van zeer nabij deze SBZ (nabij deelgebied 1) betreffen steeds maar een beperkt aantal dieren, die nog relicten zijn van een vroeger groter areaal; huidig gedegradeerde staat van instandhouding. Het iets verder gelegen Hoeleden herbergt mogelijks wel nog een populatie met een voldoende (B) staat van instandhouding met 15 adulte dieren. Gegevens over het aantal eieren of larven: geen gegevens beschikbaar De afstand tussen de populaties: veel locaties zijn relatief ver van elkaar geïsoleerd: de waarnemingen van nabij deze SBZ liggen op > 10 km van de Getevallei-populatie. Hierbinnen is de afstand tussen deelpopulaties in Oplinter en Meertsheuvel iets meer dan 2 km.	gedegrademd
Waterhabitat	Het is bekend dat kamsalamanders zeer goed gedijen waar meerdere poelen dicht bij elkaar liggen; de poelen hebben best een rijke vegetatie, weinig vis en zijn weinig of niet beschaduwd. In Hoeleden leven de kamsalamanders in een relatief grote waterpartij (+/- 300m2) met lichte bebossing in de directe omgeving; een voldoende staat van het waterhabitat. In deze SBZ zijn er te weinig van dergelijke poelen aanwezig.	gedegrademd
Landhabitat	Ideaal is een vrij kleinschalig landschap; weilanden met een meer open karakter afgezoomd met knotwilgen zoals bv. in de Velpevallei zijn gunstig. In deze SBZ zijn er te weinig gunstige poelen gelegen in dit soort landschap. Verkeerswegen hebben op de meeste plaatsen geen invloed op de populaties.	gedegrademd

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: klein, geïsoleerd, te weinig geschikt water-habitat in geschikt landhabitat

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor Kam-salamander worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie-doelstelling Versterken van de bestaande kamsalamanderpopulaties in de regio aan weerszijden buiten deze SBZ (in de Getevallei en nabij deelgebied 1) met als doel een duurzame herkolonisatie van deze SBZ (waar de soort mogelijk nog voorkomt – kennislacune).

kwaliteits-doelstelling Hiervoor is ook een kwaliteitsverbetering van het leefgebied van deze soort nodig: zorgen voor een geschikt landhabitat van graslanden met bossen, ruigtes, KLE's en aanleggen van meer, grotere, fragmentair of slechts deels waterhoudende, niet zure poelen.

Bever – Castor fiber

De Bever wordt beschouwd als sleutelsoort in het functioneren van natuurlijke vallei-ecosystemen. Wegens hun grote knaagactiviteiten aan bomen, een hun vermogen tot bouwen van dammen en watergangen, zijn ze in staat om het landschap op korte termijn ingrijpend te wijzigen.

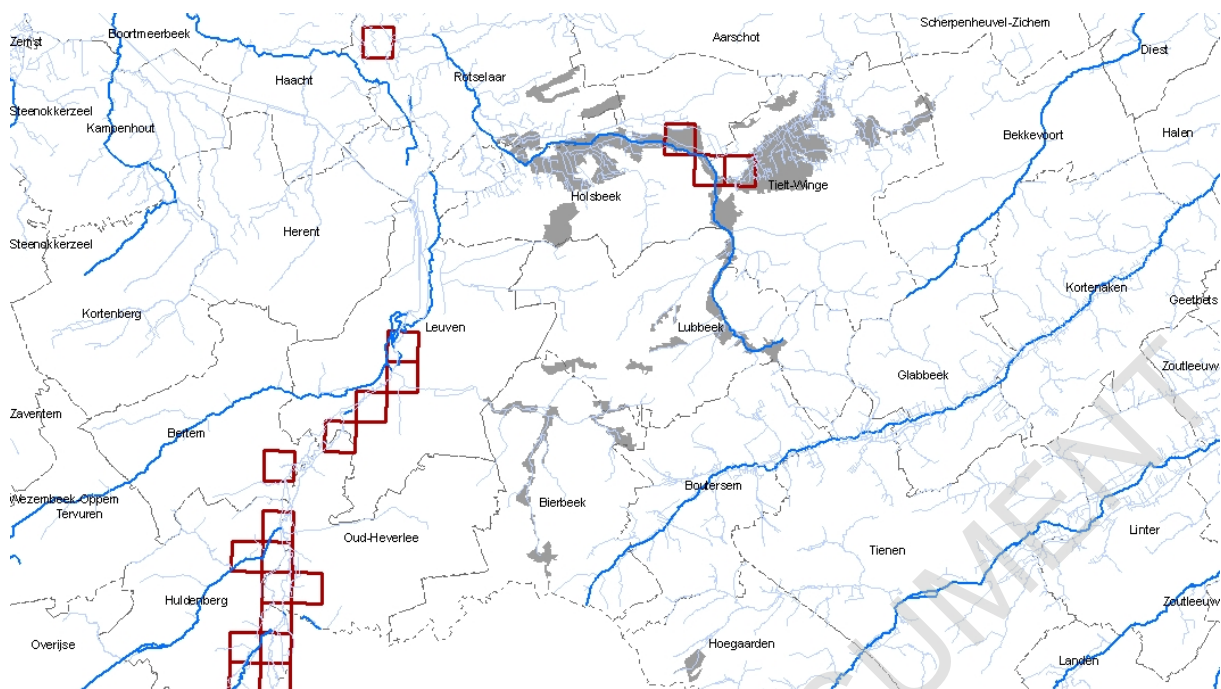
Als strikte planteneter (boomschors, twijgen, water- en oeverplanten) is de aanwezigheid van voldoende bos nabij waters en kruidenrijke oevers de belangrijkste voorwaarde waaraan het leefgebied moet voldoen. Zowel grote rivieren, laaglandbeken, kleine stroompjes als vijvers worden bewoond.

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.4 en tabel 0.0.4a)

De laatste meest nabije waarnemingen van in de vorige eeuw van de bever zijn van de Dijlevallei, waar hij omstreeks het midden van de 19de eeuw verdween door overbejaging. Sinds begin 2000 had er zich opnieuw een kleine Vlaamse populatie gevestigd langs de Dijle en de Laan, na een herintroductie op Waals grondgebied. Momenteel komt bever nog voor in de Dijlevallei en ondertussen ook al in de Wingevallei. **Een melding van een beverdam ter hoogte van Kloosterbroek (in het westen van BE2400012-1a) van in augustus 2009 vervolledigt volgende figuur.**

Aanwezig in:

- BE2400012-1a Wingevallei (Haskoning 2006, boswachter 2009): 1-3 individuen

Figuur 0-0-4. Verspreiding van bever in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ .

Potenties (zie ook tabel 0.0.4a)

De eigenschappen van het leefgebied geven in theorie goede potenties voor uitbreiding van de bever, maar er zijn conflicten met overstromingsintolerante habitats als 6410 waarvoor deze SBZ essentieel is.

Trend (zie ook tabel 0.0.4a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-4a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van bever

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	Meldingen van in een paar hokken (1-3 individuen)	Niet aangemeld.	
Totaal	in paar van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-4b. Beoordeling van criteria en indicatoren van bever

Bever	BE2400012	
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: slechts op 1 (à 2) plaatsen knaagsporen en dam (die wordt doorgestoken)	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	Indicator habitatconnectiviteit: territorium met onderbrekingen	deels voldoende tot goed

<i>Indicator structuur landhabitat:</i> > 20m oeverzones met houtige opslag	overwegend voldoende tot goed
<i>Indicator vegetatie landhabitat:</i> boomlaag van wilg, populier, els, berk etc. maar vaak dikker dan 8 cm diameter	deels voldoende tot goed
<i>Indicator oever:</i> hoge oevers met steile hellingen en een lemige, organische textuur	deels voldoende tot goed
<i>Indicator waterhabitat:</i> gematigde organische vervuiling, gematigde stroomsnelheid en rivier 2 tot 10 m breed en 1-2m diep	deels voldoende tot goed
<i>Indicator beheer waterhabitat:</i> plaatselijke ruiming	deels voldoende tot goed
<i>Indicator waterloop en oeverbeschoeiing:</i> oever matig bewerkt/bebouwd	deels voldoende tot goed
<i>Indicator antropogeen landgebruik:</i> nabijheid bewoning is klein, nabijheid bos- en landbouw is groot, tolerantie en menselijke verstoring is gemiddeld	deels voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: kleine populatie

Ecologische doelstellingen

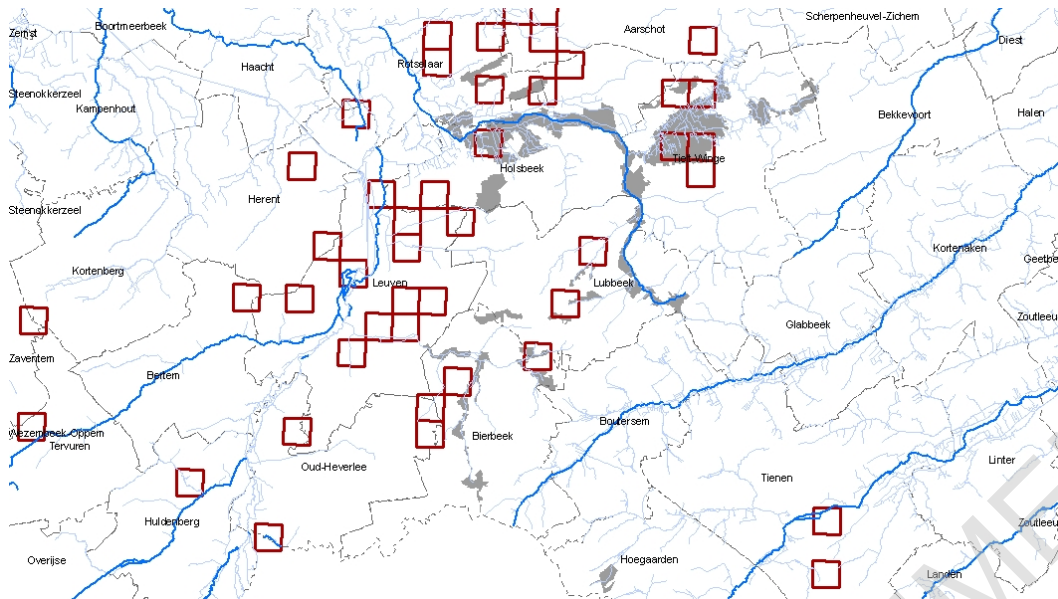
Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor bever worden **geen ecologische doelen** vooropgesteld wegens conflict met overstromingsintolerante habitats als 6410 en 91E0 waarvoor deze SBZ essentieel is.

Spaanse vlag - *Callimorpha quadripunctaria*

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.5 en tabel 0.0.5a)

Waargenomen in (Bergmans 2007):

- BE2400012-1a: Wingevallei
- BE2400012-1c: Walenbos (2005)
- BE2400012-2: Beninskberg
- BE2400012-3&4: Houwaarste berg
- BE2400012-5: Wijngaardberg (2004)
- BE2400012-9-10-11-12: Lastberg, Bollenberg en Kwade Schuur
- BE2400012-13: Koebos (2005)
- BE2400012-14: Molendaalbeek

Figuur 0-0-5. Verspreiding van spaanse vlag in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ .

Potenties (zie ook tabel 0.0.5a)

Er zijn potenties voor deze soort in zo goed als alle deelgebieden.

Trend (zie ook tabel 0.0.5a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ. De soort lijkt in opmars.

Tabel 0-0-5a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van spaanse vlag

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	1 km-hok	Niet aangemeld.	Ok
Deelgebied 1c	2 km-hokken		Ok
Deelgebied 2	1 km-hok		Ok
Deelgebied 3	1 km-hok		Ok
Deelgebied 4	1 km-hok		Ok
Deelgebied 5	1 km-hok		Ok
Deelgebied 9	1 km-hok		Ok
Deelgebied 10	1 km-hok		Ok
Deelgebied 11-12	1 km-hok		Ok
Deelgebied 13	1 km-hok		Ok
Deelgebied 14	1 km-hok		Ok
Totaal	in 10-tallen van 70-tal km-hokken	/	Er zijn potenties voor deze soort in zo goed als alle deelgebieden.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-5b. Beoordeling van criteria en indicatoren van spaanse vlag

Spaanse vlag	BE2400012	
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: in veel hokken aangetroffen	overwegend voldoende tot goed
Habitatkwaliteit	Indicator bloemrijke ruigte/vochtig biotoop: beide aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	Indicator pesticidengebruik: onbekend	X
	Indicator drainage: onbekend	X
	Indicator nectarplanten: niet steeds aanwezig tijdens vliegtijd	deels voldoende tot goed

<i>Indicator waardplanten voor rups: braam, brandnetel, wilgenroosje, kamperfoelie zijn redelijk goed aanwezig</i>	deels voldoende tot goed
<i>Indicator beschaduwing: matig zonbeschenen tot beschaduw</i>	deels voldoende tot goed
<i>Indicator maaien van ruigtes: weinig gefaseerd</i>	gedegradeerd
<i>Indicator verruiging van bloemrijk vlinderhabitat: verspreide struikopslag</i>	deels voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: de habitatkwaliteit is niet altijd ideaal; soms ontbreken nectar/waardplanten; het maaien van de ruigtes gebeurt weinig gefaseerd

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor Spaanse vlag worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

- populatie-doelstelling** Minstens behoud van de huidige populatie. De soort lijkt in opmars en komt in zo goed als alle deelgebieden voor. Deze SBZ is zeer belangrijk voor deze soort en er komen natuurlijke overgangen voor van vallei naar diestiaanheiling.
- kwaliteits-doelstelling** Minstens behoud van het huidig habitat. De soort zal profiteren van uitbreiding van thermofiele habitats als 6430 en zomen in 9120 op diestiaanheuvelds in overgangen naar valleien. Binnen de gestelde doelen voor de habitats zijn er potenties voor deze soort in veel deelgebieden van deze SBZ met vnl. die deelgebieden met natuurlijke overgangen van vallei naar diestiaanheiling.

Hazelmuis – Muscardinus avellanarius

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering van zomen bij 9160 en habitat 6430_bz en rbbp betere kansen in deze SBZ.

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.0.6a)

Waargenomen in:

- BE2400012- 8-8-12: misschien in de hellingsbossen van Lubbeek: kennislacune
- BE2400012- 8-13: Koebos (2002)

Potenties (zie ook tabel 0.0.6a)

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering van boszomen van 9160 en/of habitat 6430_bz en rbbp betere kansen in deze SBZ. Ook versterking van KLE's en bosuitbreiding komen deze soort ten goede.

Trend (zie ook tabel 0.0.6a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch fragmentair voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-6a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van hazelmuis

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebieden 8-12	? (kennislacune)	Niet aangemeld.	kwaliteitsverbetering
Deelgebied 13	1		kwaliteitsverbetering
Totaal	in ? van 70-tal km-hokken	/	kwaliteitsverbetering

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-6b. Beoordeling van criteria en indicatoren van hazelmuis

Hazelmuis	BE2400012	
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: in heel weinig hokken aangetroffen (in 2002 in Koebos) vnl. wegens versnippering	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	Indicator % geschikte zoom tov totale lengte zoom: tussen 10 en 50 %	deels voldoende tot goed
	Indicator contact tss boom- en struiklaag: matig	deels voldoende tot goed
	Indicator aandeel voedselplanten (bloesem, pol, zaad) in zoom: tss. 20-50 %	deels voldoende tot goed
	Indicator variatie in zoom: matig	deels voldoende tot goed
	Indicator negatieve invloed van naastliggende gronden: < 5 %?	overwegend voldoende tot goed
	Indicator habitatvernietiging: > 5 % vnl. versnippering	overwegend gedegradeerd

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding oww volgende elementen: kleine populatie, geschikte mantelzoomvegetaties ontbreken vaak.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor hazelmuis worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie-doelstelling Doel is de zeer kwetsbare relictten binnen deze SBZ op te sporen en te beschermen met eventueel een kleine kans op uitbreiding. In 2002 kwam de soort nog voor in Koebos (deelgebied 13), maar verder voorkomen van de soort is onbe-

kend binnen deze SBZ. De soort heeft potenties bij de hellingsbossen van Lubbeek en omstreken.

kwaliteitsdoelstelling Kwaliteitsverbetering door inrichting van **KLE's** en/of door overgangen van bos naar grasland via een aangepast **mantel- en zoombeheer** geleidelijker te maken. De kwetsbare populatie heeft nood aan extra aandacht voor een aangepast mantel- en zoombeheer bij overgangen van bos naar grasland. Hiervan is al sprake binnen de gestelde doelen bij de habitats 6430, rbbp in 6510 en alle bossen.

Vleermuizen zijn een zeer moeilijk te inventariseren soortengroep. Er zijn weinig inventarisatiegegevens bekend voor deze SBZ. Hierdoor is het zeer moeilijk om een uitspraak te doen over de staat van instandhouding van de verschillende vleermuissoorten van deze SBZ. De weinig beschikbare informatie wordt hieronder per soort toegelicht. De doelen zijn gericht op de leefgebieden en worden gezamenlijk gesteld. Het verspreidingsbeeld van de vleermuissoorten dat in onderstaande kaarten weergegeven wordt, is wellicht een onderschatting van hun effectieve verspreiding.

Ingekorven vleermuis - *Myotis emarginatus*

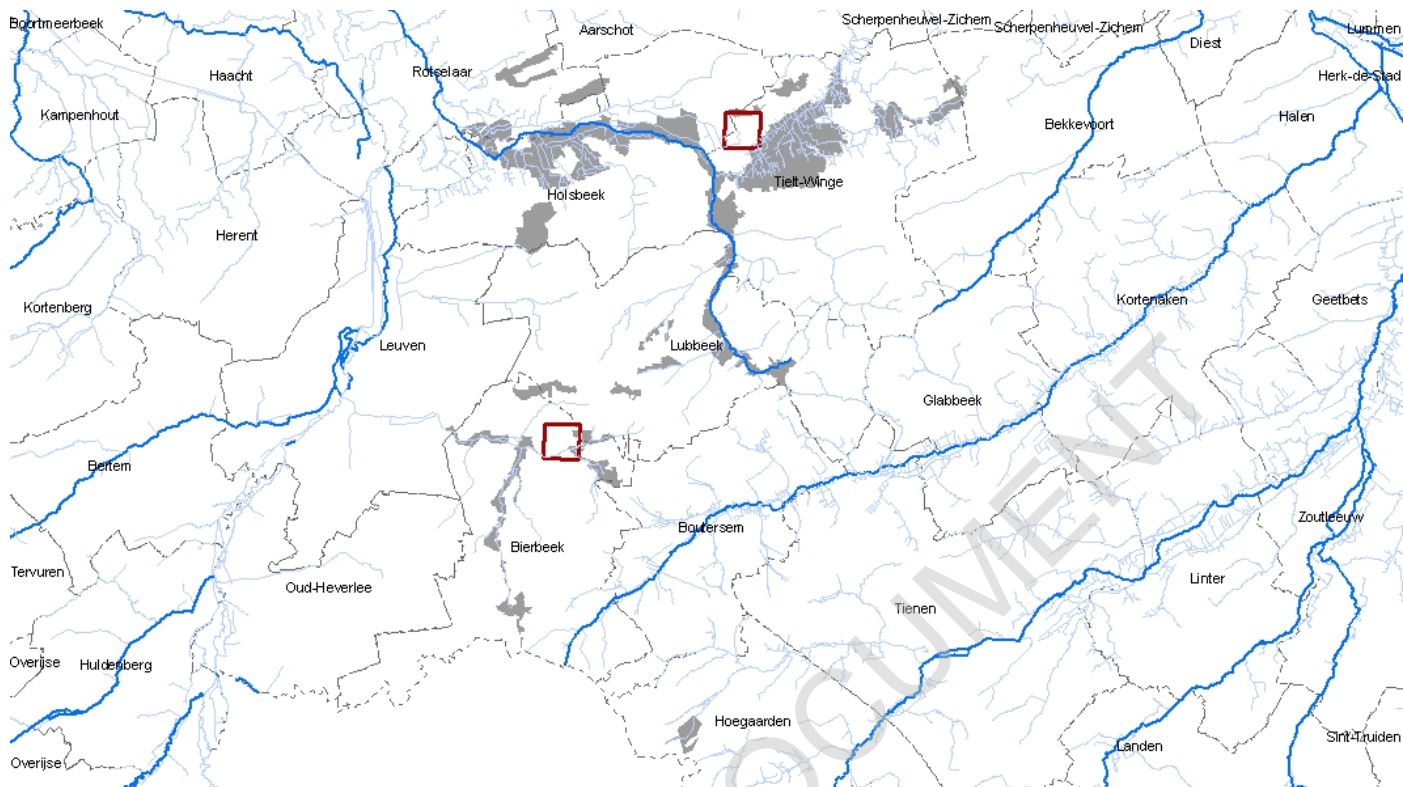
Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.7 en tabel 0.0.7a)

Deze SBZ is essentieel voor deze soort.

Aanwezig in:

Er zit een populatie in de kerk van Houwaart en in die van Lovenjoel (70 exemplaren). Dit is gelegen nabij volgende deelgebieden waar de soort (wellicht) foerageert:

- BE2400012-1a : Wingevallei (Haskoning 2006)
- BE2400012-1c : Walenbos (Baeté et al. 2003)
- BE2400012-13: Bruul- en Koebos

Figuur 0-0-7. Verspreiding van ingekorven vleermuis in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ .

Potenties (zie ook tabel 0.0.7a)

Bescherming en inrichting van hun verblijfplaatsen is essentieel. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden, alsook voor waterplassen (veel vleermuizen jagen daar graag) en toegankelijke stallen. De bestaande populaties in de kerken van Houwaart en Lovenjoel, dienen absoluut beschermd te worden. Vermits deze SBZ essentieel is voor deze soort zijn mogelijke maatregelen bv. 'een meldingsplicht bij eventuele verbouwingswerken aan deze 2 kerken' en/of met de eigenaars (evt. i.s.m. de vleermuiswerkgroep) tot een akkoord komen omtrent een verbeterde inrichting voor de soort. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten; een mogelijkheid daarvoor bestaat er in het kasteel van Horst en evt. andere.

Het Klein park (deels SBZ) en Groot Park (buiten SBZ) te Lovenjoel zijn zeer belangrijk foerageergebied voor de ingekorven vleermuizen. Kerk ligt centraal tussen beide parken in en deze historische sites zijn de corridor naar de aangrenzende habitatrichtlijngebieden in de vallei van de Molenbeek. Tijdens observaties door de vleermuiswerkgroep van uitvliegende dieren (uit de kerk) bleken deze altijd de dreef met oude bomen naar het Groot park te volgen!

Dit is volledig buiten SBZ gelegen maar is wel de verbinding via de vallei van deelgebied 13 naar 14 en 15. In de talrijke historische gebouwen van Klein en Groot park zijn mogelijks geschikte verblijfplaatsen aanwezig (kennislacune) en zijn er zeker kansen voor versterking-bescherming; en er is hier extra aandacht nodig in geval van renovaties.

De aangrenzende site van zoötechnisch instituut KUL met talrijke schapenstallen is/kan ook zeer belangrijk zijn (kennislacune) als verblijfplaats (oude stallen met zwaluwen en oude zolders aanwezig) en foerageerplaats; open stallen met insecten zijn favoriet bij ingekorven vleermuis. Naast meldingsplicht bij renovatie en inrichten van verblijfplaatsen zijn afspraken-richtlijnen mbt insecticidegebruik bijkomend nuttig.

Trend (zie ook tabel 0.0.7a)

Deze soort komt bijna niet meer voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-7a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van ingekorven vleermuis

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a-c	1 gekende zomerverblijfplaats van weinig dieren (1 km-hok)		Inrichtingen
Deelgebied 13	1 gekende zomerverblijfplaats (1 km-hok)		Inrichtingen
Totaal	in paar van 70-tal km-hokken	ca 15 % $\geq$ p > 2 %	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-7b. Beoordeling van criteria en indicatoren van ingekorven vleermuis

Ingekorven vleermuis BE2400012		
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: er zijn weinig (2) kraamkolonies bekend en van weinig dieren (5 tot 20-tal); in Lovenjoel zijn meer individuen geteld (70)</i>	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend</i>	X
	<i>Indicator invliegopening: onbekend</i>	X
	<i>Indicator lichtintensiteit: wellicht geen licht ter plekke</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator verlichting ter hoogte van invliegopening: uitvliegzijde niet verlicht, rest wel</i>	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator verstoring: wellicht niet</i>	overwegend voldoende tot goed
Jachtgebied	<i>Indicator voor bos-wei-KLE's: veel afwisseling aanwezig op < 5 km</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator voor toegankelijke stallen: onbekend</i>	X
	<i>Indicator voor KLE's naar jachtgebied: met onderbrekingen</i>	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator voor afstand tot jachtgebied: < 5 km</i>	overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: kleine populatie met licht verstoord leef- en jachtgebied

Gewone/Grijze Grootoorvleermuis - *Plecitus auritus/austriacus* en Baard/Brandtvleermuis - *Myotis mystacinus/brandtii*

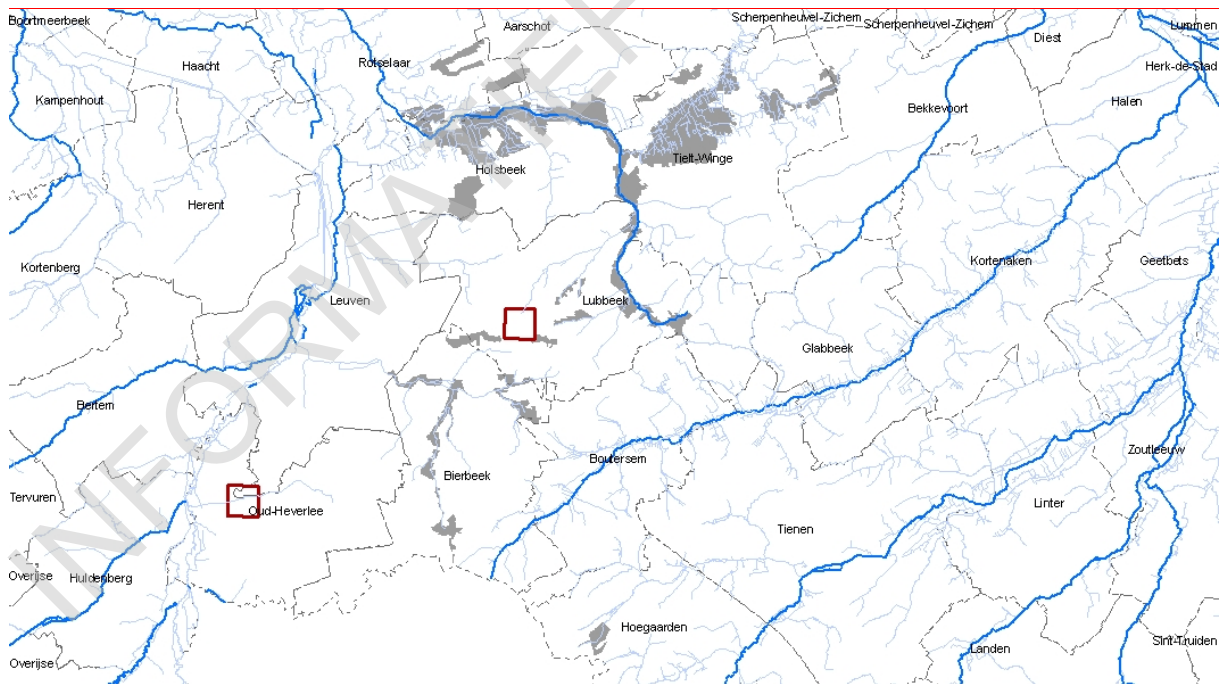
Deze verschillende soorten vleermuizen worden samen besproken omdat zij gelijkaardige eisen stellen aan hun leefgebied. Hun jachtgebied omvat een mozaïek van bossen en cultuurlandschap met KLE's, terwijl ze kraamkolonies hebben in gebouwen of in bomen. De afstand tussen beiden mag hoogstens een paar km zijn en best voorzien van KLE's. 's Winters verblijven ze ook in forten, bunkers of ijskelders, maar ook in huizen, kerken of bomen (hol met rel. grote ingang of gewoon achter schors).

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.8a en b en tabel 0.0.8a)

Gewone/grijze grootoorvleermuis zijn waargenomen in:

- BE2400012-1a : Wingevallei (Haskoning 2006) (wellicht ook in kerk Houwaart)
- BE2400012-9 : Lastberg (Pellenberg)

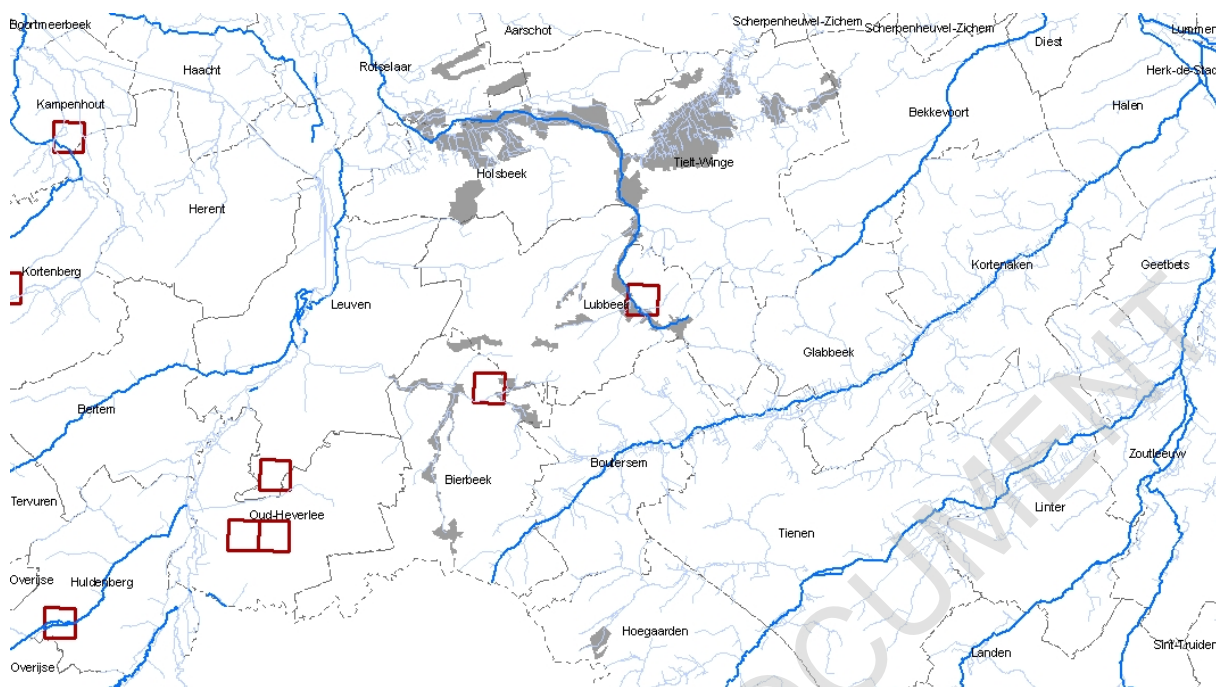
Figuur 0-0-8a. Verspreiding van gewone grootoorvleermuis in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ

Baard/Brandts' vleermuizen zijn waargenomen in:

- BE2400012-1e: Wingevallei (Serclaes)
- BE2400012-13: Lovenjoel

Figuur 0-0-8b. Verspreiding van Baard- en Brandt's vleermuizen in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.8a)

Bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen of gebouwen dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden, alsook voor waterplassen (veel vleermuizen jagen daar graag) en toegankelijke stallen. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Trend (zie ook tabel 0.0.8a)

Hoewel niet aangemeld komen deze soorten toch fragmentair voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-8a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van gewone grootoorvleermuis en van Baard- en Brandt's vleermuizen

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	1 km-hok	Niet aangemeld.	Inrichtingen
Deelgebied 1e	1 km-hok		Inrichtingen
Deelgebied 9	1 km-hok		Inrichtingen
Deelgebied 13	1 km-hok		Inrichtingen
Totaal	wellicht in 10-tal van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-8b. Beoordeling van criteria en indicatoren van Baard/Brandts'vleermuis en gewone grootoorvleermuis

Baard /Brandts'vleermuis		
Gewone grootoorvleermuis		
	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: onvoldoende gekend (weinig waarnemingen)</i>	X
Habitatkwaliteit	<i>Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend</i>	X
	<i>Indicator koloniebomen en holle bomen: onbekend</i>	X
	<i>Indicator lichtintensiteit: onbekend (tenzij kerk Houwaart, daar wellicht geen licht binnen ter plekke)</i>	X (overwegend voldoende tot goed)
	<i>Indicator verlichting ter hoogte van invliegopening: onbekend (aan kerk Houwaart is uitvliegzijde niet verlicht)</i>	X (deels voldoende tot goed)
	<i>Indicator verstoring: onbekend (als kerk Houwaart wellicht niet)</i>	X (overwegend voldoende tot goed)
Jachtgebied	<i>Indicator voor bos-wei-KLE's en gemengd bos: veel afwisseling aanwezig op < 5 km</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator voor KLE's naar jachtgebied: met onderbrekingen</i>	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator voor afstand tot jachtgebied: < 2 km (van kerk Houwaart)</i>	overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: kleine populatie met licht verstoord leef- en jachtgebied

Laatvlieger - Eptesicus serotinus en Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellu

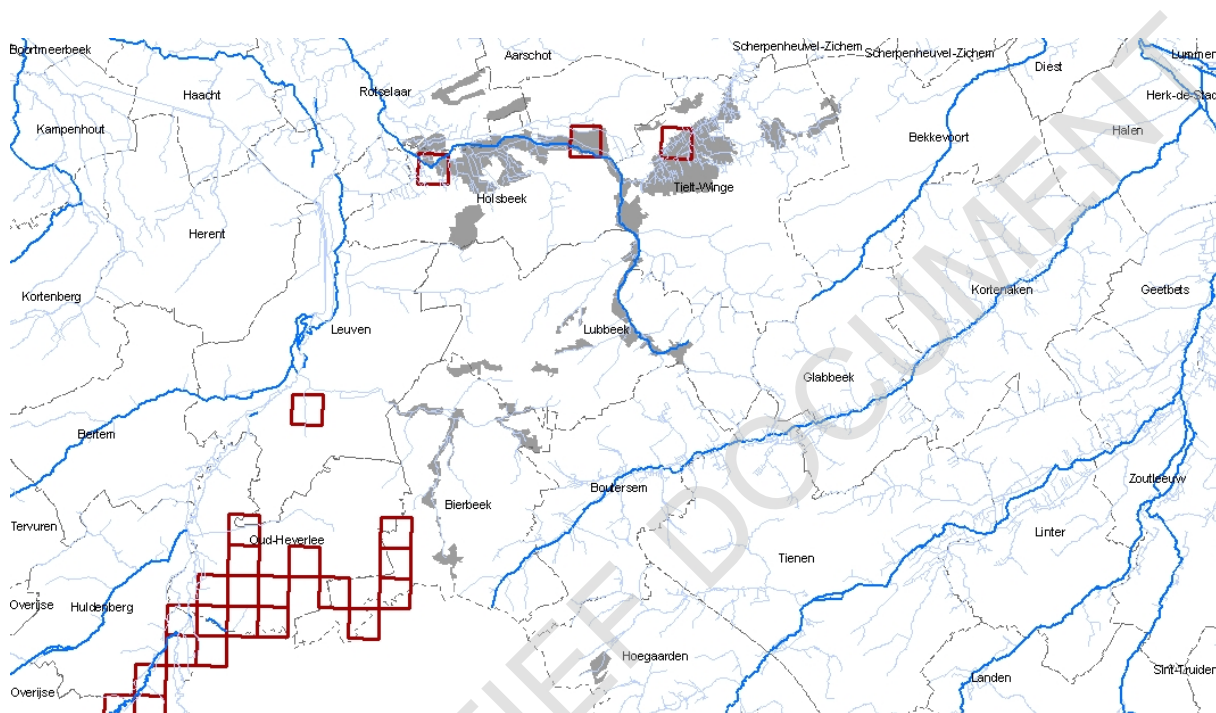
Deze verschillende soorten vleermuizen worden samen besproken omdat zij gelijkaardige eisen stellen aan hun leefgebied. Hun jachtgebied is een parkachtig landschap (bossen met open plekken of cultuurlandschap met KLE's), terwijl ze kraamkolonies hebben in gebouwen. De afstand tussen hun jachtgebied en de kraamkolonie mag hoogstens een paar km zijn en best voorzien van KLE's.

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.9 en tabel 0.0.9a)

Zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger zijn waargenomen in:

- BE2400012- 1a-e: verspreid in de Wingevallei, ook in Horst
- BE2400012- 1c: Walenbos
- BE2400012- 13: Koebos (ook laatvlieger is er waargenomen tijdens Europese Nacht van de Vleermuis 2007 - jaarrapport Natuarpunt Studie 2007- ontbreekt op kaart 4-5-7b)

Omdat gewone dwergvleermuis redelijk algemeen is, werd van deze soort geen kaartje toegevoegd.

Figuur 0-0-9. Verspreiding van laatvlieger in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.9a)

Vanuit hun verblijfplaatsen moet er aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Trend (zie ook tabel 0.0.9a)

Hoewel niet aangemeld komen deze soorten toch fragmentair voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-9a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van laatvlieger (en gewone dwergvleermuis)

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a-e	2 km-hokken	Niet aangemeld.	Inrichtingen
Deelgebied 1c	6 km-hokken		Inrichtingen
Deelgebied 13	2 km-hokken		Inrichtingen
Totaal	in 10-tal van 70-tal km-	/	

	hokken		
--	--------	--	--

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-9b. Beoordeling van criteria en indicatoren van laatvlieger

Laatvlieger	BE2400012	
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: in weinig hokken aangetroffen	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend	X
	Indicator toegankelijkheid: onbekend (ok als kerk Houwaart)	X (overwegend voldoende tot goed als kerk Houwaart)
	Indicator lichtintensiteit: wellicht geen licht binnen ter plekke (bij kerk Houwaart)	X (overwegend voldoende tot goed als kerk Houwaart)
	Indicator gebouwen: uitvliegzijde verlicht: onbekend (aan kerk Houwaart is uitvliegzijde niet verlicht)	X (deels voldoende tot goed als kerk Houwaart)
	Indicator verstoring: onbekend (als kerk Houwaart wellicht niet)	X (overwegend voldoende tot goed als kerk Houwaart)
Jachtgebied	Indicator voor bos-bomenrijen-water, parkachtig loofbos en extensieve hooi- en weilanden: veel afwisseling aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	Indicator voor afstand tot jachtgebied: wellicht niet te groot	overwegend voldoende tot goed
	Indicator voor KLE's naar jachtgebied: met onderbrekingen	deels voldoende tot goed

Conclusies

Voor laatvlieger wordt er geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: kleine populatie met licht verstoord leef- en jachtgebied

Gewone dwergvleermuis is vrij algemeen en zal in deze SBZ wellicht ook in een voldoende staat van instandhouding verkeren; er zijn echter te weinig specifieke gegevens van gewone dwergvleermuis voorhanden om voor deze soort in deze SBZ een LSVI-beoordeling te doen.

Franjestaart - Myotis nattereri

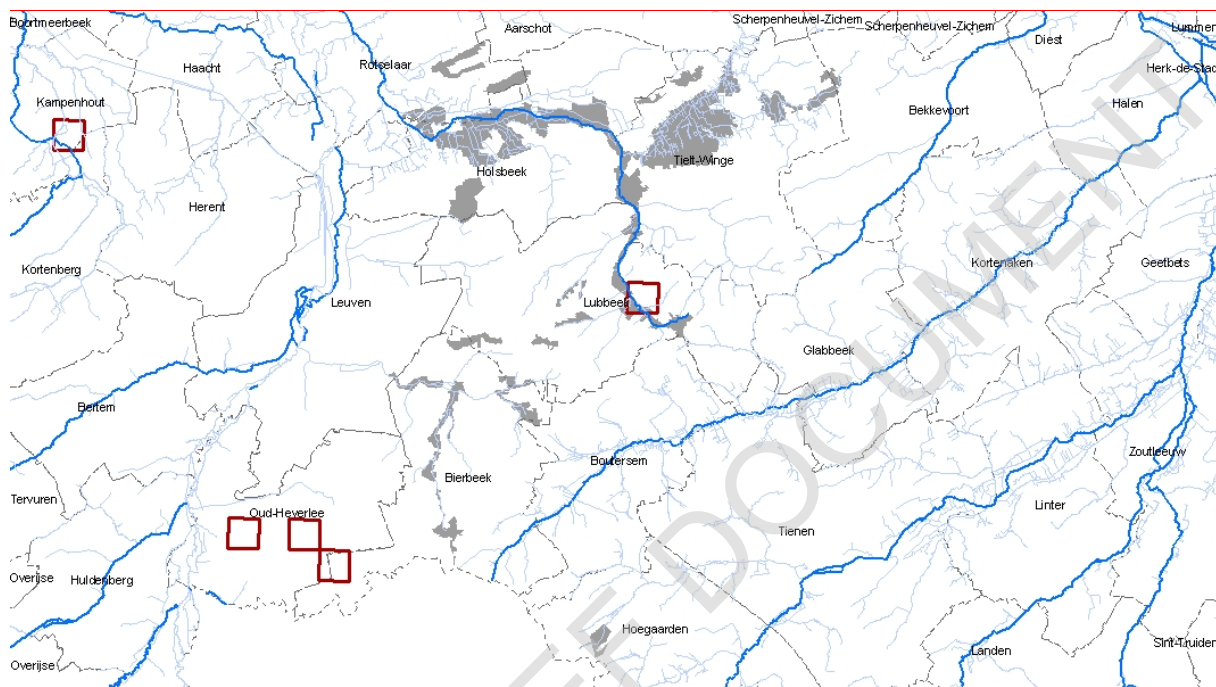
De Franjestaart overwintert in mergelgroeven, forten, bunkers, ijskelders en kelders van woningen en dit op kleine afstanden van de zomerverblijfplaatsen (vaak bomen met oude spechtenholen,

spleten of scheuren). Hun jachtgebied bestaat uit oude, structuurrijke en vochtige bossen en park-landschappen met een sterke binding met waterrijke biotopen. Ook cultuurlandschap met KLE's kan deel uitmaken van hun jachtgebied.

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.10 en tabel 0.0.10a)

Franjestaart is waargenomen in:

- BE2400012-1e: Wingevallei (Serclaes in winter)

Figuur 0-0-10. Verspreiding van franjestaart in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ (winterwaarneming ter hoogte van Serclaes).

Potenties (zie ook tabel 0.0.10a)

Bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen (zomer) of kelders (winter) dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden, alsook voor waterplassen (veel vleermuizen jagen daar graag). Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Trend (zie ook tabel 0.0.10a)

Hoewel niet aangemeld komen deze soorten toch fragmentair voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-10a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van franjestaart

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1e	1 km-hok	Niet aangemeld.	Inrichtingen
Totaal	in paar van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-10b. Beoordeling van criteria en indicatoren van franjestaart

Franjestaart	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: in weinig hokken aangetroffen</i>	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator temperatuur/vochtigheid/luchtcirculatie verblijfplaats: onbekend</i>	X
	<i>Indicator koloniebomen en holle bomen: onbekend</i>	X
	<i>Indicator lichtintensiteit: onbekend</i>	X
	<i>Indicator verlichting ter hoogte van invliegopening: onbekend</i>	X
	<i>Indicator verstoring: onbekend</i>	X
Jachtgebied	<i>Indicator voor waterrijk oud loofbos: aanwezig</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator voor KLE's naar jachtgebied: met onderbrekingen</i>	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator voor afstand tot jachtgebied: onbekend</i>	X

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: kleine populatie met licht verstoord (leef- en) jachtgebied

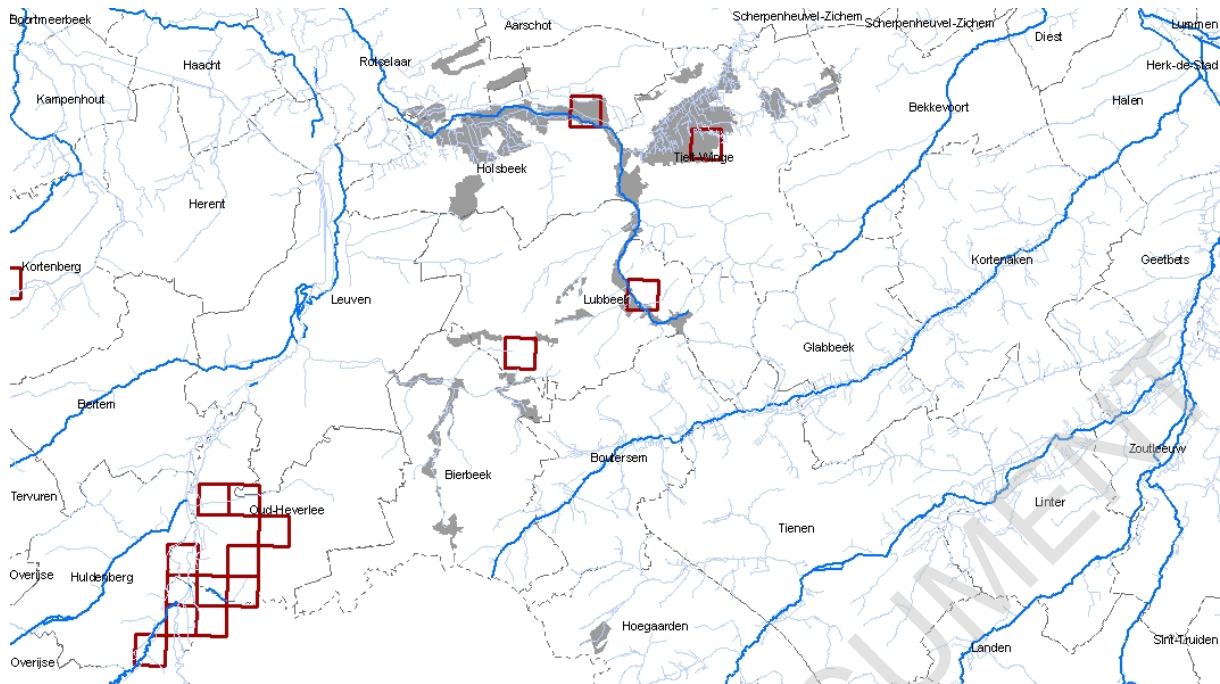
Watervleermuis - *Myotis daubentonii*, Ruige dwergvleermuis- *Pipistrellus nathusii* en Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*

Deze verschillende soorten vleermuizen worden samen besproken omdat zij gelijkaardige eisen stellen aan hun leefgebied. Hun jachtgebied is een parkachtig landschap of bossen met open plekken of moeras en met open water. Kraamkolonies in gebouwen en/of bomen.

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.11a, b en c en tabel 0.0.11a)

Watervleermuis is waargenomen in:

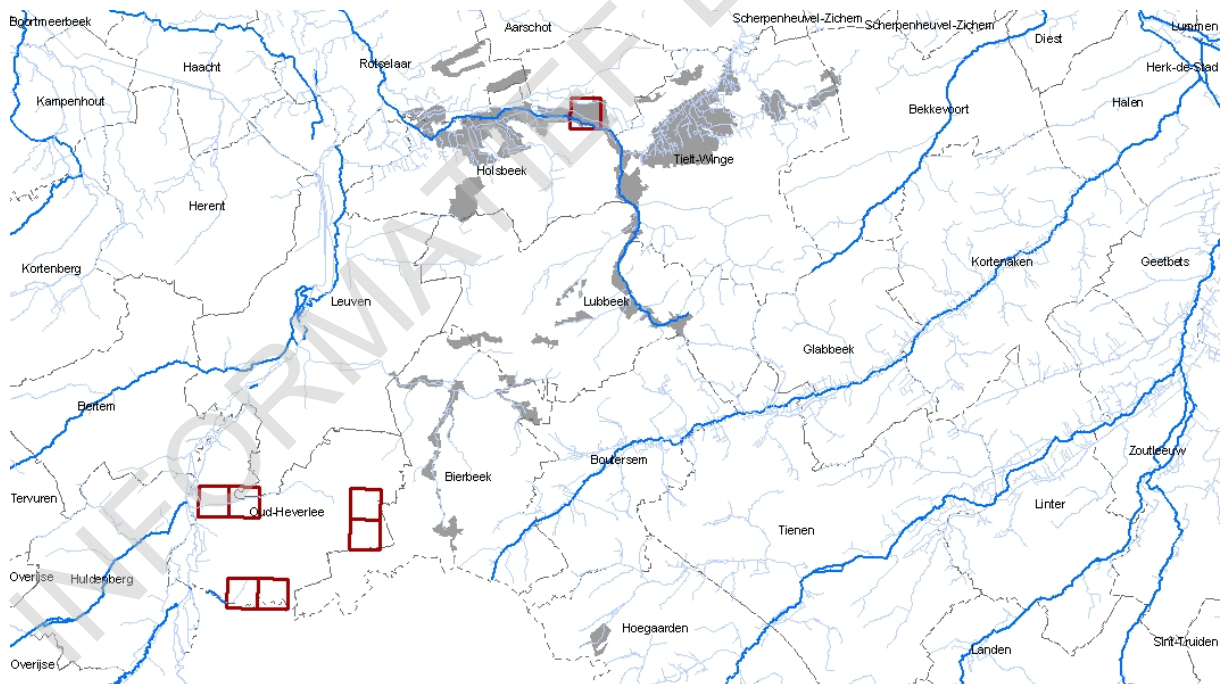
- BE2400012-1a-e: Wingevallei (Horst & Serclaes)
- BE2400012-1c: Walenbos
- BE2400012-9: Lastberg
- BE2400012-13: Koebos: waargenomen tijdens Europese Nacht van de Vleermuis 2007 (jaarrapport Natuurpunt Studie 2007)

Figuur 0-0-11a. Verspreiding van waternvleermuis in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ .

Ruige dwergvleermuis is waargenomen in:

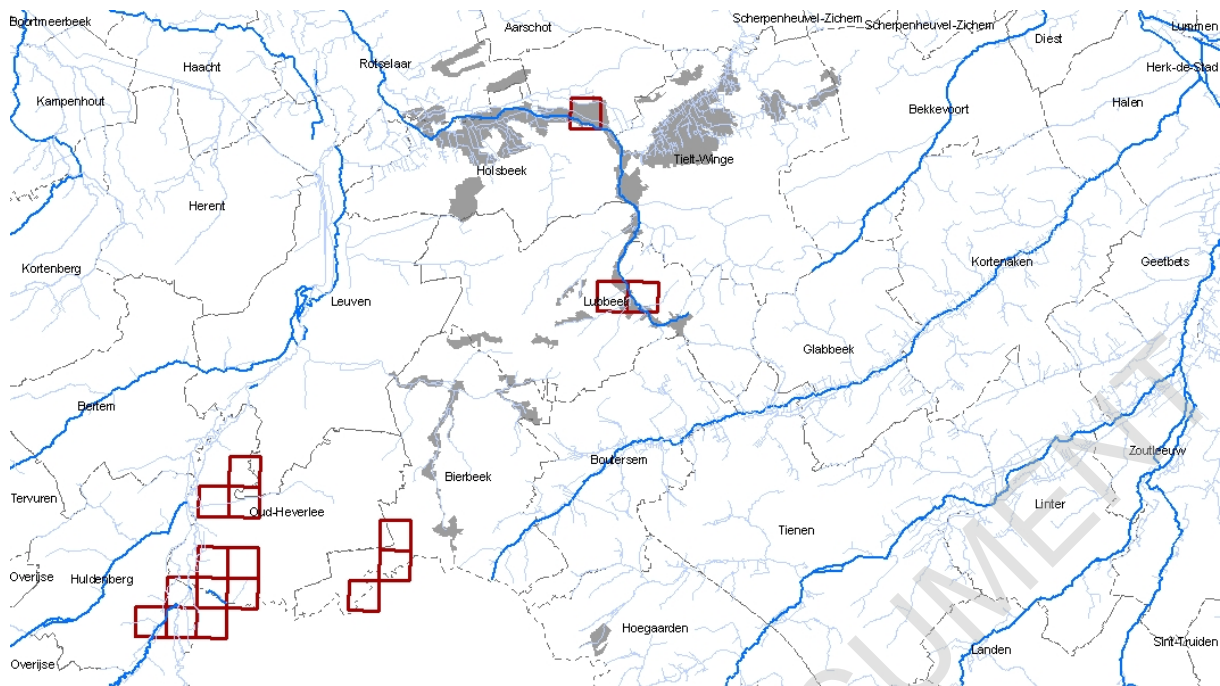
- BE2400012-1a: Wingevallei (Horst)

Figuur 0-0-11b. Verspreiding van ruige dwergvleermuis in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ .

Rosse vleermuis is waargenomen in:

- BE2400012-1a-e: Wingevallei (Horst & Serclaes)
- BE2400012-13: Koebos: waargenomen tijdens Europese Nacht van de Vleermuis 2007 (jaarrapport Natuurpunt Studie 2007)

Figuur 0-0-11c. Verspreiding van rosse vleermuis in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.11a)

Bescherming van hun verblijfplaatsen in oude bomen of gebouwen dient voorop te staan. Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors naar hun jachtgebieden, alsook voor waterplassen (veel vleermuizen jagen daar graag). Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten.

Trend (zie ook tabel 0.0.11a)

Hoewel niet aangemeld komen deze soorten toch fragmentair voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-11a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van watervleermuis, ruige dwerg- en rosse vleermuis

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	1 km-hok (de 3 soorten)	Niet aangemeld.	Inrichtingen
Deelgebied 1e	2 km-hokken (ruige niet)		Inrichtingen
Deelgebied 1c	1 km-hok (enkel water)		Inrichtingen
Deelgebied 9	1 km-hok (enkel water)		Inrichtingen
Deelgebied 13	1 km-hok (ruige niet)		Inrichtingen
Totaal	in 5-tal van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-11b. Beoordeling van criteria en indicatoren van watervleermuis, ruige dwerg- en rosse vleermuis

Watervleermuis		
Ruige dwergvleermuis		
Rosse vleermuis	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte en populatiestructuur: in weinig hokken aangetroffen</i>	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator temperatuur zomerverblijfplaats: onbekend</i>	X
	<i>Indicator koloniebomen en holle bomen: onbekend</i>	X
	<i>Indicator toegankelijkheid: onbekend</i>	X
	<i>Indicator lichtintensiteit: onbekend</i>	X
	<i>Indicator verlichting ter hoogte van invliegopening: onbekend</i>	X
	<i>Indicator verstoring (lichtpollutie): onbekend</i>	X
Jachtgebied	<i>Indicator voor moerasbos, open water met bomen en kwaliteit oevervegetatie: aanwezig</i>	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator voor KLE's & lichtpollutie naar jachtgebied: met onderbrekingen</i>	deels voldoende tot goed
	<i>Indicator voor afstand tot jachtgebied: onbekend</i>	X

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: kleine populatie met licht verstoord (leef- en) jachtgebied

Ecologische doelstellingen van alle vleermuizen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor ingekorven vleermuis e.a. vleermuizen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie-doelstelling Minstens behoud van de huidige vaak kwetsbare vleermuispopulaties (vermoedelijk < 20 individuen per plek, paar plaatsen bekend; uitgezonderd in Lovenjoel waar 110 individuen geteld werden). Voor **ingekorven vleermuis** is deze SBZ essentieel, voor de andere vleermuizen belangrijk. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien -en zeker bij de kolonies in de hiernaast vermelde deelgebieden- kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populaties vergroten.

kwaliteits-doelstelling Kwaliteitsverbetering door aandacht voor oude bomen en mantel- en zoombeheer en door inrichten van gebouwen en KLE's.

Topdeelgebieden waar inrichtingen prioritair zijn, zijn Wingevallei en kasteel van Horst (deelgebied 1a,e), Walenbos (deelgebied 1c) en Koebos (deelgebied

13) incl. kerken van Houwaart en Lovenjoel.

Voor de verblijfplaatsen is er extra aandacht nodig voor **oude bomen** en voor een goede **inrichting** van gebouwen. De bestaande populaties in de **kerken** van Houwaart en Lovenjoel, dienen absoluut beschermd te worden.

Van daaruit moet er ook aandacht zijn voor corridors met **KLE's** naar hun jacht-gebieden, alsook voor toegankelijke stallen en waterplassen; veel vleermuizen jagen daar graag. Een aangepast beheer vergroot er de insectenrijkdom: dus creëren van **open plekken en mantel- en zoomvegetaties** in bos, nabij open waterpartijen.

Bescherming en inrichting van hun verblijfplaatsen is essentieel en vraagt extra aandacht omwille van de vaak zeer kwetsbare vleermuispopulaties.

Vermits deze SBZ essentieel is voor ingekorven vleermuis zijn mogelijke maatregelen in de **kerken** van Houwaart en Lovenjoel bv. 'een meldingsplicht bij eventuele verbouwingswerken aan deze 2 kerken' en/of met de eigenaars (evt. i.s.m. de vleermuizenwerkgroep) tot een akkoord komen omtrent een verbeterde inrichting. Door inrichtingen op meerdere plaatsen te voorzien kan de connectiviteit en weerbaarheid van de populatie vergroten; een mogelijkheid daarvoor bestaat er in het **kasteel** van Horst (deelgebied 1a) en evt. andere.

Zeggekorfslak – Latijnse naam

Het actuele voorkomen

Zeggekorfslak is waargenomen in:

- BE2400012-1e: De Spicht

Potenties

Zeggekorfslak is een soort die uit zichzelf relatief weinig mobiel is. Ze laat zich wel makkelijk verspreiden met behulp van overstromingen. Of verspreiding gebeurt via de mens door onder meer transport van maaisel, maaibalken of ander werkmateriaal.

De zeggekorfslak is gebonden aan zeer natte, eerder kalkrijke, mesotrofe tot eutrofe moerasbiotopen, zoals open elzenbroekbos met rijke ondergroei (habitattypen 91E0) en grote zeggenvegetaties. De standplaatsen kennen doorgaans een (grond)waterstand boven het maaiveld vanaf het najaar. In de zomer kan het grondwater tot ca. 0,5 meter onder het maaiveld wegzakken. Winterse overstromingen kunnen voorkomen. De soort leeft niet in direct contact met het water, maar kruipt in de vegetatie boven het wateroppervlak. Op de stengels van zegges, riet en andere ruigtekruiden is ze dan gemakkelijk waarneembaar. De slak leeft er van schimmels op de moerasplanten. De slakkenpopulatie is zelden verspreid over grote oppervlakten (gemiddeld 0,2 ha).

Cruciaal aspect van het biotoop van deze slak is de kalkrijkdom. De soort wordt uitsluitend aangetroffen in goed gebufferde moerassen. Deze buffering komt doorgaans vanuit de ondergrond onder de vorm van opkwellend mineraalrijk grondwater. Het optimale habitat bevindt zich op de typische gradiënt tussen nattere en drogere biotopen. Geschikte vegetaties zijn elzenbroeken, dottergraslanden, grote zeggenvegetaties en kalkrijke blauwgraslanden, verspreid aanwezig in deze SBZ. Droge varianten van deze vegetaties worden doorgaans gemeden. De soort leeft niet in direct contact met het water, maar op de vegetatie boven het wateroppervlak en overwintert waarschijnlijk in het strooisel.

Trend en huidige SVI

Er zijn geen specifieke gegevens gekend voor het inschatten van de trend en de huidige staat van instandhouding voor de populaties in deze SBZ-H

Conclusies

Er is zeer weinig gekend over de aanwezigheid van de soort. Op basis van de beschikbare gegevens kan geen uitspraak gedaan worden over de staat van instandhouding of populatietrends. Bijkomend onderzoek moet meer duidelijkheid brengen

Ecologische doelstellingen zeggekorfslak

Gelet op de gewestelijke instandhoudingdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie-doelstelling	Behoud en versterken van de aanwezige populaties in de Spicht en ook van eventueel in andere deelgebieden aanwezige populaties.
Kwaliteits-doelstelling	Goede staat van instandhouding van habitats als grote zeggenvegetaties, zeggenrijke broekbossen, blauwgraslanden en overgangen naar rietruigten en dottergraslanden.

De soorten van bijlage I van de vogelrichtlijn (niet aangemeld)

Ondanks het feit dat deze SBZ geen vogelrichtlijngebied is, worden er toch enkele belangrijke vogels van de vogelrichtlijn vermeld, omwille van huidig én potentieel voorkomen ervan binnen deze SBZ en binnen de gestelde doelen voor habitats van deze SBZ. Deze soorten versterken de nood aan kwaliteitsverbetering van deze habitats.

Blauwborst – *Luscinia svecica*

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.12 en tabel 0.0.12a)

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering van habitat 6430 en rbbmr plaatselijk (bv. ter hoogte van de Spicht en de Gempe; deelgebieden 1d-e) betere kansen in deze SBZ.

Recent als broedvogel in:

- BE2400012-1e: De Spicht (ontbreekt op onderstaande kaart; zingend waargenomen op 18/04/2009) (zo/toen ook in de buurt van deelgebied 14 waargenomen)
- BE2400012-6: Tieltse Motte

Tabel 0-0-12b. Beoordeling van criteria en indicatoren van blauwborst

Blauwborst	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte:</i> < 50 broedparen (in SBZ en omgeving)	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator moerasbiotoop:</i> aanwezig, maar veel verbost	gedegradeerd
	<i>Indicator vegetatiestructuur en -hoogte:</i> meer dan 50 % struiken/bomen en dus teveel vegetatie van ongeschikte hoogte (> 2m)	gedegradeerd
	<i>Indicator waterniveau:</i> onstabiel waterpeil en geen open water tot in zomer	gedegradeerd
	<i>Indicator oppervlakte:</i> <1,5 ha rietmoeras binnen SBZ	gedegradeerd
	<i>Indicator verstoring:</i> niet al teveel	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator beheer:</i> weinig gefaseerd	gedegradeerd

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: er komen slechts enkele broedparen voor en het habitat is slechts fragmentarisch aanwezig.

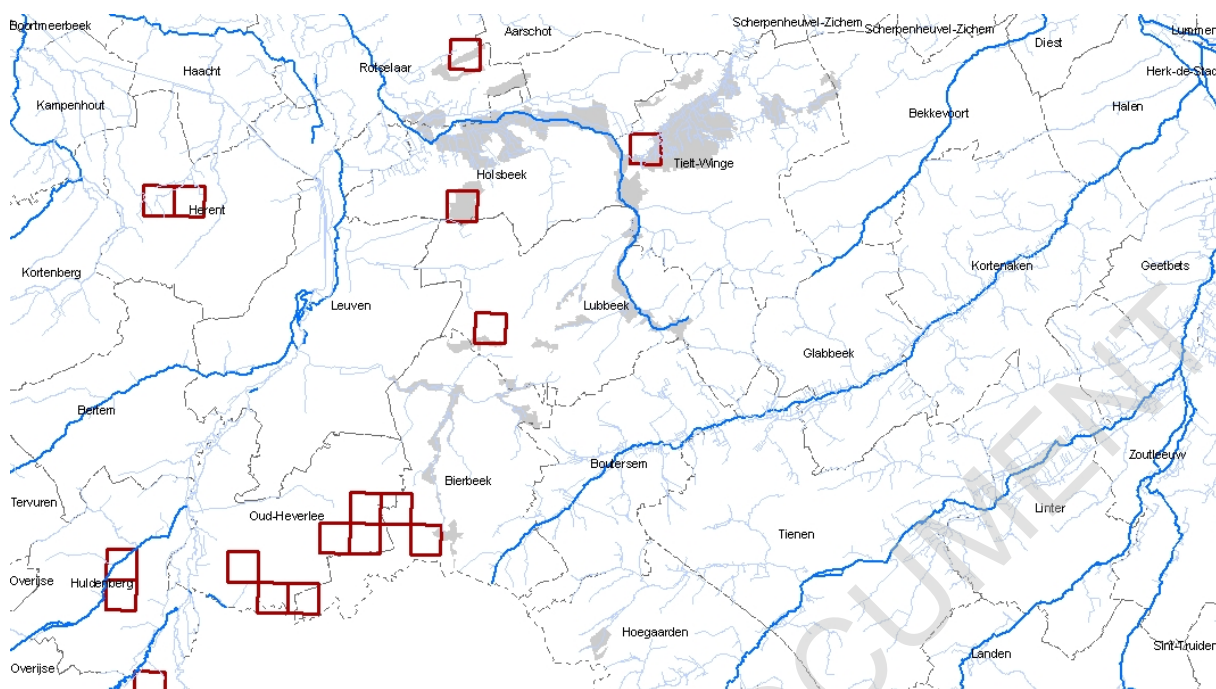
Zwarte specht – *Dryocopus martius*

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.13 en tabel 0.0.13a)

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering (meer oude bomen en dood hout) van habitat 9120 (en 9160) betere kansen in deze SBZ.

Recent als broedvogel in:

- BE2400012- 1a: Wingevallei (ontbreekt op de kaart; waargenomen in Horst, Dunberg, ...)
- BE2400012- 1b: Chartreuzen
- BE2400012-1c: Walenbos
- BE2400012-1e: jaarlijkse broedvogel in brongebied van de Winge
- BE2400012-5: Wijngaardberg
- BE2400012-7: Zwarte bos
- BE2400012-8: Nederblok
- BE2400012-15: Molenbeekvallei (ontbreekt op de kaart; waargenomen in voorjaar 2009)

Figuur 0-0-13. Verspreiding van zwarte specht in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.13a)

Soort gelinkt aan oude bossen vnl. van habitattype 9120 (en 9160). Bij toepassen van CDB (oude bomen, dood hout, ...) verhogen de potenties er voor zwarte specht. Waar oude beuken staan (Troostenberg, Chartreuzen, domein Hottat ...) heeft de soort potenties (broedbiotoop is er nu al aanwezig). Populieren kunnen die rol ook overnemen zoals bv. in Walenbos.

Trend (zie ook tabel 0.0.13a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-13a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van zwarte specht

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	1 km-hok	Niet aangemeld.	Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 1b	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 1c	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 1e	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 5	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 7	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 8	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 15	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Totaal	in 10-tal van 70-tal km-	/	

	hokken		
--	--------	--	--

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-13b. Beoordeling van criteria en indicatoren van zwarte specht

Zwarte specht	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte:</i> < 20 broedparen (in SBZ en omgeving)	gedegrad
Habitatkwaliteit	<i>Indicator bosbiotoop:</i> oud bos met oude bomen aanwezig, soms kleiner	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator vegetatiestructuur:</i> niet te dichte bossen met oude bomen langs paden of open plekken	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aanwezigheid oude bomen:</i> beuken en andere dikke bomen aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator oppervlakte:</i> <200 ha geschikt bos aanwezig binnen SBZ (uitgezonderd in Walenbos)	gedegrad
	<i>Indicator verstoring:</i> niet al teveel	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator pesticiden:</i> wellicht geen gebruik ervan in het bos (onbekend)	X (overwegend voldoende tot goed)

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: er komen slechts enkele broedparen voor.

Wespendief – *Pernis apivorus*

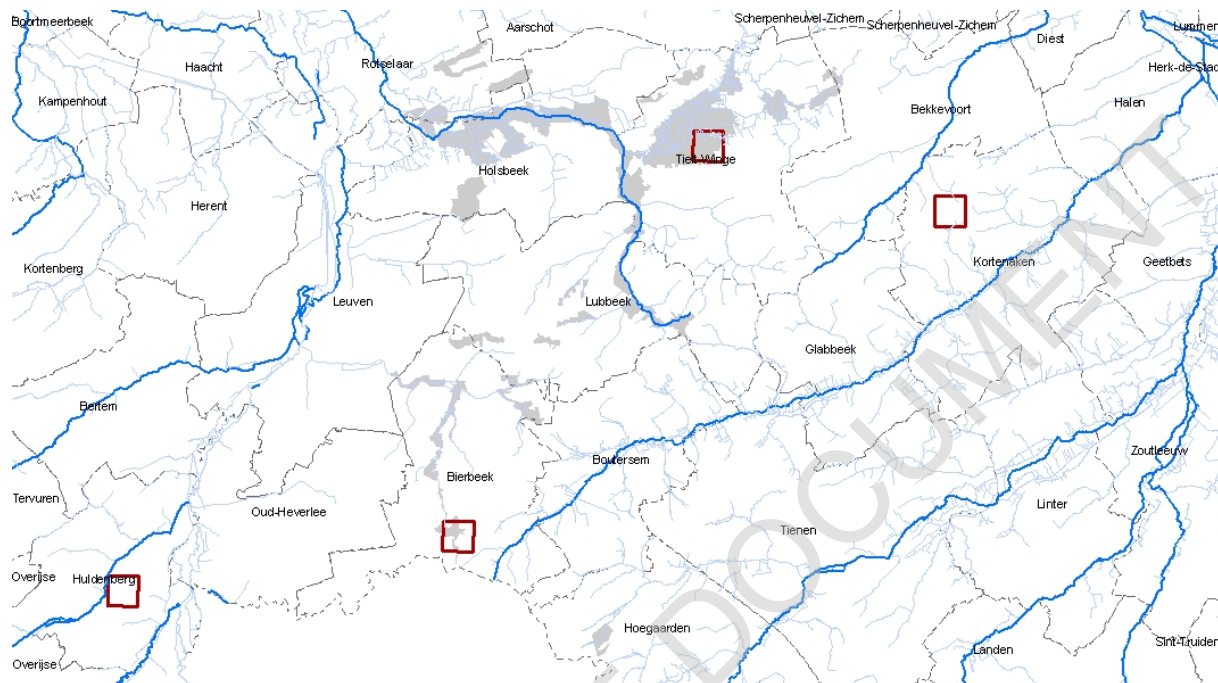
Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.14 en tabel 0.0.14a)

Deze SBZ behelst met z'n 10-tal broedparen toch 5 % van de Vlaamse populatie. Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering (meer oude bomen en dood hout) van habitat 9120 (en 9160) betere kansen in deze SBZ. De soort graaft wespennesten uit en foerageert hiervoor graag ter hoogte van bosranden nabij bv. boomgaarden die wespen aantrekken of waar bossen gelegen zijn in een mozaïek met insectenrijke –in dit geval wespenrijke- graslanden (bv. habitats 6510, maar ook 6410, 6230, 6430). Hun nest maken ze graag in oude naaldbomen bv. in lorken (bij essen).

Waargenomen in (veel waarnemingen ontbreken op de kaart):

- BE2400012- 1a, e: Wingevallei; jaarlijks meerdere broedparen
- BE2400012-1c: Walenbos; jaarlijks meerdere broedparen
- BE2400012-7: Zwarte bos

- BE2400012-8-12: Hellingsbossen Lubbeek
- BE2400012-13: Koe- en Bruulbos
- BE2400012-15: Molenbeekvallei
- BE2400012-16: Meldertbos

Figuur 0-0-14. Verspreiding van wespendief in km-hokken die gelegen zijn in of raken aan SBZ.

Potenties (zie ook tabel 0.0.14a)

Soort gelinkt aan oude bossen vnl. van habitattype 9120 (en 9160) in mozaïeklandschap (met wespenrijke boomgaarden, graslanden, ...). Bij toepassen van CDB (oude bomen, dood hout, ...) en versterken van kleinschalige landschappen van bos met grasland kunnen de potenties er voor wespendief wel vergroot worden.

Trend (zie ook tabel 0.0.14a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-14a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van wespendief

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a	1 km-hok	Niet aangemeld.	Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 1c	paar km-hokken		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 1e	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 7	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB

Deelgebied 8-13	paar km-hokken		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 15	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Deelgebied 16	1 km-hok		Kansen verhogen via CDB
Totaal	in 10-tal van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-14b. Beoordeling van criteria en indicatoren van wespandief

Wespandief			BE2400012
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte:</i> < 20 broedparen in SBZ en omgeving		gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator landschap:</i> mozaïek van bos in open landschap aanwezig		overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator vegetatiestructuur en -hoogte:</i> bossen met open plekken en met bomen > 8m aanwezig		overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator biotoop:</i> oude bossen met open plekken nabij een open landschap		overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator oppervlakte:</i> <30 ha geschikt bos per broedpaar aanwezig binnen SBZ (uitgezonderd in Walenbos) en < 1500 ha mozaïeklandschap om te foerageren per broedpaar aanwezig		gedegradeerd
	<i>Indicator verstoring:</i> niet al teveel		overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: er komen slechts enkele broedparen voor.

Middelste bonte specht – *Dendrocopos medius*

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.15 en tabel 0.0.15a)

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering (meer oude bomen en dood hout) van habitat 9120 (en 9160) betere kansen in deze SBZ.

Broedvogel in (soortenlijst onvolledig):

- BE2400012- 1a, e: Wingevallei ; broedt bv. jaarlijks in Horst
- BE2400012-1c: Walenbos: kleine kernpopulatie aanwezig

Potenties (zie ook tabel 0.0.15a)

Soort gelinkt aan oude bossen vnl. van habitattype 9120 (en 9160). Bij toepassen van CDB (oude bomen, dood hout, ...) kunnen de potenties er voor middelste bonte specht vergroot worden. Kolonisaties vanuit Meerdaalwoud zijn goed mogelijk.

Trend (zie ook tabel 0.0.15a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-15a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van middelste bonte specht

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebieden 1a-e	meerdere km-hokken	Niet aangemeld.	Kansen verhogen via CDB
Totaal	meerdere van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-15b. Beoordeling van criteria en indicatoren van middelste bonte specht

Middelste bonte specht BE2400012		
Toestand populatie	Indicatoren voor de populatiegrootte: < 20 broedparen in Walenbos en de afstand tot nabije populaties is > 9 km	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	Indicator biotoop: oud bos met dikke bomen aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	Indicator vegetatiestructuur: veel hoge, dikke oude bomen aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	Indicator aanwezigheid dood hout: groot aanbod staand dood hout aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	Indicator oppervlakte: > 40 ha oud loofbos al of niet met eiken in Walenbos aanwezig alsook in de Wingevallei en Chartreuzen	overwegend voldoende tot goed
	Indicator verstoring: niet al teveel	overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: er komen slechts enkele broedparen voor.

Ijsvogel – *Alcedo atthis*

Het actuele voorkomen (zie ook kaart 0.0.16 en tabel 0.0.16a)

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een waterkwaliteitsverbetering (ook voor bittervoorn) betere kansen in deze SBZ.

Broedvogel in (soortenlijst onvolledig):

- BE2400012-1a: Wingevallei
- BE2400012-1c: Walenbos
- BE2400012-1d: Gempe
- BE2400012-1e: Spicht
- BE2400012-6: Tieltse Motte
- BE2400012-14: Molendaalbeekvallei: vroeger het jaar rond; sinds enige jaren enkel op einde van de zomer (geen broedparen)
- BE2400012-15: Molenbeekvallei

Potenties (zie ook tabel 0.0.16a)

Soort gelinkt aan zuivere waterpartijen met zandige oevers. Bij verbetering van de waterkwaliteit en maatregelen ter behoud/inrichting van zandige oevers kunnen de potenties voor ijsvogel vergroot worden.

Trend (zie ook tabel 0.0.16a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-16a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van ijsvogel

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a,d,e	meerdere km-hokken	Niet aangemeld.	Kansen verhogen o.m. via waterkwaliteitsverbetering
Deelgebied 1c	meerdere km-hokken		Kansen verhogen o.m. via waterkwaliteitsverbetering
Deelgebied 6	paar km-hokken		Kansen verhogen o.m. via waterkwaliteitsverbetering
Deelgebieden 14-15	paar km-hokken		Kansen verhogen o.m. via waterkwaliteitsverbetering
Totaal	10-tallen van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-16b Beoordeling van criteria en indicatoren van ijsvogel

<i>Ijsvogel</i>	<i>BE2400012</i>	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte:</i> mogelijk < 20 broedparen in de omgeving van deze SBZ aanwezig	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicator biotoop:</i> waterlopen met matige nestgelegenheid zoals ter hoogte van omgevallen bomen	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator waterkwaliteit en voedselaanbod:</i> helder en troebel water met middelmatig aanbod van kleine vissen	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator beheer:</i> weinig maatregelen ter behoud van zandige oeverwallen	gedegradeerd
	<i>Indicator oppervlakte:</i> <3 km geschikte oevers aanwezig in deze SBZ	gedegradeerd
	<i>Indicator verstoring:</i> niet al teveel	overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedegradate actuele staat van instandhouding: er komen slechts enkele broedparen voor en zandige oeverwallen zijn soms een probleem.

Wintertaling – *Anas crecca*

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.0.17a)

Deze in deze SBZ voorkomende soort krijgt bij een kwaliteitsverbetering van habitat 3150 betere kansen in deze SBZ.

Waargenomen in (soortenlijst onvolledig):

- BE2400012- 1a, d, e: Wingevallei (Dutsel, Gempe & vroeger broedend in de Spicht)

Potenties (zie ook tabel 0.0.17a)

Soort gelinkt aan ondiepe waterpartijen met veel oevervegetatie. Bij natuurlijk herstel van een aantal (vis)vijvers naar ondiepe waterpartijen met veel oevervegetatie kunnen de potenties voor wintertaling vergroot worden.

Trend (zie ook tabel 0.0.17a)

Hoewel niet aangemeld komt deze soort toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-17a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van wintertaling

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1a, d, e	meerdere km-hok	Niet aangemeld.	Kansen verhogen o.m. via herinrichtingen WE- verblijven in moerassig gebied
Totaal	in meerdere van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-17b. Beoordeling van criteria en indicatoren van wintertaling

Wintertaling	BE2400012	
Habitatkwaliteit	Indicator biotoop: natte meersen en moerasbossen met veel sloten en ondiepe plassen met veel oevervegetatie zijn verspreid aanwezig	deels voldoende tot goed
	Indicator diepte: ondiepe zones zijn (verspreid) aanwezig	overwegend voldoende tot goed
	Indicator verstoring: niet al teveel	overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: het habitat is verspreid aanwezig.

Kuifeend en Tafeleend – Aythya fuligula en ferina

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.0.18a)

Deze in deze SBZ voorkomende soorten krijgen bij een kwaliteitsverbetering van habitat 3150 betere kansen in deze SBZ.

Beide soorten broeden aan (soortenlijst onvolledig):

- BE2400012- 1d: de gempvijvers

Potenties (zie ook tabel 0.0.18a)

Kuif- en tafeleend zijn gelinkt aan allerlei waterpartijen (geen kanalen).

Trend (zie ook tabel 0.0.18a)

Hoewel niet aangemeld komen deze soorten toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-18a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van kuif- en tafeleend

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 1d	1 km-hok	Niet aangemeld.	
Totaal	in 1 van 70-tal km-hokken	/	

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-18b. Beoordeling van criteria en indicatoren van kuif- en tafeleend

Kuif- en tafeleend	BE2400012
Habitatkwaliteit	<i>Indicator biotoop:</i> veel open waterpartijen aanwezig, niet al te vervuild, geen kanalen overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator diepte:</i> tussen de 2-4 m diep water aanwezig overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator verstoring:</i> niet al teveel overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **goede actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een goede actuele staat van instandhouding: het habitat is redelijk aanwezig.

Kwartelkoning – *Crex crex*

Het actuele voorkomen (zie ook tabel 0.0.19a)

Kwartelkoning broedde in 2008 in:

- BE2400012-13: Koebos

In 1999 was hij nog een broedvogel in de nabijgelegen Abdij van't Park (Leuven).

Potenties (zie ook tabel 0.0.19a)

Creatie van echte extensieve en open hooilandcomplexen van 30 ha (per broedpaar) zijn noodzakelijk voor het creëren van kansen voor deze soort (die pas vanaf een 25-tal broedparen een goede populatie heeft). De hooilanden moeten kniehoog blijven tot augustus en worden best open gehouden en niet bemest en niet begraasd. Dit is plaatselijk mogelijk voor hooguit een paar broedparen, maar niet voor een kernpopulatie binnen deze SBZ.

Trend (zie ook tabel 0.0.19a)

Hoewel niet aangemeld komen deze soorten toch voor in deze SBZ.

Tabel 0-0-19a. Actuele populatie en aangemeld aandeel en potenties van kwartelkoning

	Actuele pop. (hokken)	Aanmelding (%)	Potenties
Deelgebied 13	1 km-hok	Niet aangemeld.	Plaatselijk extensief hooilandcomplex mogelijk
Totaal	in 1 van 70-tal km-hokken	/	Plaatselijk extensief hooilandcomplex mogelijk

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-0-19b. Beoordeling van criteria en indicatoren van kwartelkoning

Kwartelkoning	BE2400012	
Toestand populatie	<i>Indicatoren voor de populatiegrootte: < 20 broedparen in deze SBZ en omgeving</i>	gedegradeerd
Habitatkwaliteit	<i>Indicatoren landschap, biotoop, vegetatie en oppervlakte: grote (> 30 ha) open gebieden van hooi- en graslanden met een kniehoge, onbemeste, extensief beheerde vegetatie en met ononderbroken zicht van meer dan 200m komen niet veel voor in deze SBZ; vaak kortere, bemeste vegetaties of op < 10 ha.</i>	gedegradeerd
	<i>Indicatoren verbossing en beheer (verstoring): een extensief beheerd hooiland-complex met weinig bomen en struiken en dat pas na het broedseizoen (dwz na AUGUSTUS) gemaaid en helemaal niet begraasd wordt, komt (nagenoeg) niet voor in deze SBZ. Hooilanden -soms nabij extensieve begrazingsblokken- komen in natuurlijk beheerde domeinen wel voor, maar deze worden vaak voor augustus gemaaid.</i>	gedegradeerd

Conclusies

Er wordt geconcludeerd tot een **gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding** om volgende redenen:

- Beoordeling van de soort via de LSVI tabellen leidt tot de conclusie van een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding: er komen in deze SBZ zeer weinig extensieve hooilandcomplexen en dus weinig broedparen voor.

Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens

Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde gegevens bij de eerste vaststelling.

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die, ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het IHD-proces, worden geüpdate.

In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

De habitats van bijlage I

2310	<i>Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten</i>	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Europees prioritair	nee	komt niet voor in deze SBZ
Oppervlakte	ca <1 %	
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2 % ≥ p > 0 %	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	
Representativiteit	beduidende representativiteit	
Algemeen	waardevol	
2330	<i>Open grasland met Corynephorus- en Agrostis-soorten op landduinen</i>	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Europees prioritair		nee
Oppervlakte		ca <1 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte		
Beschermingsstatus		
Representativiteit		aanwezig maar verwaarloosbaar
Algemeen		

3140	Kalkhoudende oligo-mesotrofe wateren met benthische Chara spp. vegetaties	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair		nee
Oppervlakte		ca <1 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte		
Beschermingsstatus		
Representativiteit		aanwezig maar verwaarloosbaar
Algemeen		
3150	Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair		nee
Oppervlakte		ca <1 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte		
Beschermingsstatus		
Representativiteit		aanwezig maar verwaarloosbaar
Algemeen		
4010	Noord-Atlantische vochtige heide met Erica tetralix	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca. < 1 %	
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2 % ≥ p > 0 %	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	passabele of verminderde instandhouding
Representativiteit	beduidende representativiteit	
Algemeen	waardevol	

4030	<i>Droge Europese heide</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca. 1 %	
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	$2 \% \geq p > 0 \%$	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	
Representativiteit	beduidende representativiteit	
Algemeen	waardevol	
6230	<i>Soortenrijke heischrale graslanden op arme bodems</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair		ja
Oppervlakte		ca. 1 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte		
Beschermingsstatus		goede instandhouding
Representativiteit		beduidende representativiteit
Algemeen		waardevol
6410	<i>Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende, venige of lemige kleibodem (Eu-Molinion)</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca. < 1 %	
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	$2 \% \geq p > 0 \%$	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	passabele of verminderde instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit	
Algemeen	waardevol	

6430	<i>Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van montane en alpiene zones</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca. 2 %	
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	15 % $\geq$ p > 2 %	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	
Representativiteit	beduidende representativiteit	
Algemeen	waardevol	
6510	<i>Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, San-guisorba officinalis)</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca. 1 %	
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	2 % $\geq$ p > 0 %	
Beschermingsstatus	goede instandhouding	
Representativiteit	goede representativiteit	
Algemeen	waardevol	
7140	<i>Overgangs- en trilveen</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair		nee
Oppervlakte		ca <1 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte		
Beschermingsstatus		
Representativiteit		aanwezig maar verwaarloosbaar
Algemeen		

7220	Kalktufbronnen met tufsteenformatie	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>		<i>nee</i>
<i>Oppervlakte</i>		<i>ca <1 %</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>		
<i>Beschermingsstatus</i>		
<i>Representativiteit</i>		<i>aanwezig maar verwaarloosbaar</i>
<i>Algemeen</i>		
7230	Alkalisch laagveen	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>		<i>nee</i>
<i>Oppervlakte</i>		<i>ca <1 %</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>		
<i>Beschermingsstatus</i>		
<i>Representativiteit</i>		<i>aanwezig maar verwaarloosbaar</i>
<i>Algemeen</i>		
9120	Atlantische zuurminnende beukenbossen met Ilex en soms ook Taxus incl. overgangen naar 9190	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Europees prioritair</i>	<i>nee</i>	<i>nee</i>
<i>Oppervlakte</i>	<i>ca. 7 %</i>	<i>ca. 20 %</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte</i>	<i>15 % ≥ p > 2 %</i>	
<i>Beschermingsstatus</i>	<i>uitstekende instandhouding</i>	<i>goede instandhouding</i>
<i>Representativiteit</i>	<i>uitstekende representativiteit</i>	
<i>Algemeen</i>	<i>uiterst waardevol</i>	

9160	<i>Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eikenhaagbeukenbossen behorende tot het Carpinion-betuli</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	nee	nee
Oppervlakte	ca. 7 %	ca. 12 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	15 % $\geq$ p > 2 %	
Beschermingsstatus	uitstekende instandhouding	goede instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	

91E0	<i>Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)</i>	
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Europees prioritair	ja	
Oppervlakte	ca 18 %	ca. 17 %
Aandeel ten opzichte van de Belgische oppervlakte	15 % $\geq$ p > 2 %	
Beschermingsstatus	uitstekende instandhouding	goede instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	

De soorten van bijlage II

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

<i>Vertigo moulinsiana - Zeggekorfslak</i>		
	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	-	kleine populatie aanwezig
Bescherming	-	voldoende instandhouding

Algemeen	-	waardevol
----------	---	-----------

Rhodeus sericeus - Bittervoorn

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	ca 15 % $\geq$ p > 2 %	nee
Bescherming	goede instandhouding	
Algemeen	waardevol	

Triturus cristatus - Kamsalamander

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	15 % $\geq$ p > 2 %	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ (erbuiten wel aanwezig)
Bescherming	goede instandhouding	passabele of verminderde instandhouding
Algemeen	waardevol	beduidend

Myotis emarginatus - Ingekorven vleermuis

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	ca. 15 % $\geq$ p > 2 %	nee
Bescherming	passabele of verminderde instandhouding	
Algemeen	beduidend	

Lurionium natans - Drijvende waterweegbree (soort van HT 3130 en HT 3260)

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie	ca 15 % $\geq$ p > 2 %	populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming	goede instandhouding	passabele of verminderde instandhouding

Algemeen	uiterst waardevol	beduidend
----------	-------------------	-----------

Callimorpha quadripunctaria – Spaanse vlag

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie binnen deze SBZ bij de belangrijkste voor Vlaanderen</i>
<i>Bescherming</i>		<i>goede instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>waardevol</i>

Castor fiber - Bever

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Muscardinus avellanarius - Hazelmuis

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Eptesicus serotinu - Laatvlieger

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Pipistrellus species –Gewone /Kleine en Ruige dwergvleermuis

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Nyctalus noctula - Rosse vleermuis

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Plecitus auritus/austriacus - Gewone /Grijze Grootoorvleermuis

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

1320 en 1330 – Myotis brandtii/mystacinus – Brandt /Baardvleermuis

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Myotis nattereri - Franjestaart

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Myotis daubentonii - Watervleermuis

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Luscinia svecica - Blauwborst

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Dryocopus martius - Zwarte specht

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Dendrocopos medius - Middelste bonte specht

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie		populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming		passabele of verminderde instandhouding
Algemeen		beduidend

Pernis apivorus - Wespendif

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie		populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming		passabele of verminderde instandhouding
Algemeen		beduidend

- Alcedo atthis - Ijsvogel

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie		populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming		passabele of verminderde instandhouding
Algemeen		beduidend

Anas crecca - Wintertaling

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie		populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ
Bescherming		passabele of verminderde instandhouding
Algemeen		beduidend

Aythya fuligula - Kuifeend

	Oude gegevens (2001)	Nieuwe gegevens
--	----------------------	-----------------

<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>	<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>	<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>	<i>beduidend</i>

Aythya ferina - Tafeleend

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
<i>Aandeel ten opzichte van de Belgische populatie</i>		<i>populatie wellicht verwaarloosbaar binnen deze SBZ</i>
<i>Bescherming</i>		<i>passabele of verminderde instandhouding</i>
<i>Algemeen</i>		<i>beduidend</i>

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

Interpretatie van de aanmeldingsgegevens

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende SBZ-H belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

Habitattypen 2330, 3140, 3150, 7140, 7220 en 7230 en de Spaanse vlag, bever en hazelmuis en nog enkele vleermuissoorten (franjestaart, laatvlieger, watervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, baard/brandtvleermuis, gewone/grijze grootoorvleermuis en gewone dwergvleermuis) en vogelrichtlijnsoorten (kwartelkoning, wintertaling, kuif- en tafeleend, blauwborst, ijsvogel, zwarte en middelste bonte specht en wespendif) komen nu, en waarschijnlijk ook toen, wel voor, maar zijn bij aanmelding niet opgegeven omdat ze minder relevant zijn voor de argumentatie van de vaststelling en de afbakening van dit habitatrichtlijngebied. De instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteitstelling dient echter alle aanwezige soorten en habitattypen te omvatten zodat de Europese databank ter zake dient aangepast.

Habitats

Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

Voor de meeste habitattypes liggen de nu vastgestelde oppervlakten in dezelfde grootteorde als deze van de aanmelding, zeker als we ermee rekening houden dat er op de aanmeldingsgegevens een niet-gekende foutenmarge zit;

Voor de habitattypen 9120 en 9160 lijkt er een grotere oppervlakte aangemeld, waarbij evenwel moet rekening gehouden worden met het feit dat de foutenmarges op de aanmeldingsgegevens niet gekend zijn en de aanmelding gebeurd is op basis van expertoordeel met een niet naar habitattypen vertaalde Biologische Waarderingskaarten (BWK) (grotendeels of geheel dan nog de BWK versie 1) als beschikbare bronnen; in de aangepaste habitatkaart werden een aantal voormalige 9160 en voormalige 91E0 verbeterd naar resp. 9120 en 9160 waardoor de toename van deze types

kan verklaard worden alsook de afname van 91E0. De hoge toename in 9120 kan verder ook nog verklaard worden door het feit dat de BWK-code 'qb' automatisch niet als habitat behouden bleef indien het op de bosleeftijdskaat jong bos betrof en dat er handmatig toch opnieuw als habitat werd aangeduid in de aangepaste habitatkaart indien het bv. over holle wegen ging (wel oud bos). Daarnaast heeft verbossing van droge (hei)schrale gronden sinds de aanmelding voor een deel voor effectieve uitbreiding van 9120 gezorgd.

Relatieve oppervlakte (in percentageklasse t.o.v. de totale Belgische oppervlakte)

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerd percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte oppervlakten.

Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**beschermingsstatus**" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:

- mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk aangetast" zijn;
- de vooruitzichten (potenties en slaagkansen) voor de instandhouding van de structuur; deze kan "uitstekend", "goed" of "passabel/ongunstig" zijn;
- de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Verder is de officiële weergaven van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten) een andere betekenis heeft.

Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële betekenis ervan, met name⁵⁴:

- **uitstekende "instandhouding"** = uitstekende beschermingsstatus:
 - o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden;
 - o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden
- **goede "instandhouding"** = goede beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en passabele/ongunstige vooruitzichten, waarbij herstel gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten of gemakkelijk herstel;Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte actuele staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **of** de herstelmogelijkheden maar gemiddeld tot goed zijn.
- **passabele of verminderde "instandhouding"** = passabele of verminderde beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur, maar passabele/ongunstige vooruitzichten **en** herstel moeilijk of onmogelijk; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

⁵⁴ **Zie REF website**

Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan, onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding (ondanks bovenvermelde richtlijn).

Ermee rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens van de meeste habitattypen conform met de huidige bevindingen. Voor wat betreft de habitattypen 4010 en 6410 zijn herstelmaatregelen mogelijk en ook voorzien in dit rapport, maar deze zullen wellicht –wegens fragmentair voorkomen- niet onmiddellijk tot een voldoende staat van instandhouding voor deze habitats leiden (vandaar ‘verminderde instandhouding’). Voor wat betreft de habitattypen 9120, 9160 en 91E0 zijn herstelmaatregelen mogelijk en ook voorzien in dit rapport, maar deze zullen wellicht –wegens traag zich ontwikkelend (bv. dood hout)- niet onmiddellijk tot een gunstige staat van instandhouding voor deze habitats leiden (vandaar ‘goede instandhouding ipv uitstekende’).

Representativiteit

Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en “aanwezig maar verwaarloosbaar”. Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale, omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit overlapt met het vorige criterium wordt ermee niet verder rekening gehouden in de instandhoudingsdoelstellingen.

In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie “aanwezig maar verwaarloosbaar”, omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud) niet beoordeeld worden. Dit is in deze SBZ het geval voor de habitattypes die niet aangemeld werden in 2001, maar wel fragmentair aanwezig zijn in deze SBZ: 2330, 3140, 3150, 7140, 7220 en 7230. (Het type 6230 werd ook niet aangemeld maar komt wel veel voor.)

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Soorten

Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

Mogelijke waarden: $100 \% \geq p > 15 \%$, $15 \% \geq p > 2 \%$; $2 \% \geq p > 0 \%$; populatie verwaarloosbaar.

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving “**bescherming**” en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belangrijk zijn voor de betrokken soort; mogelijke waarden zijn “elementen volkomen gaaf”, “elementen goed geconserveerd” en “elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast”

- herstelbaarheid; deze kan “gemakkelijk”, “mogelijk zonder buitensporige inspanningen” of “moeilijk of onmogelijk” zijn.

Het “*behoud*” of de bescherming is:

- **uitstekend bewaard:**
 - o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid
- **goed bewaard:**
 - o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid; of
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- **matig of minder goed bewaard:**
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

Ermeë rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste soorten, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens van de bittersnoek en ingekorven vleermuis conform met de huidige bevindingen. Voor wat betreft de drijvende waterweegbree en kamsalamander –momenteel wellicht niet meer aanwezig in deze SBZ- zijn herstelmaatregelen mogelijk en ook voorzien in dit rapport, maar deze zullen wellicht niet onmiddellijk tot een voldoende staat van instandhouding voor deze soorten leiden. Voor Spaanse vlag, die niet aangemeld was voor deze SBZ, maar er wel veel in voorkomt, zullen de herstelmaatregelen wellicht wel leiden tot een voldoende staat van instandhouding.

Isolatie

Mogelijke waarden zijn: “(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie” (hoogste score!); “niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal”; “niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie”.

Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen. Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemismen, ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Referenties

- Decler, K. (red.), 2007. *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.*
- European Commission, DG Environment (1999). *Interpretation manual of European union habitats EUR 15/2*
- Europese Commissie, 1996, *beschikking van de Commissie van 18 december 1996 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*
- Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. *Vergelijking van de gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel, 53 pp.*

Bijlage 4 –De expertgroep

Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Deze experts beschikken over kennis over het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen, noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

Samenstelling

Johan Toebat – Agentschap voor Natuur en Bos

Els Vints – Agentschap voor Natuur en Bos

Frank Delbecque – Agentschap voor Natuur en Bos

Etienne Meert – Agentschap voor Natuur en Bos

Robin Guelinckx – Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

Bijlage 5 – Kaartenbijlage

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse

28 blzn + kaarten

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening

Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinningen en anderzijds grondwaterwinningen die instaan voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winningen worden niet meegenomen in de analyse.

Voor oppervlaktewaterwinningen zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de watervangen, infiltratievoorzieningen en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

Voor grondwaterwinningen zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens krijgen de waarde 5. Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

Voor grondwaterwinningen speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is van de bovenste watervoerende laag de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingskegel dragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een lage afpompingskegel krijgen een lagere waarde. Afpompingskegels worden berekend op basis van het vergund jaardebiet.

Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze waterwinningen wordt de afpompingskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal voor de volledigheid ook hiervan de afpompingskegel bepaald worden.

Waardeschaal grondwaterwinningen

Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor de percelen met een afpompingskegel $> 1\text{ m}$

Waarde = 4 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.75\text{ m}$ en $< 1\text{ m}$

Waarde = 3 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.50\text{ m}$ en $< 0.75\text{ m}$

Waarde = 2 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.20\text{ m}$ en $< 0.50\text{ m}$

Waarde = 1 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.10\text{ m}$ en $< 0.20\text{ m}$

Afpompingskegels van verschillende winningen kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde wordt bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompingskegels van de verschillende betrokken winningen. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed mogelijk overeenkomt met de afpompingsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompingskegel $> 0.10\text{ m}$ en $< 0.20\text{ m}$), geven bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompingskegel $> 0.20\text{ m}$ en $< 0.50\text{ m}$) voor die overlappende zone)

Er komen momenteel twee vergunde winningen voor binnen deze SBZ-gebied en 1 grote winning (te Korbeek-Lo) er buiten, die omwille van een groot jaardebiet wellicht invloed in deze SBZ-gebied heeft. Zie ook tabel hieronder alsook die van de ruimtelijke interferentie; ongeveer 3,6 % van het gebied interfereert ruimtelijk met de winning van drinkwater. Ongeveer de helft van deze gronden heeft een **lage waardering**. Daarnaast is er (op meer dan **15 ha**) echter ook interferentie met

zeer waardevolle percelen (rbbhc, rbbmr, 91E0, 6430 en 6510 op habitatkaart). In bijlage wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 0-1. Overzicht van de vergunde waterwinningen in of nabij het gebied

Deel- gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	Klas- se	Coör- dinaten	Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagdebiet (m ³)	Vergund jaardebiet (m ³)	Grond-water & regime
1	Z2000 806	Varkens- houderij	A	Houwaart	7/04/1993	1/09/2011	2,00	500,00	Diestiaangeul: contact Brus- seliaan, frea- tisch
1	1210	Overige dien- sten	A	Rodestraat 24A, Hols- beek	9/12/1999	9/12/2019	1,00	360,00	Diestiaangeul: contact Brus- seliaan, frea- tisch
Niet binnen deel- gebied	BMV/2 772/3 00	Winning, zuive- ring en distri- butie van water	C	Huiskens (VMW), Korbeek-Lo	10/12/1993	1/01/2019	3600	1314000	Brusseliaan Aquifer, frea- tisch

Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de winningen met het gebied⁵⁵

	Nr deel- gebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categoriën van waardering				
			1	2	3	4	5
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	8	Korbeek-Lo	20	13			
	14	Korbeek-Lo	12	2			
	15	Korbeek-Lo	4	4	8	9	15
Totale oppervlakte (ha)			36	18	8	9	15
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)			1,6	0,8	0,3	0,4	0,6

⁵⁵ Waterwingebieden SVW, vector, toestand 02/07/2009

Bijlage 8 – Landschapsecologie: theorie en principes

De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee vorm heeft gegeven.

De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie en de ecologie.

De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de functionele benadering van de ecologie.

Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

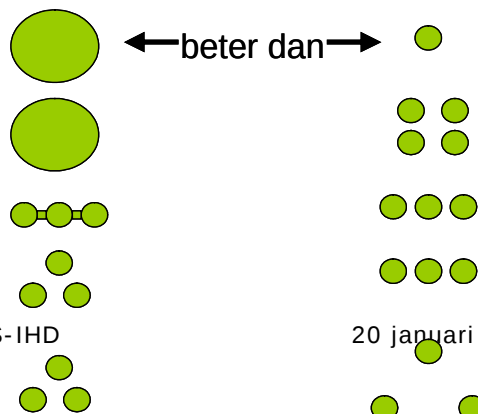
In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de soort.

8.2.1. Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie figuur bijlage 8) zoals:

- Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

Figuur bijlage 8. Wetmatigheden in de landschapsecologie.

8.2.2. Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietpopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

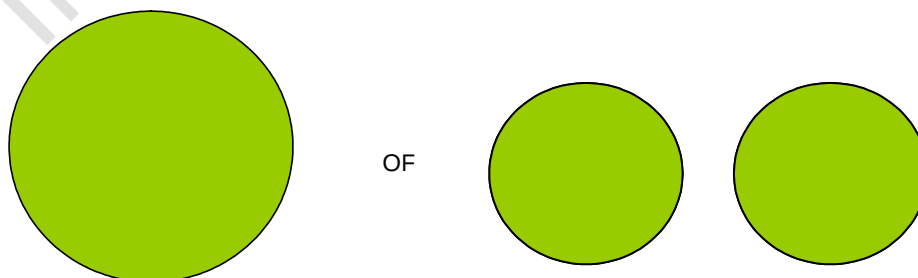
De satelietpopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijngaranties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere sateliet- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatietoenames in andere satelietpopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietpopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingslementen.

In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

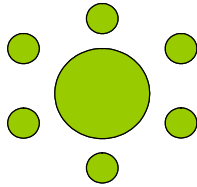
8.2.3. Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders – behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

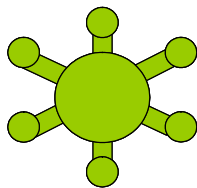
Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

(a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele grote kerngebieden.

(b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten; kernpopulatie en meerdere sateliëtpopulaties. Wanneer dit model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een Kwartelkoning of Roerdomp.

(c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten; kernpopulatie en meerdere sateliëtpopulaties, onderling verbonden

Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen even-goed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de habitattypische soorten).

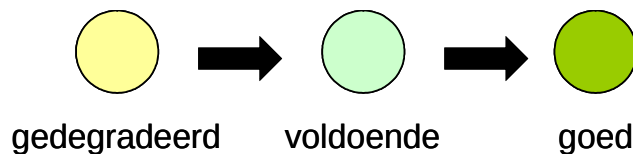
8.2.4. Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en kenmerken van de habitattypsiche soorten.

Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd via de drie V-termen:

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

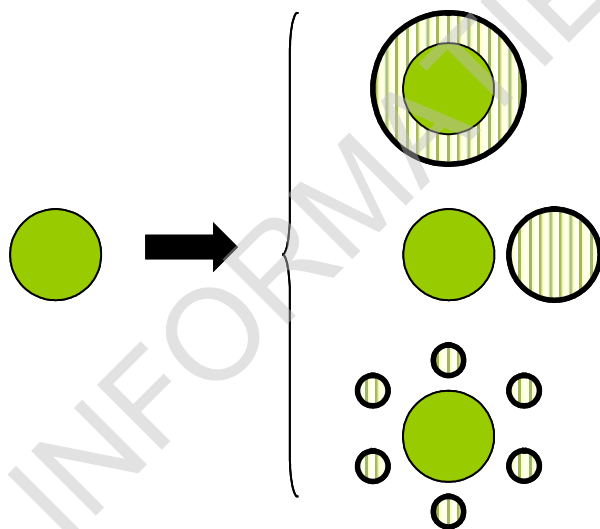

Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging, geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitatype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

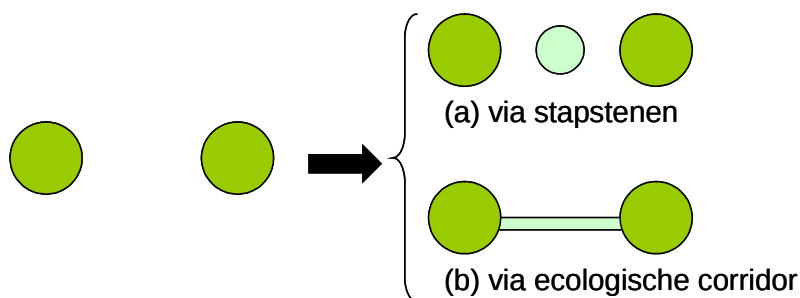

Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap - steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- a. Werken met stapstenen;
- b. Realisatie van ecologische corridors.

Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivlinder) die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare, lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd. Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met elkaar te verbinden.

De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische kenmerken/randvoorwaarden;
2. Maatschappelijke afwegingen.

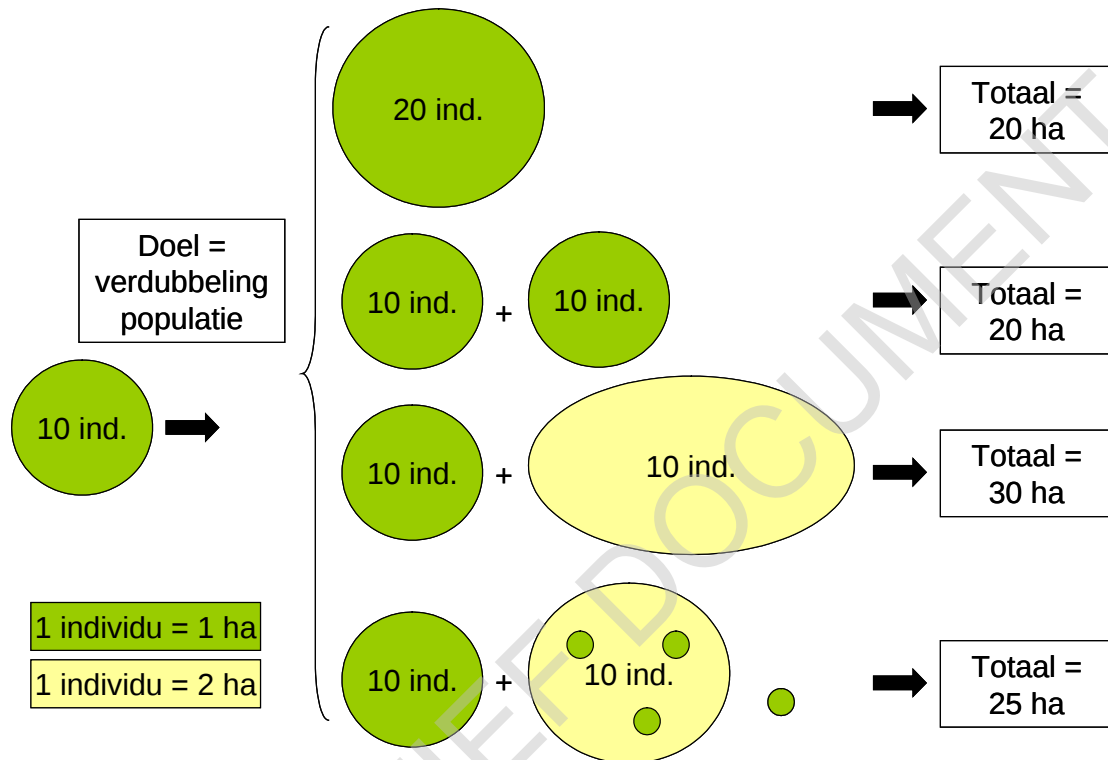
Het ecologisch doel:

Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te worden.

Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...) nergens kan gelocaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen gezocht op de koppen van de heuvels.

Maatschappelijke afwegingen

Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan worden ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu behoeft 2 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan natuur (dus in multifunctionele ruimten).

Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelocaliseerd indien:

- Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar doelen gerealiseerd zullen worden.

Bijlage 9 – Referenties

- G-IHD, 2008 Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen, INBO versie 1.1. van 10/12/2008, Brussel.
- Adriaens, D. et al., 2008 Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten, INBO 2008, Brussel.
- Adriaens, P. et al., 2008 Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten, INBO 2008, Brussel.
- Andries, T. 2002 Erkenningsdossier Zwarte Bos, Natuurpunt 2002, Mechelen.
- Andries, T. 2004 Erkenningsdossier Koebos, Natuurpunt 2004, Mechelen.
- Alterra, 2001 Handboek Robuuste verbindingen, Alterra in opdracht van LNV Natuurbeheer, 2001, Wageningen.
- De Becker, 1993 Chemische kenmerken van het grondwater in Walenbos. Ecohydrologische typering, Brussel, 1993.
- Haskoning, 2006 Ecohydrologische studie van de Winge, Haskoning 2006, Mechelen.
- Meuleman, B., 1993 Beheerplan Chartreuzen, afdeling Bos en Groen 1993, Leuven.
- Saey, F, 1995 Beheerplan Walenbos, afdeling Natuur 1995, Leuven.
- T'Jollyn F. et al., Matrices voor het bepalen van de lokale staat van instandhouding voor de NATURA 2000 habitattypen en de regionaal belangrijke biotopen, versie 2, INBO, Brussel.
- Verstuyft, I. & Vervoort, L., 2006 Erkenningsdossier De Hagelandse Vallei, Natuurpunt 2006, Mechelen.
- Verstuyft, I. & Vervoort, L., 2008 Erkenningsdossier Wijngaardberg, Natuurpunt 2008, Mechelen.
- Vervoort et al., 1998 Erkenningsdossier De Spicht, Natuurreservaten 1998, Brussel.
- Vervoort et al., 1999 Erkenningsdossier Hagelandse Vallei tussen twee Motten, Natuurreservaten 1999, Brussel.
- Vints, E, 2004 Beheerplan Beninksberg, afdeling Natuur 2004, Leuven.
- Vints, E, 2009 Ontwerpbeheerplan Vallei van de Tieltse Motte, ANB 2009, Leuven.
- Vints, E, 2009 Ontwerpbeheerplan Wingevallei, ANB 2009, Leuven.

Bijlage 10 – Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingen:

ANB:	Agentschap Voor Natuur en Bos
BBP:	Bekkenbeheerplan
GEN:	Grote Eenheden Natuur
GENO:	Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling
IVON:	Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
MSA:	Minimum Structuurareaal
NVBG:	Natuurverbindingsgebieden
NVWG:	Natuurverwevingsgebieden
N2000:	Natura-2000
RBB:	Regionaal Belangrijke Biotopen
SBZ:	Speciale Beschermingszone
SBZ-H:	Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn
SBZ-V:	Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn
VEN:	Vlaams Ecologisch Netwerk

Begrippenlijst:

Agentschap Voor Natuur en Bos: Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

Bekkenbeheerplan: Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen, middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

Doortrekkende en overwinterende watervogels: Niet-broedende watervogelsoorten die regelmatig of occasioneel in internationaal belangrijke aantallen voorkomen in Vlaanderen en/of die opgenomen zijn op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Ecotoopcluster

Onder een 'ecotoopcluster' worden verschillende habitattypes gegroepeerd die behoren tot een min of meer landschappelijke eenheid zoals de heide, het bos, het moeras, ...

Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk: Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Grote Eenheden Natuur: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschild is aan de andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde, maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschild is aan de andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge biologische waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Habitatrichtlijn: Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de richtlijn. Deze zones worden Habitatrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn)

Habitatrichtlijngebied: Zie Habitatrichtlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrichtlijn)

Minimum structuurareaal

De oppervlakte die noodzakelijk is om alle ontwikkelingsfasen van een bepaald bostype te kunnen omvatten

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrichtlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen.

Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen.

De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden.

Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkste en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN.

De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrichtlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage IV: Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de Vogelrichtlijn)

Speciale Beschermingszone: Zie Natura-2000

Vlaams Ecologisch Netwerk: De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekjes natuur in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)

Vogelrichtlijn: Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.

In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten.

Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)

Vogelrichtlijngebied: Zie Vogelrichtlijn

Bijlage 11 – EXTRA BIJLAGE: Motiveringsnota ecologische verbindingen

De Vlaamse overleggroep besliste om een bijkomende prioritaire inspanning toe te voegen met betrekking tot de opmaak van een soortbeschermingsprogramma met daarin een aanpak voor de realisatie van de ecologische verbindingen. De motiveringsnota waarnaar in deze prioritaire inspanning in het aanwijzingsbesluit wordt verwezen, wordt als bijlage aan het onderbouwende rapport toegevoegd.

INFORMATIEF DOCUMENT

Motiveringsnota ecologische verbinding

Ten geleide

Deze motiveringsnota wordt opgemaakt voor ecologische verbindingen die:

- noodzakelijk worden geacht om de realisatie van specifieke instandhoudingsdoelstellingen te realiseren en
- die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn *buiten* de grenzen van de NATURA2000 gebieden die behandeld worden in het betrokken SIHD rapport.

Deze nota is bedoeld om in te brengen in het overleg met de Vlaamse Overleggroep waar na overleg beslist wordt of de voorliggende ecologische verbinding als prioritaire actie opgenomen dient te worden in het SIHD rapport. In dat geval zal dit doorwerken naar het op te maken Besluit van de Vlaamse Regering voor betreffende gebied(en) en zal de betreffende prioritaire actie ook hierin worden opgenomen (wat impliciet betekent dat het een bindende bepaling wordt).

Natura2000 code	BE2400012
Rapportnaam van het gebied	Rapport 08 "Wingevallei"
Roepnaam van de ecologische verbinding	Ecologische verbinding voor de kamsalamander in de Valleien van de Winge en Motte
Datum	30-3-2012

Motivatie voor opname ecologische verbinding

De voorgestelde ecologische verbinding moet er toe bijdragen dat het duurzaam voorkomen van de voor dit gebied tot doel gestelde soort 'Kamsalamander' kan worden bereikt. De soort komt momenteel vermoedelijk (kennislacune) niet meer voor in deze SBZ maar wel in de omgeving, zoals op < 1km van deelgebied 1a (thv De Zicht) en van deelgebied 1c (thv Tienbundersbos). Het betreft kleine, geïsoleerde relictpopulaties die op zich niet duurzaam zijn (cfr LSVI). Om de soort in een voldoende staat van instandhouding te brengen, wordt een verbinding noodzakelijk geacht.

Met soortgerichte maatregelen (kaderend in een soortbeschermingsplan) zal getracht worden om de populatie te versterken en ervoor te zorgen dat de geschikte zones in deze SBZ opnieuw gekoloniseerd kunnen worden. Het tussenliggende gebied met bestemming natuurgebied alsook landschappelijk waardevol agrarisch gebied zal hiertoe over een afstand van minder dan 1 km geoptimaliseerd worden met een aantal stapstenen en verbindingselementen. De stapstenen dienen ca. 5 ha groot te zijn en op een afstand van max. 500m te liggen met daartussen verbindingselementen van 70m breed met een maximale onderbreking van 10m (Alterra 2001). We spreken dan van een kleinschalig landschap met bosranden/houtkanten/ruigtes/extensieve weides (cfr LSVI). Nu bestaat het landschap er al vaak uit graslanden en (exoten)bossen. Vooral binnen de SBZ zullen dan geschikte poelen (met weinig of geen vis en veel waterplanten) ingericht worden. De tot doel gestelde vleermuizen zullen ook meeliften op deze doelstelling.

In te zetten instrumenten zijn in eerste fase sensibilisatie en maatregelen op vrijwillige basis (graven en onderhouden van poelen, aanplant KLE, beheerovereenkomsten, ...).

Algemene karakteristieken van de verbinding

Type verbinding:	☐ in de droge sfeer	☐ in de natte sfeer	☒ combinatie
	☐ open ecotopen	☐ gesloten ecotopen (bos, houtachtige elementen))	☒ combinatie open en gesloten
	☐ continue verbinding	☐ verbinding met stapstenen	☒ continu + stapstenen
	☐ gem. breedte <50 m	☒ gem. breedte 50 - 100 m	☐ gem. breedte >500
	☐ gem. breedte 100 - 250 m	☐ gem. breedte 250 - 500 m	
Ondersteund vanuit bestemmingen, visies, afbakeningen	☐ VEN ☐ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel	☐ Groene bestemmingen (bos, natuur, overig groen) ☐ - grotendeels ☒ - deels ☐ - klein deel	☐ Visie buitengebied ☐ Provinciale natuurverbinding ☐ - grotendeels ☐ - deels ☐ - klein deel
			☐ Andere Specificeer
Ten behoeve van volgende soort(en)	Kamsalamander + vleermuizen		
Andere opmerkingen			

Referenties

ALTERRA (2001). Handboek Robuuste Verbindingen; ecologische randvoorwaarden. Wageningen, Alterra, Research Instituut voor de Groene Ruimte